

Domáce vzdelávanie

Manuál pre rodičov



Jún 2024

OBSAH

1. DOMÁCE VZDELÁVANIE NA SLOVENSKU	3
2. FORMÁLNE ZÁLEŽITOSTI DOMÁCEHO VZDELÁVANIA PREDŠKOLÁKOV	7
2.1. Všeobecné informácie k domácejmu vzdelávaniu predškolákov	7
2.2. Domáce vzdelávanie v MŠ	10
2.2.1. Individuálne vzdelávanie povolené MŠ v SR (§ 23 a)	11
2.2.2. Individuálne vzdelávanie povolené školou v zahraničí (§ 23 b)	21
3. FORMÁLNE ZÁLEŽITOSTI DOMÁCEHO VZDELÁVANIA ŠKOLÁKOV	27
3.1. Všeobecné informácie k domácejmu vzdelávaniu školákov	27
3.2. Domáce vzdelávanie na ZŠ	32
3.2.1. Individuálne vzdelávanie povolené ZŠ v SR (§ 23 a)	33
3.2.2. Individuálne vzdelávanie povolené ZŠ v zahraničí (§ 23 b)	45
3.2.3. Individuálne vzdelávanie v zahraničí povolené ZŠ v SR (§ 23 e)	58
3.2.4. Individuálny učebný plán na ZŠ (§ 23 f)	64
3.3. Domáce vzdelávanie na SŠ	68
3.3.1. Individuálne vzdelávanie povolené SŠ v SR (§ 23 a)	70
3.3.2. Individuálne vzdelávanie povolené SŠ v zahraničí (§ 23 b)	71
3.3.3. Individuálne vzdelávanie v zahraničí povolené SŠ v SR (§ 23 e)	72
3.3.4. Individuálny učebný plán na SŠ (§ 23 f)	73
3.4. Špecifiká pri deťoch so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami	74
3.5. Uznávanie časti štúdia alebo vzdelania na ZŠ a SŠ v zahraničí	76
3.5.1. Uznávanie časti štúdia na ZŠ alebo SŠ v zahraničí	77
3.5.2. Uznávanie ukončeného vzdelania na ZŠ v zahraničí	79
3.6. Externé testovanie T9 a DV	80
4. DOMÁCE VZDELÁVANIE V PRAXI	83
4.1. Financie a organizácia domáceho vzdelávania	83
4.1.1. Financie pri domácom vzdelávaní	84
4.1.2. Na čo majú nárok deti alebo rodiny v domácom vzdelávaní z pohľadu financií	86
4.1.3. Organizácia domáceho vzdelávania	92
4.2. Výhody a nevýhody domáceho vzdelávania	93
4.2.1. Výhody domáceho vzdelávania	94
4.2.2. Nevýhody domáceho vzdelávania	104
4.3. Štýly domáceho vzdelávania	109
4.4. Priemerná dĺžka riadeného vzdelávania detí v domácom vzdelávaní	115
4.5. Plánovanie v domácom vzdelávaní	117
4.6. Čo pripraviť na začiatok domáceho vzdelávania	118
4.6.1. Čo pripraviť na začiatok domáceho vzdelávania predškolákov	119
4.6.2. Čo pripraviť na začiatok domáceho vzdelávania školákov	120
4.7. Ako môže vyzeráť domáce vzdelávanie – pohľad do rodín	122
4.8. Špecifiká vzdelávacích skupín	125
4.8.1. Vzdelávacie skupiny pre predškolákov	126
4.8.2. Vzdelávacie skupiny pre školákov	129
4.9. Socializácia detí v domácom vzdelávaní	132

4.10.	Akademické výsledky detí v domácom vzdelávaní	138
4.11.	Sieťovanie a podpora rodín v domácom vzdelávaní	140
4.11.1.	Sieťovanie rodín v domácom vzdelávaní	141
4.11.2.	Podujatia pre rodiny v domácom vzdelávaní	142
4.11.3.	Členstvo a podpora OZ DVS	144
4.12.	Štatistika domáceho vzdelávania	145
4.12.1.	Počet detí v domácom vzdelávaní	146
4.12.2.	Informácie o rodinách v domácom vzdelávaní	147
5.	KONTROLA KVALITY DOMÁCEHO VZDELÁVANIA	148
6.	UKONČENIE DOMÁCEHO VZDELÁVANIA	149
6.1.	Spôsoby a postup ukončenia domáceho vzdelávania	150
6.2.	Skúsenosti s deťmi po ukončení domáceho vzdelávania	152
7.	TIPY K DOMÁCEMU VZDELÁVANIU	154
7.1.	Tipy na vzdelávacie materiály a iné inšpirácie	154
7.2.	Tipy na knihy	157
7.3.	Tipy na prednášky, rozhovory a filmy	157
8.	KONTAKTY	158
9.	POĎAKOVANIE	159
10.	PRÍLOHY	160
11.	POUŽITÉ SKRATKY	163
12.	ZODPOVEDNOSŤ OZ DVS	164

1. Domáce vzdelávanie na Slovensku

Domáce vzdelávanie („homeschooling“) je alternatívna forma vzdelávania, pri ktorej dieťa nechodí denne do klasickej školy (t. j. školy v sieti škôl SR), ale ho učí rodič alebo učiteľ, ktorého deleguje rodič. Domáce vzdelávanie nie je novým spôsobom vzdelávania, naopak v rôznych formách existovalo po celú dobu histórie ľudstva¹.

Domáce vzdelávanie je v súčasnosti legálnou formou vzdelávania v mnohých vyspelých štátoch sveta². Na Slovensku je povolené od roku 2008. Legislatívne podmienky fungovania domáceho vzdelávania sú upravené v zákone č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní v znení neskorších predpisov (ďalej v texte budeme zákon označovať len ako „školský zákon“)³. V školskom zákone sa pre označenie domáceho vzdelávania používa pojem „individuálne vzdelávanie“.

Podľa školského zákona vzdelanie získané formou individuálneho vzdelávania je rovnocenné so vzdelaním získaným dennou formou štúdia. Deti v domácom vzdelávaní sa učia podľa vopred určeného vzdelávacieho programu alebo plánu. Z hľadiska obsahu ich vzdelávania sa musia učiť to isté ako deti, ktoré chodia denne do škôl – raz za polrok musia ísť do školy na preskúšanie a dostávajú zo školy vysvedčenie.

Domáce vzdelávanie môže mať široké spektrum podôb. Pri vzdelávaní detí na školách si hneď vieme predstaviť učiteľku, ktorá učí skupinu asi 20 detí rôzne predmety, ktoré sa v 45 min. intervaloch striedajú. Deti sa učia v pracovné dni v dopoludňajších hodinách. Predstaviť si domáce vzdelávanie je ťažšie, keďže jeho podoba je individuálna a mení sa od rodiny k rodine.

Domáce vzdelávanie sa môže uskutočňovať viacerými spôsobmi:

- vzdelávanie v rodine – dieťa vzdeláva mama alebo iný rodinný príslušník,
- komunitné vzdelávanie – pri ktorom sa spojí niekoľko rodín a vzájomne vzdelávajú svoje deti (tzn. rodičia sa vo vzdelávaní detí striedajú),
- vzdelávanie vo vzdelávacej skupine – pri ktorom sa spojí niekoľko rodín a vzdelávanie delegujú na učiteľa (príp. učiteľov), ktorý sa venuje viacerým deťom (rozdielom voči vzdelávaniu v škole bývajú malé skupiny detí, alternatívny spôsob a organizácia výučby a pod.),

¹ Viac informácií o histórii domáceho vzdelávania vo svete aj na našom území – Y. Kostecká: Doma, nebo ve škole?:

<https://journals.phil.muni.cz/studia-paedagogica/article/view/18936/14991>

² Porovnávací analýza Parlamentného inštitútu Kancelárie NR SR – Domáce vzdelávanie v štátoch EÚ, Spojenom kráľovstve, Kanade a USA – právna úprava, podmienky a hodnotenie kvality: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=489585>

³ Aktuálne znenie školského zákona: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2008-245>

- čiastočné vzdelávanie v škole – táto možnosť však nie je možná pri všetkých formách domáceho vzdelávania (podmienky popíšeme ďalej v tomto dokumente),
- kombinácie vyššie uvedených spôsobov – častý príklad je vzdelávanie v rodine kombinované s komunitným vzdelávaním napr. prírodovedných predmetov.

Napriek tomu, že tomuto vzdelávaniu hovoríme „domáce“, deti sa neučia výlučne doma, učia sa aj v mnohých iných prostrediach ako sú múzeá, výstavy, galérie, divadlá, knižnice, komunitné centrá, okolitá príroda atď. Učenie môže prebiehať v rôznych časoch a predmety sa nemusia striedať vo vopred určených časových intervaloch, ale podľa potrieb či pozornosti dieťaťa. Domáce vzdelávanie umožňuje oveľa flexibilnejšie reagovať na individuálne vzdelávacie potreby dieťaťa.

Pri domacom vzdelávaní je možné kombinovať viaceré vzdelávacie štýly. Dieťa sa učí buď pod vedením rodiča (či iného vzdelávateľa), ktorý určuje, čo sa má dieťa naučiť – vtedy hovoríme o „riadenom vzdelávaní“, alebo sa dieťa učí v podnetnom prostredí z vnútornej motivácie bez vonkajšieho riadenia toho, čo sa má dieťa naučiť – vtedy hovoríme o „sebariadenom vzdelávaní“.

Školský zákon umožňuje individuálne (domáce) vzdelávanie:

- predškolákov počas povinného predprimárneho vzdelávania (pozn. pokiaľ ešte nemáte predškoláka, môžete svoje dieťa doma vzdelávať aj bez toho, aby ste ho zapísali do materskej školy, keďže predprimárne vzdelávanie je povinné až pri predškolákoch);
- školákov počas povinnej školskej dochádzky, ktorá je na Slovensku 10-ročná – viac informácií o domacom vzdelávaní školákov na ZŠ príp. obmedzení na domáce vzdelávanie školákov na SŠ v čase ich povinnej školskej dochádzky (napr. v 1. ročníku na SŠ po 9-ročnej ZŠ) nájdete popísané v tomto dokumente ďalej. Po ukončení povinnej školskej dochádzky sa dieťa môže vzdelávať doma prostredníctvom akejkoľvek strednej/vysokej školy, ktorá umožňuje externé štúdium.

Rodičia, ktorí majú záujem o domáce vzdelávanie, môžu požiadať ktorúkoľvek školu o individuálne vzdelávanie svojho dieťaťa, ale je na rozhodnutí riaditeľa školy, či individuálne vzdelávanie povolí. Ak by domáce vzdelávanie riaditeľ vašej školy nechcel povoliť, máte možnosť hocikedy v priebehu roka zmeniť školu. Domáce vzdelávanie teda môžete začať od začiatku školského roka, alebo môžete prejsť na domáce vzdelávanie aj v priebehu školského roka. Rovnako môžete domáce vzdelávanie kedykoľvek ukončiť a vaše dieťa nastúpi do školy.

Školský zákon stanovuje kvalifikačné požiadavky na osobu, ktorá uskutočňuje individuálne vzdelávanie dieťaťa – pri vzdelávaní predškolákov potrebujete mať minimálne stredoškolské vzdelanie s maturitou (teda nie je požiadavka mať pedagogické vzdelanie), pri vzdelávaní žiakov 1. stupňa ZŠ musíte mať vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa v odbore učiteľstvo 1. stupňa ZŠ a pri vzdelávaní žiakov 2. stupňa ZŠ musíte mať vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa v odbore učiteľstvo 2. stupňa ZŠ. V prípade, že kvalifikačnú požiadavku nespĺňate, musíte si nájsť garanta, teda osobu, ktorá ju spĺňa a poskytne vám kópiu svojho dokladu o vzdelaní. Táto osoba bude garantom vášho domáceho vzdelávania. Garantom môže byť

akákoľvek osoba s požadovaným vzdelaním bez ohľadu na jej prax, napr. sused, babička alebo niekto z vašich známych.

V prípade, že chcete doma vzdelávať dieťa prostredníctvom školy v zahraničí, podmienky pre domáce vzdelávanie určuje legislatíva danej krajiny (kvalifikačné požiadavky na individuálne vzdelávanie na školách v ČR vám neskôr v manuáli uvedieme).

Ak práve uvažujete o domácom vzdelávaní svojho dieťaťa, najprv:

- ujasnite si svoje dôvody pre domáce vzdelávanie – teda prečo by ste chceli doma vzdelávať svoje dieťa. Môže to byť zdravotný stav dieťaťa alebo jeho diagnózy, nadanie dieťaťa, nesúhlas s klasickým školským systémom, špeciálne potreby rodiny, napr. cestovanie, negatívne skúsenosti dieťaťa so školou (napr. šikana), alebo iné špecifické potreby dieťaťa. Mať ujasnený dôvod vášho domáceho vzdelávania vám môže pomôcť, ak sa do domáceho vzdelávania pustíte a prepadnú vás pochybnosti o správnosti vášho rozhodnutia.
- ujasnite si víziu vášho domáceho vzdelávania – teda kam by ste chceli domácim vzdelávaním smerovať tak, aby odrážalo priority alebo hodnoty vašej rodiny. Domáce vzdelávanie je cesta pomerne dlhá a môže sa stať, že po určitej dobe sa stratíte v labyrinte mnohých možností vzdelávania. Vízia vám môže pomôcť v budúcnosti správne nasmerovať vaše domáce vzdelávanie.
- zvážte si [výhody a možné nevýhody domáceho vzdelávania](#) vo vzťahu k možnostiam, prioritám alebo hodnotám vašej rodiny.
- prediskutujte si možnosť domáceho vzdelávania s vaším partnerom – je dôležité, aby ste do domáceho vzdelávania išli spoločne⁴, podpora partnera je pri domácom vzdelávaní veľmi potrebná. V prípade, že nemáte partnera, skúste si nájsť niekoho, kto by vás podporil a pomohol vám. Domáce vzdelávanie rodičom, ktorý sa sám stará o dieťa alebo deti, síce nie je bežné, ale je možné (aj na Slovensku máme viacero takých rodičov).
- premyslite si spôsob [financovania a organizácie](#) vášho domáceho vzdelávania.
- pozrite si, [ako môže v praxi vyzeráť domáce vzdelávanie v rodinách](#).
- prečítajte si výsledky prieskumov ohľadom [socializácie](#) detí z domáceho vzdelávania, zoznámte sa s [akademickými výsledkami](#) detí z domáceho vzdelávania a zoznámte sa aj so [štatistikou](#) týkajúcou sa detí v domácom vzdelávaní (tieto informácie vám pomôžu odpovedať na mnohé otázky vášho okolia).
- [prečítajte si knihy](#) alebo [pozrite prednášky, rozhovory a filmy](#), ktoré sa venujú téme vzdelávania či priamo domáceho vzdelávania.
- premyslite si, či chcete učiť svoje dieťa priamo vy, či ho bude učiť vami vybraný učiteľ, alebo sa bude vaše dieťa vzdelávať v rámci [vzdelávacej skupiny](#) (hovorovo nazývanej aj komunitná „škola/škôlka“, vzdelávacie skupiny nie sú

⁴ Ak by ste vy chceli domáce vzdelávanie a druhý zákonný zástupca dieťaťa by vyslovene nesúhlasil s domácim vzdelávaním a nevedeli by ste sa dohodnúť, obráťte sa na miestne príslušný Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý poskytuje mediáciu (príp. si môžete aj nájsť mediátora či mediačné centrum v blízkosti vášho bydliska, mapu nájdete tu: <https://www.justice.gov.sk/sluzby/mediacia-v-civilnom-prave/>). V krajnom prípade váš spor v tejto veci rozhodne súd.

v sieti škôl a školských zariadení SR ani v registri zariadení predprimárneho vzdelávania). Ak vaše dieťa nebude dochádzať do vzdelávacej skupiny, skúste si pohľadať svoju komunitu pre domáce vzdelávanie, teda sa [spojte s inými rodinami](#), ktoré vzdelávajú svoje deti doma.

Ak ste zvážili, že domáce vzdelávanie je tá „najlepšia“ voľba⁵ pre vašu rodinu a máte odvahu sa do toho pustiť, môžete začať študovať tento manuál ďalej. V častiach [formálne záležitosti domáceho vzdelávania predškôlok](#) a [formálne záležitosti domáceho vzdelávania školákov](#) vám prinášame podrobný postup vybavenia domáceho vzdelávania vo vašej škole. Nájdete v nich popis vašich povinností vyplývajúcich z domáceho vzdelávania a všetky podstatné legislatívne požiadavky týkajúce sa domáceho vzdelávania. Ak niečo z nami uvedených informácií týkajúcich sa formálneho vybavenia domáceho vzdelávania nebude korešpondovať s tým, čo vám povie riaditeľ školy, vždy sa riaditeľa spýtajte, v akom zákone a paragrafe je uvedená povinnosť, ktorú vám ukladá. Môže sa stať, že riaditeľ školy nemá skúsenosti s domácim vzdelávaním, alebo sa medzičasom kvôli zmene zákonov alebo iných predpisov stane niektorá informácia z nášho manuálu neaktuálna⁶. Budeme sa však snažiť manuál udržiavať v čo najaktuálnejšom znení.

Ak by ste si chceli hlbšie preštudovať aktuálne právne predpisy alebo iné dokumenty týkajúce sa škôl a vzdelávania, na stránkach Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR (ďalej v texte budeme ministerstvo označovať aj ako „Ministerstvo školstva SR“ alebo skratkou „MŠ SR“) nájdete všetko potrebné: <https://www.minedu.sk/>.

Odpovede na mnohé otázky týkajúce sa domáceho vzdelávania nájdete podrobne popísané v tomto manuáli. Ak by ste si chceli pozrieť odpovede na tie najčastejšie otázky týkajúce sa domáceho vzdelávania, môžete ich nájsť na našej webovej stránke v časti Často kladené otázky: <https://www.domacaskola.sk/faq-otazky/>.

⁵ Na Slovensku sú aj prípady, pri ktorých škola nedokáže zaradiť dieťa do vyučovacieho procesu (obyčajne dieťa so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami) a následne rodič „musí“ vzdelávať dieťa doma – vtedy hovoríme o tzv. „nútenom homeschoolingu“.

⁶ V prípade, že si všimnete, že máme v manuáli uvedenú neaktuálnu alebo nepresnú informáciu, prosím, napíšte nám email na adresu: legislativa@domacaskola.sk alebo vzdelavanie@domacaskola.sk.

2. Formálne záležitosti domáceho vzdelávania predškolákov

2.1. Všeobecné informácie k domácejmu vzdelávaniu predškolákov

V tejto kapitole si podrobne popíšeme podmienky domáceho predprimárneho vzdelávania aj kroky, ktoré treba podniknúť vo vzťahu k materskej škole, ak chcete vybaviť domáce vzdelávanie pre vaše dieťa (pozn.: predprimárne vzdelanie dieťa získava počas materskej školy, na 1. stupni ZŠ dieťa získava primárne vzdelanie). Predprimárne vzdelávanie sa na Slovensku neráta do povinnej školskej dochádzky.

Povinné predprimárne vzdelávanie sa týka detí, ktoré majú na Slovensku trvalý pobyt – pre určenie tejto povinnosti je dôležité miesto trvalého pobytu dieťaťa a nie jeho slovenské občianstvo⁷. V prípade miesta trvalého pobytu dieťaťa mimo územia SR plní dieťa predprimárne vzdelávanie v súlade s platnými právnymi predpismi v krajine trvalého pobytu - teda nemáte povinnosť zapísať dieťa na Slovensku do materskej školy, ak tu nemá trvalý pobyt, a to ani v prípade, že má slovenské občianstvo. V prípade, že má vaše dieťa slovenské občianstvo, ale nemá na Slovensku trvalý pobyt a vy ho chcete zapísať do materskej školy v SR aj napriek tomu, že nemáte takú povinnosť, môžete to urobiť iba v prípade, že má vaše dieťa v SR prechodný pobyt⁸.

Podľa školského zákona § 28a je predprimárne vzdelávanie povinné „pre dieťa, ktoré dosiahlo päť rokov veku do 31. augusta, ktorý predchádza začiatku školského roka, od ktorého bude dieťa plniť povinnú školskú dochádzku v základnej škole“^{9,10} – teda je povinné pre tzv. predškolákov. Napríklad ak má vaše dieťa 5 rokov do 31. augusta 2024 (vrátane), musí začať povinné predprimárne vzdelávanie od septembra 2024 (to je rok, ktorý predchádza začiatku školského roka, od ktorého bude dieťa plniť povinnú školskú dochádzku v ZŠ). Toto ustanovenie školského zákona

⁷ Najčastejšie otázky súvisiace s povinným predprimárnym vzdelávaním (odpoveď na otázku: Dcéra bude mať 5 rokov v júli. Narodila sa na Slovensku, má slovenské občianstvo i národnosť, ale nemá v SR trvalý pobyt; som povinná zapísať svoju dcéru do materskej školy na Slovensku?): <https://www.minedu.sk/najcastejsie-otazky-suvisiace-s-predprimarnym-vzdelavanim/>

⁸ Na vybavenie prechodného pobytu dieťaťa v SR potrebujete najprv vybaviť Osvedčenie Slováka žijúceho v zahraničí na Úrade pre Slovákov žijúcich v zahraničí: <https://www.uszz.sk/podmienky-na-vydanie-osvedcenia/> a následne môžete požiadať o prechodný pobyt. Tu nájdete viac informácií k vybaveniu žiadosti o prechodný pobyt pre Slováka žijúceho v zahraničí: <https://www.mic.iom.sk/sk/pobyt2/prechodny-pobyt/326-ziadost-o-prechodny-pobyt-2.html>

⁹ Školský zákon neumožňuje plniť povinné predprimárne vzdelávanie dieťaťu, ktoré nedovŕšilo piaty rok veku do 31. augusta, teda na povinné predprimárne vzdelávanie nie je možné zapísať dieťa skôr (predčasne).

¹⁰ Predprimárne vzdelávanie je povinné aj pre dieťa, ktoré dosiahlo vek 6 rokov do 31. augusta a zároveň nie je školsky spôsobilé (zrelé), t. j. týka sa aj detí s „odkladom“ začiatku povinnej školskej dochádzky.

v praxi znamená, že ak vaše dieťa ešte nie je predškolákom a chcete ho vzdelávať doma, môžete to robiť bez toho, aby ste dieťa zapísali do materskej školy, lebo pre dieťa ešte predprimárne vzdelávanie nie je povinné. Ak však vaše dieťa dosiahlo vek na povinné predprimárne vzdelávanie podľa školského zákona (5 rokov), ste povinný zapísať ho od nasledujúceho školského roka do materskej školy. Povinné predprimárne vzdelávanie trvá jeden školský rok, pri „odklade“ nástupu do ZŠ dva školské roky (pozn. na rozdiel od nástupu do ZŠ, začiatok povinného predprimárneho vzdelávania v materskej škole nie je možné „odložiť“).

Ak zákonný zástupca nebude dbať o riadne plnenie povinného predprimárneho vzdelávania (ak neprihlási dieťa na plnenie povinného predprimárneho vzdelávania, alebo dieťa neospravedlnene vynechá viac ako 5 dní v mesiaci), pôjde o priestupok¹¹ a zákonnému zástupcovi bude uložená pokuta od 30 eur do 331,50 eur. Sankciou pre zákonného zástupcu v tomto prípade bude aj zastavenie poskytovania prídavku na dieťa¹² a príplatku k prídavku¹³ - hlási sa to obci a Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, tzv. „sociálke“. Ak zákonný zástupca dieťaťa začne dbať o riadne plnenie povinného predprimárneho vzdelávania dieťaťa alebo riadne plnenie povinnej školskej dochádzky, najskôr však po uplynutí troch po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov, obnoví sa mu poskytovanie prídavku na dieťa a príplatku k prídavku¹⁴.

Školský zákon povoľuje v § 23 nasledovné **formy osobitného spôsobu plnenia povinného predprimárneho vzdelávania** (nižšie uvádzame len vybrané písmená § 23 školského zákona, ktoré sa týkajú domáceho vzdelávania):

- **písmeno a) „individuálne vzdelávanie, ktoré sa uskutočňuje bez pravidelnej účasti na vzdelávaní v škole podľa tohto zákona“** – najbežnejšia forma domáceho vzdelávania predškolákov. Pri tejto forme:
 - vo vašej materskej škole si vybavíte povolenie na individuálne vzdelávanie,
 - musíte sa rozhodnúť, či podáte škole žiadosť o individuálne vzdelávanie „zo zdravotných dôvodov“ podľa § 28b ods. 2 písm. a) školského zákona alebo „na žiadosť zákonného zástupcu“ podľa § 28b ods. 2 písm. b) školského zákona – v závislosti od toho sa následne budú odvíjať podmienky a požiadavky spojené s individuálnym vzdelávaním:
 - v prípade, že má dieťa povolené individuálne vzdelávanie „zo zdravotných dôvodov“, nie je požiadavka absolvovať v marci posúdenie plnenia obsahu individuálneho vzdelávania v materskej škole, lebo vzdelávanie dieťaťa zabezpečuje materská škola (u vás doma alebo v inom dohodnutom priestore) v rozsahu min. 2 hodiny týždenne,

¹¹ § 37 zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení ostatných zákonov v znení neskorších predpisov:

<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2003-596#p37>.

¹² Tu nájdete aktuálnu výšku prídavku na dieťa:

<https://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/podpora-rodinam-detmi/penazna-pomoc/pridavok-dieta/vyska-pridavku.html>

¹³ Tu nájdete aktuálnu výšku príplatku k prídavku na dieťa:

<https://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/podpora-rodinam-detmi/penazna-pomoc/priplatok-k-pridavku-dieta/>

¹⁴ § 12a ods. 1 a ods. 6 zákona o prídavku na dieťa č. 600/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2003-600>

- v prípade, že má dieťa povolené individuálne vzdelávanie „na žiadosť zákonného zástupcu“, je nutné v materskej škole v priebehu mesiaca marec absolvovať posúdenie plnenia obsahu individuálneho vzdelávania.
- **písmeno b) „vzdelávanie v školách mimo územia Slovenskej republiky“** – pri tejto forme:
 - v slovenskej materskej škole požiadate o povolenie na vzdelávanie v škole v zahraničí,
 - v škole v zahraničí si vybavíte individuálne vzdelávanie,
 - nie je potrebné v marci absolvovať posúdenie plnenia obsahu individuálneho vzdelávania v slovenskej materskej škole, ani nie je potrebné dokladovať slovenskej materskej škole absolvovanie podobného posúdenia zo školy v zahraničí. Posúdenie v tomto prípade bude realizovať škola v zahraničí podľa ich miestnej legislatívy.

Individuálne (povinné) predprimárne vzdelávanie je rovnocenné s plnením (povinného) predprimárneho vzdelávania inštitucionalizovanou formou v materskej škole. Školský zákon v § 28b ustanovuje postup a podmienky individuálneho povinného predprimárneho vzdelávania. V prípade, že by ste chceli pre svoje dieťa „kombináciu“ individuálneho vzdelávania a čiastočného dochádzania do materskej školy, táto možnosť oficiálne, podľa vyjadrenia Ministerstva školstva SR, nie je možná¹⁵.

Ak chcete začať domáce vzdelávanie predškolákov, môžete si pozrieť náš webinár s názvom Domáce vzdelávanie predškolákov: <https://www.youtube.com/watch?v=r76L1StHXj0> (pozn. k webináru sme pripravili titulky, ktoré podchytili zmeny od nahratia webinára, prosím nezabudnite si ich zapnúť cez „ozubené“ koliesko).

Ak chcete začať domáce vzdelávanie svojho dieťaťa prostredníctvom skupiny (v neregistrovanej nesieťovej škôlke), prečítajte si aj podkapitolu [špecifiká vzdelávacích skupín](#).

¹⁵ Najčastejšie otázky súvisiace s povinným predprimárnym vzdelávaním (odpoveď na otázku: Je možné povinné predprimárne vzdelávanie dieťaťa so zo zdravotným znevýhodnením zabezpečiť kombináciou denného dochádzania do materskej školy a individuálnym vzdelávaním?) Pozn.: Každé dieťa v individuálnom vzdelávaní má takéto vzdelávanie povolené v rámci oslobodenia od povinnosti dochádzať do materskej školy: <https://www.minedu.sk/najcastejsie-otazky-suvisiace-s-predprimarnym-vzdelavanim/>

2.2. Domáce vzdelávanie v MŠ

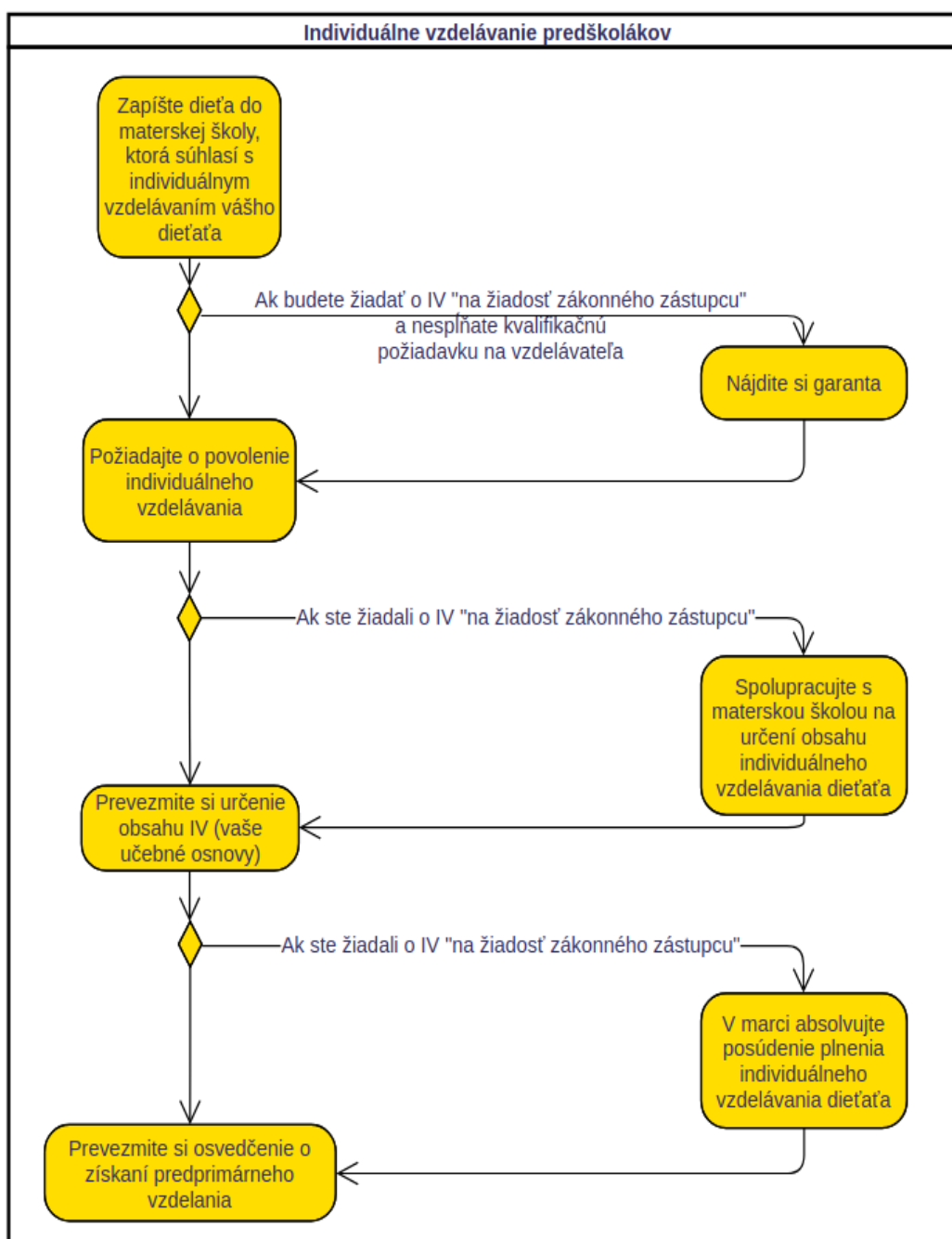
V nasledujúcich podkapitolách nájdete podrobný popis aj podmienky jednotlivých možností domáceho vzdelávania detí v MŠ (kliknutím na odkaz nižšie budete presmerovaný na príslušný text).

- ❖ [Individuálne vzdelávanie povolené MŠ v SR \(§ 23 a\)](#)
- ❖ [Individuálne vzdelávanie povolené školou v zahraničí \(§ 23 b\)](#)

2.2.1. Individuálne vzdelávanie povolené MŠ v SR (§ 23 a)

Postup vybavenia a podmienky individuálneho vzdelávania predškolákov sa odlišujú v závislosti od toho, či budete žiadať o povolenie individuálneho vzdelávania „z dôvodu zdravotného stavu“ alebo „na žiadosť zákonného zástupcu“ (t. j. bez uvedenia zdravotného dôvodu ako primárneho dôvodu pre individuálne vzdelávanie). Nižšie sme pripravili jeden spoločný postup, kde vás v tých krokoch, ktorých sa to bude týkať, upozorníme na prípadné odlišnosti.

Prehľadná schéma postupu vybavenia individuálneho vzdelávania (IV) predškolákov v materskej škole na Slovensku:



Podrobný popis krokov pri vybavení individuálneho vzdelávania predškolákov v materskej škole na Slovensku:

1) Vyberte si materskú školu, ktorá ponúka možnosť domáceho vzdelávania (ak už máte dieťa v takej materskej škole zapísané, choďte na krok č. 5)

Každé dieťa s trvalým pobytom na Slovensku musí byť zapísané v niektorej z materských škôl, ktoré sú v sieti škôl a školských zariadení SR¹⁶. V sieti škôl SR sú materské školy obecné (známe aj pod pojmom „štátne“), súkromné aj cirkevné. Školský zákon umožňuje od septembra 2021 poskytovanie povinného predprimárneho vzdelávania nielen materským školám v sieti škôl SR, ale aj registrovaným zariadeniam predprimárneho vzdelávania (sem patria tzv. nesieťové zariadenia)¹⁷. Tieto registrované zariadenia predprimárneho vzdelávania však nemôžu povoliť individuálne vzdelávanie. Teda, ak chcete vzdelávať svoje dieťa individuálne doma, alebo ho chcete vzdelávať aj v zariadení, ktoré nie je registrovaným zariadením predprimárneho vzdelávania, musíte ho zapísať do materskej školy v sieti škôl SR a potom požiadať o povolenie individuálneho vzdelávania.

Materská škola, do ktorej dieťa patrí podľa adresy jeho trvalého pobytu, sa volá *spádová materská škola*¹⁸. Spádová materská škola musí dieťa prijať prednostne, ak tam dieťa zapíšete (ak má kapacitu dieťa prijať), ale nemusí povoliť domáce vzdelávanie. Pre domáce vzdelávanie si však môžete vybrať akúkoľvek materskú školu, ktorá je v sieti škôl a školských zariadení SR a je ochotná vás prijať na domáce vzdelávanie. Táto vami vybraná materská škola, ak vás prijme, bude vašou *kmeňovou materskou školou*. V kmeňovej materskej škole potom vaše dieťa v marci absolvuje posúdenie plnenia obsahu individuálneho vzdelávania dieťaťa.

Pri výbere kmeňovej materskej školy odporúčame zistiť si podmienky, za ktorých vás materská škola prijme na domáce vzdelávanie (napr. ako si predstavujú kontakt počas školského roka, či požadujú poplatok za dieťa v domácom vzdelávaní, ako bude prebiehať posúdenie plnenia obsahu individuálneho vzdelávania dieťaťa a pod.). Vyberte si materskú školu, ktorá je tomuto vzdelávaniu priaznivo naklonená. Nemusí to byť nutne materská škola v blízkosti vášho trvalého bydliska.

2) Vypíšte si žiadosť o prijatie

Tlačivá žiadosti o prijatie sú obyčajne dostupné na internetových stránkach materských škôl. Na tlačive (alebo v jeho prílohe) je časť ohľadom zdravotnej spôsobilosti dieťaťa, ktorú musí potvrdiť váš všeobecný lekár pre deti a dorast.

¹⁶ Zoznam materských škôl v sieti škôl a školských zariadení SR (pozn. materské školy sú v súboroch s názvom materské školy – tam sú školy štátne/obecné, aj v súboroch súkromné a cirkevné školy): <https://www.minedu.sk/siet-skol-a-skolskych-zariadeni-slovenskej-republiky/> alebo aj tu: http://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedeckakniznica/informacie-a-prognozy-skolstva/registre/zoznamy-skol-a-skolskychzariadeni.html?page_id=9332.

¹⁷ Register zariadení predprimárneho vzdelávania nájdete tu: <https://crinfo.iedu.sk/RISPortal/register/> (pozn.: csv súbor si stiahnite, otvorte si Excel, vpravo dole si vyberte možnosť „všetky súbory“ a otvorte si stiahnutý csv súbor, vyberte si možnosť „oddelovač“, ďalej si nastavte typ oddelovača – v časti „iný“ si zadajte do poľa bodkočiarku „;“, potvrdte prvú možnosť „všeobecný/obecný“ a dokončite).

¹⁸ Spády sú určené len pre obecné materské školy, spády sa netýkajú súkromných a cirkevných materských škôl.

Tlačivo obsahuje aj údaj o povinnom očkovaní dieťaťa. Neabsolvovanie povinných očkovaní nesmie byť dôvod neprijatia dieťaťa do materskej školy .

3) Zapište dieťa do materskej školy

Termíny zápisov do materských škôl bývajú v máji, dieťa však na predprimárne vzdelávanie môžete zapísať aj skôr po dohode s riaditeľom materskej školy. Odporúčame skontaktovať materskú školu, ktorú ste si vybrali pre domáce vzdelávanie, skôr ako v máji.

Počas zápisu odovzdáte žiadosť o prijatie. Žiadosť o prijatie je možné doručiť aj elektronicky (emailom) či poštou¹⁹. Osobná účasť dieťaťa na zápise nie je povinná.

Ak nie ste vopred dohodnutí s materskou školou, že vás prijme – teda neviete, či má materská škola dostatočné kapacity vás prijať, máte možnosť ísť na zápis aj do viacerých materských škôl.

4) Čakajte na doručenie rozhodnutia o prijatí z materskej školy

Rozhodnutie o prijatí dieťaťa na predprimárne vzdelávanie je riaditeľ materskej školy povinný vydať do 30. júna. Rozhodnutie vám bude doručené poštou alebo elektronicky do elektronickej schránky, ak ju máte aktivovanú²⁰. V prípade, že je napokon dieťa prijaté do dvoch (alebo viacerých materských škôl), je potrebné, aby ste si vybrali len jednu materskú školu a informovať materskú školu, do ktorej dieťa nenastúpi. V prípade, že Vás žiadna materská škola neprijala, urýchlene si pohľadajte inú materskú školu, ktorá má kapacitu Vás prijať.

V prípade, že vás prijala iná ako vaša spádová materská škola, nemusíte túto skutočnosť oznamovať spádovej materskej škole, ak ste tam neboli na zápise.

5) Ak nespĺňate kvalifikačnú požiadavku pre individuálne vzdelávanie, nájdite si garanta

Povinné predprimárne vzdelávanie, ktoré sa uskutočňuje individuálnou formou, má zabezpečiť zákonný zástupca osobou, ktorá má ukončené minimálne stredoškolské vzdelanie s maturitou v akomkoľvek odbore - teda tu nie je požiadavka pedagogického vzdelania na vzdelávateľa. Ak kvalifikačnú požiadavku spĺňate, môžete byť vzdelávateľom vášho dieťaťa v individuálnom vzdelávaní. Ak takéto vzdelanie nemáte, musíte si nájsť garanta, ktorý kvalifikačnú požiadavku spĺňa. Garant sa do procesu vzdelávania zapája podľa vašej vzájomnej dohody – v závislosti od vašich potrieb. Školský zákon nehovorí, v akom rozsahu sa má garant podieľať na vzdelávaní. Dohoda s garantom môže mať písomnú alebo ústnu formu.

K žiadosti o povolenie individuálneho vzdelávania je potrebné priložiť kópiu vášho (ak máte vy požadované vzdelanie) alebo garantovho vysvedčenia o maturitnej skúške. Ak máte vy (alebo váš garant) vysokoškolské vzdelanie, priložte kópiu diplomu. V prípade, že na doklade o vzdelaní máte vy, príp. vaša garantka, iné priezvisko (rodné priezvisko), napíšte do žiadosti súčasné meno

¹⁹ Manuál MŠ SR – Predprimárne vzdelávanie detí:

<https://www.minedu.sk/manual-predprimarne-vzdelavanie/>

²⁰ Usmernenie MŠ SR k doručovaniu rozhodnutí riaditeľov škôl a riaditeľov školských zariadení:

<https://www.minedu.sk/usmernenie-k-dorucovaniu-rozhodnuti-riaditelov-skol-a-riaditelov-skolskych-zariadeni/>

a priezvisko a na koniec dopíšite rodné priezvisko, napr. Hana Jablčková, rod. Hrušková.

Garanta nepotrebujete, ak budete žiadať o individuálne vzdelávanie zo zdravotných dôvodov podľa § 28b ods. 2 písmena a) školského zákona. V tomto prípade školský zákon nepožaduje, aby mala osoba, ktorá vzdeláva dieťa, dosiahnuté určité vzdelanie, keďže vzdelávanie dieťaťa zabezpečuje materská škola, ktorá rozhodla o povolení individuálneho vzdelávania v rozsahu najmenej dve hodiny týždenne.

6) Podajte materskej škole písomnú žiadosť o povolenie individuálneho vzdelávania

Žiadosť o povolenie individuálneho vzdelávania podáva písomne zákonný zástupca dieťaťa. O povolení individuálneho vzdelávania rozhoduje riaditeľ kmeňovej materskej školy, do ktorej bolo dieťa prijaté. Žiadosť o povolenie individuálneho vzdelávania môžete podať pred začiatkom šk. roka, ale aj po začiatku šk. roka, ale rátajte s tým, že riaditeľ materskej školy má až 30 dní na vydanie rozhodnutia o povolení individuálneho vzdelávania (teda ak chcete začať individuálne vzdelávanie od začiatku školského roka, začnite vybavovať žiadosť o povolenie individuálneho vzdelávania čo najskôr po prijatí dieťaťa do materskej školy). V praxi riaditelia materských škôl rozhodnú o vašej žiadosti v priebehu niekoľkých dní.

Žiadosť o povolenie individuálneho vzdelávania podpisujú obaja zákonní zástupcovia dieťaťa. Výnimky, keď sa podpis obidvoch zákonných zástupcov nevyžaduje, nájdete na našej stránke v časti Často kladené otázky, v skupine otázok „Ako vybaviť domáce vzdelávanie“, v odpovedi na otázku „Musí s domácim vzdelávaním súhlasiť aj druhý rodič dieťaťa?“:

<https://www.domacaskola.sk/faq-otazky/>.

Náležitosti žiadosti o povolenie individuálneho vzdelávania závisia od paragrafu školského zákona, podľa ktorého žiadate o individuálne vzdelávanie. V prípade, že žiadate o individuálne vzdelávanie:

- *z dôvodu zdravotného stavu dieťaťa, ktorý mu neumožňuje účasť na povinnom predprimárnom vzdelávaní v materskej škole* – táto forma individuálneho vzdelávania je určená len pre deti, ktoré sa pre svoj zdravotný stav nemôžu zúčastniť vzdelávania v materskej škole. Ide o deti, ktorých vzdelávanie v domácom prostredí je možné. V prípade, že zdravotný stav dieťaťa neumožňuje jeho vzdelávanie vôbec, zákonný zástupca môže podľa § 28a ods. 5 školského zákona požiadať o „oslobodenie od povinnosti dochádzať do materskej školy“²¹, ktoré je spojené aj s úplným oslobodením od povinnosti vzdelávať dieťa – v tomto prípade sa však už nejedná o individuálne vzdelávanie²².

Žiadosť o povolenie individuálneho vzdelávania zo zdravotných dôvodov nemá zákonom presne určené náležitosti. K žiadosti však je treba priložiť

²¹ K žiadosti o oslobodenie od povinnosti dochádzať do materskej školy (teda o oslobodenie aj od povinnosti „vzdelávať“) je potrebné priložiť písomný súhlas všeobecného lekára pre deti a dorast a písomný súhlas zariadenia poradenstva a prevencie.

²² Najčastejšie otázky súvisiace s povinným predprimárnym vzdelávaním (odpoveď na otázku: Povinné predprimárne vzdelávanie (§ 28a, ods. 1 školského zákona) je aj pre všetky deti so zdravotným znevýhodnením bez ohľadu na stupeň postihnutia?):
<https://www.minedu.sk/najcastejsie-otazky-suvisiace-s-predprimarnym-vzdelavanim/>

písomný súhlas všeobecného lekára pre deti a dorast²³ t. j. pediatra alebo odporúčanie zariadenia poradenstva a prevencie t. j. poradne (stačí priložiť jeden z týchto dokladov). Nie je presne určené, pri ktorých diagnózach potrebujete doklad od pediatra a pri ktorých z poradne - závisí to od toho, s akým odborníkom danú diagnózu riešite. Ak má dieťa napríklad imunitné problémy, predložíte súhlas pediatra, lebo poradňa ich nediagnostikuje, ale niektoré diagnózy sa riešia v súčinnosti pediatra aj poradne, napríklad autizmus, a pri tých si môžete vybrať, od koho doklad predložíte.

Na našej stránke v časti vzory dokumentov pre predškolákov <https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/> nájdete vzor žiadosti o povolenie individuálneho vzdelávania zo zdravotných dôvodov podľa § 28b ods. 2 písmeno a) školského zákona a vzor písomného súhlasu pediatra s individuálnym vzdelávaním zo zdravotných dôvodov²⁴. Vzdelávanie dieťaťa v tomto prípade zabezpečuje kmeňová materská škola v rozsahu najmenej dve hodiny týždenne (vzdelávanie prebieha v domácom prostredí dieťaťa alebo prebieha v inom dohodnutom priestore)²⁵. V prípade, že sa nechcete nechať „viesť“ materskou školou min. 2 hodiny týždenne, môžete zvážiť podanie žiadosti o individuálne vzdelávanie podľa bodu nižšie.

- *na žiadosť zákonného zástupcu dieťaťa* – táto žiadosť sa podáva podľa § 28b ods. 2 písmeno b) školského zákona. Žiadosť musí obsahovať tieto povinné náležitosti:
 - a) meno, priezvisko, dátum narodenia, rodné číslo a miesto trvalého pobytu dieťaťa,
 - b) obdobie, na ktoré sa má individuálne vzdelávanie povoliť – obvykle sa uvádza školský rok, môžete tam uviesť aj kratšie obdobie, ak potrebujete. Ak by sa medzičasom niečo u vás zmenilo, stále môžete požiadať o zrušenie individuálneho vzdelávania (ak ho však zrušíte, potom už podľa školského zákona nemôžete opäť požiadať o individuálne vzdelávanie na žiadosť zákonného zástupcu v materskej škole),
 - c) dôvody na povolenie individuálneho vzdelávania – sem uveďte napr. záujem rodičov a dieťaťa o túto formu vzdelávania, časté pobyty rodiny v zahraničí, odporúčanie psychológa, vzdialenosť od materskej školy a pod.,

²³ V žiadnom predpise nie sú vymenované diagnózy, ktoré by sa automaticky uznávali ako dostatočný dôvod na individuálne vzdelávanie z dôvodu zdravotného stavu, teda súhlas s individuálnym vzdelávaním je na uvážení všeobecného lekára pre deti a dorast. Všeobecní lekári majú brať do úvahy závery odborných vyšetrení od všetkých lekárov špecialistov, ako aj od iných odborníkov, a až po zvážení všetkých záverov odborných vyšetrení dať písomný súhlas na to, aby dieťa vzhľadom na jeho zdravotný stav mohlo plniť povinné predprimárne vzdelávanie individuálne.

²⁴ Písomný súhlas všeobecného lekára pre deti a dorast s individuálnym vzdelávaním nemá predpísanú formu tzn. môže byť napísaný napr. aj na výmennom lístku alebo môžete použiť vzor súhlasu z našej webovej stránky.

²⁵ Najčastejšie otázky súvisiace s povinným predprimárnym vzdelávaním (odpoveď na otázku: Dieťa oslobodené od povinnosti dochádzať do materskej školy sa bude vzdelávať aj doma?...): <https://www.minedu.sk/najcastejsie-otazky-suvisiace-s-predprimarnym-vzdelavanim/>

d) meno a priezvisko fyzickej osoby, ktorá bude uskutočňovať individuálne vzdelávanie dieťaťa a doklady o splnení kvalifikačných predpokladov – teda k žiadosti priložte kópiu vysvedčenia o maturitnej skúške príp. vysokoškolský diplom. V prípade, že na doklade o vzdelaní máte vy, príp. vaša garantka, iné priezvisko (rodné priezvisko), napíšte do žiadosti súčasné meno a priezvisko a na koniec dopíšte rodné priezvisko napr. Hana Jabíčková, rod. Hrušková. Sem môžete uviesť len meno osoby, ktorá spĺňa kvalifikačnú požiadavku.

e) ďalšie skutočnosti, ktoré majú vplyv na individuálne vzdelávanie dieťaťa – sem uveďte napr. doklady k diagnózam (z CPP alebo ŠCPP) a pod. V prípade, že sem nemáte čo uviesť, môžete do riadku napísať „žiadne“.

Niektoré materské školy vám poskytnú vzor žiadosti o povolenie individuálneho vzdelávania na žiadosť zákonného zástupcu. Ak vám tento vzor vaša kmeňová materská škola neposkytne, môžete použiť vzor žiadosti, ktorý nájdete na našej stránke v časti vzory dokumentov pre predškolákov <https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/>.

Ak budete pokračovať v individuálnom vzdelávaní aj po skončení obdobia, na ktoré ste podávali žiadosť o povolenie individuálneho vzdelávania, je potrebné podať materskej škole novú žiadosť (obvykle v prípade, ak vaše dieťa nedosiahne školskú spôsobilosť a zostáva v materskej škole o rok dlhšie).

7) Čakajte na doručenie rozhodnutia o povolení individuálneho vzdelávania

Toto rozhodnutie vám pošle vaša kmeňová materská škola. Rozhodnutie o povolení individuálneho vzdelávania dostanete na obdobie, na ktoré ste podali žiadosť o povolenie individuálneho vzdelávania (obyčajne je to školský rok). Rozhodnutie by malo byť vydané bezodkladne, najneskôr do 30 dní od podania žiadosti o povolenie individuálneho vzdelávania.

8) Spolupracujte s materskou školou na určení obsahu individuálneho vzdelávania

Obsah individuálneho vzdelávania dieťaťa vychádza zo školského vzdelávacieho programu materskej školy (ŠkVP), ktorý je vytvorený podľa rámca [štátneho vzdelávacieho programu \(ŠVP\) pre predprimárne vzdelávanie v materských školách](#). ŠkVP materskej školy by mal byť verejne dostupný, materské školy ho zvyknú mať zverejnený na svojej webovej stránke. Štátny pedagogický ústav pripravil metodický materiál k ŠVP s názvom Povinné predprimárne vzdelávanie – sprievodca cieľmi a obsahom (dostupný tu: <https://www.minedu.sk/data/att/19766.pdf>), ktorý má pomôcť rodičom detí v individuálnom vzdelávaní orientovať sa v obsahu individuálneho vzdelávania predškolákov.

Obsah individuálneho vzdelávania určí kmeňová materská škola v spolupráci so zákonným zástupcom dieťaťa (ak je individuálne vzdelávanie povolené „na žiadosť zákonného zástupcu“) najneskôr do 31. augusta, resp. pred začiatkom individuálneho vzdelávania. Obsah individuálneho vzdelávania bude predstavovať vaše „učebné osnovy“, podľa ktorých budete vzdelávať dieťa. Pomôže vám pripraviť dieťa na posúdenie plnenia obsahu individuálneho vzdelávania (pozrite bod č. 10). V prípade, že má vaše dieťa špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby, je možné upraviť obsah individuálneho vzdelávania podľa odporúčaní školského zariadenia poradenstva a prevencie.

9) **A môžete začať domáce vzdelávanie :o)**

Ak máte povolené individuálne vzdelávanie na žiadosť zákonného zástupcu a vaše dieťa je hanblivejšie (málo komunikatívne pred cudzími ľuďmi), je tu istá pravdepodobnosť, že nebude chcieť v materskej škole pani učiteľke povedať, prípadne ukázať, čo vie alebo dokáže. V takom prípade odporúčame zistiť si vo vašej materskej škole, či by pri posúdení plnenia obsahu individuálneho vzdelávania brali do úvahy okrem iného aj vaše portfólio. Ak áno, môžete si začať tvoriť vaše vzdelávacie portfólio. Portfólio môže predstavovať napr. súbor kresbičiek a rôznych iných dielok dieťaťa (príp. ich fotografií), fotografií z priebehu vášho individuálneho vzdelávania (takých, ktoré ukážu, kde všade ste boli, čo ste videli alebo robili), vypracovaných pracovných zošitov pre predškolákov (ak ste nejaké robili), video alebo audio nahrávok dieťaťa, v ktorých niečo prezentuje, napr. spieva, hovorí básničku, tancuje, cvičí a pod., zoznam knižiek, ktoré ste si spolu čítali, zoznam spoločenských (aj edukatívnych) hier, ktoré ste hrali alebo čokoľvek iné, čo súvisí s domácim vzdelávaním vášho dieťaťa. Portfólio dieťaťa môžete ukázať učiteľke materskej školy pri posúdení plnenia obsahu individuálneho vzdelávania v marci. Vytvoriť si portfólio nie je vaša povinnosť (ak jeho vytvorenie nebude materská škola vyžadovať), je to len doplnková možnosť ako prezentovať materskej škole priebeh vášho individuálneho vzdelávania.

V časti s názvom [domáce vzdelávanie v praxi](#) nájdete viac informácií k praktickým otázkam týkajúcim sa domáceho vzdelávania.

V prípade, že budete mať povolené individuálne vzdelávanie na žiadosť zákonného zástupcu, podľa školského zákona výdavky spojené s individuálnym vzdelávaním znáša zákonný zástupca.

10) **V marci absolvujete posúdenie plnenia obsahu individuálneho vzdelávania dieťaťa**

V priebehu mesiaca marec je zákonný zástupca dieťaťa, ktoré má povolené individuálne vzdelávanie „na žiadosť zákonného zástupcu“ (podľa § 28b ods. 2 písm. b) školského zákona), povinný v čase a rozsahu určenom kmeňovou materskou školou zabezpečiť účasť dieťaťa na povinnom predprimárnom vzdelávaní v kmeňovej materskej škole. Kmeňová materská škola v tomto čase posúdi, či sa pri individuálnom vzdelávaní plní obsah individuálneho vzdelávania. Posúdenie môže byť v priebehu jedného dňa, príp. môže prebiehať aj počas viacerých dní. Kmeňová materská škola je povinná zohľadniť individuálne osobitosti dieťaťa pri určovaní času a rozsahu účasti dieťaťa na posúdení²⁶. Posúdenie plnenia obsahu individuálneho vzdelávania sa môže uskutočniť aj elektronicky²⁷.

Pokiaľ si to vzdelávacie alebo špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby dieťaťa budú vyžadovať, na posúdení môže byť prítomná aj osoba zabezpečujúca

²⁶ § 5 ods. 3 vyhlášky č. 541/2021 Z. z. o materskej škole: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2021/541/> a aplikačné informácie k vyhláške č. 541/2021 Z. z.: <https://www.minedu.sk/komentar-k-vyhlaske-5412021/>

²⁷ § 5 ods. 4 vyhlášky č. 541/2021 Z. z. o materskej škole: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2021/541/> a aplikačné informácie k vyhláške č. 541/2021 Z. z.: <https://www.minedu.sk/komentar-k-vyhlaske-5412021/>

individuálne vzdelávanie daného dieťaťa, príp. odborní zamestnanci príslušného zariadenia poradenstva a prevencie²⁸.

Hlavným účelom posúdenia plnenia individuálneho vzdelávania je zistenie, či je dieťa vzdelávané podľa určeného obsahu individuálneho vzdelávania. Posúdenie plnenia obsahu individuálneho vzdelávania dieťaťa kmeňovou materskou školou nie je posúdením školskej spôsobilosti dieťaťa, ktorá sa zisťuje v zariadení poradenstva a prevencie.

V prípade, že sa neplní obsah individuálneho vzdelávania, alebo dieťa sa posúdenia nezúčastní, môže riaditeľ materskej školy rozhodnúť o zrušení individuálneho vzdelávania (v tom prípade vaše dieťa bude musieť začať dochádzať do materskej školy na min. 4 hodiny denne^{29,30}).

Dieťa, ktorému bolo povolené individuálne vzdelávanie „z dôvodu zdravotného stavu“ (podľa § 28b ods. 2 písm. a) školského zákona), neabsolvuje posúdenie plnenia individuálneho vzdelávania. V tomto prípade pedagogický zamestnanec, ktorý zabezpečuje individuálne vzdelávanie dieťaťa, na konci polroka príslušného školského roka predloží riaditeľovi kmeňovej materskej školy písomnú správu o individuálnom vzdelávaní dieťaťa.

11) Ak máte záujem, absolvujte vyšetrenie školskej spôsobilosti (zrelosti) vášho dieťaťa

Všeobecne platí, že u detí narodených medzi májom a augustom je lepšie posúdiť školskú spôsobilosť. V prípade, že máte pochybnosti o školskej spôsobilosti vášho dieťaťa, alebo vám to odporučili pri posúdení plnenia obsahu individuálneho vzdelávania dieťaťa v materskej škole či až neskôr na zápise do ZŠ, choďte na vyšetrenie školskej spôsobilosti³¹ (pozn. zo zákona nemáte povinnosť toto vyšetrenie absolvovať, ak nechcete zistiť školskú spôsobilosť vášho dieťaťa alebo mu vybaviť „odklad“ nástupu na ZŠ).

Vyšetrenie školskej spôsobilosti robia centrá poradenstva a prevencie - CPP) alebo špecializované centrá poradenstva a prevencie - ŠCPP. Musíte však ísť iba do centier, ktoré sú zaradené do siete zariadení poradenstva a prevencie (sú tam centrá štátne aj súkromné)³². V prípade, že nie ste klientom ŠCPP, musíte ísť do CPP.

Vyšetrenie školskej spôsobilosti sa obvykle robí v mesiacoch marec – máj, môžete sa však s centrom dohodnúť aj na inom termíne. Po vykonaní

²⁸ Aplikačné informácie Ministerstva školstva SR k novele školského zákona č. 273/2021 Z. z. (str. 2-3):

<https://www.minedu.sk/osobitny-sposob-plnenia-ppv-a-upravy-tykajuce-sa-individualneho-vzdelavania/>

²⁹ Ak by dieťa nezačalo dochádzať do materskej školy, čakala by vás pokuta vo výške od 30 eur do 331,50 eur a sankcia vo forme zastavenia poskytovania prídavku na dieťa a príplatku k prídavku (boli by ste nahlásení na „sociálku“).

³⁰ Dieťa v tomto prípade (keď sa neplní obsah individuálneho vzdelávania) nebude opakovať rok v materskej škole, ale riadne nastúpi do ZŠ, ak dosiahlo školskú spôsobilosť a vek požadovaný na začiatok povinnej školskej dochádzky.

³¹ Odporúčame toto vyšetrenie absolvovať, pretože po nástupe dieťaťa do ZŠ nebude možný jeho návrat späť do materskej školy v prípade, ak sa dodatočne na ZŠ zistí, že dieťa nie je školsky zrelé (tzn. už nemôžete vybaviť dodatočný odklad povinnej školskej dochádzky).

³² Zoznam CPP a ŠCPP, ktoré sú v sieti zariadení poradenstva a prevencie, nájdete tu: <https://www.minedu.sk/siet-zariadeni-poradenstva-a-prevencie-od-112023/> alebo tu: <http://web.uips.sk/rs/register.html>

vyšetrenia školskej spôsobilosti vám CPP alebo ŠCPP vystaví písomný súhlas so zaškolením v ZŠ alebo odporučí pokračovanie povinného predprimárneho vzdelávania v MŠ.

12) Ak vaše dieťa nedosiahlo školskú spôsobilosť, požiadajte o pokračovanie plnenia povinného predprimárneho vzdelávania v materskej škole (ak vaše dieťa dosiahlo školskú spôsobilosť, choďte na krok č. 14)

Od januára 2021 došlo k legislatívnej zmene v tom, že už nemôžete žiadať o „odklad začiatku plnenia povinnej školskej dochádzky“ riaditeľa ZŠ (to bolo zrušené), ale máte požiadať riaditeľa materskej školy o „pokračovanie plnenia povinného predprimárneho vzdelávania“³³.

Ak dieťa po dovŕšení šiesteho roka veku nedosiahlo školskú spôsobilosť, riaditeľ materskej školy vydá rozhodnutie o pokračovaní plnenia povinného predprimárneho vzdelávania v materskej škole. Toto rozhodnutie vydá:

- na základe písomného súhlasu príslušného zariadenia poradenstva a prevencie,
- na základe písomného súhlasu všeobecného lekára pre deti a dorast,
- s informovaným súhlasom zákonného zástupcu.

Pre kladné rozhodnutie riaditeľa materskej školy je potrebný súhlas všetkých troch strán (teda potrebujete všetky tri dokumenty a všetky musia byť súhlasné)³⁴. Ak chýba len jeden dokument alebo je jeden z nich nesúhlasný, tak riaditeľ nemôže rozhodnúť o pokračovaní plnenia povinného predprimárneho vzdelávania v materskej škole. Ak sú všetky tri doklady súhlasné, potom riaditeľ materskej školy musí rozhodnúť o pokračovaní plnenia povinného predprimárneho vzdelávania³⁵, teda nemôže rozhodnúť zamietavo.

Niektoré materské školy vám poskytnú vzor písomného súhlasu všeobecného lekára pre deti a dorast s pokračovaním plnenia povinného predprimárneho vzdelávania aj vzor informovaného súhlasu zákonného zástupcu s pokračovaním plnenia povinného predprimárneho vzdelávania. Ak vám tieto vzory vaša kmeňová materská škola neposkytne, vzory týchto dokumentov nájdete na našej webovej stránke v časti vzory dokumentov pre predškolákov: <https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/> (pozn. súhlas lekára nemá presne predpísanú formu, môže byť napísaný aj na výmennom lístku³⁶).

³³ Zákon o štátnej správe v školstve a školskej samospráve č. 596/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov, § 5 ods. 14: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2003-596>

³⁴ Najčastejšie otázky súvisiace s povinným predprimárnym vzdelávaním (odpoveď na otázku: Čo v prípade, ak je jedno stanovisko k pokračovaniu plnenia predprimárneho vzdelávania nesúhlasné, ako má riaditeľ MŠ rozhodnúť?): <https://www.minedu.sk/najcastejsie-otazky-suvisiace-s-predprimarnym-vzdelavanim/>

³⁵ Najčastejšie otázky súvisiace s povinným predprimárnym vzdelávaním (odpoveď na otázku: Ak máme všetky tri súhlasné stanoviská na pokračovanie PPV, ale riaditeľka MŠ s nimi nesúhlasí, dieťa vníma úplne inak. Musí aj tak dať rozhodnutie o pokračovaní PPV?): <https://www.minedu.sk/najcastejsie-otazky-suvisiace-s-predprimarnym-vzdelavanim/>

³⁶ Najčastejšie otázky súvisiace s povinným predprimárnym vzdelávaním (odpoveď na otázku: Je potrebné požadovať vyjadrenia zariadenia poradenstva a prevencie a pediatra na aktuálne zverejnených tlačivách, alebo môžeme akceptovať aj inú formu vyjadrenia, napríklad výmenný lístok od pediatra s vetou „Súhlasím“?): <https://www.minedu.sk/najcastejsie-otazky-suvisiace-s-predprimarnym-vzdelavanim/>

Ak dieťa ani po pokračovaní plnenia povinného predprimárneho vzdelávania v materskej škole nedosiahlo školskú spôsobilosť, začne plniť povinnú školskú dochádzku v základnej škole najneskôr 1. septembra, ktorý nasleduje po dni, v ktorom dieťa dovŕšilo siedmy rok veku, teda môžete „odložiť“ nástup do ZŠ len o jeden rok.

13) Čakajte na vydanie rozhodnutia o pokračovaní plnenia povinného predprimárneho vzdelávania

Rozhodnutie o pokračovaní plnenia povinného predprimárneho vzdelávania vydá riaditeľ vašej kmeňovej materskej školy. Riaditeľ materskej školy je povinný vydať rozhodnutie o pokračovaní plnenia povinného predprimárneho vzdelávania bezodkladne po obdržaní všetkých troch požadovaných dokumentov (spomenutých v kroku č. 12). Po vydaní rozhodnutia o pokračovaní plnenia povinného predprimárneho vzdelávania môžete poslať riaditeľovi materskej školy aj žiadosť o povolenie individuálneho vzdelávania na ďalší školský rok, ak sa rozhodnete pokračovať v individuálnom vzdelávaní.

14) Chodte na zápis do ZŠ v apríli

Ak vaše dieťa dosiahlo vek na povinnú školskú dochádzku, chodte s dieťaťom na zápis do ZŠ. Zápisy do ZŠ bývajú v apríli.

Na zápis do ZŠ musíte ísť aj v prípade, že vaše dieťa nedosiahlo školskú spôsobilosť (odporúčame ísť do spádovej ZŠ³⁷). Ak vaše dieťa nedosiahlo školskú spôsobilosť, oznámte to riaditeľovi ZŠ a predložte mu kópiu rozhodnutia o pokračovaní plnenia povinného predprimárneho vzdelávania v materskej škole (v takomto prípade odporúčame zavolať do základnej školy vopred a zistiť si od riaditeľa ZŠ, či je potrebné, aby ste prišli na zápis aj s dieťaťom). V prípade, že rozhodnutie o pokračovaní plnenia povinného predprimárneho vzdelávania v MŠ ešte nebudete mať v rukách, dohodnite si s riaditeľom ZŠ kedy a ako mu rozhodnutie predložíte. Neskôr, po predložení tohto rozhodnutia z MŠ, riaditeľ ZŠ rozhodne o neprijatí dieťaťa do ZŠ.

15) Čakajte na vystavenie dokladu o získanom predprimárnom vzdelaní z vašej materskej školy

Dokladom o získanom stupni predprimárneho vzdelania je osvedčenie o získaní predprimárneho vzdelania, ktoré vydá vaša kmeňová materská škola³⁸. Vydaniu osvedčenia nepredchádza žiadne hodnotenie dieťaťa. Osvedčenie sa v materskej škole vydáva ku koncu júna daného školského roka. Ak bude dieťa pokračovať v plnení povinného predprimárneho vzdelávania, osvedčenie sa vydá až ku koncu júna školského roka, v ktorom dieťa ukončilo plnenie povinného predprimárneho vzdelávania. Osvedčenie o získaní predprimárneho vzdelania nemusíte predkladať ZŠ.

V prípade otázok sa môžete spojiť s našim konzultantom pre domáce vzdelávanie (DV) predškolákov: <https://www.domacaskola.sk/kontakt/>.

³⁷V tomto prípade nie je potrebné hľadať inú ZŠ ako vašu spádovú, pretože dieťa nebude nakoniec prijaté. Na budúci školský rok môžete dieťa zapísať aj do inej, vami zvolenej ZŠ.

³⁸ Pokyn MŠ SR k osvedčeniam o získaní predprimárneho vzdelania: <https://www.minedu.sk/osvedcenie-o-ziskani-predprimarneho-vzdelania/>

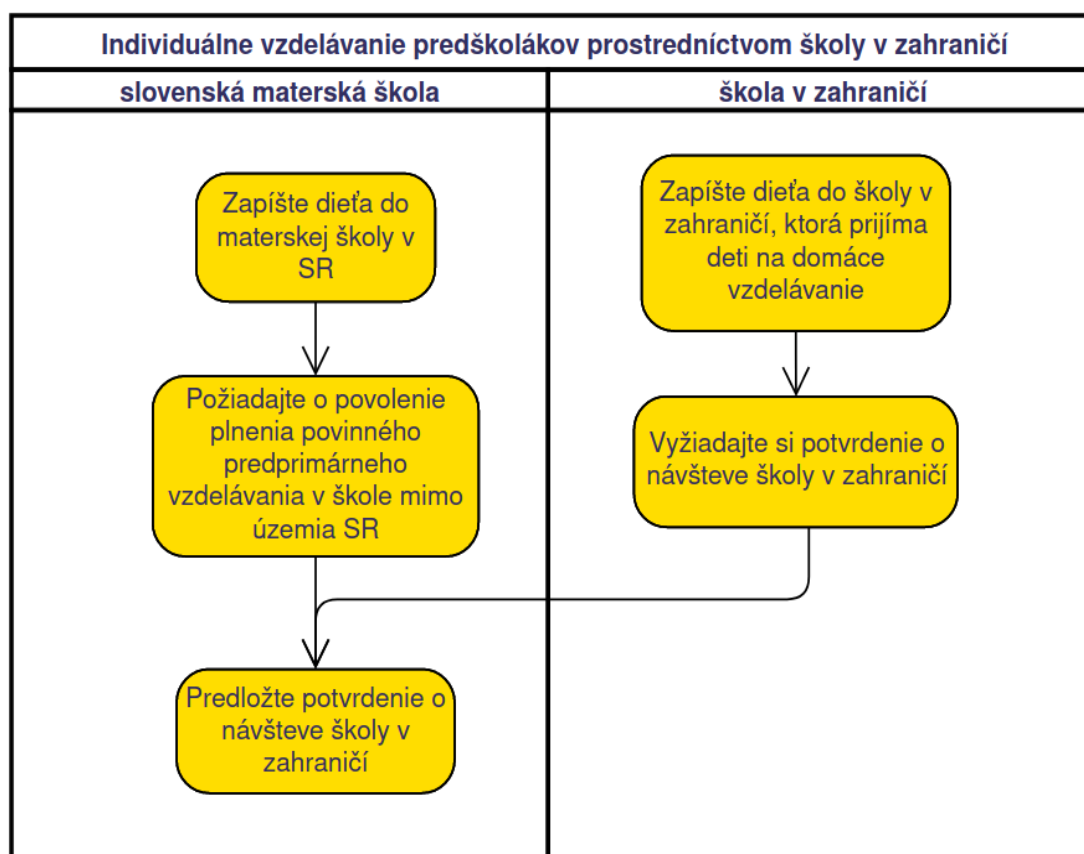
2.2.2. Individuálne vzdelávanie povolené školou v zahraničí (§ 23 b)

V prípade, že žijete v zahraničí a vaše dieťa má trvalý pobyt na území SR, ste povinný prihlásiť svoje dieťa na predprimárne vzdelávanie do materskej školy v SR.

Pri vybavení individuálneho vzdelávania pre svoje dieťa môžete postupovať:

- podľa postupu, ktorý je uvedený v predchádzajúcej časti s názvom [Individuálne vzdelávanie povolené MŠ v SR](#) alebo
- môžete vybaviť vzdelávanie v (materskej) škole v zahraničí, v ktorej môžete požiadať o domáce vzdelávanie – v prípade vzdelávania v škole v zahraničí nejde o individuálne vzdelávanie na Slovensku, ale ide o inú formu osobitného spôsobu plnenia povinného predprimárneho vzdelávania, a to vzdelávaním v škole v mimo územia SR (aj v prípade, že v škole v zahraničí sa budete vzdelávať individuálnou formou). V tomto prípade musíte dieťa zapísať do slovenskej materskej školy, kde požiadate o povolenie vzdelávania v škole mimo územia SR. Keďže na Slovensku nepôjde o individuálne vzdelávanie na základe žiadosti zákonného zástupcu, ale ide o inú formu osobitného spôsobu plnenia povinného predprimárneho vzdelávania, vaše dieťa nemusí v materskej škole na Slovensku absolvovať v marci posúdenie plnenia obsahu individuálneho vzdelávania dieťaťa a ani nemusíte predkladať materskej škole v SR potvrdenie o absolvovaní podobného posúdenia zo školy v zahraničí.

Prehľadná schéma postupu vybavenia individuálneho vzdelávania predškolákov prostredníctvom školy v zahraničí:



Podrobný popis krokov pri vybavení individuálneho vzdelávania predškolákov v škole v zahraničí:

1) Zapište dieťa do materskej školy na Slovensku a čakajte na doručenie rozhodnutia o prijatí z tejto materskej školy

Každé dieťa s trvalým pobytom na Slovensku musí byť zapísané v niektorej z materských škôl, ktoré sú v sieti škôl a školských zariadení SR³⁹.

Materská škola, do ktorej dieťa patrí podľa adresy jeho trvalého pobytu v SR sa volá *spádová materská škola* (spádovú materskú školu v SR si môžete vyhľadať na internete podľa adresy trvalého pobytu vášho dieťaťa – obec určí všeobecne záväzným nariadením spádové materské školy podľa ulíc obce alebo pri menších obciach môže aj celá obec patriť pod jednu spádovú materskú školu). Zapište dieťa do spádovej (obecnej) materskej školy na Slovensku a oznámte riaditeľovi materskej školy, že plánujete vzdelávať dieťa prostredníctvom (materskej) školy v zahraničí.

Termíny zápisov do materských škôl bývajú v máji, dieťa však môžete zapísať aj skôr (po dohode s riaditeľom materskej školy). Presný termín zápisu zistíte na webovej stránke materskej školy.

Tlačivo žiadosti o prijatie je obyčajne dostupné na internetovej stránke materskej školy. Žiadosť o prijatie dieťaťa do materskej školy môžete poslať aj elektronicky alebo naskenovanú prostredníctvom e-mailu. Osobná účasť dieťaťa na zápise nie je povinná.

Rozhodnutie o prijatí dieťaťa na predprimárne vzdelávanie je riaditeľ materskej školy povinný vydať do 30. júna. Rozhodnutie vám bude doručené poštou alebo elektronicky do elektronickej schránky, ak ju máte aktivovanú⁴⁰.

2) V zahraničí zapište dieťa do (materskej) školy, ktorá podporuje domáce vzdelávanie a čakajte na rozhodnutie o prijatí z tejto školy

Dieťa musí navštevovať (materskú) školu podľa zákonov platných v krajine pobytu. Dieťa s trvalým pobytom v SR, pre ktoré je predprimárne vzdelávanie povinné, musí byť zapísané v (materskej) škole v zahraničí aj v prípade, že krajina vášho pobytu to nevyžaduje – vzhľadom na to, že budete žiadať o povolenie vzdelávania v škole mimo územia SR. Pri vybavení domáceho vzdelávania v zahraničí postupujte podľa inštrukcií školy v zahraničí (napríklad v ČR je potrebné doručiť materskej škole oznámenie o individuálnom vzdelávaní, ktorého vzor nájdete tu: <https://www.msmt.cz/file/40602/>⁴¹).

³⁹ Zoznam materských škôl v sieti škôl a školských zariadení SR (pozn. štátne/obecné materské školy sú v súbore s názvom materské školy): <https://www.minedu.sk/siet-skol-a-skolskych-zariadeni-slovenskej-republiky/> alebo aj tu: http://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedeckakniznica/informacie-a-prognozy-skolstva/registre/zoznamy-skol-a-skolskychzariadeni.html?page_id=9332

⁴⁰ Usmernenie MŠ SR k doručovaniu rozhodnutí riaditeľov škôl a riaditeľov školských zariadení: <https://www.minedu.sk/usmernenie-k-dorucovaniu-rozhodnuti-riaditelov-skol-a-riaditelov-skolskych-zariadeni/>

⁴¹ V prípade osobného doručenia oznámenia je vhodné oznámenie vytlačiť dvakrát (jedno vyhotovenie pre vás a jedno pre českú MŠ). Na konci vášho vyhotovenia si nechajte v MŠ podpísať potvrdenie o prevzatí oznámenia s uvedením dátumu prevzatia. Ak by ste oznámenie doručovali MŠ poštou, je vhodné list poslať doporučené a uchovať si podací lístok z pošty.

3) Podajte slovenskej materskej škole žiadosť o povolenie plnenia povinného predprimárneho vzdelávania v škole mimo územia SR

O povolení rozhoduje riaditeľ slovenskej materskej školy na základe písomnej žiadosti zákonného zástupcu. V žiadosti o povolení plnenia povinného predprimárneho vzdelávania v škole mimo územia SR je potrebné uviesť:

- meno, priezvisko a bydlisko dieťaťa,
- rodné číslo dieťaťa,
- adresu bydliska v zahraničí,
- názov a adresu školy, ktorú bude dieťa v zahraničí navštevovať, ak je vopred známa.

Vzor tejto žiadosti vám poskytne materská škola. Ak by vám ho neposkytla, vzor žiadosti o povolenie vzdelávania v škole mimo územia SR podľa § 23 písm. b) nájdete na našej webovej stránke v časti vzory dokumentov pre predškolákov: <https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/>.

4) Čakajte na vyjadrenie riaditeľa školy ohľadom plnenia povinného predprimárneho vzdelávania v škole mimo územia SR zo slovenskej materskej školy⁴²

5) Vyžiadať si zo školy v zahraničí potvrdenie o návšteve školy a predložte ho riaditeľovi slovenskej materskej školy

Do 30 dní po príchode dieťaťa do krajiny pobytu (resp. do 30 dní od začiatku vzdelávania v škole v zahraničí) alebo do 15. septembra (ak pokračujete v plnení povinného predprimárneho vzdelávania – teda dieťa má „odklad“ a ste v škole v zahraničí už 2. rok) predložte riaditeľovi slovenskej materskej školy potvrdenie o návšteve školy v zahraničí s uvedením názvu a adresy školy, ktoré potvrdzuje, že vaše dieťa navštevuje príslušnú školu.

6) Vzdelávajte sa podľa požiadaviek (materskej) školy v zahraničí

V časti s názvom [domáce vzdelávanie v praxi](#) nájdete viac informácií k praktickým otázkam týkajúcim sa domáceho vzdelávania.

7) Ak máte záujem, absolvujte vyšetrenie školskej spôsobilosti (zrelosti) vášho dieťaťa

Všeobecne platí, že u detí narodených medzi májom a augustom je lepšie posúdiť školskú spôsobilosť. V prípade, že máte pochybnosti o školskej spôsobilosti vášho dieťaťa, alebo vám to odporučili neskôr na zápise do ZŠ, choďte na vyšetrenie školskej spôsobilosti⁴³ (pozn. zo zákona nemáte povinnosť toto vyšetrenie absolvovať, ak nechcete zistiť školskú spôsobilosť vášho dieťaťa alebo mu vybaviť „odklad“ nástupu do ZŠ).

Vyšetrenie školskej spôsobilosti robia centrá poradenstva a prevencie - CPP alebo špecializované centrá poradenstva a prevencie - ŠCPP. Musíte však ísť

⁴² Aplikačné informácie Ministerstva školstva SR k novele školského zákona č. 273/2021 Z. z. (str. 2): <https://www.minedu.sk/osobitny-sposob-plnenia-ppv-a-upravy-tykajuca-sa-individualneho-vzdelavania/> – v tomto prípade riaditeľ materskej školy nevydáva rozhodnutie podľa Správneho poriadku

⁴³ Odporúčame toto vyšetrenie absolvovať, pretože po nástupe dieťaťa do ZŠ nebude možný jeho návrat späť do materskej školy v prípade, ak sa dodatočne na ZŠ zistí, že dieťa nie je školsky zrelé (tzn. už nemôžete vybaviť dodatočný odklad povinnej školskej dochádzky).

iba do centier, ktoré sú zaradené do siete škôl a školských zariadení SR (sú tam centrá štátne aj súkromné) ⁴⁴. V prípade, že nie ste klientom ŠCPP, musíte ísť do CPP.

Vyšetrenie školskej spôsobilosti sa obvykle robí v mesiacoch marec – máj, môžete sa však s centrom dohodnúť aj na inom termíne. Po vykonaní vyšetrenia školskej spôsobilosti vám CPP alebo ŠCPP vystaví písomný súhlas so zaškolením v ZŠ alebo odporučí pokračovanie povinného predprimárneho vzdelávania v MŠ.

8) Ak vaše dieťa nedosiahlo školskú spôsobilosť, požiadajte o pokračovanie plnenia povinného predprimárneho vzdelávania v slovenskej materskej škole (ak vaše dieťa dosiahlo školskú spôsobilosť, choďte na krok č. 10)

Od januára 2021 došlo k legislatívnej zmene v tom, že už nemôžete žiadať o „odklad začiatku plnenia povinnej školskej dochádzky“ riaditeľa ZŠ (to bolo zrušené), ale máte požiadať riaditeľa materskej školy o „pokračovanie plnenia povinného predprimárneho vzdelávania“⁴⁵.

Ak dieťa po dovŕšení šiesteho roka veku nedosiahlo školskú spôsobilosť, riaditeľ materskej školy vydá rozhodnutie o pokračovaní plnenia povinného predprimárneho vzdelávania v materskej škole. Toto rozhodnutie vydá:

- na základe písomného súhlasu príslušného zariadenia poradenstva a prevencie,
- na základe písomného súhlasu všeobecného lekára pre deti a dorast,
- s informovaným súhlasom zákonného zástupcu.

Pre kladné rozhodnutie riaditeľa materskej školy je potrebný súhlas všetkých troch strán (teda potrebujete všetky tri dokumenty a všetky musia byť súhlasné)⁴⁶. Ak chýba len jeden dokument alebo je jeden z nich nesúhlasný, tak riaditeľ nemôže rozhodnúť o pokračovaní plnenia povinného predprimárneho vzdelávania v materskej škole. Ak sú všetky tri doklady súhlasné, potom riaditeľ materskej školy musí rozhodnúť o pokračovaní plnenia povinného predprimárneho vzdelávania⁴⁷, teda nemôže rozhodnúť zamietavo.

Niektoré materské školy vám poskytnú vzor písomného súhlasu všeobecného lekára pre deti a dorast s pokračovaním plnenia povinného predprimárneho

⁴⁴ Zoznam CPP a ŠCPP, ktoré sú v sieti zariadení poradenstva a prevencie, nájdete tu: <https://www.minedu.sk/siet-zariadeni-poradenstva-a-prevencie-od-112023/> alebo tu: <http://web.uips.sk/rs/register.html>

⁴⁵ Zákon o štátnej správe v školstve a školskej samospráve č. 596/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov, § 5 ods. 14: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2003-596>

⁴⁶ Najčastejšie otázky súvisiace s povinným predprimárnym vzdelávaním (odpoveď na otázku: Čo v prípade, ak je jedno stanovisko k pokračovaniu plnenia predprimárneho vzdelávania nesúhlasné, ako má riaditeľ MŠ rozhodnúť?): <https://www.minedu.sk/najcastejsie-otazky-suvisiace-s-predprimarnym-vzdelavanim/>

⁴⁷ Najčastejšie otázky súvisiace s povinným predprimárnym vzdelávaním (odpoveď na otázku: Ak máme všetky tri súhlasné stanoviská na pokračovanie PPV, ale riaditeľka MŠ s nimi nesúhlasí, dieťa vníma úplne inak. Musí aj tak dať rozhodnutie o pokračovaní PPV?): <https://www.minedu.sk/najcastejsie-otazky-suvisiace-s-predprimarnym-vzdelavanim/>

vzdelávania aj vzor informovaného súhlasu zákonného zástupcu s pokračovaním plnenia povinného predprimárneho vzdelávania. Ak vám tieto vzory vaša kmeňová materská škola neposkytne, vzory týchto dokumentov nájdete na našej webovej stránke v časti vzory dokumentov pre predškolákov: <https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/> (pozn. súhlas lekára nemá presne predpísanú formu, môže byť napísaný aj na výmennom lístku⁴⁸).

Ak dieťa ani po pokračovaní plnenia povinného predprimárneho vzdelávania v materskej škole nedosiahlo školskú spôsobilosť, začne plniť povinnú školskú dochádzku v základnej škole najneskôr 1. septembra, ktorý nasleduje po dni, v ktorom dieťa dovŕšilo siedmy rok veku, teda môžete „odložiť“ nástup do ZŠ len o jeden rok.

9) Čakajte na vydanie rozhodnutia o pokračovaní plnenia povinného predprimárneho vzdelávania

Rozhodnutie o pokračovaní plnenia povinného predprimárneho vzdelávania vydá riaditeľ vašej slovenskej materskej školy. Riaditeľ materskej školy je povinný vydať rozhodnutie o pokračovaní plnenia povinného predprimárneho vzdelávania bezodkladne po obdržaní všetkých troch požadovaných dokumentov (spomenutých v kroku č. 8).

10) Absolvujte zápis do ZŠ v apríli

Ak vaše dieťa dosiahlo vek na povinnú školskú dochádzku, absolvujete zápis do ZŠ (pozn. v prípade, že žijete v zahraničí a vaše dieťa má trvalý pobyt na území SR, ste povinný prihlásiť svoje dieťa na povinnú školskú dochádzku do základnej školy v SR). Ak nemôžete (príp. nechcete) prísť fyzicky na zápis na Slovensko, kontaktujte riaditeľa základnej školy a dohodnite sa s ním, či je možné zapísať dieťa aj bez jeho fyzickej prítomnosti.

Zápisy do ZŠ bývajú v apríli (presný termín zápisu si môžete zistiť na internete alebo zavolaním do ZŠ). Na zápis do ZŠ musíte ísť aj v prípade, že vaše dieťa nedosiahlo školskú spôsobilosť (odporúčame ísť do spádovej ZŠ⁴⁹). Ak vaše dieťa nedosiahlo školskú spôsobilosť, oznámte to riaditeľovi ZŠ a predložte mu kópiu rozhodnutia o pokračovaní plnenia povinného predprimárneho vzdelávania v materskej škole. V prípade, že rozhodnutie o pokračovaní plnenia povinného predprimárneho vzdelávania v MŠ ešte nebudete mať v rukách, dohodnite si s riaditeľom ZŠ, kedy a ako mu rozhodnutie predložíte. Neskôr, po predložení tohto rozhodnutia z MŠ, riaditeľ ZŠ rozhodne o neprijatí dieťaťa do ZŠ.

11) Čakajte na vystavenie dokladu o získanom predprimárnom vzdelaní zo slovenskej materskej školy

Dokladom o získanom stupni predprimárneho vzdelania je osvedčenie o získaní predprimárneho vzdelania, ktoré vydá vaša kmeňová materská

⁴⁸ Najčastejšie otázky súvisiace s povinným predprimárnym vzdelávaním (odpoveď na otázku: Je potrebné požadovať vyjadrenia zariadenia poradenstva a prevencie a pediatra na aktuálne zverejnených tlačivách, alebo môžeme akceptovať aj inú formu vyjadrenia, napríklad výmenný lístok od pediatra s vetou „Súhlasím?“):
<https://www.minedu.sk/najcastejsie-otazky-suvisiace-s-predprimarnym-vzdelavanim/>

⁴⁹ V tomto prípade nie je potrebné hľadať inú ZŠ ako vašu spádovú, pretože dieťa nebude nakoniec prijaté. Na budúci školský rok môžete dieťa zapísať aj do inej, vami zvolenej ZŠ.

škola⁵⁰. Vydaniu osvedčenia nepredchádza žiadne hodnotenie dieťaťa. Osvedčenie sa v materskej škole vydáva ku koncu júna daného školského roka. Ak bude dieťa pokračovať v plnení povinného predprimárneho vzdelávania, osvedčenie sa vydá až ku koncu júna školského roka, v ktorom dieťa ukončilo plnenie povinného predprimárneho vzdelávania. Osvedčenie o získaní predprimárneho vzdelania nemusíte predkladať ZŠ.

V prípade otázok sa môžete spojiť s naším konzultantom pre domáce vzdelávanie (DV) predškolákov: <https://www.domacaskola.sk/kontakt/>.

⁵⁰ Pokyn MŠ SR k osvedčeniam o získaní predprimárneho vzdelania: <https://www.minedu.sk/osvedcenie-o-ziskani-predprimarneho-vzdelania/>

3. Formálne záležitosti domáceho vzdelávania školákov

3.1. Všeobecné informácie k domácemu vzdelávaniu školákov

V tejto kapitole si podrobne popíšeme podmienky domáceho vzdelávania školákov aj kroky, ktoré je treba podniknúť vo vzťahu k vašej škole, ak chcete vybaviť domáce vzdelávanie pre svoje dieťa.

Povinná školská dochádzka sa týka detí, ktoré majú na Slovensku trvalý pobyt – pre určenie tejto povinnosti je dôležité miesto trvalého pobytu dieťaťa a nie jeho slovenské občianstvo. V prípade miesta trvalého pobytu dieťaťa mimo územia SR plní dieťa povinnú školskú dochádzku v súlade s platnými právnymi predpismi v krajine trvalého pobytu^{51,52} – teda nemáte povinnosť zapísať dieťa na Slovensku do základnej školy, ak tu nemá trvalý pobyt, a to ani v prípade, že má slovenské občianstvo. V prípade, že má vaše dieťa slovenské občianstvo, ale nemá na Slovensku trvalý pobyt a vy ho chcete zapísať na základnú školu v SR aj napriek tomu, že nemáte takú povinnosť, môžete to urobiť iba v prípade, že má vaše dieťa v SR prechodný pobyt⁵³.

Školský zákon v § 19 a § 20 hovorí o povinnej školskej dochádzke, ktorá začína začiatkom školského roka, ktorý nasleduje po dni, keď dieťa dovŕši šiesty rok veku⁵⁴ a dosiahne školskú spôsobilosť (pre viac informácií o overení školskej spôsobilosti choďte na krok č. 11 v časti s názvom [Individuálne vzdelávanie povolené MŠ v SR](#)). Pozn.: Rodič sa môže rozhodnúť školskú spôsobilosť neoverovať, a potom sa dieťa považuje automaticky za školsky spôsobilé. Napríklad ak má dieťa 6 rokov medzi 1. septembrom 2023 a 31. augustom 2024 a zároveň:

⁵¹ Základné informácie o legislatívnych požiadavkách v jednotlivých krajinách EÚ v oblasti domáceho vzdelávania (dokument je v angličtine):

<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ea077239-e244-11e8-b690-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-79438729>

⁵² Ak bývate mimo územia SR, tu nájdete podrobnejšie informácie o legislatíve týkajúcej sa domáceho vzdelávania jednotlivých štátoch sveta, vrátane kontaktu na miestnu organizáciu, ktorá zastrešuje rodiny s deťmi v domácom vzdelávaní: <https://hslida.org/legal/international> (pozn.: nezabudnite si však overiť aktuálnosť týchto informácií v miestnej legislatíve a/alebo kontaktovaním miestnej „homeschoolingovej“ komunity, resp. organizácie).

⁵³ Na vybavenie prechodného pobytu dieťaťa v SR potrebujete najprv vybaviť Osvedčenie Slováka žijúceho v zahraničí na Úrade pre Slovákov žijúcich v zahraničí: <https://www.uszz.sk/podmienky-na-vydanie-osvedceni/> a následne môžete požiadať o prechodný pobyt. Tu nájdete viac informácií k vybaveniu žiadosti o prechodný pobyt pre Slováka žijúceho v zahraničí: <https://www.mic.iom.sk/sk/pobyt2/prechodny-pobyt/326-ziadost-o-prechodny-pobyt-2.html>

⁵⁴ Zákonný zástupca môže požiadať, aby bolo na plnenie povinnej školskej dochádzky výnimočne prijaté aj dieťa, ktoré nedosiahlo šiesty rok veku.

- *dosiahlo školskú spôsobilosť*, musí začať plniť povinnú školskú dochádzku od školského roka 2024/2025. Ďalší postup nájdete v časti [o domácom vzdelávaní na ZŠ](#).
- *nedosiahlo školskú spôsobilosť*:
 - požiadajte riaditeľa materskej školy o pokračovanie plnenia povinného predprimárneho vzdelávania v materskej škole. Postup nájdete popísaný v časti [o domácom vzdelávaní v MŠ](#) a zároveň musíte
 - ísť na zápis do ZŠ (odporúčame ísť do spádovej ZŠ⁵⁵) a predložiť riaditeľovi ZŠ kópiu rozhodnutia o pokračovaní povinného predprimárneho vzdelávania od riaditeľa materskej školy. V prípade, že rozhodnutie ešte nebudete mať v rukách, dohodnite si s riaditeľom ZŠ, kedy a ako mu rozhodnutie predložíte. Neskôr, po predložení tohto rozhodnutia z MŠ, riaditeľ ZŠ rozhodne o neprijatí dieťaťa do ZŠ.

Od januára 2021 nastala v legislatíve výrazná zmena v tom, že žiadate o „pokračovanie plnenia povinného predprimárneho vzdelávania“ riaditeľa materskej školy a nežiadate o „odklad začiatku povinnej školskej dochádzky“ riaditeľa ZŠ a nemôžete už ani požiadať riaditeľa ZŠ o „dodatočný odklad povinnej školskej dochádzky“⁵⁶ – v prípade, že sa objavia problémy u vášho dieťaťa po začiatku plnenia povinnej školskej dochádzky, dieťa sa už nemôže vrátiť späť do materskej školy. Ak dieťa ani po pokračovaní plnenia povinného predprimárneho vzdelávania v materskej škole nedosiahlo školskú spôsobilosť, začne plniť povinnú školskú dochádzku v základnej škole najneskôr 1. septembra, ktorý nasleduje po dni, v ktorom dieťa dovŕšilo siedmy rok veku – teda podľa školského zákona môžete „odložiť“ nástup do ZŠ už len o jeden rok.

Povinná školská dochádzka je desaťročná a trvá najviac do konca školského roka, v ktorom žiak dovŕši 16. rok veku (pozn. úvodný ročník sa neráta ako 1. rok povinnej školskej dochádzky, prípravný ročník sa ráta ako 1. rok povinnej školskej dochádzky a aj počas úvodného alebo prípravného ročníka je možné požiadať o individuálne vzdelávanie).

Ak zákonný zástupca nedbá o riadne plnenie povinnej školskej dochádzky (najmä ak neprihlási dieťa na plnenie povinnej školskej dochádzky alebo ak dieťa neospravedlnene vynechá vopred určený počet vyučovacích hodín v príslušnom šk. roku):

- bude mu zastavené poskytovanie prídavku na dieťa a príplatku k prídavku^{57,58} (hlási sa obci a Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, tzv. „sociálke“),

⁵⁵ V tomto prípade nie je potrebné hľadať inú ZŠ ako vašu spádovú, pretože dieťa nebude nakoniec prijaté (na budúci školský rok môžete dieťa zapísať do inej, vami zvolenej ZŠ).

⁵⁶ Ten sa využíval, ak dieťa začalo plniť povinnú školskú dochádzku a dodatočne sa zistilo, že dieťa nie je školsky spôsobilé.

⁵⁷ Aktuálnu výšku prídavku na dieťa a príplatku k prídavku na dieťa nájdete tu: <https://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/podpora-rodinam-detmi/penazna-pomoc/pridavok-dieta/vyska-pridavku.html> a <https://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/podpora-rodinam-detmi/penazna-pomoc/priplatok-k-pridavku-dieta/>.

⁵⁸ Zastavenie vyplácania bude na dobu, počas ktorej rodič nedbá o riadne plnenie povinnej školskej dochádzky, minimálne však na 3 po sebe nasledujúce kalendárne mesiace.

- bude mu zastavené vyplácanie náhradného výživného (ak ho zákonný zástupca poberá)⁵⁹,
- bude mu znížená⁶⁰ výška rodičovského príspevku na sumu 50 % jeho sumy ustanovenej zákonom o rodičovskom príspevku (ak zákonný zástupca poberá rodičovský príspevok)⁶¹,
- v prípade, že je rodič poberateľom dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke, do sumy nárokov mu nebude patriť príspevok za nezaopatrené dieťa⁶²,
- bude sa to považovať za priestupok a zákonnému zástupcovi bude uložená pokuta od 30 eur do 331,50 eur⁶³,
- bude sa to považovať za trestný čin⁶⁴ ohrozovania mravnej výchovy mládeže s trestom odňatia slobody na 6 mesiacov až 5 rokov.

Školský zákon povoľuje v § 23 nasledovné **formy osobitného spôsobu plnenia povinnej školskej dochádzky** (nižšie uvádzame len vybrané písmená § 23 školského zákona, ktoré sa týkajú domáceho vzdelávania):

- **písmeno a) „individuálne vzdelávanie, ktoré sa uskutočňuje bez pravidelnej účasti na vzdelávaní v škole podľa tohto zákona“** – to je najbežnejšia forma domáceho vzdelávania detí. Pri tejto forme:
 - vo vašej škole si vybavíte povolenie na individuálne vzdelávanie,
 - musíte sa rozhodnúť, či podáte škole žiadosť o individuálne vzdelávanie „zo zdravotných dôvodov“ podľa § 24 ods. 2 písm. a) školského zákona alebo „na žiadosť zákonného zástupcu“ (bez uvedenia zdravotného dôvodu ako primárneho dôvodu pre individuálne vzdelávanie) podľa § 24 ods. 2 písm. b) školského zákona – v závislosti od toho sa následne budú odvíjať podmienky a požiadavky spojené s individuálnym vzdelávaním:
 - v prípade, že má žiak povolené individuálne vzdelávanie „zo zdravotných dôvodov“, nie je požiadavka na komisionálne preskúšanie žiaka, pretože vzdelávanie žiaka zabezpečuje škola v rozsahu min. 2 hodiny týždenne,
 - v prípade, že má žiak povolené individuálne vzdelávanie „na žiadosť zákonného zástupcu“, je žiak v škole polročne komisionálne preskúšaný.

Individuálne vzdelávanie „zo zdravotných dôvodov“ môžete vybaviť žiakovi, ktorý si plní povinnú školskú dochádzku na základnej alebo strednej škole. Individuálne vzdelávanie „na žiadosť zákonného zástupcu“ môžete vybaviť len

⁵⁹ ÚPSVaR - Náhradné výživné: https://www.upsvr.gov.sk/socialne-veci-a-rodina/socialne-veci/pomoc-v-hmotnej-nudzi-a-statne-socialne-davky/nahradne-vyzivne.html?page_id=964367

⁶⁰ Ak rodič nedbá o riadne plnenie povinnej školskej dochádzky svojho ďalšieho dieťaťa najmenej 3 po sebe nasledujúce kalendárne mesiace.

⁶¹ Zníženie sumy na 50 % rodičovského príspevku bude na dobu, počas ktorej rodič nedbá o riadne plnenie povinnej školskej dochádzky, minimálne však na 3 po sebe idúce kalendárne mesiace.

⁶² Aktuálnu výšku príspevku za nezaopatrené dieťa nájdete tu: <https://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/hmotna-nudza/davky-hmotnej-nudzi/davka-hmotnej-nudzi/preddavkove-priznanie-davky.html>.

⁶³ Ak zákonný zástupca neprihlási dieťa na povinnú školskú dochádzku alebo žiak plniaci povinnú šk. dochádzku neospravedlnene vynechá viac ako 15 vyučovacích hodín v mesiaci alebo 60 vyučovacích hodín v šk. roku podľa (§ 37 zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení ostatných zákonov v znení neskorších predpisov: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2003-596#p37>).

⁶⁴ Ak žiak neospravedlnene vynechá viac ako 100 vyučovacích hodín.

žiakovi, ktorý si plní povinnú školskú dochádzku na základnej škole, t. j. na strednej škole túto formu individuálneho vzdelávania nie je možné vybaviť (pozn.: žiaci v 8-ročnom gymnáziu sú už na strednej škole).

- **písmeno b) „vzdelávanie v školách mimo územia Slovenskej republiky“** – to bola donedávna najbežnejšia forma domáceho vzdelávania slovenských detí na 2. stupni ZŠ, pretože domáce vzdelávanie na 2. stupni ZŠ nebolo do septembra 2021 na Slovensku povolené (s výnimkou zdravotného dôvodu alebo pobytu v zahraničí). Pri tejto forme:
 - v slovenskej škole si vybavíte povolenie na vzdelávanie v škole v zahraničí,
 - v škole v zahraničí si vybavíte individuálne vzdelávanie,
 - žiak absolvuje polročné preskúšanie v zahraničnej škole, z ktorej dostane vysvedčenie,
 - preskúšanie v slovenskej škole nie je povinné, pokiaľ žiak neukončuje štúdium v zahraničí. V praxi sú často žiaci v slovenskej škole ročne komisionálne preskúšaní na žiadosť rodičov (obyčajne z predmetu slovenský jazyk a literatúra, predmety určí riaditeľ ZŠ v závislosti od rozdielnosti učebných osnov zahraničnej školy) a následne je im vydané vysvedčenie slovenskou školou. Dôvodom, prečo rodičia žiadajú o preskúšanie, je potreba uznania časti štúdia v zahraničí kvôli prijímacím skúškam na SŠ.

- **písmeno e) „individuálne vzdelávanie v zahraničí“** – táto forma domáceho vzdelávania detí je určená len deťom žijúcim (dlhodobejšie) v zahraničí, kde nenavštevujú miestnu školu. Rozdiel oproti „individuálnemu vzdelávaniu“ podľa písm. a) vyššie je v tom, že pri „individuálnom vzdelávaní“ je dieťa prevažne na Slovensku, zatiaľ čo pri „individuálnom vzdelávaní v zahraničí“ žije dieťa prevažne v zahraničí. Pri tejto forme:
 - v slovenskej škole si vybavíte povolenie na individuálne vzdelávanie v zahraničí,
 - žiak v tomto prípade vykonáva komisionálne skúšky v škole zo všetkých povinných vyučovacích predmetov učebného plánu príslušného ročníka okrem predmetov s prevahou výchovného zamerania za každý príslušný školský rok, najviac však za všetky ročníky po ukončení štvrtého ročníka ZŠ a deviateho ročníka ZŠ (teda žiak ZŠ môže byť komisionálne preskúšaný aj za dlhšie obdobie ako jeden rok).

- **písmeno f) „podľa individuálneho učebného plánu“** – táto forma je kombináciou domáceho vzdelávania a čiastočnej dochádzky do školy a je určená len pre deti s nadaním alebo závažným dôvodom. Pri tejto forme:
 - povolenie na vzdelávanie podľa individuálneho učebného plánu si vybavíte vo vašej škole,
 - žiak ZŠ, ktorý sa vzdeláva podľa individuálneho učebného plánu je preskúšaný priebežne ako ostatní žiaci v dennej forme vzdelávania (preskúšanie nie je obvykle komisionálne) a žiak SŠ, ktorý sa vzdeláva podľa individuálneho učebného plánu, je polročne preskúšaný komisionálne v predmetoch podľa rozhodnutia riaditeľa SŠ.

Prehľadná tabuľka foriem osobitného spôsobu plnenia školskej dochádzky podľa školského zákona, pri ktorých sa v praxi vzdeláva formou domáceho vzdelávania:

Forma osobitného spôsobu plnenia školskej dochádzky podľa školského zákona	Je táto forma dostupná na ZŠ?	Je táto forma dostupná na strednej škole v čase PŠD*?	Je táto forma dostupná pre všetky deti bez ohľadu na diagnózu, nadanie a pod.?	Je táto forma bez povinnej účasti školy na vzdelávaní dieťaťa?
§ 23 písm. a) – "IV bez pravidelnej účasti v škole": – podľa § 24 ods. 2 písm. a) – "IV zdravotný dôvod" – podľa § 24 ods. 2 písm. b) – "IV na žiadosť rodiča"	✓ ✓	✓ ✗	✗ ✓	✗ ✓
§ 23 písm. b) – "vzdelávanie v školách mimo územia SR"	✓	✓	✓	✓**
§ 23 písm. e) – "IV v zahraničí"	✓	✓	✓	✓
§ 23 písm. f) – "podľa IUP"	✓	✓	✗	✗

* povinnej školskej dochádzky

** bez povinnej účasti školy na Slovensku (podmienky na v zahraničnej škole závisia od legislatívy danej krajiny)

Školský zákon v § 24 až § 26 stanovuje postup a podmienky rôznych foriem osobitného spôsobu plnenia školskej dochádzky (t. j. domáceho vzdelávania). V texte manuálu postup a podmienky domáceho vzdelávania podrobne popíšeme. Nasledujúce časti sme rozčlenili na domáce vzdelávanie školákov na ZŠ a domáce vzdelávanie školákov na strednej škole (SŠ), pričom ich budeme ďalej popisovať v členení podľa jednotlivých paragrafov školského zákona - teda v tom istom členení, ktoré je uvedené aj v prehľadnej tabuľke vyššie.

Ak chcete začať domáce vzdelávanie školákov, môžete si pozrieť náš webinár k legislatíve: <https://www.youtube.com/watch?v=Q6WimC5SQzg&t=1s>

Ak chcete začať domáce vzdelávanie vášho dieťaťa prostredníctvom vzdelávacej skupiny, prečítajte si aj podkapitolu [špecifiká vzdelávacích skupín](#).

3.2. Domáce vzdelávanie na ZŠ

V nasledujúcich podkapitolách nájdete podrobný popis aj podmienky jednotlivých možností domáceho vzdelávania žiakov na ZŠ (kliknutím na odkaz nižšie sa premiestnite na príslušný text).

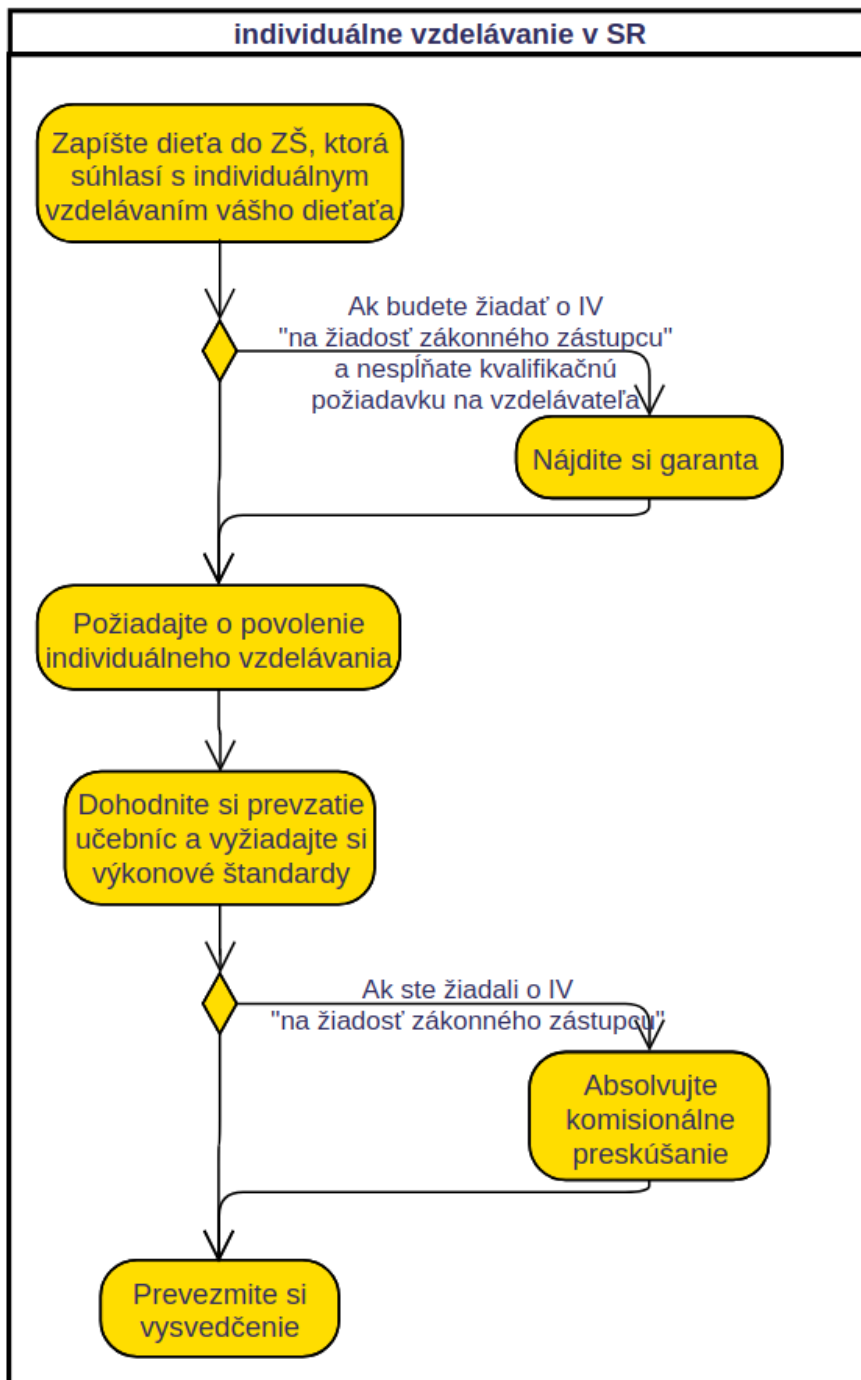
- ❖ [Individuálne vzdelávanie povolené ZŠ v SR \(§ 23 a\)](#)
- ❖ [Individuálne vzdelávanie povolené ZŠ v zahraničí \(§ 23 b\)](#)
- ❖ [Individuálne vzdelávanie v zahraničí povolené ZŠ v SR \(§ 23 e\)](#)
- ❖ [Individuálny učebný plán na ZŠ \(§ 23 f\)](#)

Ak v škole požiadate o „individuálne vzdelávanie“, tak oficiálne nie je možná kombinácia individuálneho vzdelávania a dochádzky do školy. V prípade, že by ste ale požiadali v škole o „individuálny učebný plán“, čo nie je „individuálne vzdelávanie“, tak kombinácia je možná (pozn. individuálny učebný plán je umožnený len deťom s nadaním alebo závažným dôvodom).

3.2.1. Individuálne vzdelávanie povolené ZŠ v SR (§ 23 a)

Postup vybavenia a podmienky individuálneho vzdelávania školákov sa odlišujú v závislosti od toho, či budete žiadať o povolenie individuálneho vzdelávania „z dôvodu zdravotného stavu“ alebo „na žiadosť zákonného zástupcu“ (t. j. bez uvedenia zdravotného dôvodu ako primárneho dôvodu pre individuálne vzdelávanie). Nižšie sme pripravili jeden spoločný postup, kde vás v tých krokoch, ktorých sa to bude týkať, upozorníme na prípadné odlišnosti.

Prehľadná schéma postupu vybavenia individuálneho vzdelávania (IV) školákov v ZŠ na Slovensku:



Podrobný popis krokov pri vybavení individuálneho vzdelávania školákov v ZŠ na Slovensku:

1) Vyberte si školu, ktorá ponúka možnosť domáceho vzdelávania a skontaktujte sa s riaditeľom školy (ak už máte dieťa v takej základnej škole zapísané, choďte na krok č. 4)

Každé dieťa s trvalým pobytom na Slovensku musí byť zapísané v niektorej zo škôl, ktoré sú v sieti škôl a školských zariadení SR⁶⁵ (výnimky z tohto pravidla škôl v sieti sú uvedené v § 23 školského zákona, napr. vzdelávanie v Európskych školách). V sieti škôl SR sú štátne, súkromné aj cirkevné školy.

Základná škola v školskom obvode, do ktorého dieťa patrí podľa adresy trvalého pobytu, sa volá *spádová škola* (táto jediná škola vás musí prijať, ak tam dieťa zapíšete, ale nemusí vám povoliť domáce vzdelávanie). Pre domáce vzdelávanie si však môžete vybrať akúkoľvek školu, ktorá je v sieti škôl SR a je ochotná vás prijať na domáce vzdelávanie. V prípade, že vaše dieťa už chodí do školy a chcete prejsť na domáce vzdelávanie, máte právo požiadať o domáce vzdelávanie kedykoľvek v priebehu roka. Ak vám škola nechce povoliť domáce vzdelávanie, máte právo kedykoľvek zmeniť školu. V súčasnosti len niektoré školy podporujú domáce vzdelávanie, pretože na individuálne vzdelávaného žiaka dostávajú nižší normatívny príspevok od štátu tzv. normatív (len 10 % normatívu denného žiaka pri individuálnom vzdelávaní na žiadosť zákonného zástupcu a 30 % normatívu denného žiaka pri individuálnom vzdelávaní z dôvodu zdravotného stavu) a tiež nie každý riaditeľ školy považuje túto formu vzdelávania za „vhodnú“ pre deti. V praxi obyčajne rodičia volia pre domáce vzdelávanie inú ako spádovú školu. Táto vami vybraná škola, ktorá vás prijme, bude vašou *kmeňovou školou*. Vo vašej kmeňovej škole bude potom dieťa robiť skúšky a táto škola mu aj vydá vysvedčenie.

Výber kmeňovej školy je pre domáce vzdelávanie veľmi dôležitý krok. Odporúčame vybrať si školu, ktorá má s domácim vzdelávaním skúsenosti alebo je tomuto vzdelávaniu priaznivo naklonená. V školách, ktoré domáce vzdelávanie nepodporujú alebo s ním nemajú skúsenosti, môžu vznikáť viaceré neočakávané situácie a skúšky nemusia prebiehať s ohľadom na špecifiká domáceho vzdelávania. Pri výbere školy odporúčame od riaditeľa školy (alebo jeho zástupcu) zistiť či dohodnúť prinajmenšom to, ako bude prebiehať preskúšanie. Ďalej podľa vašich vzdelávacích potrieb vás môže zaujímať napr.:

- či vám škola môže poskytnúť učebnice, resp. či ich má dostatok aj pre deti v domácom vzdelávaní,
- či je nutné učiť sa z tých istých učebníc a pracovných zošitov, ako používa škola,
- či deti musia písať spojitým písmom, alebo môžu písať aj nespojitým písmom (ak preferujete písmo nespojité),
- ako si škola predstavuje kontakt v priebehu školského roka,
- či ponúka on-line vzdelávanie alebo inú pomoc pri vzdelávaní,

⁶⁵ Zoznam škôl v sieti škôl a školských zariadení SR: <https://www.minedu.sk/siet-skol-a-skolskych-zariadeni-slovenskej-republiky/> (je potrebné pozrieť súbory s názvom základné školy, súkromné školy a cirkevné školy) alebo je zoznam dostupný aj tu: https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/registre/zoznamy-skol-a-skolskych-zariadeni.html?page_id=9332

- či má škola na komunikáciu s domškolákmi vyhradenú kontaktnú osobu, na ktorú sa môžete obrátiť so svojimi otázkami,
- či má pre domácich školákov on-line platformu alebo vyhradenú časť webovej stránky,
- či vie odporučiť garanta,
- podrobnosti preskúšania – či povoľujú prítomnosť rodiča na preskúšaní, či dáva škola priestor na skúškach aj portfóliovému preskúšaniam⁶⁶ (ako skúša škola „výchovy“), či je možné preskúšanie v iných mestách ako je sídlo školy, či umožňujú dištančné (on-line) preskúšanie, či dáva škola informácie o typoch zadaní úloh alebo o okruhoch na preskúšaní (aby ste mali predstavu, ako budú formulované otázky na testoch),
- či je nutné platiť nejaký poplatok za možnosť domáceho vzdelávania a pod.

Vaša kmeňová škola nemusí byť nutne škola v blízkosti vášho trvalého bydliska. Za dobrou školou sa oplatí vycestovať. Zoznam škôl podporujúcich domáce vzdelávanie môžete nájsť na našej webovej stránke: <https://www.domacaskola.sk/kmenoveskoly/>. Pre viac informácií o kmeňových školách vám na našej stránke prinášame aj rozhovory s riaditeľmi škôl, ktorí sú otvorení prijímaniu detí v domácom vzdelávaní (v prípade, že bol so školou zverejnený rozhovor, odkaz na neho nájdete pod údajmi školy).

Ak budete hľadať osobné skúsenosti rodičov s jednotlivými kmeňovými školami, môžete ich nájsť v domškoláckych skupinách – odkaz na ich zoznam nájdete v časti [sieťovanie a podpora rodín v domácom vzdelávaní](#).

2) **Choďte na zápis do vašej budúcej školy a v škole vypíšte prihlášku na vzdelávanie v ZŠ alebo žiadosť o prestup, ak už vaše dieťa chodilo do školy**

Termíny zápisov do základných škôl pri zápise do 1. ročníka bývajú v apríli (nečakajte však až na apríl, do „poradovníka“ záujemcov danej školy sa zhláste už skôr). Osobná prítomnosť detí pri zápise do ZŠ je žiadúca, avšak nie je povinná⁶⁷. Pri zápise do 1. ročníka ZŠ je potrebné priniesť príp. priložiť⁶⁸:

- občiansky preukaz zákonného zástupcu a rodný list dieťaťa,
- ak má dieťa nejaké špecifiká (diagnózy a špecifické potreby) podložené vyšetreniami, prineste si so sebou doklady k nim,
- ak žiadate, aby bolo na plnenie povinnej školskej dochádzky výnimočne prijaté dieťa, ktoré nedovršilo šiesty rok veku, musíte k prihláške predložiť súhlasné vyjadrenie zariadenia poradenstva a prevencie (t. j. centra poradenstva a prevencie – CPP alebo špecializovaného centra

⁶⁶ Viac informácií o tom, čo je portfóliové preskúšanie, v článku doc. PhDr. K. Jančaříkovej, PhD. – Portfóliové hodnotenie v domácom vzdelávaní: <https://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/969/PORTFOLIOVE-HODNOCENI-V-DOMACIM-VZDELAVANI.html>

⁶⁷ Usmernenie MŠ SR k zápisu do 1. ročníka a úvodného ročníka ZŠ a prijímaniu detí na vzdelávanie v ZŠ: <https://www.minedu.sk/zapis-do-1-rocnika-a-uvodneho-rocnika-zakladnej-skoly/>

⁶⁸ Viac informácií o tom, ako prebieha zápis prvákov do ZŠ, môžete nájsť v ebooku „S radosťou na zápis“, ktorý je dostupný zadarmo: <https://pohodovo.sk/na-zapis/>. Autorkou ebooku je učiteľka prvého stupňa ZŠ PaedDr. Ľubica Nosčáková.

poradenstva a prevencie – ŠCPP)⁶⁹ a súhlasné vyjadrenie všeobecného lekára pre deti a dorast.

Ak vopred nie ste dohodnutí so školou, že vás prijme, teda, nevíete či má škola dostatočné kapacity vás prijať, máte možnosť ísť na zápis aj do viacerých škôl.

V prípade, že chcete zapísať dieťa do novej školy v priebehu plnenia povinnej školskej dochádzky – ak vaše dieťa „prestupuje“ z inej ZŠ, zavolajte si do vami zvolenej školy a dohodnite si s riaditeľom školy postup prestupu (pozn. škola vám poskytne tlačivo žiadosti o prestup).

3) Čakajte na doručenie rozhodnutia o prijatí zo školy

Rozhodnutie o prijatí dieťaťa na základné vzdelávanie pri zápise do 1. ročníka ZŠ vydá riaditeľ základnej školy do 15. júna. Rozhodnutie vám bude doručené poštou alebo elektronicky do elektronickej schránky, ak ju máte aktivovanú⁷⁰. V prípade, že je napokon vaše dieťa prijaté do dvoch alebo viacerých škôl (na základe rozhodnutia o prijatí), je potrebné, aby ste si vybrali len jednu školu. Ak ste boli na zápise vo viacerých základných školách, ktoré vás prijali a vy k nim nakoniec nenastúpite, informujte ich o tom.

V prípade, že vás prijala iná ako vaša spádová škola, nemusíte to spádovej škole oznamovať, ak ste tam neboli na zápise. Aj napriek tomu, že tu neexistuje povinnosť informovať spádovú školu, ak ste tam neboli na zápise, v praxi sme sa stretli s požiadavkou spádovej školy na túto informáciu. Preto vám odporúčame spádovej škole oznámiť, že nastupujete do inej školy (stačí napísať email).

V prípade, že vaše dieťa neprijala žiadna škola, do ktorej ste ho prihlasovali do prvého ročníka ZŠ, musíte si pohľadať čo najrýchlejšie školu, ktorá vás prijme, príp. máte ešte možnosť podať odvolanie (rodičia zapisujú deti do viacerých škôl a niekedy sa stáva, že v škole, ktorá vás neprijala, sa nakoniec uvoľní miesto). Keďže v tomto prípade budete asi v časovom sklze, hneď ako vás nejaká škola prijme, informujte pre „istotu“ vašu spádovú školu a aj školský odbor v rámci vášho obecného / miestneho úradu.

V prípade, že prestupujete do novej školy, po doručení rozhodnutia o prijatí prestupom z novej školy je potrebné informovať vašu pôvodnú školu (školu, z ktorej odchádzate). V pôvodnej škole vás môžu požiadať o vypísanie žiadosti o odhlásenie, prípadne sa informujte o ďalšom postupe odhlásenia dieťaťa zo školy. Podľa § 31 školského zákona by mal aj riaditeľ novej školy informovať riaditeľa vašej bývalej školy o prijatí žiaka prestupom zaslaním kópie rozhodnutia o prijatí prestupom.

⁶⁹ Zoznam CPP a ŠCPP, ktoré sú v sieti zariadení poradenstva a prevencie, nájdete tu: <https://www.minedu.sk/siet-zariadeni-poradenstva-a-prevencie-od-112023/> alebo tu: <http://web.uips.sk/rs/register.html>

⁷⁰ Usmernenie MŠ SR k doručovaniu rozhodnutí riaditeľov škôl a riaditeľov školských zariadení: <https://www.minedu.sk/usmernenie-k-dorucovaniu-rozhodnuti-riaditelov-skol-a-riaditelov-skolskych-zariadeni/>

4) Ak nemáte kvalifikáciu učiteľa ZŠ pre príslušný stupeň ZŠ⁷¹, nájdite si garanta (ak túto kvalifikáciu máte, chodte na krok č. 5)

Školský zákon vyžaduje, aby individuálne vzdelávanie školákov uskutočňovala osoba s pedagogickým vzdelaním.

V prípade žiaka na 1. stupni ZŠ⁷² je to osoba, ktorá má ukončené vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa ustanovené pre učiteľov 1. stupňa základnej školy (pozn. ak poznáte niekoho, kto má ukončené iné pedagogické vzdelanie, napr. vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa ustanovené pre učiteľov 2. stupňa základnej školy, tak táto osoba nemôže byť vzdelávateľom žiaka na 1. stupni ZŠ podľa platnej legislatívy, vzdelanie musí byť presne podľa požiadaviek školského zákona).

V prípade žiaka na 2. stupni ZŠ⁷³ je to osoba, ktorá má ukončené vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa ustanovené pre učiteľov 2. stupňa základnej školy v akomkoľvek odbore (nie je potrebné hľadať pedagóga na každý predmet, ale na všetky predmety stačí jeden pedagóg s požadovaným vzdelaním).

Ak takéto vzdelanie nemáte, musíte si nájsť osobu, ktorá bude vaším garantom (teda ak máte požadované vzdelanie vy, nepotrebujete si hľadať garanta). Od garanta budete potrebovať kópiu vysokoškolského diplomu, ktorý dokladuje, že má požadované vzdelanie a jeho písomný súhlas. Vzor písomného súhlasu garanta / vzdelávateľa nájdete na našej stránke:

<https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/>.

Garant sa do procesu vzdelávania zapája podľa vašej vzájomnej dohody – v závislosti od vašich potrieb. Školský zákon nehovorí, v akom rozsahu sa má garant podieľať na vzdelávaní. Jeden garant môže byť garantom aj viacerým žiakom. Dohoda s garantom môže mať písomnú alebo ústnu formu.

Školský zákon stanovuje, že zákonný zástupca uhradza garantovi finančnú odmenu. Túto odmenu si môžete dohodnúť v akejkoľvek výške, teda aj minimálnej (napr. 1 eur), niektorí garanti túto službu poskytujú aj bezodplatne⁷⁴, napr. rodinní príslušníci a pod. V prípade, že si dohodnete s garantom odplatu (odmenu), odporúčame uzavrieť písomnú zmluvu. Vzor písomnej odplatnej zmluvy s garantom nájdete na našej stránke: <https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/> (vzor si upravte podľa vašej vzájomnej dohody).

Garanta nepotrebujete, ak budete žiadať o individuálne vzdelávanie zo zdravotných dôvodov podľa § 24 odseku 2 písmena a) školského zákona. V tomto prípade školský zákon nepožaduje, aby mala osoba, ktorá dieťa

⁷¹ Presné kvalifikačné predpoklady učiteľa príslušného stupňa ZŠ nájdete v Prílohe č. 1 vyhlášky MŠ SR č. 173/2023 Z. z. o kvalifikačných predpokladoch pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov:

<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2023/173/20230901>

⁷² Na školách, ktoré sa začnú riadiť novým štátnym vzdelávacím programom pre základné vzdelávanie z roku 2023 bude 5. ročník ZŠ patriť ešte do 1. stupňa ZŠ.

⁷³ Na školách, ktoré sa začnú riadiť novým štátnym vzdelávacím programom pre základné vzdelávanie z roku 2023 začne 2. stupeň ZŠ až 6. ročníkom ZŠ.

⁷⁴ Podľa vyjadrení viacerých právnikov, ktorých sme oslovili, je možné podľa Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov uzavrieť s garantom aj bezodplatnú zmluvu (tzn. bez finančnej odmeny).

vzdeláva, dosiahnuté určité vzdelanie, keďže vzdelávanie žiaka zabezpečuje škola, ktorá rozhodla o povolení individuálneho vzdelávania v rozsahu najmenej dve hodiny týždenne.

Vaším garantom môže byť človek z vašej rodiny alebo niekto z vášho okolia, kto má požadované vzdelanie (bez ohľadu na jeho prax), príp. môžete sa spýtať aj v škole, či vám môžu odporučiť garanta. Garanta môžete skúsiť nájsť aj:

- na facebooku v skupine „Domace a komunitne vzdelavanie, homeschooling, worldschooling & unschooling“:
<https://www.facebook.com/groups/1724462834453230/>
- v niektorej z ďalších domškoláckych skupín uvedených na našej stránke v časti <https://www.domacaskola.sk/mapadv/> (pod mapou domácich školákov)
- na mape komuNitky (pozn. túto mapu nevedie OZ Domáce vzdelávanie na Slovensku): <https://sites.google.com/view/komunitka> – môžete ich skontaktovať a zistiť, či by mali záujem a kapacitu robiť vám garanta.

OZ Domáce vzdelávanie na Slovensku momentálne poskytuje poradenstvo ohľadom samotnej činnosti garanta. V prípade, že máte nejakú otázku, prosím kontaktujte nášho konzultanta na: garant@domacaskola.sk.

5) **Napište si svoj individuálny vzdelávací program, ktorý bude prílohou žiadosti o povolenie individuálneho vzdelávania**

Princípy a ciele vzdelávania uvedené v individuálnom vzdelávacom programe musia byť v súlade s princípmi a cieľmi výchovy a vzdelávania podľa školského zákona. Individuálny vzdelávací program vychádza zo školského vzdelávacieho programu (ŠkVP) a ŠkVP vychádza zo štátneho vzdelávacieho programu (ŠVP)⁷⁵.

Pri príprave individuálneho vzdelávacieho programu môžete požiadať o pomoc svojho garanta, alebo ho môžete pripraviť aj v spolupráci s vašou kmeňovou školou.

Na našej webovej stránke v časti vzory dokumentov pre školákov <https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/> nájdete vzor individuálneho vzdelávacieho programu, ktorým sa môžete inšpirovať pri písaní vášho programu. Tento vzor je pre dieťa bez špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb (ŠVVP). V prípade, že máte dieťa so ŠVVP, pozrite si [časť tohto manuálu, ktorá sa venuje deťom so ŠVVP](#). Individuálny vzdelávací program nemusíte vypracovať vy, ak žiadate o individuálne vzdelávanie:

- pre dieťa so ŠVVP – v tomto prípade ho na základe odporúčaní zariadenia poradenstva a prevencie vypracuje pedagogický zamestnanec poverený riaditeľom školy v spolupráci so školským špeciálnym pedagógom, pedagogickým asistentom a odborným zamestnancom školy a po konzultácii so zákonným zástupcom, ak ide o žiaka najmenej v piatom ročníku, aj po konzultácii s týmto žiakom (vy ho k žiadosti následne priložíte);

⁷⁵ Inovovaný ŠVP platný pre ZŠ do školského roka 2025/2026 (vrátane) nájdete tu: <https://www.minedu.sk/statne-vzdelavacie-programy-2015/> a nový ŠVP pre základné vzdelávanie z roku 2023 platný pre vybrané školy od školského roka 2023/2024 a od školského roka 2026/2027 pre všetky ZŠ nájdete tu: <https://www.minedu.sk/statny-vzdelavaci-program-pre-zakladne-vzdelavanie-2023/>

- „z dôvodu zdravotného stavu“ podľa § 24 odseku 2 písmena a) školského zákona – v tomto prípade školský zákon nepožaduje priloženie individuálneho vzdelávacieho programu k žiadosti o povolenie individuálneho vzdelávania.

6) Doručte škole žiadosť o povolenie individuálneho vzdelávania

O povolení individuálneho vzdelávania rozhoduje na základe písomnej žiadosti o povolenie individuálneho vzdelávania riaditeľ kmeňovej školy, do ktorej bol žiak prijatý. Žiadosť o povolenie individuálneho vzdelávania podáva zákonný zástupca nepĺnoletého žiaka príp. pĺnoletý žiak.

Žiadosť o povolenie individuálneho vzdelávania podpisujú obaja zákonní zástupcovia dieťaťa. Výnimky, keď sa podpis obidvoch zákonných zástupcov nevyžaduje, nájdete na našej stránke v časti Často kladené otázky, v skupine otázok „Ako vybaviť domáce vzdelávanie“, v odpovedi na otázku „Musí s domácim vzdelávaním súhlasiť aj druhý rodič dieťaťa?“. <https://www.domacaskola.sk/faq-otazky/>.

Náležitosti žiadosti o povolenie individuálneho vzdelávania závisia od paragrafu školského zákona, podľa ktorého žiadate o individuálne vzdelávanie. V prípade, že žiadate o individuálne vzdelávanie:

- *z dôvodu zdravotného stavu dieťaťa, ktorý neumožňuje účasť na vzdelávaní v škole* – vtedy podáva zákonný zástupca (či pĺnoletý žiak) žiadosť podľa § 24 ods. 2 písmeno a) školského zákona. Táto žiadosť nemá presne zákonom určené náležitosti. K žiadosti však treba priložiť vyjadrenie všeobecného lekára pre deti a dorast⁷⁶ t. j. pediatra alebo odporúčanie zariadenia poradenstva a prevencie t. j. poradne (stačí priložiť jeden z týchto dokladov). Nie je presne určené, pri ktorých diagnózach potrebujete doklad od pediatra a pri ktorých z poradne - závisí to od toho, s akým odborníkom danú diagnózu riešite. Ak má dieťa napríklad imunitné problémy, predložíte súhlas pediatra, lebo poradňa ich nediagnostikuje, ale niektoré diagnózy sa riešia v súčinnosti pediatra aj poradne, napríklad autizmus, a pri tých si môžete vybrať, od koho doklad predložíte.

Vzor žiadosti o povolenie individuálneho vzdelávania zo zdravotných dôvodov a vzor dokladu k vyjadreniu pediatra k individuálnemu vzdelávaniu zo zdravotných dôvodov⁷⁷ nájdete na našej webovej stránke v časti so vzormi dokumentov pre školákov:

<https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/>.

Vzdelávanie žiaka v tomto prípade zabezpečuje škola, ktorá rozhodla o povolení individuálneho vzdelávania, v rozsahu najmenej dve hodiny týždenne. V prípade, že sa nechcete nechať „viesť“ školou min. 2 hodiny týždenne, môžete zvážiť podanie žiadosti o individuálne vzdelávanie podľa bodu nižšie – na žiadosť zákonného zástupcu žiaka. Je to však spojené aj s inými požiadavkami na preskúšanie (uvádzame ich v manuáli ďalej) alebo

⁷⁶ V žiadnom predpise nie sú vymenované diagnózy, ktoré by sa automaticky uznávali ako dostatočný dôvod na individuálne vzdelávanie z dôvodu zdravotného stavu, teda vyjadrenie je na zvážení všeobecného lekára pre deti a dorast. Všeobecní lekári majú brať do úvahy závery odborných vyšetrení od všetkých lekárov špecialistov, ako aj od iných odborníkov a až po zvážení všetkých záverov odborných vyšetrení dať písomné vyjadrenie.

⁷⁷ Vyjadrenie všeobecného lekára pre deti a dorast k individuálnemu vzdelávaniu nemá predpísanú formu.

aj inými požiadavkami na náležitosti samotnej žiadosti napr. kvalifikačná požiadavka a pod., preto si premyslite, podľa ktorého písmena § 24 ods. 2 školského zákona podáte žiadosť, prípadne sa poradte s vašou školou.

- *na žiadosť zákonného zástupcu žiaka* – žiadosť sa podáva podľa § 24 ods. 2 písmeno b) školského zákona. Žiadosť musí obsahovať tieto náležitosti (k niektorým bodom vám prinášame aj príklady toho, čo k nim môžete uviesť):
 - a) meno, priezvisko, dátum narodenia, rodné číslo a miesto trvalého pobytu žiaka,
 - b) ročník, prípadne polrok a obdobie, na ktoré sa má individuálne vzdelávanie povoliť – obvykle sa uvádza školský rok, môžete tam uviesť aj kratšie obdobie, ak potrebujete (pozn. ak by sa niečo u vás medzičasom zmenilo, stále môžete požiadať o zrušenie individuálneho vzdelávania),
 - c) dôvody na povolenie individuálneho vzdelávania – sem môžete uviesť napr. záujem rodičov a dieťaťa o túto formu vzdelávania, časté pobyty rodiny v zahraničí, odporúčanie psychológa, vzdialenosť od školy, väčšia efektivita vzdelávania vďaka individuálnemu prístupu, možnosť prepojenia vzdelávania s reálnym praktickým životom a pod.,
 - d) individuálny vzdelávací program, ktorého princípy a ciele vzdelávania musia byť v súlade s princípmi a cieľmi výchovy a vzdelávania podľa školského zákona – odkaz na vzor individuálneho vzdelávacieho programu nájdete v kroku č. 5,
 - e) popis priestorového a materiálno-technického zabezpečenia a podmienok ochrany zdravia individuálne vzdelávaného žiaka – vzor toho, čo do tejto časti môžete uviesť, je súčasťou vzoru individuálneho vzdelávacieho programu, o ktorom sme písali v kroku č. 5,
 - f) meno a priezvisko a písomný súhlas fyzickej osoby, ktorá bude uskutočňovať individuálne vzdelávanie žiaka, ktorému má byť povolené individuálne vzdelávanie a jej doklady o splnení kvalifikačných predpokladov – sem môžete uviesť len meno a priezvisko osoby, ktorá spĺňa kvalifikačné požiadavky a priložiť k žiadosti kópiu diplomu tejto osoby. V prípade, že na doklade o vzdelaní máte vy, príp. vaša garantka, iné priezvisko (rodné priezvisko), napíšte do žiadosti súčasné meno a priezvisko a na koniec dopíšte rodné priezvisko, napr. Hana Jabíčková, rod. Hrušková.
 - g) zoznam edukačných publikácií, t. j. učebníc, pracovných zošitov a učebných textov, ktoré budú pri individuálnom vzdelávaní žiaka používané – môžete uviesť vami vybrané učebnice alebo ísť podľa zoznamu učebníc vašej školy (v tom prípade si zoznam zo školy vopred vypýtajte) prípadne kombináciou oboch možností. My sme dali priestor na uvedenie zoznamu edukačných publikácií do vzoru individuálneho vzdelávacieho programu, o ktorom sme písali v kroku č. 5,
 - h) ďalšie skutočnosti, ktoré majú vplyv na individuálne vzdelávanie žiaka – sem môžete priložiť správy z poradenského centra – CPP alebo ŠCPP pri deťoch so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. V prípade, že sem nemáte čo uviesť, môžete do riadku napísať „žiadne“.

Niektoré školy poskytnú vzor žiadosti o povolenie individuálneho vzdelávania na žiadosť zákonného zástupcu. Ak vám tento vzor vaša kmeňová škola neposkytne, vzor žiadosti o povolenie individuálneho vzdelávania podľa § 24 ods. 2 písmeno b) školského zákona aj vzor písomného súhlasu garanta / vzdelávateľa nájdete na našej webovej stránke v časti vzory dokumentov pre školákov: <https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/>.

Obyčajne sa žiadosť o individuálne vzdelávanie podáva kmeňovej škole každý školský rok. Ak chcete pokračovať v individuálnom vzdelávaní aj po skončení obdobia, na ktoré ste podávali žiadosť o povolenie individuálneho vzdelávania, je potrebné podať škole novú žiadosť. V prípade, že o individuálne vzdelávanie nežiadate v priebehu školského roka, ale pred jeho začiatkom, odporúčame poslať žiadosť kmeňovej škole na nasledujúci školský rok do 30. 6., alebo postupovať podľa inštrukcií školy.

7) Čakajte na doručenie rozhodnutia o povolení individuálneho vzdelávania

O povolení individuálneho vzdelávania rozhoduje riaditeľ kmeňovej školy. Rozhodnutie o povolení individuálneho vzdelávania dostanete poštou alebo elektronicky do elektronickej schránky, ak ju máte aktivovanú⁷⁸ na obdobie, na ktoré ste podávali žiadosť o povolenie individuálneho vzdelávania. Rozhodnutie by malo byť vydané bezodkladne, najneskôr do 30 dní od podania žiadosti o povolenie individuálneho vzdelávania.

8) Ak chcete, požiadajte o poskytnutie učebníc a dohodnite si ich prevzatie

Žiakovi, ktorému bolo povolené individuálne vzdelávanie, poskytne škola na základe žiadosti zákonného zástupcu bezplatne učebnice⁷⁹ na jednotlivé predmety príslušného ročníka. Ak teda máte záujem o učebnice, musíte školu o ich vydanie/zapožičanie požiadať. V praxi vám ich škola poskytne vždy, ak ich má k dispozícii dostatok^{80,81}. Vzor žiadosti o poskytnutie učebníc nájdete na našej webovej stránke v časti vzory dokumentov pre školákov <https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/>.

Učebnice je potrebné škole vrátiť, pracovné učebnice si môžete po dohode so školou obvykle nechať. Pracovné zošity obyčajne financujú rodičia sami (rovnako ako pri denných žiakoch).

9) Vyžiadať si od školy výkonové štandardy pre jednotlivé predmety, v členení minimálne na polroky

Z výkonových štandardov, ktoré vychádzajú z učebných osnov, zistíte, čo všetko vyžaduje škola, aby dieťa za daný polrok z jednotlivých predmetov vedelo. Výkonové štandardy vám pomôžu dobre sa pripraviť na polročné a koncoročné preskúšanie.

⁷⁸ Usmernenie MŠ SR k doručovaniu rozhodnutí riaditeľov škôl a riaditeľov školských zariadení: <https://www.minedu.sk/usmernenie-k-dorucovaniu-rozhodnuti-riaditelov-skol-a-riaditelov-skolskych-zariadeni/>

⁷⁹ Rodič nemá nárok na metodické príručky pre učiteľa z kmeňovej školy.

⁸⁰ Ak by škola nemala dostatok učebníc, učebnice AITEC (vrátane metodických príručiek pre učiteľa) sú dostupné aj on-line: <https://www.aitec.sk/zoznam-produktov>

⁸¹ V čase mimoriadnej situácie Ministerstvo školstva SR sprístupnilo niektoré učebnice aj metodické príručky pre učiteľa on-line v Edičnom portáli, viac informácií nájdete tu: <https://www.domacaskola.sk/zoznamy-ucebnic/>

10) A môžete začať domáce vzdelávanie :o)

Ak počas domáceho vzdelávania narazíte na nejaký problém, s ktorým si nebudete vedieť rady, kontaktujte svojho garanta, riaditeľa vašej kmeňovej školy alebo koordinátora domáceho vzdelávania vo vašej kmeňovej škole.

V časti s názvom [domáce vzdelávanie v praxi](#) nájdete viac informácií k praktickým otázkam týkajúcich sa domáceho vzdelávania.

Ak máte dieťa v 9. ročníku ZŠ, alebo nastúpi do týchto ročníkov, prečítajte si časť [o externom testovaní T9](#).

11) Ak chcete alebo ste sa tak dohodli s vašou školou, môžete si začať tvoriť vaše vzdelávacie portfólio

Portfólio je súbor vypracovaných pracovných zošitov, projektov⁸², nahrávok alebo fotodokumentácie z priebehu vzdelávania. Niektoré kmeňové školy berú portfólio do úvahy ako súčasť preskúšania. Okrem iného je to tiež akýsi „pamätníček“, ktorý vám zostane ako krásna spomienka.

12) Na konci každého školského polroka a roka choďte na preskúšanie do vašej kmeňovej školy

Preskúšanie detí závisí od toho, na základe ktorého § školského zákona máte povolené domáce vzdelávanie. Ak ste v domácom vzdelávaní:

- na „*žiadost' zákonného zástupcu*“ – vaše dieťa musí robiť komisionálne skúšky v kmeňovej škole z príslušného učiva každého povinného predmetu za každý polrok. Školský zákon hovorí, že bez súhlasu zákonného zástupcu žiak nemôže robiť komisionálne skúšky z viac ako dvoch vyučovacích predmetov za deň. Ak chcete dať škole takýto súhlas, jeho vzor nájdete na našej webovej stránke v časti vzory dokumentov pre školákov: <https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/>.

O forme komisionálnej skúšky rozhoduje riaditeľ školy – komisionálna skúška môže byť v písomnej, ústnej, portfóliovej alebo inej forme. „Výchovy“ (napr. výtvarná, hudobná výchova) sa obyčajne skúšajú prezentáciou portfólia žiaka a/alebo doložením vysvedčenia zo základnej umeleckej školy. Školy vopred informujú aj o svojich ďalších požiadavkách na preskúšanie, napr. pripraviť projekty. Pri rozhodovaní o komisionálnej skúške je riaditeľ školy povinný zohľadniť aj zdravotný stav žiaka.

Žiak môže zo závažných dôvodov, najmä sťaženej dostupnosti ku kmeňovej škole, vykonať komisionálnu skúšku aj dištančne, a to po dohode zákonného zástupcu nepĺnoletého žiaka alebo pĺnoletého žiaka s riaditeľom kmeňovej školy. V súčasnosti je dištančná forma komisionálneho preskúšania domškolákov bežnejšia ako bola v minulosti.

Komisia pre komisionálne skúšky má najmenej troch členov. O komisionálne skúšky nemusíte školu obvykle žiadať (závisí to od požiadaviek kmeňovej školy, v niektorých školách vyžadujú žiadost'). Vzor žiadosti o vykonanie komisionálnych skúšok (ak ju škola požaduje) nájdete

⁸² Súčasťou vášho portfólia môže byť aj tzv. „lapbook“, tu nájdete vysvetlenie, čo je lapbook a ako ho vytvoriť: <https://www.domacaskola.sk/lapbook-ako-forma-vystupu-vzdelavania/> alebo tu: <https://www.youtube.com/watch?v=qCDUn05c3KI&list=PLtGID9chgYwRIHbaQEGOsFcyGa6B0KzPI&index=12>

na našej webovej stránke v časti vzory dokumentov pre školákov: <https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/>.

Vaša kmeňová škola vám termín skúšok oznámi resp. sa s vami na termíne skúšok dohodne. Výsledok každej komisionálnej skúšky je pre hodnotenie žiaka konečný (teda nemáte možnosť opravnej skúšky). Na základe výsledkov komisionálnych skúšok vám vydá kmeňová škola vysvedčenie.

Riaditeľ školy môže povoliť prítomnosť zákonného zástupcu žiaka na jeho komisionálnom preskúšaní. V prípade, že sa chcete zúčastniť preskúšania, môžete sa s riaditeľom dohodnúť ústne, alebo môžete podať žiadosť písomne. Vzor žiadosti o povolenie prítomnosti zákonného zástupcu na komisionálnej skúške nájdete na našej webovej stránke v časti vzory dokumentov pre školákov <https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/>.

Podľa šk. zákona § 56 ods. 1 a 2, v prípade, že žiaka nie je možné⁸³ vyskúšať a hodnotiť v riadnom termíne:

- o v prvom polroku šk. roka – stanoví sa náhradný termín spravidla do 2 mesiacov od skončenia šk. polroka,
- o v druhom polroku šk. roka – stanoví sa náhradný termín spravidla v posledný augustový týždeň (t. j. môže sa aj skôr).

Presný deň/dni konania skúšok v náhradnom termíne stanovuje riaditeľ školy. Vzor žiadosti o vykonanie komisionálnych skúšok v náhradnom termíne nájdete na našej webovej stránke v časti vzory dokumentov pre školákov: <https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/>.

- „zo zdravotného dôvodu“ –vaše dieťa nemusí robiť komisionálne skúšky. Pedagogický zamestnanec, ktorý zabezpečuje vzdelávanie žiaka, polročne predkladá riaditeľovi školy písomnú správu o postupe a výsledkoch výchovno-vzdelávacej činnosti so žiakom, na základe ktorej po prerokovaní v pedagogickej rade školy sa vykoná hodnotenie vyučovacích predmetov a správania žiaka.

Žiakovi, ktorému jeho zdravotný stav neumožňuje účasť na vzdelávaní v škole a dosiahol v niektorom predmete prospech nedostatočný alebo dosiahol neuspokojivé výsledky, sa umožní vykonať opravnú skúšku⁸⁴.

V prípade, že žiak na konci hodnotiaceho obdobia neprospel, riaditeľ školy rozhodne o zrušení povolenia individuálneho vzdelávania žiaka.

13) Čakajte na doručenie vysvedčenia

Po preskúšaní vystavuje kmeňová škola na konci 1. polroka výpis hodnotenia, ktorý zvykne škola poslať rodičom v elektronickej verzii. Po skončení celého školského roka vám kmeňová škola vystaví vysvedčenie, ktoré zvykne doručiť poštou, ak sa nedohodnete na osobnom prevzatí.

⁸³ Dôvody, pre ktoré nie je možné hodnotiť žiaka, musia byť „závažné a objektívne“ podľa čl. 5 metodického pokynu MŠ SR č. 22/2011 na hodnotenie žiakov ZŠ v znení príkazu ministra č. 40/2021:

<https://www.minedu.sk/metodicky-pokyn-c-222011-na-hodnotenie-ziakov-zakladnej-skoly-v-zneni-prikazu-ministra-c-402021/>

⁸⁴ Metodický pokyn MŠ SR č. 22/2011 na hodnotenie žiakov ZŠ v znení príkazu ministra č. 40/2021: <https://www.minedu.sk/metodicky-pokyn-c-222011-na-hodnotenie-ziakov-zakladnej-skoly-v-zneni-prikazu-ministra-c-402021/>

Žiaci so zdravotným znevýhodnením, ktorí sa vzdelávali podľa individuálneho vzdelávacieho programu, majú nasledovnú doložku na vysvedčení⁸⁵: „Bol(a) vzdelávaný(á) podľa individuálneho vzdelávacieho programu“. Ak sa v individuálnom vzdelávacom programe úpravy vzdelávania žiaka vzťahujú len na niektoré vyučovacie predmety, v doložke vysvedčenia sa uvedie: „Bol(a) vzdelávaný(á) podľa individuálneho vzdelávacieho programu uplatňovaného v predmete (predmetoch) ...“. V doložke vysvedčenia žiaka so zdravotným znevýhodnením je možné uviesť aj ďalšie dôležité skutočnosti súvisiace s jeho vzdelávaním.

V prípade otázok sa môžete spojiť s naším konzultantom pre rodiny:
<https://www.domacaskola.sk/kontakt/>.

⁸⁵ Metodický pokyn MŠ SR č. 22/2011 na hodnotenie žiakov ZŠ v znení príkazu ministra č. 40/2021: <https://www.minedu.sk/metodicky-pokyn-c-222011-na-hodnotenie-ziakov-zakladnej-skoly-v-zneni-prikazu-ministra-c-402021/>

3.2.2. Individuálne vzdelávanie povolené ZŠ v zahraničí (§ 23 b)

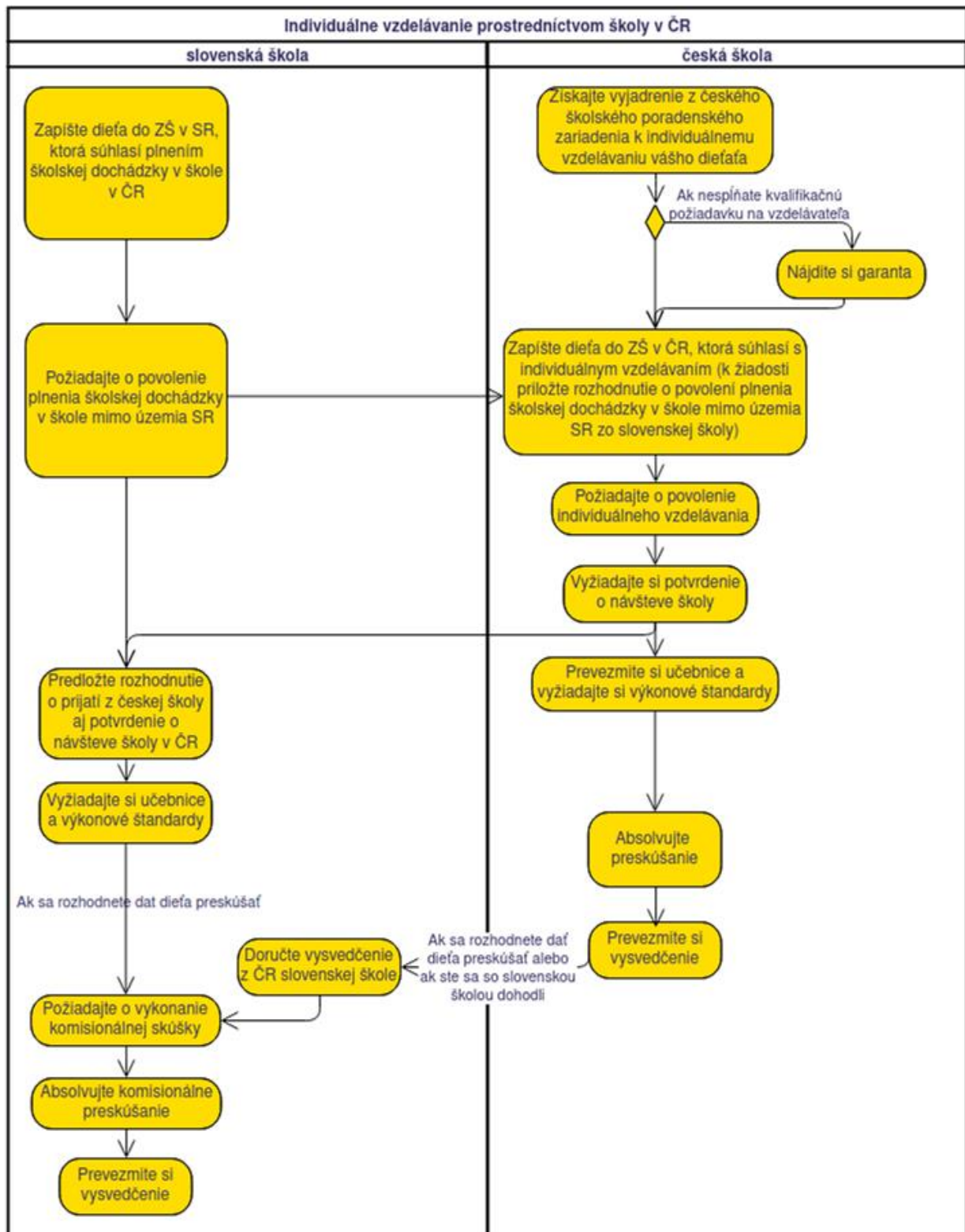
Ak žijete v zahraničí a je pre vás lepšie mať dieťa zapísané v škole v zahraničí, alebo vám nevyhovujú podmienky žiadnej zo slovenských základných škôl, ktoré ponúkajú možnosť individuálneho vzdelávania, napr. by ste chceli viac portfóliového preskúšania⁸⁶, ktoré je pre deti menej stresujúce a je aj viac motivujúce, alebo by ste mali záujem o on-line vzdelávanie a nenašli ste slovenské školy, ktoré by ho ponúkali, máte možnosť ísť študovať aj na školy v zahraničí, ktoré ponúkajú možnosť domáceho príp. aj on-line vzdelávania. V takom prípade by vaše dieťa bolo vedené na vašej slovenskej škole ako žiak vzdelávajúci sa na škole mimo územia SR. Jednou z krajín, kam idú študovať slovenskí žiaci najčastejšie, je Česká republika (ČR), hlavne pre blízkosť našich jazykov. Podmienky a postup krokov na vybavenie tejto formy osobitného spôsobu plnenia školskej dochádzky prostredníctvom základnej školy v ČR sú uvedené v texte nižšie.

V prípade, že máte záujem sa individuálne vzdelávať prostredníctvom školy v USA, môžete sa spojiť s naším konzultantom pre domáce vzdelávanie cez školy v USA:

<https://www.domacaskola.sk/kontakt/>.

⁸⁶ Viac informácií o tom, čo je portfóliové preskúšanie, v článku doc. PhDr. K. Jančaříkovej, PhD. – Portfóliové hodnotení v domácim vzdelávaní:
<https://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/969/PORTFOLIOVE-HODNOCENI-V-DOMACIM-VZDELAVANI.html>

Prehľadná schéma postupu vybavenia individuálneho vzdelávania školákov v ZŠ v ČR:



Podrobný popis krokov pri vybavení individuálneho vzdelávania školákov v ZŠ v ČR:

1) Prečítajte si podmienky domáceho vzdelávania v českom školskom zákone

Domáce vzdelávanie je upravené v ČR pod pojmom „individuální vzdělávání“ v § 41 zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání ve znění pozdějších předpisů⁸⁷ (ďalej v texte budeme zákon označovať len ako „český školský zákon“).

2) Nájdite si základnú školu v ČR, ktorá prijme žiaka zo Slovenska na domáce vzdelávanie

Dieťa musíte zapísať do základnej školy, ktorá má akreditáciu Ministerstva školstva, mládeže a telovýchovy ČR⁸⁸. Zoznam základných škôl v ČR, ktoré sú otvorené domácemu vzdelávaniu, nájdete na našej webovej stránke (zoznam českých škôl nájdete na konci): <https://www.domacaskola.sk/kmenoveskoly/>. Dohodnite si s riaditeľom českej školy podmienky prijatia a vzdelávania. Zistite si napríklad:

- či škola požaduje nejaké poplatky v súvislosti s domácim vzdelávaním,
- ako si škola predstavuje kontakt v priebehu školského roka,
- či je nutné učiť sa z tých istých učebníc a pracovných zošitov ako používa škola,
- či deti musia písať spojitým písmom, alebo môžu aj nespojitým písmom (ak chcete učiť dieťa písať nespojitým písmom),
- či ponúkajú aj možnosť on-line vzdelávania alebo poskytujú inú formu pomoci so vzdelávaním,
- či má škola na komunikáciu s domškolákmi vyhradenú kontaktnú osobu, na ktorú sa môžete obrátiť so svojimi otázkami a pod.

Preskúšanie je v českom školskom zákone určené polročne, ale riaditeľ školy môže určiť aj častejšie preskúšanie. Forma preskúšania v českom školskom zákone nie je presne stanovená, preto je tiež dobré vopred si zistiť, ako si škola predstavuje preskúšanie z jednotlivých predmetov:

- či povoľujú aj portfóliové preskúšanie,
- či môže byť rodič prítomný na preskúšaní,
- či zohľadňujú na preskúšaní z predmetu český jazyk a literatúra, že vaše dieťa je zo Slovenska,
- či dáva škola informácie o typoch zadaní alebo okruhoch na preskúšaní (aby ste mali predstavu, ako budú napr. formulované otázky na skúške),
- či je možné preskúšanie aj v iných mestách ako je sídlo školy (teda bližšie k vášmu bydlisku na Slovensku),
- či je možné on-line preskúšanie a pod.

3) Nájdite si školské poradenské zariadenie v ČR a získajte od neho vyjadrenie k individuálnemu vzdelávaniu vášho dieťaťa

Ak chcete mať povolené domáce vzdelávanie v ČR, budete potrebovať vyjadrenie školského poradenského zariadenia – buď pedagogicko-psychologickej poradne (PPP) alebo špeciálno-pedagogického centra (ŠPC)

⁸⁷ Aktuálne znenie českého školského zákona: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

⁸⁸ Register škôl a školských zariadení v ČR: <https://rejstriky.msmt.cz/rejskol/>

zaradených do registra škôl a školských zariadení ČR⁸⁹ (pozn. toto vyjadrenie je povinná náležitosť žiadosti o povolenie individuálneho vzdelávania v ČR). Školské poradenské zariadenie niekedy vydá takéto vyjadrenie na 1 až 2 roky (v závislosti od poradne/centra). Ak by sa vám podarilo dohodnúť sa so zariadením, že vám vyjadrenie vystavia bez časového obmedzenia príp. na obdobie celého stupňa ZŠ, môže vám to neskôr pomôcť v tom, že nebudete musieť so svojim dieťaťom ísť opäť pre ďalšie vyjadrenie po uplynutí času toho pôvodného. Vyjadrenie školského poradenského zariadenia nie je pre riaditeľa školy záväzné, teda o domácom vzdelávaní rozhoduje riaditeľ školy.

Prístup jednotlivých českých školských poradenských zariadení k domácomu vzdelávaniu je odlišný. Niektoré sú naklonené domácomu vzdelávaniu a iné nie. Je dobré vybrať si také školské poradenské zariadenie, ktoré domáce vzdelávanie podporuje.

S poradňou/centrom si dohodnete stretnutie a presne im popíšete, že máte záujem o „vyjadrenie k individuálnemu vzdelávaniu“, a zároveň upozorníte na to, že nemáte záujem o „vyšetrenie kvôli špecifickým poruchám učenia“. Niektoré školské poradenské zariadenia si tieto dve skutočnosti zamieňajú⁹⁰. To druhé vyšetrenie je niekoľkohodinová procedúra, zatiaľ čo na „vyjadrenie k individuálnemu vzdelávaniu“ stačí krátky jednoduchý rozhovor, na základe ktorého je možné vyjadrenie vystaviť. Predmetom rozhovoru v PPP alebo v ŠPC bude zistiť, prečo chcete domáce vzdelávanie a ako ho chcete robiť.

Určite si dohodnite stretnutie s dostatočným časovým predstihom, pretože poradenské zariadenia zvyknú mať aj dlhšie čakacie lehoty – môže to byť niekoľko týždňov až niekoľko mesiacov. V prípade, že hľadáte kontakt na české školské poradenské zariadenie podporujúce domáce vzdelávanie, odporúčania môžete nájsť na facebooku v českej skupine Domáci a komunitní vzdělávání: <https://www.facebook.com/groups/domacivzdelavani> (je potrebné hľadať cez lupu, takáto otázka tam už v minulosti bola zodpovedaná) alebo sa môžete poradiť aj so slovenskými rodičmi, ktorých deti študujú v ČR, ktorých môžete skúsiť nájsť v domškoláckych skupinách – odkaz na ich zoznam je uvedený v časti [sieťovanie a podpora rodín v domácom vzdelávaní](#).

4) Vyberte si slovenskú kmeňovú školu, ktorá bude chcieť prijať vaše dieťa na osobitný spôsob plnenia školskej dochádzky – ako žiaka vzdelávaného v škole mimo územia SR (ak už ste v škole, ktorá vám takéto vzdelávanie povolí, choďte na krok č. 7)

Každé dieťa s trvalým pobytom na Slovensku musí byť zapísané v niektorej zo škôl, ktoré sú v sieti škôl a školských zariadení SR⁹¹ (výnimky z pravidla škôl v sieti sú uvedené v § 23 školského zákona, napr. vzdelávanie v Európskych školách). V sieti škôl SR sú štátne, súkromné a cirkevné školy.

⁸⁹ Register školských poradenských zariadení v ČR: <https://rejstriky.msmt.cz/rejskol/>

⁹⁰ Stáňa Kratochvílová: Jak přestoupit na domácí vzdělávání v průběhu školního roku?: <https://ucitneboneucit.cz/index.php/104-jak-prestoupit-na-domaci-vzdelavani-v-prubehu-skolniho-roku>

⁹¹ Zoznam škôl v sieti škôl a školských zariadení SR: <https://www.minedu.sk/siet-skol-a-skolskych-zariadeni-slovenskej-republiky/> (je potrebné pozrieť súbory s názvom základné školy, súkromné školy a cirkevné školy) alebo je zoznam dostupný aj tu: https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/registre/zoznamy-skol-a-skolskych-zariadeni.html?page_id=9332

Škola, do ktorej dieťa patrí podľa adresy trvalého pobytu, sa volá *spádová škola*. Vy si však môžete vybrať akúkoľvek školu, ktorá je v sieti škôl SR a je ochotná vám povoliť osobitný spôsob plnenia povinnej školskej dochádzky. Máte právo zmeniť slovenskú školu kedykoľvek v priebehu školského roka. Táto vami vybraná škola, ktorá vás prijme, bude vašou *kmeňovou školou*.

Pri výbere kmeňovej školy odporúčame zistiť si podmienky prijatia a preskúšania (ak sa tam rozhodnete dať vaše dieťa preskúšať). Vami vybraná škola nemusí byť nutne škola v blízkosti vášho trvalého bydliska. Za dobrou školou sa oplatí vycestovať. Pri výbere slovenskej kmeňovej školy je potrebné škole oznámiť aj krajinu a zahraničnú školu, kde sa chcete vzdelávať.

Zoznam slovenských škôl podporujúcich domáce vzdelávanie je možné nájsť na našej webovej stránke <https://www.domacaskola.sk/kmenoveskoly/>. V tomto prípade síce nejde o domáce vzdelávanie z pohľadu slovenského školského zákona, no mnohé deti, ktoré študujú individuálne na školách v ČR, sú zapísané na škole, ktorá podporuje domáce vzdelávanie na Slovensku.

5) Choďte na zápis do vami vybranej slovenskej kmeňovej školy a v škole vypíšte prihlášku na vzdelávanie v ZŠ alebo žiadosť o prestup, ak prestupujete z inej školy

Termíny zápisov do základných škôl pri zápise do 1. ročníka bývajú v apríli. Osobná prítomnosť detí pri zápise do ZŠ je žiadúca, avšak nie je povinná⁹². Pri zápise do 1. ročníka ZŠ je potrebné priniesť príp. priložiť⁹³:

- občiansky preukaz zákonného zástupcu a rodný list dieťaťa,
- ak má dieťa nejaké špecifiká (diagnózy a špecifické potreby) podložené vyšetreniami, prineste si so sebou doklady k nim,
- ak žiadate, aby bolo na plnenie povinnej školskej dochádzky výnimočne prijaté dieťa, ktoré nedovršilo šiesty rok veku, musíte k prihláške predložiť súhlasné vyjadrenie zariadenia poradenstva a prevencie (t. j. centra poradenstva a prevencie – CPP alebo špecializovaného centra poradenstva a prevencie – ŠCPP)⁹⁴ a súhlasné vyjadrenie všeobecného lekára pre deti a dorast.

Ak vopred nie ste dohodnutí so školou, že vás prijme, teda, nevíete či má škola dostatočné kapacity vás prijať, máte možnosť ísť na zápis aj do viacerých škôl.

V prípade, že chcete zapísať dieťa do novej školy v priebehu plnenia povinnej školskej dochádzky – ak vaše dieťa „prestupuje“ z inej ZŠ, zavolajte si do vami zvolenej školy a dohodnite si s riaditeľom školy postup prestupu (pozn. škola vám poskytne tlačivo žiadosti o prestup).

⁹² Usmernenie MŠ SR k zápisu do 1. ročníka a úvodného ročníka ZŠ a prijímaniu detí na vzdelávanie v ZŠ: <https://www.minedu.sk/zapis-do-1-rocnika-a-uvodneho-rocnika-zakladnej-skoly/>

⁹³ Viac informácií o tom, ako prebieha zápis prvákov do ZŠ, môžete nájsť v ebooku „S radosťou na zápis“, ktorý je dostupný zadarmo: <https://pohodovo.sk/na-zapis/>. Autorkou ebooku je učiteľka prvého stupňa ZŠ PaedDr. Ľubica Nosčáková.

⁹⁴ Zoznam CPP a ŠCPP, ktoré sú v sieti zariadení poradenstva a prevencie, nájdete tu: <https://www.minedu.sk/siet-zariadeni-poradenstva-a-prevencie-od-112023/> alebo tu: <http://web.uips.sk/rs/register.html>

6) Čakajte na doručenie rozhodnutia o prijatí zo slovenskej kmeňovej školy

Rozhodnutie o prijatí dieťaťa na základné vzdelávanie pri zápise do 1. ročníka ZŠ vydá riaditeľ základnej školy do 15. júna. Rozhodnutie vám bude doručené poštou alebo elektronicky do elektronickej schránky, ak ju máte aktivovanú⁹⁵.

V prípade, že prestupujete do novej školy, po doručení rozhodnutia o prijatí prestupom z novej školy informujte vašu pôvodnú školu – teda školu, z ktorej odchádzate. Škola vás môže požiadať o vypísanie žiadosti o odhlásenie, prípadne sa informujte o ďalšom postupe odhlásenia dieťaťa zo školy. Podľa § 31 školského zákona by mal aj riaditeľ novej školy informovať riaditeľa vašej bývalej školy o prijatí žiaka prestupom zaslaním kópie rozhodnutia o prijatí prestupom.

7) Podajte slovenskej kmeňovej škole žiadosť o povolenie plnenia školskej dochádzky v škole mimo územia SR

O povolení plnenia školskej dochádzky v škole mimo územia SR rozhoduje riaditeľ slovenskej kmeňovej školy na základe písomnej žiadosti zákonného zástupcu alebo plnoletého žiaka. V žiadosti je potrebné uviesť:

- meno, priezvisko a bydlisko žiaka,
- rodné číslo žiaka,
- adresu bydliska v zahraničí – tento údaj sa nehlási ďalším inštitúciám, musí však byť uvedený v žiadosti pre slovenskú kmeňovú školu (pozn. tento údaj oznamujete aj českej škole),
- názov a adresu školy, ktorú bude žiak v zahraničí navštevovať, ak je vopred známa.

Vzor žiadosti vám obyčajne vie poskytnúť kmeňová škola. Ak by vám ho neposkytla, vzor žiadosti o povolenie plnenia školskej dochádzky v škole mimo územia SR podľa § 23 písm. b) nájdete na našej webovej stránke v časti vzory dokumentov pre školákov:

<https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/>.

8) Čakajte na doručenie rozhodnutia o povolení plnenia školskej dochádzky v škole mimo územia SR zo slovenskej kmeňovej školy

Obyčajne sa toto rozhodnutie vydáva na dobu neurčitú s uvedením, že rozhodnutie stráca účinnosť dňom pokračovania plnenia školskej dochádzky v kmeňovej škole v SR. Rozhodnutie by malo byť vydané najneskôr do 30 dní od podania žiadosti o povolenie plnenia školskej dochádzky v škole mimo územia SR.

9) Ak nemáte kvalifikáciu na domáce vzdelávanie podľa českého školského zákona, nájdite si garanta

Český školský zákon vyžaduje minimálne:

- maturitu na domáce vzdelávanie na 1. stupni ZŠ (v ČR prvý stupeň zahŕňa 1. – 5. ročník ZŠ),
- vysokoškolské vzdelanie v akomkoľvek odbore na domáce vzdelávanie na 2. stupni ZŠ – stačí 1. stupeň vysokoškolského vzdelania, teda bakalár (v ČR druhý stupeň zahŕňa 6. – 9. ročník ZŠ).

⁹⁵ Usmernenie MŠ SR k doručovaniu rozhodnutí riaditeľov škôl a riaditeľov školských zariadení: <https://www.minedu.sk/usmernenie-k-dorucovaniu-rozhodnuti-riaditelov-skol-a-riaditelov-skolskych-zariadeni/>

Ak takéto vzdelanie nemáte, vyhľadajte si garanta. Môže to byť niekto z vašej rodiny alebo vašich známych. V prípade, že máte toto vzdelanie vy, garanta si hľadať nemusíte. Od garanta budete potrebovať kópiu jeho vysvedčenia o maturitnej skúške alebo kópiu jeho diplomu (priložte doklad o najvyššom dosiahnutom vzdelaní). Overte si u riaditeľa českej školy, či stačí predložiť kópiu alebo vyžaduje overenú kópiu dokladu o vzdelaní.

10) Podajte riaditeľovi školy v ČR Žádost o přijetí, přiložte k nej rozhodnutí o povolení plnění školské docházky v škole mimo územia SR zo slovenskej školy a podajte aj Žádost o povolení individuálního vzdělávání

Tlačivo *Žádost o přijetí* vám poskytne česká škola. České škole predložte rozhodnutie o povolení plnenia školskej dochádzky v škole mimo územia SR zo slovenskej kmeňovej školy - dohodnite si, či máte doniesť originál alebo stačí kópiu.

O povolení individuálneho vzdelávania rozhoduje riaditeľ českej školy na základe žiadosti. *Žádost o povolení individuálního vzdělávání* podáva zákonný zástupca žiaka v písomnej forme. *Žádost zákonného zástupce o individuální vzdělávání* musí obsahovať podľa českého školského zákona (za znením jednotlivých písmen zákona uvádzame naše poznámky k nim):

- a) jméno, popřípadě jména, a příjmení, rodné číslo, bylo-li přiděleno, a místo trvalého pobytu žáka nebo bydliště, pokud nemá na území České republiky místo trvalého pobytu – v prípade, že vám vzor *Žádosti o povolení individuálního vzdělávání* poskytne česká škola, nezabudnite vedľa riadku „Trvalé bydliště žáka“ dopísať „Místo bydliště“ slovenského žiaka v ČR (pozn. tento údaj sa nehlási ďalším inštitúciám, ale v žiadosti musí byť uvedený);
- b) uvedení období, ročníku, popřípadě pololetí, kdy má být žák individuálně vzděláván – obvykle sa uvádza školský rok, môžete tam uviesť aj kratšie obdobie. Ak by ste chceli uviesť dlhšie obdobie ako jeden školský rok, poraďte sa vopred s riaditeľom školy, či s tým súhlasí (pozn. ak by sa medzičasom niečo prihodilo, stále máte možnosť požiadať o zrušenie individuálneho vzdelávania);
- c) důvody pro individuální vzdělávání žáka – sem môžete uviesť napr. väčšia efektivita vzdelávania vďaka individuálnemu prístupu, možnosť prepojenia vzdelávania s reálnym praktickým životom, potreba špeciálneho prístupu k vzdelávaniu vzhľadom k osobnostnému nastaveniu dieťaťa, zohľadnenie formy vzdelávania vzhľadom k nadaniu, túžba odovzdať dcére/synovi rodinné hodnoty a pod.⁹⁶;
- d) popis prostorového a materiálně technického zabezpečení vzdělávání a podmínek ochrany zdraví individuálně vzdělávaného žáka – napr. byt (dom) je dostatočne priestraný, aby sa mohol využiť k vzdelávaniu žiaka, žiak má svoj vlastný pracovný priestor, miestnosti sú dobre osvetlené, vetrané a vhodne vybavené, prostredie neohrozuje zdravie žiaka a pod. (inšpiráciu, čo napísať do tejto časti, môžete nájsť aj vo vzore slovenského individuálneho vzdelávacieho programu, ktorý nájdete na našej webovej

⁹⁶ Vzory závažných dôvodov na individuálne vzdelávanie sú čerpané zo stránky českej Školy Březová: <http://www.zsbrezova.eu/individualni-vzdelavani>

stránke v časti vzory dokumentov pre školákov:
<https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/>);

- e) doklady osvědčující splnění vzdělání osoby, která bude žáka individuálně vzdělávat – tu doložíte kópiu dokladu o vzdelaní (t. j. vysvedčenia o maturitnej skúške alebo kópiu diplomu) osoby, ktorá spĺňa kvalifikačnú požiadavku na vzdelávateľa dieťaťa v individuálnom vzdelávaní. V prípade, že na doklade o vzdelaní máte vy, príp. vaša garantka, iné priezvisko (rodné priezvisko), napíšte do žiadosti súčasné meno a priezvisko a na koniec dopíšete rodné priezvisko, napr. Hana Jabíčková, rod. Hrušková;
- f) seznam učebnic a učebních textů, které budou ve výuce užívány, pokud nejde o učebnice uvedené v § 27 odst. 1 (pozn. v § 27 ods. 1 českého školského zákona sú uvedené učebnice, ktoré majú schvaľovaciu doložku českého ministerstva školstva⁹⁷) – teda do tejto časti uveďte len učebnice, ktoré budete používať a nemajú túto schvaľovaciu doložku, napr. encyklopédie, výučbové programy a pod.;
- g) další skutečnosti, které mají vliv na průběh vzdělávání žáka – napr. doklady o diagnózach a pod., alebo tu môžete uviesť napr. aj „nie sme vedomí žiadnych skutočností, ktoré by negatívne ovplyvňovali vzdelávanie žiaka“;
- h) vyjádření školského poradenského zařízení – priložte vyjadrenie z pedagogicko-psychologickej poradne alebo špeciálno-pedagogického centra.

Vzor žiadosti vám poskytne česká škola. Ak by vám ho neposkytla, vzor *Žádosti o povolení individuálního vzdělávání* v ČR nájdete na našej webovej stránke v časti vzory dokumentov pre školákov v ČR:
<https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/>.

Riaditeľ českej školy môže povoliť individuálne vzdelávanie žiaka len zo závažných dôvodov. Závažnosť dôvodov na individuálne vzdelávanie žiaka v ČR posudzuje riaditeľ školy. Dôvod žiadosti v ČR by nemal byť „rozhodnutie rodičov“, ktorý sa neposudzuje v ČR ako závažný dôvod⁹⁸. Môžete sa s vaším dôvodom vopred poradiť s riaditeľom školy, či váš dôvod je „závažný“ aj z jeho uhla pohľadu.

Niektoré české školy chcú priložiť k *Žádosti o povolení individuálního vzdělávání* aj *Čestné prohlášení garanta*, že sa bude podieľať na výučbe individuálne vzdelávaného žiaka. Ak ho vami vybraná česká škola požaduje, vzor *Čestného prohlášení* nájdete na našej webovej stránke v časti vzory dokumentov pre školákov v ČR: <https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/>.

⁹⁷ Zoznam učebníc so schvaľovacou doložkou českého ministerstva školstva:
<https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/schvalovaci-dolozky-ucebnic?lang=1>

⁹⁸ Informace a doporučení českého ministerstva školství k individuálnímu vzdělávání žáků v základní škole: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/informace-a-doporuzeni-ministerstva-skolstvi-mladeze-a>

11) Čakajte na doručenie rozhodnutia o prijatí a rozhodnutia o povolení individuálneho vzdelávania z českej školy

Rozhodnutie o povolení individuálneho vzdelávania dostanete na obdobie, na ktoré ste podávali *Žádost o povolení individuálního vzdělávání* (obyčajne je to školský rok).

12) Rozhodnutie o prijatí žiaka od riaditeľa českej školy doručte riaditeľovi slovenskej kmeňovej školy

Dohodnite sa so slovenskou školou na forme doručenia rozhodnutia, obyčajne stačí poslať naskenované rozhodnutie e-mailom.

13) Vyžiadajte si z českej školy potvrdenie o návšteve školy v zahraničí a predložte ho riaditeľovi slovenskej kmeňovej školy

Do 30 dní po príchode žiaka do krajiny pobytu – teda do ČR (resp. do 30 dní od začiatku vzdelávania v českej škole) alebo do 15. septembra (ak pokračujete vo vzdelávaní v škole v zahraničí už ďalší šk. rok) predložte riaditeľovi slovenskej kmeňovej školy potvrdenie o návšteve školy v zahraničí s uvedením názvu a adresy školy, ktoré potvrdzuje, že žiak navštevuje príslušnú školu.

Ak by vaša česká škola požadovala podanie písomnej žiadosti o vystavenie potvrdenia o návšteve školy, vzor tejto žiadosti nájdete na našej webovej stránke v časti vzory dokumentov pre školákov v ČR: <https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/>.

14) Zistite si, z ktorých predmetov bude vaše dieťa preskúšané v slovenskej kmeňovej škole, ak máte záujem o slovenské vysvedčenie

Ak štúdium v škole v zahraničí neukončujete, na skúšku do slovenskej kmeňovej školy podľa školského zákona chodiť nemusíte, ale môžete – ak o skúšku vy požiadate. Viac informácií k preskúšaniu nájdete v časti [uznávanie časti štúdia alebo vzdelania na ZŠ a SŠ v zahraničí](#).

15) Ak chcete, požiadajte o požičanie učebníc českú aj slovenská školu a dohodnite si ich prevzatie

Podľa českého školského zákona má individuálne vzdelávaný žiak nárok na poskytnutie učebníc (obyčajne stačí dohodnúť sa so školou ústne, že si ich prevezmete).

Podľa slovenského školského zákona je slovenská kmeňová škola povinná poskytnúť učebnice žiakovi, ktorý sa vzdeláva v škole mimo územia SR na základe žiadosti zákonného zástupcu alebo plnoletého žiaka⁹⁹. Ak teda máte záujem o učebnice, musíte školu o ich vydanie/zapožičanie požiadať. V praxi vám ich škola poskytne vždy, ak ich má k dispozícii dostatok^{100,101}. Ak by slovenská škola vyžadovala písomnú žiadosť, vzor žiadosti o poskytnutie učebníc nájdete na našej webovej stránke v časti vzory dokumentov pre školákov: <https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/>.

⁹⁹ Rodič nemá nárok na metodické príručky pre učiteľa.

¹⁰⁰ Ak by škola nemala dostatok učebníc, učebnice AITEC (vrátane metodických príručiek pre učiteľa) sú dostupné aj on-line: <https://www.aitec.sk/zoznam-produktov>

¹⁰¹ V čase mimoriadnej situácie Ministerstvo školstva SR sprístupnilo niektoré učebnice aj metodické príručky pre učiteľa on-line v Edičnom portáli, viac informácií nájdete tu: <https://www.domacaskola.sk/zoznamy-ucebnic/>

Učebnice je potrebné škole vrátiť (pracovné učebnice, ktoré sa vypĺňajú, si môžete po dohode so školou obvykle nechať). Pracovné zošity obyčajne financujú rodičia sami (rovnako ako pri denných žiakoch).

16) Vyžiadajte si od českej školy ich výkonové štandardy (vychádzajú z učebných osnov) pre jednotlivé predmety v členení minimálne na polroky a zo slovenskej školy si vyžiadajte výkonový štandard pre predmet slovenský jazyk a literatúru alebo pre ďalšie predmety, ak chcete byť na Slovensku preskúšaní

Vzdelávanie v rámci individuálneho vzdelávania v ČR sa realizuje podľa školského vzdelávacieho programu školy, do ktorej je žiak prijatý¹⁰². Školský vzdelávacie program musí byť dostupný aj vzdelávateľom žiakov v individuálnom vzdelávaní. Pri reálnej príprave detí v domácom vzdelávaní vám však môžu pomôcť výkonové štandardy v členení podľa jednotlivých predmetov a minimálne polrokov, ktoré môže poskytnúť škola (v nich uvidíte presne, čo má dieťa z jednotlivých predmetov za daný polrok vedieť). Výkonové štandardy vám pomôžu sa dobre pripraviť na polročné či koncoročné preskúšanie.

V prípade, že vaše dieťa má špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby (ŠVVP), je česká škola na základe správy a odporúčania školského poradenského zariadenia povinná individuálne vzdelávanému žiakovi upraviť podmienky vzdelávania formou individuálneho vzdelávacieho plánu (IVP), v ktorom je možné stanoviť odlišný obsah aj rozsah učiva, iné podmienky hodnotenia žiaka a pod. (teda IVP sa v ČR na rozdiel od SR pripravuje len pre deti so ŠVVP).

17) A môžete začať domáce vzdelávanie :o)

Ak počas domáceho vzdelávania narazíte na nejaký problém, s ktorým si nebudete vedieť rady, kontaktujte riaditeľa vašej školy alebo koordinátora domáceho vzdelávania vo vašej škole.

V časti s názvom [domáce vzdelávanie v praxi](#) nájdete viac informácií k praktickým otázkam týkajúcich sa domáceho vzdelávania. Ak máte dieťa v 9. ročníku ZŠ, alebo pôjde do týchto ročníkov, prečítajte si časť [o externom testovaní T9](#).

18) Ak chcete alebo ste sa tak dohodli so školou, môžete si začať tvoriť vaše vzdelávacie portfólio

Portfólio je súbor vypracovaných pracovných zošitov, projektov¹⁰³, nahrávok alebo fotodokumentácie z priebehu vzdelávania. Mnohé české školy berú portfólio do úvahy ako súčasť preskúšania.

Portfólio môže byť dokumentačné (to, s ktorým žiaci v priebehu školského roka pracujú) a portfólio prezentačné (záverečné, výberové). Portfólio individuálne vzdelávaného žiaka môže byť dokumentačné aj prezentačné. Škola môže

¹⁰² Informace a doporučení českého ministerstva školství k individuálnímu vzdělávání žáků v základní škole: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/informace-a-doporuzeni-ministerstva-skolstvi-mladeze-a>

¹⁰³ Súčasťou vášho portfólia môže byť aj tzv. „lapbook“, tu nájdete vysvetlenie, čo je lapbook a ako ho vytvoriť: <https://www.domacaskola.sk/lapbook-ako-forma-vystupu-vzdelavania/> alebo tu: <https://www.youtube.com/watch?v=qCDUn05c3KI&list=PLtGID9chgYwRIHbaQEGOsFcyGa6B0KzPI&index=12>

stanoviť „povinný“ obsah hlavne dokumentačnej časti portfólia a ponechať na žiakovi a jeho vzdelávateľovi, čím sa budú chcieť prezentovať na skúške. Vzhľadom na to, že pri preskúšaní výchovných predmetov zohráva portfólio významnú rolu, je vhodné, aby sa obsah portfólia nutný na hodnotenie dohodol vopred so školou.

19) Na konci každého školského polroka chodíte na preskúšanie do českej školy

V ČR sa skúšky musia robiť minimálne raz za polrok. V ČR sa skúša aj z predmetu český jazyk a literatúra, ale dieťa nemusí na skúškach hovoriť po česky. Český školský zákon nepožaduje komisionálne preskúšanie detí v individuálnom vzdelávaní ako slovenský školský zákon. Formu skúšky stanovuje riaditeľ českej školy. Obsah skúšky je štandardne daný školským vzdelávacím programom pre daný ročník (v prípade detí so ŠVVP to môže byť odchýlka v obsahu vzdelávania uvedená v individuálnom vzdelávacom pláne). V ČR sa často berie do úvahy pri hodnotení žiaka aj jeho portfólio. Zákonný zástupca žiaka môže byť prítomný na skúške, ak to povolí riaditeľ školy. Školy obyčajne pred skúškami informujú rodičov o presných požiadavkách, čo všetko je potrebné so sebou priniesť na skúšku (napr. projekty) a oznámia okruhy, ktoré budú predmetom preskúšania.

V prípade, že nie je možné žiaka hodnotiť na konci polroka, riaditeľ českej školy určí na jeho hodnotenie náhradný termín tak, aby hodnotenie bolo uskutočnené najneskôr do dvoch mesiacov po skončení polroka. Pokiaľ má zákonný zástupca žiaka pochybnosti o správnosti hodnotenia žiaka, môže do 8 dní od konania skúšok písomne požiadať riaditeľa českej školy o preskúšanie žiaka (ak bol skúšajúcim žiaka riaditeľ školy, požiada krajský úrad). Pokiaľ riaditeľ školy (alebo krajský úrad) žiadosti vyhovie, nariadi komisionálne preskúšanie žiaka. V prípade, že žiaka nemožno hodnotiť preto, že sa nedostavil na skúšku ani v náhradnom termíne, alebo ak na konci druhého polroka neprospe, riaditeľ školy rozhodne o ukončení individuálneho vzdelávania žiaka.

20) Čakajte na doručenie vysvedčenia z českej školy

Po preskúšaní vystavuje česká škola na konci 1. polroka výpis z vysvedčenia, ktorý zvykne poslať len v elektronickej verzii. Po skončení celého školského roka vám česká škola vystaví vysvedčenie, ktoré zvykne doručiť poštou, ak sa nedohodnete na osobnom prevzatí.

21) Ak chcete, alebo ste sa tak so slovenskou kmeňovou školou dohodli, predložte vysvedčenie z ČR slovenskej škole, požiadajte o preskúšanie a po preskúšaní si prevezmite vysvedčenie

Ak chcete, aby vaše dieťa robilo komisionálne skúšky na slovenskej kmeňovej škole, o ich vykonanie je potrebné písomne požiadať. Žiadosť o vykonanie komisionálnych skúšok sa podáva ku koncu školského roka alebo podľa dohody so slovenskou kmeňovou školou. V žiadosti zákonný zástupca žiaka alebo plnoletý žiak uvedie ročník/ročníky, príp. ročník a polrok, za ktoré sa majú komisionálne skúšky vykonať. Predmety sa uvedú podľa dohody s riaditeľom školy, ktorý určí, z ktorých predmetov je potrebné robiť (rozdielové) komisionálne skúšky. Vzor žiadosti o vykonanie komisionálnych skúšok nájdete na našej webovej stránke v časti vzory dokumentov pre školákov: <https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/>. K žiadosti o vykonanie komisionálnych skúšok priložte kópiu vysvedčenia z českej školy.

Školský zákon hovorí, že bez súhlasu zákonného zástupcu žiak nemôže robiť komisionálne skúšky z viac ako dvoch vyučovacích predmetov v jeden deň. Ak by ste takýto súhlas chceli vašej kmeňovej škole dať, vzor súhlasu nájdete na našej webovej stránke v časti vzory dokumentov pre školákov:

<https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/>.

Termín, obsah a rozsah komisionálnych skúšok určí riaditeľ školy, v ktorej sa majú komisionálne skúšky vykonať, najneskôr 30 dní pred ich konaním. Termín je určený obyčajne po vzájomnej dohode s rodičom. Riaditeľ školy určí aj formu komisionálnej skúšky (napr. prezenčná/dištančná¹⁰⁴ a písomná/ústna/portfólio/iná forma).

Komisia pre komisionálne skúšky má najmenej troch členov. Pri rozhodovaní o komisionálnej skúške je riaditeľ školy povinný zohľadniť zdravotný stav žiaka. Riaditeľ školy môže povoliť prítomnosť zákonného zástupcu žiaka na jeho komisionálnom preskúšaní. V prípade, že sa chcete zúčastniť preskúšania, môžete sa s riaditeľom dohodnúť ústne, alebo môžete podať oficiálnu žiadosť písomne. Vzor žiadosti o povolenie prítomnosti zákonného zástupcu na komisionálnej skúške nájdete na našej stránke v časti vzory dokumentov pre školákov: <https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/>.

Na základe výsledkov komisionálnych skúšok vydá slovenská kmeňová škola žiakovi vysvedčenie. Na vysvedčení vydanom kmeňovou školou sa v doložke uvedie: „Žiak je na tomto vysvedčení hodnotený z predmetov, z ktorých nebol hodnotený na vysvedčení vydanom v školskom roku ... školou ... za ... ročník“¹⁰⁵.

22) Na konci školského roka požiadajte českú školu o vystavenie potvrdenia o štúdiu pre nasledujúci školský rok, ktoré je potrebné doručiť slovenskej kmeňovej škole najneskôr do 15. septembra

Česká škola môže mať interne stanovený termín dokedy je treba o toto potvrdenie požiadať (napr. Škola Březová). Zistite si to, aby ste termín podania žiadosti nezmeškali. Zároveň si zistíte, či je potrebné o vystavenie potvrdenia žiadať písomne alebo stačí ústne. Ak by vaša česká škola požadovala podanie písomnej žiadosti o vystavenie potvrdenia o návšteve školy, vzor tejto žiadosti nájdete na našej webovej stránke v časti vzory dokumentov pre školákov v ČR: <https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/>.

V českej škole si preverte aj to, či je potrebné k žiadosti o vystavenie potvrdenia o návšteve školy priložiť rozhodnutie o povolení plnenia školskej dochádzky v škole mimo územia SR zo slovenskej kmeňovej školy. Ak je to potrebné priložiť, zistite si, či vám stačí pôvodné rozhodnutie (ak ste ho mali vydané bez časového obmedzenia) alebo česká škola každoročne požaduje vystavenie nového rozhodnutia zo slovenskej kmeňovej školy¹⁰⁶. Vystavené potvrdenie o

¹⁰⁴ Usmernenie Ministerstva školstva SR k povinnej školskej dochádzke – Osobitný spôsob plnenia školskej dochádzky a vzdelávanie cudzincov: <https://www.minedu.sk/usmernenia-stanoviska-informativne-materialy/>

¹⁰⁵ Metodický pokyn MŠ SR č. 22/2011 na hodnotenie žiakov ZŠ v znení príkazu ministra č. 40/2021: <https://www.minedu.sk/metodicky-pokyn-c-222011-na-hodnotenie-ziakov-zakladnej-skoly-v-zneni-prikazu-ministra-c-402021/>

¹⁰⁶ Aj keď obyčajne nemusíte každoročne žiadať slovenskú kmeňovú školu o povolenie plnenia školskej dochádzky v škole mimo územia SR (ak to pôvodné rozhodnutie o povolení je platné bez časového obmedzenia), Škola Březová požaduje každoročne predloženie nového rozhodnutia o povolení plnenia školskej dochádzky v škole mimo územia SR vydaného

návšteve školy s uvedením názvu a adresy českej školy, ktoré potvrdzuje, že žiak navštevuje príslušnú školu, predložte riaditeľovi slovenskej kmeňovej školy najneskôr do 15. septembra (odporúčame predložiť ho skôr).

Ak chcete ukončiť časť štúdia v škole v ČR a pokračovať v štúdiu na slovenskej ZŠ alebo pokračovať v štúdiu na slovenskej SŠ po dosiahnutí vzdelania na ZŠ v ČR, prečítajte si aj podkapitolu [uznávanie časti štúdia alebo vzdelania na ZŠ a SŠ v zahraničí](#).

V prípade otázok sa môžete spojiť s naším konzultantom pre legislatívu domáceho vzdelávania (DV): <https://www.domacaskola.sk/kontakt/>.

Môžete sa obrátiť aj na Asociáciu domáceho vzdelávania v ČR: <http://www.domaciskola.cz/> alebo prostredníctvom facebooku na českých rodičov detí vzdelávaných doma: <https://www.facebook.com/groups/domacivzdelavani>.

slovenskou kmeňovou školou (aj keď to pôvodné rozhodnutie nebolo časovo obmedzené). Ostatné školy v ČR to podľa našich informácií nepožadujú.

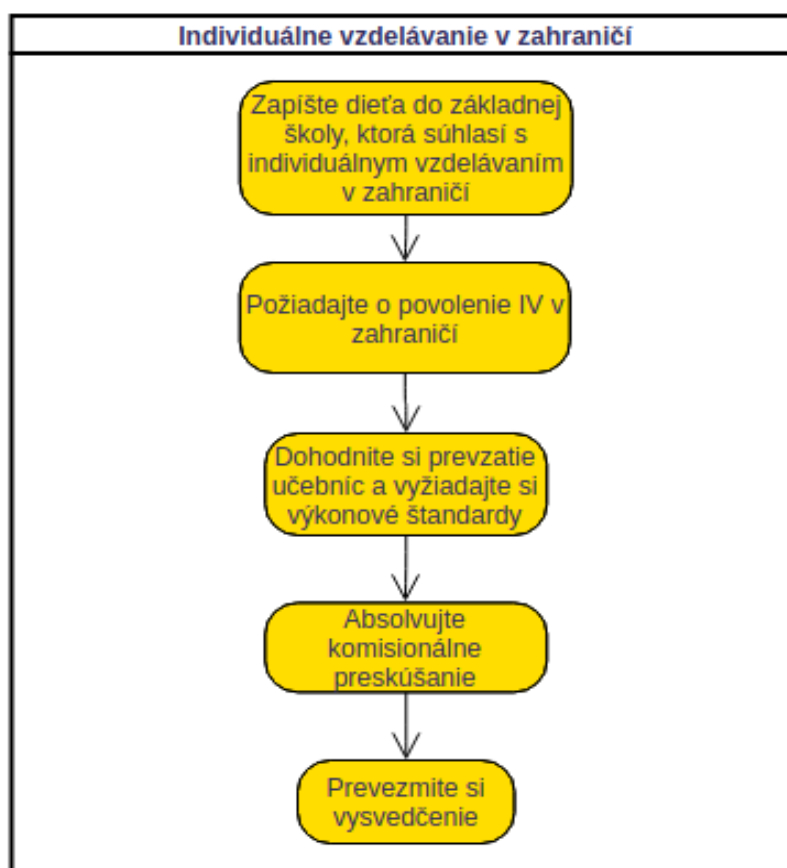
3.2.3. Individuálne vzdelávanie v zahraničí povolené ZŠ v SR (§ 23 e)

Školský zákon vám umožňuje okrem individuálneho vzdelávania podľa § 23 písmena a) školského zákona aj individuálne vzdelávanie v zahraničí podľa § 23 písm. e) školského zákona. Túto možnosť by ste mohli využiť, ak ste v zahraničí dlhodobejšie. Ak ste na krátkodobom pobyte v zahraničí, alebo cestujete a priebežne sa vraciate na Slovensko, je možné, že vás požiadajú v škole, aby ste podali žiadosť o individuálne vzdelávanie podľa § 23 písmena a) školského zákona.

Individuálne vzdelávanie v zahraničí môžete využiť, ak idete do zahraničia, kde vaše dieťa nebude chodiť do miestnej školy (napr. neovláda miestny jazyk) a zároveň miestna legislatíva mu neprikazuje navštevovať miestnu školu. Pri individuálnom vzdelávaní v zahraničí podľa § 23 písm. e) školského zákona na rozdiel od individuálneho vzdelávania podľa § 23 písm. a) školského zákona:

- môžete absolvovať komisionálne preskúšanie ročne alebo aj za viac rokov naraz – najviac však za viacero ročníkov ku koncu stupňa v ZŠ,
- žiak nemusí robiť skúšky z predmetov s prevahou výchovného charakteru,
- nepotrebuje garanta (nie je kvalifikačná požiadavka na vzdelávateľa),
- nemusíte predkladať kmeňovej škole vami vypracovaný individuálny program vzdelávania.

Prehľadná schéma postupu vybavenia individuálneho vzdelávania (IV) v zahraničí v ZŠ na Slovensku:



Podrobný popis krokov pri vybavení individuálneho vzdelávania v zahraničí v ZŠ na Slovensku:

1) Vyberte si školu, ktorá povolí individuálne vzdelávanie v zahraničí a skontaktujte sa s riaditeľom školy (ak už máte dieťa v takej základnej škole zapísané, choďte na krok č. 4)

Každé dieťa s trvalým pobytom na Slovensku musí byť zapísané v niektorej zo škôl, ktoré sú v sieti škôl a školských zariadení SR¹⁰⁷ (výnimky z tohto pravidla škôl v sieti sú uvedené v § 23 školského zákona, napr. vzdelávanie v Európskych školách). V sieti škôl SR sú štátne, súkromné aj cirkevné školy.

Základná škola v školskom obvode, do ktorého dieťa patrí podľa adresy trvalého pobytu, sa volá *spádová škola* (táto jediná škola vás musí prijať, ak tam dieťa zapíšete). Pre domáce vzdelávanie si však môžete vybrať akúkoľvek školu, ktorá je v sieti škôl SR a je ochotná vás prijať na domáce vzdelávanie. V prípade, že vaše dieťa už chodí do školy a chcete prejsť na domáce vzdelávanie, máte právo požiadať o domáce vzdelávanie kedykoľvek v priebehu roka. Ak vám škola nechce povoliť domáce vzdelávanie, máte právo kedykoľvek zmeniť školu. Individuálne vzdelávanie v zahraničí je špecifické v tom, že ho povoľujú aj riaditelia škôl, ktoré nie sú bežne školami podporujúcimi individuálne vzdelávanie (t. j. pobyt rodiny v zahraničí je bežne školami akceptovaný ako dôvod na individuálne vzdelávanie). Vami vybraná škola, ktorá vás prijme, bude vašou *kmeňovou školou*. Vo vašej kmeňovej škole bude potom dieťa robiť skúšky a táto škola mu aj vydá vysvedčenie.

Výber kmeňovej školy je pre domáce vzdelávanie veľmi dôležitý krok. Odporúčame si však aj v tomto prípade vybrať školu, ktorá má s domácim vzdelávaním skúsenosti alebo je tomuto vzdelávaniu priaznivo naklonená. V školách, ktoré domáce vzdelávanie bežne nepodporujú alebo s ním nemajú skúsenosti, môžu vznikať viaceré neočakávané situácie a skúšky nemusia prebiehať s ohľadom na špecifiká domáceho vzdelávania. Pri výbere školy odporúčame zistiť si od riaditeľa školy (alebo jeho zástupcu), alebo dohodnúť prinajmenšom to, ako bude prebiehať preskúšanie (jeho obsah a formu). Ďalej podľa vašich vzdelávacích potrieb vás môže zaujímať napr.:

- či vám škola môže poskytnúť učebnice, resp. či ich má dostatok aj pre deti v domácom vzdelávaní,
- či je nutné učiť sa z tých istých učebníc a pracovných zošitov ako používa škola,
- či deti musia písať spojitým písmom alebo môžu aj nespojitým písmom (ak preferujete písmo nespojité),
- ako si škola predstavuje kontakt v priebehu školského roka,
- či ponúka on-line vzdelávanie alebo inú pomoc pri vzdelávaní,
- či má škola na komunikáciu s domškolákmi vyhradenú kontaktnú osobu, na ktorú sa môžete obrátiť so svojimi otázkami,
- či má pre domácich školákov on-line platformu alebo vyhradenú časť webovej stránky,

¹⁰⁷Zoznam škôl v sieti škôl a školských zariadení SR: <https://www.minedu.sk/siet-skol-a-skolskych-zariadeni-slovenskej-republiky/> (je potrebné pozrieť súbory s názvom základné školy, súkromné školy a cirkevné školy), alebo je zoznam dostupný aj tu: https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/registre/zoznamy-skol-a-skolskych-zariadeni.html?page_id=9332

- podrobnosti preskúšania – či povoľujú prítomnosť rodiča na preskúšaní, či dáva škola priestor na skúškach aj portfóliovému preskúšaniam¹⁰⁸, či umožňujú aj dištančné (on-line) preskúšanie, či dáva škola informácie o typoch zadaní úloh alebo o okruhoch na preskúšaní (aby ste mali predstavu, ako budú formulované otázky na testoch),
- či je nutné platiť nejaký poplatok za možnosť domáceho vzdelávania a pod.

Zoznam škôl podporujúcich domáce vzdelávanie môžete nájsť na webovej stránke: <https://www.domacaskola.sk/kmenoveskoly/>. Pre viac informácií o kmeňových školách vám na stránke OZ DVS prinášame aj rozhovory s riaditeľmi škôl, ktorí sú otvorení prijímaniu detí v domácom vzdelávaní (v prípade, že bol so školou zverejnený rozhovor, odkaz na neho nájdete pod údajmi školy).

Ak budete hľadať osobné skúsenosti rodičov s jednotlivými kmeňovými školami, môžete ich nájsť v domškoláckych skupinách – odkaz na ich zoznam nájdete v časti [sieťovanie a podpora rodín v domácom vzdelávaní](#).

2) **Chodte na zápis do vašej budúcej školy a v škole vypíšte prihlášku na vzdelávanie v ZŠ alebo žiadosť o prestup, ak už vaše dieťa chodilo do školy**

Termíny zápisov do základných škôl pri zápise do 1. ročníka bývajú v apríli (nečakajte však až na apríl, do „poradovníka“ záujemcov danej školy sa zahľáste už skôr). Osobná prítomnosť detí pri zápise do ZŠ je žiadúca, avšak nie je povinná¹⁰⁹. Pri zápise do 1. ročníka ZŠ je potrebné priniesť príp. priložiť¹¹⁰:

- občiansky preukaz zákonného zástupcu a rodný list dieťaťa,
- ak má dieťa nejaké špecifiká (diagnózy a špecifické potreby) podložené vyšetreniami, prineste si so sebou doklady k nim,
- ak žiadate, aby bolo na plnenie povinnej školskej dochádzky výnimočne prijaté dieťa, ktoré nedovršilo šiesty rok veku, musíte k prihláške predložiť súhlasné vyjadrenie zariadenia poradenstva a prevencie (t. j. centra poradenstva a prevencie – CPP alebo špecializovaného centra poradenstva a prevencie – ŠCPP)¹¹¹ a súhlasné vyjadrenie všeobecného lekára pre deti a dorast.

¹⁰⁸ Viac informácií o tom čo je portfóliové preskúšanie, v článku doc. PhDr. K. Jančaříkovej, PhD. – Portfóliové hodnotenie v domácom vzdelávaní: <https://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/969/PORTFOLIOVE-HODNOCENI-V-DOMACIM-VZDELAVANI.html>

¹⁰⁹ Usmernenie MŠ SR k zápisu do 1. ročníka a úvodného ročníka ZŠ a prijímaniu detí na vzdelávanie v ZŠ: <https://www.minedu.sk/zapis-do-1-rocnika-a-uvodneho-rocnika-zakladnej-skoly/>

¹¹⁰ Viac informácií o tom, ako prebieha zápis prvákov do ZŠ, môžete nájsť v ebooku „S radosťou na zápis“, ktorý je dostupný zadarmo: <https://pohodovo.sk/na-zapis/>. Autorkou ebooku je učiteľka prvého stupňa ZŠ PaedDr. Ľubica Nosčáková.

¹¹¹ Zoznam CPP a ŠCPP, ktoré sú v sieti zariadení poradenstva a prevencie, nájdete tu: <https://www.minedu.sk/siet-zariadeni-poradenstva-a-prevencie-od-112023/> alebo tu: <http://web.uips.sk/rs/register.html>

Ak vopred nie ste dohodnutí so školou, že vás prijme, teda, nevíete či má škola dostatočné kapacity vás prijať, máte možnosť ísť na zápis aj do viacerých škôl.

V prípade, že chcete zapísať dieťa do novej školy v priebehu plnenia povinnej školskej dochádzky – ak vaše dieťa „prestupuje“ z inej ZŠ, zavolajte si do vami zvolenej školy a dohodnite si s riaditeľom školy postup prestupu (pozn. škola vám poskytne tlačivo žiadosti o prestup).

3) Čakajte na doručenie rozhodnutia o prijatí zo školy

Rozhodnutie o prijatí dieťaťa na základné vzdelávanie pri zápise do 1. ročníka ZŠ vydá riaditeľ základnej školy do 15. júna. Rozhodnutie vám bude doručené poštou alebo elektronicky do elektronickej schránky, ak ju máte aktivovanú¹¹².

V prípade, že prestupujete do novej kmeňovej školy, po doručení rozhodnutia o prijatí prestupom z novej školy je potrebné informovať vašu pôvodnú školu (školu, z ktorej odchádzate). V pôvodnej škole vás môžu požiadať o vypísanie žiadosti o odhlásenie, prípadne sa informujte o ďalšom postupe odhlásenia dieťaťa zo školy. Podľa § 31 školského zákona by mal aj riaditeľ novej kmeňovej školy informovať riaditeľa vašej bývalej školy o prijatí žiaka prestupom zaslaním kópie rozhodnutia o prijatí prestupom.

4) Doručte škole žiadosť o povolenie individuálneho vzdelávania v zahraničí

O povolení individuálneho vzdelávania v zahraničí rozhoduje na základe písomnej žiadosti riaditeľ kmeňovej školy, do ktorej bol žiak prijatý. Žiadosť o povolenie individuálneho vzdelávania v zahraničí podáva zákonný zástupca nepĺnoletého žiaka príp. pĺnoletý žiak.

Túto žiadosť podpisujú obaja zákonní zástupcovia dieťaťa. Výnimky, keď sa podpis obidvoch zákonných zástupcov nevyžaduje, nájdete na našej stránke v časti Často kladené otázky, v skupine otázok „Ako vybaviť domáce vzdelávanie“, v odpovedi na otázku „Musí s domácim vzdelávaním súhlasiť aj druhý rodič dieťaťa?": <https://www.domacaskola.sk/faq-otazky/>.

Niektoré školy vám môžu poskytnúť vzor žiadosti o povolenie individuálneho vzdelávania v zahraničí. Ak vám tento vzor vaša kmeňová škola neposkytne, vzor žiadosti o povolenie individuálneho vzdelávania v zahraničí podľa § 23 písmeno e) nájdete na našej stránke v časti vzory dokumentov pre školákov: <https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/>.

5) Čakajte na doručenie rozhodnutia o povolení individuálneho vzdelávania v zahraničí

O povolení individuálneho vzdelávania v zahraničí rozhoduje riaditeľ kmeňovej školy. Rozhodnutie o povolení individuálneho vzdelávania v zahraničí dostanete poštou alebo elektronicky do elektronickej schránky, ak ju máte aktivovanú¹¹³. Rozhodnutie by malo byť vydané bezodkladne, najneskôr do 30 dní od podania žiadosti o povolenie individuálneho vzdelávania v zahraničí.

¹¹² Usmernenie MŠ SR k doručovaniu rozhodnutí riaditeľov škôl a riaditeľov školských zariadení: <https://www.minedu.sk/usmernenie-k-dorucovaniu-rozhodnuti-riaditelov-skol-a-riaditelov-skolskych-zariadeni/>

¹¹³ Usmernenie MŠ SR k doručovaniu rozhodnutí riaditeľov škôl a riaditeľov školských zariadení: <https://www.minedu.sk/usmernenie-k-dorucovaniu-rozhodnuti-riaditelov-skol-a-riaditelov-skolskych-zariadeni/>

- 6) Ak chcete, požiadajte o poskytnutie učebníc a dohodnite si ich prevzatie**
- Žiakovi, ktorému bolo povolené individuálne vzdelávanie v zahraničí, škola na základe žiadosti zákonného zástupcu bezplatne poskytne učebnice¹¹⁴ pre jednotlivé predmety príslušného ročníka. Ak teda máte záujem o učebnice, musíte školu o ich vydanie/zapožičanie požiadať. V praxi vám ich škola poskytne vždy, ak ich má k dispozícii dostatok^{115, 116}. Ak škola vyžaduje žiadosť písomne, vzor žiadosti o poskytnutie učebníc nájdete na webovej stránke v časti vzory dokumentov pre školákov: <https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/>.
- Učebnice je potrebné škole vrátiť (pracovné učebnice, ktoré sa vypĺňajú, si môžete po dohode so školou obvykle nechať). Pracovné zošity obvyčajne financujú rodičia sami (ako pri denných žiakoch).
- 7) Vyžiadajte si od školy výkonové štandardy pre jednotlivé predmety**
- Z výkonových štandardov, ktoré vychádzajú z učebných osnov, zistíte, čo všetko vyžaduje škola, aby dieťa z jednotlivých predmetov vedelo. Výkonové štandardy vám pomôžu dobre sa pripraviť na koncoročné preskúšanie.
- 8) A môžete začať domáce vzdelávanie :o)**
- Ak počas domáceho vzdelávania narazíte na nejaký problém, s ktorým si nebudete vedieť rady, kontaktujte riaditeľa vašej kmeňovej školy alebo koordinátora domáceho vzdelávania vo vašej kmeňovej škole.
- V časti s názvom [domáce vzdelávanie v praxi](#) nájdete viac informácií k praktickým otázkam týkajúcim sa domáceho vzdelávania.
- Ak máte dieťa v 9. ročníku ZŠ, alebo pôjde do týchto ročníkov, prečítajte si časť [o externom testovaní T9](#).
- 9) Ak chcete alebo ste sa tak dohodli s vašou školou, môžete si začať tvoriť vaše vzdelávacie portfólio**
- Portfólio je súbor vypracovaných pracovných zošitov, projektov¹¹⁷, nahrávok alebo fotodokumentácie z priebehu vzdelávania. Niektoré kmeňové školy berú portfólio do úvahy ako súčasť preskúšania. Okrem iného je to i akýsi „pamätníček“, ktorý vám zostane ako krásna spomienka.
- 10) Na konci každého školského roka resp. na konci stupňa choďte na komisionálne preskúšanie do vašej kmeňovej školy**
- Žiaci, ktorí majú povolené individuálne vzdelávanie v zahraničí, musia vykonať komisionálne skúšky zo všetkých povinných vyučovacích predmetov učebného plánu príslušného ročníka kmeňovej školy okrem predmetov s prevahou

¹¹⁴ Rodič nemá nárok na metodické príručky pre učiteľa.

¹¹⁵ Ak by škola nemala dostatok učebníc, učebnice AITEC (vrátane metodických príručiek pre učiteľa) sú dostupné aj on-line: <https://www.aitec.sk/zoznam-produktov>

¹¹⁶ V čase mimoriadnej situácie Ministerstvo školstva SR sprístupnilo niektoré učebnice aj metodické príručky pre učiteľa on-line v Edičnom portáli, viac informácií nájdete tu: <https://www.domacaskola.sk/zoznamy-ucebnic/>

¹¹⁷ Súčasťou vášho portfólia môže byť aj tzv. „lapbook“, tu nájdete vysvetlenie, čo je lapbook a ako ho vytvoriť: <https://www.domacaskola.sk/lapbook-ako-forma-vystupu-vzdelavania/> alebo tu: <https://www.youtube.com/watch?v=qCDUn05c3KI&list=PLtGID9chgYwRIHbaQEGOsFcyGa6B0KzPI&index=12>

výchovného zamerania za každý príslušný školský rok, najviac však za všetky ročníky po ukončení štvrtého ročníka základnej školy a deviateho ročníka základnej školy (dohodnite sa so školou, či pôjdete na komisionálne preskúšanie na konci ročníka alebo na konci príslušného stupňa ZŠ). Školský zákon hovorí, že bez súhlasu zákonného zástupcu žiak nemôže robiť komisionálne skúšky z viac ako dvoch vyučovacích predmetov za deň. Ak chcete dať vašej škole takýto súhlas, jeho vzor nájdete na našej webovej stránke v časti vzory dokumentov pre školákov:

<https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/>.

Komisia pre komisionálne skúšky má najmenej troch členov. O komisionálne skúšky nemusíte školu obvykle žiadať (závisí to od požiadaviek kmeňovej školy, v niektorých školách vyžadujú žiadosť). Žiadosť o vykonanie komisionálnej skúšky (ak ju škola požaduje) sa podáva ku koncu vyučovania školského roka alebo podľa dohody s kmeňovou školou. V žiadosti zákonný zástupca žiaka alebo plnoletý žiak uvedie ročník (alebo ročníky), za ktoré sa majú komisionálne skúšky vykonať. Vzor žiadosti o vykonanie komisionálnych skúšok nájdete na webovej stránke v časti vzory dokumentov pre školákov:

<https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/>.

Termín, obsah a rozsah komisionálnych skúšok určí riaditeľ školy, v ktorej sa majú komisionálne skúšky vykonať, najneskôr 30 dní pred ich konaním. Riaditeľ školy určí aj formu komisionálnej skúšky, napr. písomná/ústna/portfólio/iná forma. Pri rozhodovaní o komisionálnej skúške je riaditeľ školy povinný zohľadniť zdravotný stav žiaka.

Žiak môže zo závažných dôvodov, najmä sťaženej dostupnosti ku kmeňovej škole, vykonať komisionálnu skúšku aj dištančne, a to po dohode zákonného zástupcu neploletého žiaka alebo plnoletého žiaka s riaditeľom kmeňovej školy. Pri individuálnom vzdelávaní v zahraničí je bežná dištančná forma komisionálneho preskúšania.

Riaditeľ školy môže povoliť prítomnosť zákonného zástupcu žiaka na jeho komisionálnom preskúšaní. V prípade, že sa chcete zúčastniť preskúšania, môžete sa s riaditeľom dohodnúť ústne, alebo môžete podať oficiálnu žiadosť písomne. Vzor žiadosti o povolenie prítomnosti zákonného zástupcu na komisionálnej skúške nájdete na webovej stránke v časti vzory dokumentov pre školákov <https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/>.

Na základe výsledkov komisionálnych skúšok vám vydá kmeňová škola vysvedčenie. V prípade, že žiak na konci hodnotiaceho obdobia neprospeje, riaditeľ školy rozhodne o zrušení povolenia individuálneho vzdelávania žiaka.

11) Čakajte na doručenie vysvedčenia

Po skončení školského roka vám kmeňová škola vystaví vysvedčenie, ktoré zvykne doručiť poštou, ak sa nedohodnete na osobnom prevzatí.

V prípade otázok sa môžete spojiť s naším konzultantom pre legislatívu domáceho vzdelávania (DV): <https://www.domacaskola.sk/kontakt/>.

3.2.4. Individuálny učebný plán na ZŠ (§ 23 f)

Individuálny učebný plán umožní vášmu dieťaťu čiastočné domáce vzdelávanie vo vašej škole. Pri vzdelávaní podľa individuálneho učebného plánu sa dohodnete s riaditeľom školy, že vaše dieťa bude chodiť napr. na niektoré predmety alebo niektoré dni, určité obdobie do školy, alebo bude chodiť na konzultácie, vypracuje úlohy, zadania a pod. Ide teda o kombinovanie domáceho vzdelávania a čiastočnej dochádzky do školy podľa možností a potrieb dieťaťa aj školy. Teda takéto vzdelávanie môže viac vyzeráť ako domáce vzdelávanie alebo viac ako dochádzka do školy v závislosti od dohody s vašou školou.

Vzdelávanie podľa individuálneho učebného plánu môže riaditeľ školy povoliť:

- žiakovi s nadaním - napr. športovci, umelci, intelektovo nadané deti alebo
- žiakovi zo závažných dôvodov – najmä tehotenstvo a materstvo, no závažným dôvodom je aj zdravotné znevýhodnenie žiaka, ktorého stav si vyžaduje striedanie dochádzky do školy s individuálnou prípravou, napr. zhoršenie zdravotného stavu žiaka s Aspergerovým syndrómom, žiaka s vývinovou poruchou aktivity spojenou s hyperaktivitou, resp. iného žiaka v určitom období alebo v súvislosti s jeho účasťou na niektorom vyučovacom predmete, ak je to podľa odborníkov v záujme zlepšenia jeho zdravotného stavu (t. j. na odporúčanie ošetrojúceho lekára dieťaťa, poradenského zariadenia)¹¹⁸.

Teda je na riaditeľovi školy, čo povolí v rámci individuálneho učebného plánu a ako si vyloží pojem „závažný dôvod“.

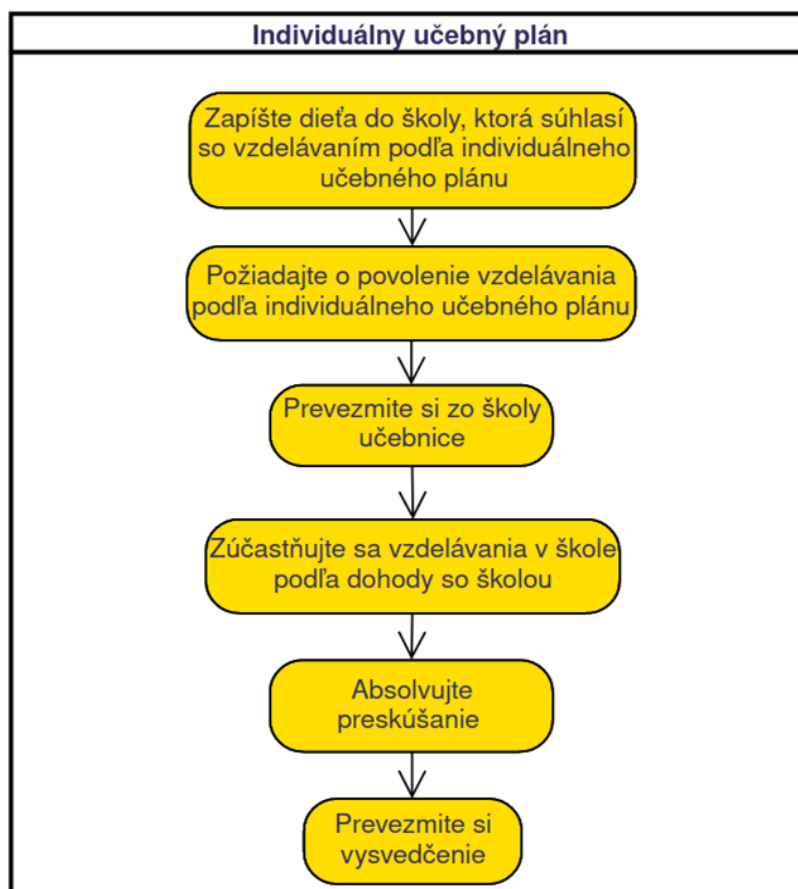
Vzdelávanie podľa individuálneho učebného plánu, na rozdiel od individuálneho vzdelávania na žiadosť zákonného zástupcu podľa § 24 ods. 2 písm. b) školského zákona:

- nie je pre všetky deti – je len pre deti s nadaním a so závažným dôvodom,
- nie je obyčajne tak úplne „domáce“ – dieťa chodí aj do školy,
- deti nemusia byť preskúšané formou komisionálnej skúšky, ak riaditeľ školy nerozhodne o komisionálnej skúške – teda vypracujú rôzne úlohy, zadania, testy, projekty, alebo sú inak preskúšaní podľa dohody s riaditeľom školy,
- rodič nemusí spĺňať žiadnu kvalifikačnú požiadavku (t. j. nemusíte mať garanta), keďže v tomto prípade vzdelávanie „riadi“ škola.

Podmienky vzdelávania podľa individuálneho učebného plánu nájdete v § 26 školského zákona.

¹¹⁸ Pedagogicko-organizačné pokyny (POP) Ministerstva školstva SR pre šk. rok 2019/2020: <https://www.minedu.sk/data/att/14770.pdf>. Pozn.: Od šk. roku 2020/2021 boli POP nahradené Sprievodcom školským rokom, ktorý už neuvádza príklady závažných dôvodov pri zdravotne znevýhodnených žiakoch.

Prehľadná schéma postupu vybavenia vzdelávania podľa individuálneho učebného plánu v ZŠ:



Podrobný popis krokov pri vybavení vzdelávania podľa individuálneho učebného plánu v ZŠ:

- 1) Vyberte si školu, s ktorou si viete dohodnúť možnosť vzdelávania podľa individuálneho učebného plánu s takými podmienkami, ktoré vám budú vyhovovať (ak takú školu máte, choďte na krok č. 4)**

Každé dieťa s trvalým pobytom na Slovensku musí byť zapísané v niektorej zo škôl, ktoré sú v sieti škôl a školských zariadení SR¹¹⁹ (výnimky z tohto pravidla škôl v sieti sú uvedené v § 23 školského zákona, napr. vzdelávanie v Európskych školách). Pri výbere školy odporúčame vopred si dohodnúť podmienky vzdelávania podľa individuálneho učebného plánu.

¹¹⁹ Zoznam škôl v sieti škôl a školských zariadení SR: <https://www.minedu.sk/siet-skol-a-skolskych-zariadeni-slovenskej-republiky/> (je potrebné pozrieť súbory s názvom základné školy, súkromné školy a cirkevné školy) alebo je zoznam dostupný aj tu: https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/registre/zoznamy-skol-a-skolskych-zariadeni.html?page_id=9332

2) **Chodte na zápis do vašej budúcej školy a v škole vypíšte prihlášku na vzdelávanie v ZŠ alebo žiadosť o prestup, ak prestupujete z inej školy**

Termíny zápisov do základných škôl pri zápise do 1. ročníka bývajú v apríli. Osobná prítomnosť detí pri zápise do ZŠ je žiadúca, avšak nie je povinná¹²⁰. Pri zápise do 1. ročníka ZŠ je potrebné priniesť príp. priložiť¹²¹:

- občiansky preukaz zákonného zástupcu a rodný list dieťaťa,
- ak má dieťa nejaké špecifiká (diagnozy a špecifické potreby) podložené vyšetreniami, prineste si so sebou doklady k nim,
- ak žiadate, aby bolo na plnenie povinnej školskej dochádzky výnimočne prijaté dieťa, ktoré nedovršilo šiesty rok veku, musíte k prihláške predložiť súhlasné vyjadrenie zariadenia poradenstva a prevencie (t. j. centra poradenstva a prevencie – CPP alebo špecializovaného centra poradenstva a prevencie – ŠCPP)¹²² a súhlasné vyjadrenie všeobecného lekára pre deti a dorast.

Ak vopred nie ste dohodnutí so školou, že vás prijme, teda, neviete či má škola dostatočné kapacity vás prijať, máte možnosť ísť na zápis aj do viacerých škôl.

V prípade, že chcete zapísať dieťa do novej školy v priebehu plnenia povinnej školskej dochádzky – ak vaše dieťa „prestupuje“ z inej ZŠ, zavolajte si do vami zvolenej školy a dohodnite si s riaditeľom školy postup prestupu (pozn. škola vám poskytne tlačivo žiadosti o prestup).

3) **Čakajte na doručenie rozhodnutia o prijatí zo školy**

Rozhodnutie o prijatí dieťaťa na základné vzdelávanie pri zápise do 1. ročníka ZŠ vydá riaditeľ základnej školy do 15. júna. Rozhodnutie vám bude doručené poštou (alebo elektronicky do elektronickej schránky, ak ju máte aktivovanú)¹²³.

V prípade, že prestupujete do novej školy, po doručení rozhodnutia o prijatí prestupom z novej školy informujte vašu pôvodnú školu a vypíšte žiadosť o odhlásenie, prípadne sa informujte o ďalšom postupe odhlásenia dieťaťa zo školy. Podľa § 31 školského zákona by mal aj riaditeľ novej školy informovať riaditeľa pôvodnej školy o prijatí žiaka prestupom zaslaním kópie rozhodnutia o prijatí prestupom.

4) **Doručte škole žiadosť o vzdelávanie podľa individuálneho učebného plánu**

Žiadosť o vzdelávanie podľa individuálneho učebného plánu podáva zákonný zástupca žiaka alebo plnoletý žiak. Žiadosť o povolenie vzdelávania podľa

¹²⁰ Usmernenie MŠ SR k zápisu do 1. ročníka a úvodného ročníka ZŠ a prijímaniu detí na vzdelávanie v ZŠ: <https://www.minedu.sk/zapis-do-1-rocnika-a-uvodneho-rocnika-zakladnej-skoly/>

¹²¹ Viac informácií o tom, ako prebieha zápis prvákov do ZŠ, môžete nájsť v ebooku „S radosťou na zápis“, ktorý je dostupný zadarmo: <https://pohodovo.sk/na-zapis/>. Autorkou ebooku je učiteľka prvého stupňa ZŠ PaedDr. Ľubica Nosčáková.

¹²² Zoznam CPP a ŠCPP, ktoré sú v sieti zariadení poradenstva a prevencie, nájdete tu: <https://www.minedu.sk/siet-zariadeni-poradenstva-a-prevencie-od-112023/> alebo tu: <http://web.uips.sk/rs/register.html>

¹²³ Usmernenie MŠ SR k doručovaniu rozhodnutí riaditeľov škôl a riaditeľov školských zariadení: <https://www.minedu.sk/usmernenie-k-dorucovaniu-rozhodnuti-riaditelov-skol-a-riaditelov-skolskych-zariadeni/>

individuálneho učebného plánu podpisujú obaja zákonní zástupcovia dieťaťa. Výnimky, keď sa podpis obidvoch zákonných zástupcov nevyžaduje, nájdete na našej stránke v časti Často kladené otázky, v skupine otázok „Ako vybaviť domáce vzdelávanie“, v odpovedi na otázku „Musí s domácim vzdelávaním súhlasiť aj druhý rodič dieťaťa?": <https://www.domacaskola.sk/faq-otazky/>.

O povolení vzdelávania podľa individuálneho učebného plánu rozhoduje riaditeľ školy. Vzor žiadosti vám obyčajne vie poskytnúť škola. Ak by vám ho neposkytla, vzor žiadosti o vzdelávanie podľa individuálneho učebného plánu podľa § 23 písm. f) školského zákona nájdete na našej stránke v časti vzory dokumentov pre školákov: <https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/>.

5) Čakajte na rozhodnutie o povolení vzdelávania podľa individuálneho učebného plánu a súčasne si dohodnite s riaditeľom školy podmienky a organizáciu vzdelávania podľa individuálneho učebného plánu

Rozhodnutie o povolení vzdelávania podľa individuálneho učebného plánu by malo byť vydané bezodkladne, najneskôr do 30 dní od podania žiadosti.

Dohodnuté podmienky musia byť v súlade so schváleným školským vzdelávacím programom a sú záväzné pre obe strany. Individuálny učebný plán vypracuje škola v spolupráci s pedagogickými zamestnancami a odbornými zamestnancami. Individuálny učebný plán schvaľuje riaditeľ školy.

6) Dohodnite si so školou prevzatie učebníc a pracovných zošitov

7) A môžete sa začať vzdelávať podľa IUP (čiastočné domáce vzdelávanie)

Vzdelávajte sa v súlade s dohodnutým individuálnym učebným plánom. V časti s názvom [domáce vzdelávanie v praxi](#) nájdete viac informácií k praktickým otázkam týkajúcim sa domáceho vzdelávania. Ak máte dieťa v 9. ročníku ZŠ, alebo pôjde do týchto ročníkov, prečítajte si časť [o externom testovaní T9](#).

8) Zúčastnite sa preskúšania podľa dohody so školou

Pri vzdelávaní podľa individuálneho učebného plánu žiak nemusí byť preskúšaný komisionálne, ak riaditeľ nerozhodne o komisionálnej skúške. Je preskúšaný obyčajne rovnako ako ostatní denní žiaci, forma preskúšania závisí od školy.

9) Čakajte na doručenie vysvedčenia

Po preskúšaní vystavuje škola na konci 1. polroka výpis hodnotenia. Po skončení celého školského roka vám škola vystaví vysvedčenie.

V prípade otázok sa môžete spojiť s naším konzultantom pre legislatívu domáceho vzdelávania (DV): <https://www.domacaskola.sk/kontakt/>.

3.3. Domáce vzdelávanie na SŠ

Ziak skončí plnenie povinnej školskej dochádzky, ak od začiatku plnenia povinnej školskej dochádzky absolvoval desať rokov vzdelávania v školách podľa školského zákona alebo dňom 31. augusta príslušného školského roka, v ktorom žiak dovŕšil 16. rok veku (podľa toho, čo nastane skôr). Teda obvykle ešte prvý ročník strednej školy (SŠ) po ukončení 9-ročnej ZŠ patrí do povinnej školskej dochádzky dieťaťa. Pokiaľ má dieťa trvalý pobyt na Slovensku, musí byť zapísané počas plnenia školskej dochádzky na škole, ktorá je v sieti škôl a školských zariadení SR¹²⁴ (výnimky z tohto pravidla škôl v sieti sú uvedené v § 23 školského zákona, napr. vzdelávanie v Európskych školách).

V nasledujúcich podkapitolách uvádzame možnosti, ako vybaviť domáce vzdelávanie **na SŠ v čase povinnej školskej dochádzky** (kliknutím na odkaz nižšie sa premiestnite na príslušný text).

- ❖ [Individuálne vzdelávanie povolené SŠ v SR \(§ 23 a\)](#)
- ❖ [Individuálne vzdelávanie povolené SŠ v zahraničí \(§ 23 b\)](#)
- ❖ [Individuálne vzdelávanie v zahraničí povolené SŠ v SR \(§ 23 e\)](#)
- ❖ [Individuálny učebný plán na SŠ \(§ 23 f\)](#) (pozn. na SŠ po skončení povinnej školskej dochádzky sa považuje za denné štúdium, nie externé)

Po skončení povinnej školskej dochádzky na SŠ už nebude možné vybaviť individuálne vzdelávanie (keďže to je len forma osobitného spôsobu plnenia povinnej školskej dochádzky), ale stále môžete dieťaťu vybaviť vzdelávanie podľa individuálneho učebného plánu (ak máte dieťa s nadaním alebo máte pre túto formu vzdelávania závažný dôvod), ďalej po skončení povinnej školskej dochádzky môže vaše dieťa študovať na SŠ externe – teda diaľkovo¹²⁵ alebo dištančne (on-line)¹²⁶, a to na hociktorej SŠ, ktorá to umožňuje¹²⁷.

¹²⁴Zoznam škôl v sieti škôl a školských zariadení SR: <https://www.minedu.sk/siet-skol-a-skolskych-zariadeni-slovenskej-republiky/> alebo je zoznam dostupný aj tu: https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/registre/zoznamy-skol-a-skolskych-zariadeni.html?page_id=9332

¹²⁵Diaľkové vzdelávanie je organizované spravidla raz týždenne v rozsahu šesť až sedem konzultačných hodín.

¹²⁶Dištančné vzdelávanie je organizované bez priameho kontaktu pedagogického zamestnanca alebo odborného zamestnanca s dieťaťom alebo so žiakom prostredníctvom dostupných komunikačných prostriedkov, najmä prostriedkov založených na využívaní počítačových sietí.

¹²⁷Napr. tieto stredné školy na Slovensku ponúkajú externé alebo on-line štúdium: <https://ssg.sk/studium/externe-studium/>, <https://ssg.sk/studium/online-gymnazium/>, alebo <https://www.ipgymnazium.sk/> (táto škola ponúka štúdium na gymnáziu a obchodnej akadémii), ďalšie stredné školy ponúkajúce externé štúdium môžete vyhľadať v zozname škôl v sieti škôl a školských zariadení SR: <https://www.minedu.sk/siet-skol-a-skolskych-zariadeni-slovenskej-republiky/> (je potrebné vyhľadať "externé" v súboroch s názvom gymnáziá, konzervatóriá, stredné odborné školy, spojené školy, strediská praktického vyučovania a pracoviská praktického vyučovania, súkromné školy a cirkevné školy)

V prípade, že si po skončení povinnej školskej dochádzky zvolí dieťa externé štúdium na SŠ:

- vaše dieťa bude naďalej poistenec štátu z pohľadu zdravotného poistenia, tzn. štát mu bude platiť zdravotné poistenie (v prípade, ak nebude mať príjem v stanovenej výške)^{128, 129},
- vaše dieťa nebude poistencom štátu z pohľadu sociálneho poistenia (pozn. to nie sú ani denní žiaci na SŠ)¹³⁰ a ani nemá povinnosť platiť sociálne poistenie (v prípade, ak nebude mať príjem zo zárobkovej činnosti)^{131, 132},
- vaše dieťa nemusí byť povinne zaevidované na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny ako uchádzač o zamestnanie (pokiaľ si prácu aktívne nehľadá)¹³³,
- vaše dieťa môže stratiť nárok na študentskú zľavu u niektorých dopravcov (závisí to od podmienok zliav konkrétneho dopravcu),
- ak máte záujem o ďalšie zľavy – vaše dieťa nemá ako externý žiak nárok na študentskú (zľavovú) kartu ISIC, ale môže si zaobstarať (zľavovú) kartu Euro<26¹³⁴,
- rodič stráca nárok poberať prídavok na (toto) dieťa¹³⁵,
- rodič stráca nárok uplatniť si daňový bonus na (toto) dieťa¹³⁶,
- ak poberáte výživné, nestrácate automaticky nárok na výživné – súd rozhodne, či je dieťa schopné sa samo živiť v prípade externého štúdia po skončení povinnej školskej dochádzky. Podľa zákona o rodine je plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samy sa živiť¹³⁷. Samotná externá forma štúdia neznamená, že je automaticky splnená podmienka schopnosti dieťaťa samo sa živiť¹³⁸.

¹²⁸ Zdravotná poisťovňa Dôvera – Za koho všetkého platí odvody štát:

<https://www.dovera.sk/najcastejsie-otazky/poistenie-poistne-a-povinnosti/odvody/399-za-koho-vsetkeho-plati-odvody-stat>

¹²⁹ Zákon o zdravotnom poistení č. 580/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov § 11 ods. 7 písm. a) a ods. 8: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2004-580>

¹³⁰ Poistenci štátu – Sociálna poisťovňa: <https://www.socpoist.sk/navigacia/72-poisteny-statom>

¹³¹ § 9 a § 10 zákona o sociálnom poistení č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2003-461>

¹³² Informácie Sociálnej poisťovne pre študentov s príjmom: <https://www.socpoist.sk/navigacia/716-student>

¹³³ Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny – Kto môže byť na evidovaný na úrade?: https://www.upsvr.gov.sk/obcan/kto-moze-byt-evidovany-na-urade.html?page_id=12847

¹³⁴ Viac informácií o karte Euro<26: <https://euro26.sk/karta-euro/>

¹³⁵ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR – Prídavok na dieťa: <https://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/podpora-rodinam-detmi/penazna-pomoc/pridavok-dieta/>

¹³⁶ Finančná správa SR – Daňový bonus na vyživované dieťa: <https://podpora.finanncasprava.sk/331877-Da%C5%88ov%C3%BD-bonus-na-vy%C5%BEivovan%C3%A9-die%C5%A5a>

¹³⁷ § 62 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-36>

¹³⁸ Uznesenie Krajského súdu Prešov, sp. značka 18Co/218/2014: <https://otvorenesudy.sk/decrees/2185964?h=18Co+218+2014&l=sk>

3.3.1. Individuálne vzdelávanie povolené SŠ v SR (§ 23 a)

V prípade, že vášmu dieťaťu jeho zdravotný stav neumožňuje účasť na vzdelávaní v škole, máte možnosť pokračovať v individuálnom vzdelávaní na Slovensku aj na SŠ. Žiadosť o povolenie individuálneho vzdelávania však musíte dať výlučne podľa § 24 ods. 2 písm. a), teda zo „zdravotných dôvodov“ (k žiadosti je potrebné priložiť vyjadrenie všeobecného lekára pre deti a dorast alebo odporúčanie zariadenia poradenstva a prevencie). Postup ako vybaviť individuálne vzdelávanie na SŠ „zo zdravotného dôvodu“ je analogický s postupom, ktorý je uvedený v časti [individuálne vzdelávanie povolené ZŠ v SR \(§ 23 a\)](#).

Podľa školského zákona žiakom na SŠ v čase povinnej školskej dochádzky nie je možné povoliť individuálne vzdelávanie „na žiadosť zákonného zástupcu“ podľa § 24 ods. 2 písm. b) (teda bez uvedenia zdravotného dôvodu ako primárneho dôvodu pre individuálne vzdelávanie), no je možné vybaviť individuálne vzdelávanie povolené SŠ v zahraničí podľa § 23 písm. b) školského zákona alebo individuálne vzdelávanie v zahraničí, ktoré by povolila SŠ v SR podľa § 23 písm. e) školského zákona (viď text nižšie).

Ak je vaše dieťa v prvom až štvrtom ročníku osemročného vzdelávacieho programu v strednej škole (t. j. na 8-ročnom gymnáziu), môžete mu vybaviť individuálne vzdelávanie „na žiadosť zákonného zástupcu“ len vtedy, ak by ste vybavili dieťaťu preradenie zo strednej školy späť na 2. stupeň základnej školy podľa § 36 školského zákona. V základnej škole už o individuálne vzdelávanie „na žiadosť zákonného zástupcu“ môžete požiadať (je však potrebné si vybrať školu, ktorá vám ho aj povolí).

3.3.2. Individuálne vzdelávanie povolené SŠ v zahraničí (§ 23 b)

Vaše dieťa môže ísť študovať na SŠ v zahraničí, ktorá ponúka možnosť individuálneho alebo externého vzdelávania. V takom prípade by ste:

- a) si museli nájsť SŠ na Slovensku, ktorá vám povolí štúdium na obdobnej škole v zahraničí – na vašej slovenskej SŠ by vaše dieťa bolo vedené ako žiak vzdelávajúci sa na škole mimo územia SR. Postup ako vybaviť túto formu osobitného spôsobu plnenia školskej dochádzky je analogický s postupom, ktorý je uvedený v časti o [individuálnom vzdelávaní povolenom ZŠ v zahraničí \(§ 23 b\)](#), alebo
- b) informovali slovenskú kmeňovú základnú školu, ktorú vaše dieťa ukončilo, že vaše dieťa bude pokračovať v štúdiu na strednej škole v zahraničí (a teda nebude sa vzdelávať na strednej škole na Slovensku)¹³⁹. Ďalej postupujte podľa inštrukcií slovenskej ZŠ, t. j. doručte potrebné doklady o štúdiu na škole v zahraničí.

V ČR je povinná školská dochádzka len 9-ročná, takže prvý ročník stredných škôl už nespadá do povinnej školskej dochádzky. Nájsť vášmu dieťaťu externé štúdium v 1. ročníku SŠ v ČR by nemal byť problém¹⁴⁰. Škôl ponúkajúcich on-line externé štúdium v ČR je zatiaľ málo¹⁴¹, no školy, ktoré ponúkajú on-line externé štúdium, nájdete aj v iných krajinách. V 2. ročníku SŠ, po ukončení povinnej školskej dochádzky, už vaše dieťa môže študovať externe aj na Slovensku, ak to konkrétna škola umožňuje.

Ak budete chcieť ukončiť časť štúdia na SŠ v ČR a pokračovať v štúdiu na SŠ na Slovensku, prečítajte si aj podkapitolu [uznávanie časti štúdia alebo vzdelania na ZŠ a SŠ v zahraničí](#).

Poznámka: V prípade potreby preukázať štúdium v škole v zahraničí (napr. pre zdravotnú poisťovňu a pod.) je potrebné požiadať o posúdenie štúdia v zahraničí Stredisko na uznávanie dokladov o vzdelaní. Postup a náležitosti žiadosti nájdete tu:

<https://www.minedu.sk/posudenie-studia-v-zahranici-pre-ucely-zdravotnych-poistovni-socialnej-poistovne-a-zamestnavatelov/>

¹³⁹ Postup podľa informácií z Ministerstva školstva SR.

¹⁴⁰ Zoznam SŠ v ČR, ktoré ponúkajú externé štúdium nájdete tu: [https://www.stredniskoly.cz/obory/?dochazka\[0\]=22](https://www.stredniskoly.cz/obory/?dochazka[0]=22)

¹⁴¹ On-line štúdium poskytujú napr. Lýceum Březová: <https://skolybrezova.eu/lyceum/o-lyceu/forma-vzdelavani> alebo Škola Spektrum: <https://www.skolaspektrum.cz/>

3.3.3. Individuálne vzdelávanie v zahraničí povolené SŠ v SR (§ 23 e)

V prípade, že žijete v zahraničí, môžete požiadať riaditeľa školy o individuálne vzdelávanie v zahraničí. V takom prípade by ste si museli nájsť SŠ na Slovensku, ktorá vám povolí individuálne vzdelávanie v zahraničí (tzn. v zahraničí nebude dieťa chodiť do školy, bude zapísané len na SŠ na Slovensku).

Postup ako vybaviť individuálne vzdelávanie v zahraničí na SŠ je analogický s postupom, ktorý je uvedený v časti [individuálne vzdelávanie v zahraničí povolené ZŠ v SR \(§ 23 e\)](#). Keďže školský zákon umožňuje vykonanie komisionálnych skúšok za viac ročníkov len žiakom ZŠ, žiaci SŠ musia robiť komisionálne skúšky ročne.

3.3.4. Individuálny učebný plán na SŠ (§ 23 f)

Individuálny učebný plán umožní vášmu dieťaťu čiastočné domáce vzdelávanie vo vašej škole. Pri vzdelávaní podľa individuálneho učebného plánu sa dohodnete s riaditeľom školy, že vaše dieťa bude chodiť napr. na niektoré predmety alebo niektoré dni, určité obdobie do školy, alebo bude chodiť na konzultácie, vypracuje úlohy, zadania a pod. Ide teda o kombinovanie domáceho vzdelávania a čiastočnej dochádzky do školy podľa možností a potrieb dieťaťa aj školy. Teda takéto vzdelávanie môže viac vyzeráť ako domáce vzdelávanie alebo viac ako dochádzka do školy v závislosti od dohody s vašou školou.

Na rozdiel od individuálneho vzdelávania podľa individuálneho vzdelávacieho programu (teda podľa § 23 písm. a) školského zákona), individuálny učebný plán nemôžete vybaviť úplne každému dieťaťu – vzdelávanie podľa individuálneho učebného plánu je umožnené len žiakom s nadaním alebo žiakom so závažnými dôvodmi. Podrobné podmienky a postup domáceho vzdelávania formou individuálneho učebného plánu nájdete v podkapitole o [individuálnom učebnom pláne na ZŠ \(§ 23 f\)](#).

Rozdiel v podmienkach pri vzdelávaní formou individuálneho učebného plánu na SŠ oproti ZŠ je v tom, že na SŠ je pravdepodobnejšie, že riaditeľ školy nariadi komisionálne skúšky¹⁴² (v závislosti od podmienok školy). Riaditeľ SŠ rozhoduje, z ktorých predmetov je potrebné urobiť komisionálnu skúšku a z ktorých predmetov stačí aj iná forma preskúšania.

Komisia pre komisionálne skúšky má najmenej troch členov. Výsledok komisionálnej skúšky sa vyhlási v deň konania skúšky. Výsledok komisionálnej skúšky je pre hodnotenie žiaka konečný. Riaditeľ školy môže povoliť prítomnosť zákonného zástupcu žiaka na jeho komisionálnom preskúšaní. V prípade, že sa chcete zúčastniť preskúšania, môžete sa s riaditeľom dohodnúť ústne, alebo môžete podať oficiálnu žiadosť písomne. Vzor žiadosti o povolenie prítomnosti zákonného zástupcu na komisionálnej skúške nájdete na našej stránke v časti vzory dokumentov pre školákov: <https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/>.

V štúdiu podľa individuálneho učebného plánu môžete na SŠ pokračovať aj po skončení povinnej školskej dochádzky. Štúdium podľa individuálneho učebného plánu sa považuje po skončení povinnej školskej dochádzky na SŠ za dennú formu štúdia (t. j. nie externú).

¹⁴² Metodický pokyn MŠ SR č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov SŠ: <https://www.minedu.sk/metodicky-pokyn-c-212011-na-hodnotenie-a-klasifikaciju-ziakov-strednych-skol/>

3.4. Špecifiká pri deťoch so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami

Špeciálnou výchovno-vzdelávacou potrebou (ŠVVP) je **požiadavka určená diagnostikou v zariadeniach poradenstva a prevencie na poskytnutie podporného opatrenia** vo výchove a vzdelávaní dieťaťa alebo žiakovi:

- so zdravotným znevýhodnením, t. j.
 - deti so zdravotným postihnutím - s mentálnym postihnutím, so sluchovým postihnutím, so zrakovým postihnutím, s telesným postihnutím, s narušenou komunikačnou schopnosťou, s autizmom alebo inými pervazívnymi vývinovými poruchami, s viacnásobným postihnutím;
 - deti choré alebo zdravotne oslabené - s ochorením, ktoré je dlhodobého charakteru alebo vzdelávajúce sa v školách pri zdravotníckych zariadeniach;
 - deti s vývinovými poruchami - poruchou aktivity a pozornosti, s vývinovou poruchou učenia;
 - deti s poruchou správania;
- zo sociálne znevýhodneného prostredia žijúce v prostredí, ktoré vzhľadom na sociálne, rodinné, ekonomické a kultúrne podmienky nedostatočne podnecuje rozvoj mentálnych, vôľových, emocionálnych vlastností, nepodporuje ich socializáciu a neposkytuje im dostatok primeraných podnetov pre rozvoj ich osobnosti;
- s nadaním (intelektovým, umeleckým, športovým);

ďalej požiadavka na poskytnutie podporného opatrenia dieťaťa alebo žiakovi, ktorého:

- zdravotný stav, sociálne podmienky, jazykové schopnosti, nadanie, správanie, kognitívne schopnosti, motivácia, emocionalita, tvorivosť alebo zručnosti vyžadujú poskytnutie podporného opatrenia.

Špeciálna výchovno-vzdelávacía potreba sa diagnostikuje v škole ako odborné činnosti prvého a druhého stupňa, napr. pedagogická a orientačná diagnostika, alebo v zariadení poradenstva a prevencie ako odborné činnosti tretieho až piateho stupňa napr. komplexná diagnostika. Zariadeniami poradenstva a prevencie sú centrá poradenstva a prevencie - CPP a špecializované centrá poradenstva a prevencie - ŠCPP¹⁴³. Škola musí rešpektovať odporúčania poradenských zariadení bez ohľadu na to, či sú štátne alebo súkromné, podmienkou však je, aby poradenské zariadenie bolo zaradené do siete škôl a školských zariadení SR.

Rodičia s deťmi so ŠVVP v rámci domáceho vzdelávania postupujú podľa individuálneho vzdelávacieho programu, môžu používať špeciálne metódy a formy vyučovania podľa potrieb dieťaťa, môžu používať špeciálne učebnice, špeciálne vyučovacie pomôcky, kompenzačné pomôcky, prístroje a môžu si upraviť prostredie podľa potrieb dieťaťa.

¹⁴³ Zoznam CPP a ŠCPP, ktoré sú v sieti zariadení poradenstva a prevencie, nájdete tu: <https://www.minedu.sk/siet-zariadeni-poradenstva-a-prevencie-od-112023/> alebo tu: <http://web.uips.sk/rs/register.html>

Individuálny vzdelávací program obsahuje podporné opatrenie a úpravy jednotlivých častí školského vzdelávacieho programu podľa ŠVVP dieťaťa alebo žiaka, najmä úpravu obsahu, metód, foriem alebo spôsobu hodnotenia a spolupráce s odbornými zamestnancami (t. j. v individuálnom vzdelávacom programe je dobré určiť v závislosti od potrieb dieťaťa aj spôsob preskúšania).

V prípade, že budete žiadať o individuálne vzdelávanie podľa § 24 ods. 2 písm. a) školského zákona – teda „zo zdravotných dôvodov“ alebo budete žiadať o individuálne vzdelávanie dieťaťa so ŠVVP, individuálny vzdelávací program pripraví škola po konzultácii so zákonným zástupcom a pri žiakoch najmenej v 5. ročníku, aj po konzultácii s týmto žiakom. Ak je žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami vzdelávaný podľa individuálneho vzdelávacieho programu, jeho kópia sa poskytuje zákonnému zástupcovi¹⁴⁴.

Tu nájdete vzdelávacie programy pre deti so zdravotným znevýhodnením a všeobecným intelektovým nadaním:

<https://www.statpedu.sk/sk/deti-ziaci-so-svvp/deti-ziaci-so-zdravotnym-znevychodnenim-vseobecny-intelektovym-nadanim/vzdelavacie-programy/vzdelavacie-programy-ziakov-so-zdravotnym-znevychodnenim-vseobecny-intelektovym-nadanim/zakladne-vzdelavanie-primarne-vzdelavanie-nizsie-s/>.

Ak máte nadané dieťa, tu je vyhláška Ministerstva školstva SR o výchove a vzdelávaní žiakov s intelektovým nadaním č. 307/2008 Z. z., ktorá upravuje napr. možnosť absolvovania viacerých ročníkov počas jedného šk. roka alebo absolvovanie niektorých predmetov z vyšších ročníkov:

<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2008-307>.

Špecifiká externého testovania pri deťoch so ŠVVP nájdete v časti o [externom testovaní T9](#).

V prípade otázok týkajúcich sa domáceho vzdelávania detí so ŠVVP sa môžete spojiť s naším konzultantom pre rodiny s deťmi so ŠVVP:

<https://www.domacaskola.sk/kontakt/>.

¹⁴⁴ § 7 ods. 1 vyhlášky MŠ SR č. 223/2022 Z. z. o základnej škole:
<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2022-223>

3.5. Uznávanie časti štúdia alebo vzdelania na ZŠ a SŠ v zahraničí

Uznávaním časti štúdia alebo vzdelania sa rozumie porovnanie slovenských učebných osnov s učebnými osnovami školy v zahraničí a určenie rozdielov v obsahu učiva. Následne z predmetov, ktoré sú rozdielne, musí žiak vykonať rozdielové komisionálne skúšky. Z predmetov, ktorých obsah zodpovedá slovenským osnovám, sa známka zo zahraničného vysvedčenia uzná¹⁴⁵.

Pod pojmom uznávanie „časti štúdia“ sa rozumie uznávanie predmetov jedného ročníka alebo viacerých ročníkov, ktoré sa dieťa vzdelávalo v škole v zahraničí (pozn.: nejde o uznávanie všetkých ročníkov štúdia školy – teda celého ukončeného vzdelania na škole v zahraničí naraz). Časť štúdia v zahraničí sa na slovenskej kmeňovej škole uznáva, ak sa žiak:

- vráti zo školy v zahraničí napr. na konci 6. ročníka ZŠ a v 7. ročníku ZŠ chce pokračovať v štúdiu na ZŠ na Slovensku – vtedy sa **musí** uznať časť štúdia v zahraničí,
- nevracia študovať späť na ZŠ na Slovensko, ale jeho zákonný zástupca požiada o uznanie konkrétneho ročníka, resp. ročníkov ZŠ, počas ktorých sa dieťa vzdelávalo v škole v zahraničí – často sa v praxi takto uznáva každý školský rok až do 9. ročníka ZŠ (vrátane). Rodičia o uznanie časti štúdia žiadajú kvôli tomu, že potrebujú uznanie zahraničného vysvedčenia na Slovensku kvôli prijímacím skúškam na slovenskú SŠ. V tomto prípade sa **nemusí** uznať časť štúdia, **ale môže** (na žiadosť zákonných zástupcov).

Ak žiak ukončil 9. ročník ZŠ v zahraničí bez preskúšania v škole na Slovensku a potrebujete dať uznať (celé) ukončené štúdium ZŠ v zahraničí, vtedy sa neuznáva časť štúdia v zahraničí, ale uznáva sa „**ukončené vzdelanie**“ v zahraničí. Pri uznávaní ukončeného základného vzdelania je ale problém v tom, že ukončené základné vzdelanie **môžete** dať uznať až po ukončení ZŠ, no prijímacie skúšky na SŠ sú pred ukončením vzdelávania na ZŠ (teda v čase prijímacích pohovorov by vysvedčenie ešte nemohlo byť uznané ako ukončené vzdelanie). V tomto prípade, ak chcete, aby vaše dieťa pokračovalo plynule v štúdiu na SŠ na Slovensku, musíte ho mať zapísané na kmeňovej ZŠ na Slovensku a nechať si na tejto škole uznať časť štúdia v škole v zahraničí.

V nasledujúcich podkapitolách nájdete informácie týkajúce sa postupu uznávania časti štúdia a ukončeného vzdelania v škole v zahraničí (kliknutím na odkaz nižšie sa premiestnite na príslušný text).

- ❖ [Uznávanie časti štúdia na ZŠ alebo SŠ v zahraničí](#)
- ❖ [Uznávanie ukončeného vzdelania na ZŠ v zahraničí](#)

¹⁴⁵ Od 1. januára 2022 nie je potrebné požiadať Stredisko na uznávanie dokladov o vzdelaní o stanovisko s prevodom známok zo školy v zahraničí do slovenskej klasifikačnej stupnice. Prevod známok sa urobí za pomoci prevodovej stupnice zverejnenej na stránke Ministerstva školstva SR – Manuál prevodov známok zo základných a stredných škôl v zahraničí: <https://www.minedu.sk/prevod-znamok-zo-zakladnych-a-strednych-skol-v-zahranici/> (pozn. prevod urobí riaditeľ školy).

3.5.1. Uznávanie časti štúdia na ZŠ alebo SŠ v zahraničí

Podľa školského zákona **musí byť** žiak vzdelávaný mimo územia SR **komisionálne preskúšaný, keď ukončí časť štúdia v zahraničí**¹⁴⁶ a pokračuje v štúdiu na slovenskej škole (teda ak ukončí štúdium na ZŠ v zahraničí a pokračuje v ZŠ na Slovensku alebo ukončí štúdium na SŠ v zahraničí a pokračuje na SŠ na Slovensku). V prípade, že **žiak časť štúdia v zahraničí neukončuje, môže byť komisionálne preskúšaný** na žiadosť zákonných zástupcov.

O uznaní časti štúdia v zahraničí rozhoduje riaditeľ kmeňovej školy na Slovensku¹⁴⁷, ktorý porovná učebné osnovy a určí predmety, z ktorých je potrebné vykonať rozdielové komisionálne skúšky. V prípade žiakov, ktorí študovali v ČR, je to obyčajne preskúšanie z predmetu slovenský jazyk a literatúra (niekedy aj slovenská vlastiveda, slovenský dejepis či slovenská geografia)¹⁴⁸ a v prípade žiakov, ktorí študovali v iných krajinách ako ČR, to môže byť aj preskúšanie zo všetkých predmetov – v závislosti od toho, nakoľko sú učebné osnovy rozdielne.

Zákonný zástupca alebo plnoletý žiak predloží riaditeľovi školy pred preskúšaním kópiu posledného vysvedčenia zo zahraničia. Ak je vysvedčenie v inom ako slovenskom jazyku, českom jazyku alebo vyučovacom jazyku kmeňovej školy, zákonný zástupca žiaka alebo plnoletý žiak zabezpečí jeho preklad do slovenského jazyka (nie je potrebné robiť úradný preklad, stačí obyčajný preklad).

Riaditeľ kmeňovej školy určí termín, rozsah, obsah komisionálnych skúšok najneskôr 30 dní pred ich konaním. Riaditeľ kmeňovej školy určí aj formu komisionálnych skúšok, napr. prezenčná/dištančná a písomná/ústna/portfólio/iná forma.

O komisionálne skúšky v prípade, že :

- a) neukončujete štúdium v škole v zahraničí, musíte písomne požiadať, keďže sa v tomto prípade vykonajú komisionálne skúšky len na žiadosť zákonných zástupcov (príp. plnoletého žiaka),
- b) ukončujete štúdium v škole v zahraničí a vraciate sa do školy v SR, nemusíte písomne žiadať, keďže povinnosť vykonať ich vyplýva priamo zo školského zákona¹⁴⁹ (podľa výsledkov komisionálnych skúšok riaditeľ školy zaradí žiaka do príslušného ročníka – môže ho zaradiť do ročníka, v ktorom bol zaradený v zahraničí, ale môže ho zaradiť aj do vyššieho alebo nižšieho ročníka).

Ak sa vaše dieťa vzdeláva na ZŠ v ČR a chcete pokračovať v štúdiu na slovenskej SŠ, obyčajne SŠ vyžaduje aj vysvedčenie so známkuou zo slovenského jazyka a literatúry a výsledky Testovania 9, preto je vhodné vykonať Testovanie 9 a požiadať o komisionálne preskúšanie (zo slovenského jazyka a literatúry) – ideálne ročne,

¹⁴⁶ Usmernenie MŠ SR ohľadom osobitného spôsobu plnenia školskej dochádzky – vzdelávanie cudzincov: <https://www.minedu.sk/usmernenia-stanoviska-informativne-materialy/>

¹⁴⁷ Akademické uznávanie dokladov o vzdelaní a stupňa vzdelania: <https://www.minedu.sk/23276-sk/akademicke-uznavanie-dokladov-o-vzdelani-a-stupna-vzdelania/>

¹⁴⁸ Slovensko má s ČR podpísanú zmluvu o vzájomnom uznávaní rovnocennosti dokladov o vzdelaní (https://www.minedu.sk/data/files/5643_zz_2015_60_ceska-republika.pdf), no zmluvou sa riadi až uznávanie ukončeného vzdelania v ČR. Uznávanie časti štúdia sa riadi školským zákonom, podľa ktorého časť štúdia uznáva riaditeľ kmeňovej školy, ktorý rozhodne o obsahu a rozsahu komisionálnych skúšok.

¹⁴⁹ Usmernenie MŠ SR ohľadom osobitného spôsobu plnenia školskej dochádzky – vzdelávanie cudzincov: <https://www.minedu.sk/usmernenia-stanoviska-informativne-materialy/>

pretože pri prijímaní na SŠ sa vypisujú známky za viac ročníkov. V šk. roku 2019/2020 sa vypisovali známky za 6., 7., 8. aj 9. ročník ZŠ. Je treba rátať s tým, že do priemeru známok sa zarátavajú iba známky z predmetov, ktoré sú aj na Slovensku. Viac informácií o Testovaní 9 nájdete v časti [Externé testovanie T9 a DV](#).

Aj keď podľa školského zákona nemusíte chodiť na komisionálne skúšky do slovenskej kmeňovej školy, pokiaľ neukončujete časť štúdia v zahraničí, niektoré kmeňové školy uzatvárajú s rodičmi gentlemanskú dohodu¹⁵⁰, že rodičia ich požiadajú o komisionálne preskúšanie aspoň 1x ročne z predmetu slovenský jazyk a literatúra (ak študuje žiak v ČR) alebo aj z viacerých predmetov (ak študuje žiak v inej krajine). Dôvodom, prečo sa niektoré školy chcú takto dohodnúť, býva obava škôl, že ak žiak pôjde na preskúšanie ku koncu celého stupňa (ak to bude potrebovať kvôli prijímacím skúškam na strednú školu na Slovensku), bude to pre neho naraz veľa učiva a tiež by to predstavovalo pre školu časovú záťaž, najmä ak má škola viac žiakov vzdelávaných v škole v zahraničí.

Vzor žiadosti o vykonanie komisionálnej skúšky nájdete na našej stránke v časti vzory dokumentov pre školákov <https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/>. Riaditeľ školy môže povoliť prítomnosť zákonného zástupcu žiaka na jeho komisionálnom preskúšaní. V prípade, že sa chcete zúčastniť preskúšania, môžete sa s riaditeľom dohodnúť ústne, alebo môžete podať oficiálnu žiadosť písomne. Vzor žiadosti o povolenie prítomnosti zákonného zástupcu na komisionálnej skúške nájdete na našej stránke v časti vzory dokumentov pre školákov: <https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/>.

Školský zákon hovorí, že bez súhlasu zákonného zástupcu žiak nemôže robiť komisionálne skúšky z viac ako dvoch vyučovacích predmetov za deň. Ak chcete dať škole takýto súhlas, jeho vzor nájdete na našej webovej stránke v časti vzory dokumentov pre školákov: <https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/>.

Po vykonaní komisionálnych skúšok vydá kmeňová škola vysvedčenie s uvedením hodnotenia len v predmete/predmetoch, z ktorých žiak vykonal komisionálne skúšky (to predstavuje uznanie časti štúdia v zahraničí). V doložke vysvedčenia sa uvedie: „Žiak je na tomto vysvedčení hodnotený z predmetov, z ktorých nebol hodnotený na vysvedčení vydanom v školskom roku ... školou ... za ... ročník.“

V prípade otázok týkajúcich sa uznávania časti štúdia sa môžete spojiť s naším konzultantom pre legislatívu domáceho vzdelávania (DV): <https://www.domacaskola.sk/kontakt/>.

¹⁵⁰ Gentlemanská dohoda je právne nevynútiteľná dohoda, ktorú jej účastníci dodržia pre svoju česť.

3.5.2. Uznávanie ukončeného vzdelania na ZŠ v zahraničí

Ak žiak absolvuje celý vzdelávací program v škole v zahraničí a **nevykoná rozdielové komisionálne skúšky** na ZŠ v SR a chce pokračovať v štúdiu na SŠ v SR, musí **požiadať regionálny úrad školskej správy o uznanie dokladu o vzdelaní**^{151,152,153}. Žiadosť o uznanie dokladu o vzdelaní vydanom ZŠ v inom štáte (tzv. nostrifikácia) na účely pokračovania v štúdiu sa zasiela na príslušný regionálny úrad, kde má žiadateľ trvalé bydlisko (pozn. nie na Stredisko uznávania dokladov o vzdelaní). Podrobný postup ku konaniu o uznaní dokladu o vzdelaní a odkazy na príslušné regionálne úrady školskej správy nájdete tu: <https://www.minedu.sk/uznavanie-ukonceneho-vzdelania-na-zakladnych-a-strednych-skolach/>.

Požiadavky pri uznávaní dokladov o ukončenom vzdelaní zo školy v zahraničí sa odlišujú podľa toho, či má alebo nemá SR s daným štátom, v ktorom sídli škola v zahraničí, podpísanú medzinárodnú zmluvu o vzájomnom uznávaní dokladov o vzdelaní. Nižšie je odkaz na zoznam štátov, s ktorými bola uzavretá medzinárodná zmluva (v týchto prípadoch sú to bilaterálne, t. j. dvojstranné zmluvy) o vzájomnom uznávaní rovnocennosti dokladov o vzdelaní s odkazmi na samotné zmluvy:

<https://www.minedu.sk/uznavanie-dosiahnutého-stupna-vysokoskolskeho-vzdelania-bez-porovnania-odboru-medzinarodne-dohody/#Dohody>

Výnimku spomedzi medzinárodných zmlúv predstavuje zmluva s Českou republikou, na základe ktorej sú doklady vydané českými školami (okrem výkonu regulovaných povolání) platné v Slovenskej republike automaticky bez uznania a bez potreby podania žiadosti¹⁵⁴.

V prípade otázok týkajúcich sa uznávania ukončeného vzdelania sa môžete spojiť s naším konzultantom pre legislatívu domáceho vzdelávania (DV): <https://www.domacaskola.sk/kontakt/>.

¹⁵¹ Akademické uznávanie dokladov o vzdelaní a stupňa vzdelania: <https://www.minedu.sk/23276-sk/akademicke-uznavanie-dokladov-o-vzdelani-a-stupna-vzdelania/>

¹⁵² Zákon č. 422/2015 Z. z. o uznávaní dokladov o vzdelaní a o uznávaní odborných kvalifikácií a o zmene a doplnení niektorých zákonov (§ 36 až § 39): <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2015-422>

¹⁵³ Usmernenie MŠ SR ohľadom osobitného spôsobu plnenia školskej dochádzky – vzdelávanie cudzincov: <https://www.minedu.sk/usmernenia- stanoviska-informativne-materialy/>

¹⁵⁴ Zmluva s ČR: <https://www.minedu.sk/zmluva-s-cr/>

3.6. Externé testovanie T9 a DV

Externé testovanie žiakov ZŠ sa uskutočňuje za účelom celoslovenského zisťovania úrovne ich výchovno-vzdelávacích výsledkov v jednotlivých vyučovacích predmetoch. **Deviatci ZŠ vykonávajú Testovanie 9 alebo T9 z predmetov matematika a slovenský jazyk a literatúra**¹⁵⁵.

Presný termín konania externého testovania s určením predmetov, ktoré sa externe testujú v konkrétnom šk. roku, nájdete v Sprievodcovi školským rokom, ktorý každoročne vydáva ministerstvo školstva (príp. v jeho dodatkoch, ak dôjde k jeho zmenám). Sprievodcu školským rokom nájdete na stránkach ministerstva školstva tu: <https://www.minedu.sk/sprievodca-skolskym-rokom/>.

Podľa § 155 ods. 5 šk. zákona sa externého testovania žiakov ZŠ zúčastňujú všetci žiaci ZŠ v príslušnom ročníku, vrátane žiakov so ŠVVP. Výnimky z tejto povinnosti majú:

- žiaci s mentálnym postihnutím, ktorí sa externého testovania môžu zúčastniť,
- žiaci, ktorí sú deťmi cudzincov a vo vyučovacom predmete slovenský jazyk a literatúra boli hodnotení klasifikačným stupňom nedostatočný, absolvoval alebo neabsolvoval, sa externého testovania so súhlasom riaditeľa školy nemusia zúčastniť (podľa § 146 ods. 10 šk. zákona),
- ďalší žiaci podľa usmernenia Národného inštitútu vzdelávania a mládeže (NIVAM) – napr. testovanie z predmetu matematika je pre žiakov s dyskalkúliou dobrovoľné pri T9 (len ak žiak nepodá prihlášku na SŠ so študijným odborom obsahujúcim profilový predmet matematika), ďalej je dobrovoľné pre žiakov s modifikáciou obsahu vzdelávania z testovaného predmetu z IVP a pod. Usmernenie NIVAM nájdete tu: <https://www2.nucem.sk/sk/merania>¹⁵⁶.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že **externé testovanie je povinné pre všetkých žiakov ZŠ v danom ročníku, a teda je povinné aj pre žiakov v DV** (ak nespádajú do výnimiek). Externé testovanie sa realizuje pri fyzickej prítomnosti dieťaťa v kmeňovej škole, t. j. dieťa nemôže vyplniť test doma (výnimkou môže byť dieťa ležiace na lôžku, pri ktorom sa postupuje osobitne podľa podmienok, ktoré určí NIVAM¹⁵⁷).

Ospravedliteľnými dôvodmi neúčasti žiaka¹⁵⁸ na riadnom termíne externého testovania sú choroba, hospitalizácia, nemožnosť pricestovať zo zahraničia, mimoriadne nepriaznivé poveternostné podmienky alebo náhle prerušenie premávky hromadných dopravných prostriedkov. Škola môže ospravedlniť neúčasť aj z iného

¹⁵⁵ Pri T9 v ZŠ s maďarským vyučovacím jazykom sa robia testy z predmetu Maďarský jazyk a literatúra aj z predmetu Slovenský jazyk a slovenská literatúra a v ZŠ s ukrajinským vyučovacím jazykom sa robia testy z predmetu Ukrajinský jazyk a literatúra aj Slovenský jazyk a literatúra.

¹⁵⁶ Na stránke si vyberte Testovanie 9 → Organizačné pokyny → Usmernenie k prihlasovaniu žiakov na Testovanie T9 pre daný rok. Podrobnosti nájdete v časti s názvom „Účasť žiakov na testovaní“.

¹⁵⁷ Odpoveď na otázku: „Máme ležiaceho žiaka, ktorého rodičia žiadajú, aby sa zúčastnil testovania. Ako máme postupovať?“ v časti Testovanie 9: <https://www2.nucem.sk/sk/otazky-a-odpovede>

¹⁵⁸ § 11 ods. 5 vyhlášky MŠ SR č. 223/2022 Z. z. o základnej škole v znení neskorších predpisov: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2022/223/#paragraf-11.odsek-5>

dôvodu hodného osobitného zreteľa. V prípade, že sa externého testovania nemôžete zúčastniť, je potrebné to vašej kmeňovej škole **vopred oznámiť aj s uvedením dôvodu neprítomnosti** (ideálne písomne e-mailom, aby mala škola doklad¹⁵⁹).

Podľa § 144 ods. 10 školského zákona neprítomnosť žiaka ospravedľňuje škola na základe žiadosti jeho zákonného zástupcu, vo výnimočných a osobitne odôvodnených prípadoch škola môže vyžadovať lekárske potvrdenie o chorobe alebo iný doklad potvrdzujúci odôvodnenosť neprítomnosti. Ak neprítomnosť žiaka z dôvodu ochorenia trvá najviac 5 po sebe nasledujúcich vyučovacích dní a súhrnne najviac 10 vyučovacích dní v mesiaci, neprítomnosť ospravedľňuje zákonný zástupca; v ostatných prípadoch sa vyžaduje predloženie potvrdenia od lekára. Teda v tomto prípade by malo byť **postačujúce ospravedlnenie neprítomnosti dieťaťa rodičom**. V prípade choroby dieťaťa školy nezvyknú vyžadovať lekárske potvrdenie, keďže externé testovanie T9 prebieha v jeden deň, výnimočne dva dni pri T9 v školách s vyučovacím jazykom maďarským alebo ukrajinským, t. j. túto situáciu nezvyknú považovať za „výnimočný a osobitne odôvodnený prípad“ podľa vyššie uvedeného znenia šk. zákona.

V prípade, že sa T9 nemôžete z objektívneho dôvodu zúčastniť v riadnom termíne, riaditeľ školy po dohode so zákonným zástupcom žiaka **požiada o náhradný termín T9**. V prípade, že sa T9 nezúčastníte ani v náhradnom termíne, tak vám T9 môže „chýbať“, **ak je výsledok T9 potrebný na prijímacie skúšky na vami vybranú strednú školu**, napr. niektoré stredné školy môžu prijať dieťa bez vykonania prijímacích skúšok, ak bolo dieťa v T9 úspešné a niektoré stredné školy pridelia dieťaťu dodatočné body na prijímacích skúškach v závislosti od jeho úspešnosti v T9, preto je vždy potrebné overiť si podmienky prijatia na štúdium na stránke vami vybranej strednej školy.

Žiakom so ŠVVP sa primerane upravujú podmienky na vykonanie externého testovania. Úprava podmienok zahŕňa¹⁶⁰:

- predĺženie časového limitu pri riešení úloh,
- zmeny znenia niektorých úloh,
- zmeny grafického vzhľadu alebo zmeny formátu zadaní úloh s použitím rôznych veľkostí písma, zmenenej štruktúry textu, využitím inej možnosti záznamu odpovede alebo počúvania vstupného textu,
- použitie kompenzačných pomôcok,
- prítomnosť tlmočníka posunkovej reči, pedagogického asistenta, zdravotníckeho pracovníka, školského špeciálneho pedagóga, školského psychológa, školského logopéda, liečebného pedagóga, sociálneho pedagóga alebo sociálneho pracovníka.

Žiak so ŠVVP má počas externého testovania žiakov ZŠ také úpravy, aké mal počas vzdelávania sa v ZŠ. Keďže domškoláci do školy nechodia, v mnohých prípadoch rodičia zvažujú, že nie je potrebné žiadať o úpravu podmienok vzdelávania, preto mnohí z domškolákov nemajú k tejto úprave potrebný doklad z vyšetrenia v zariadení

¹⁵⁹ Ak by škole prišla kontrola externého testovania v deň testovania, musí jej predložiť ospravedlnenie aj s uvedením dôvodu neprítomnosti dieťaťa a dôvod neprítomnosti musí škola uviesť aj v protokole z testovania.

¹⁶⁰ § 12 vyhlášky MŠ SR č. 223/2022 Z. z. o základnej škole: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2022/223/#paragraf-12>

poradenstva a prevencie (pozn. zariadením poradenstva a prevencie je CPP alebo ŠCPP)¹⁶¹.

Ak má vaše dieťa ŠVVP a potrebuje úpravu podmienok externého testovania, je potrebné na to vopred myslieť a získať potrebné správy z diagnostických vyšetrení a odovzdať ich škole. **Na diagnostiku** (ak ju ešte nemáte) **musíte ísť ešte pred termínom, v ktorom škola prihlasuje svojich žiakov na externé testovanie T9** (termín zvykne byť v novembri)¹⁶², pretože po tomto termíne škola nemôže požiadať o zmenu podmienok pre vaše dieťa. Ak si chcete vybaviť úpravu podmienok pri externom testovaní, je potrebné vziať do úvahy čakaciu lehotu na diagnostiku v zariadení poradenstva a prevencie, aj čas potrebný na prípravu správy, a návštevu zariadenia poradenstva a prevencie si pri T9 naplánovať najneskôr koncom 8. ročníka ZŠ.

¹⁶¹ Zoznam CPP a ŠCPP, ktoré sú v sieti zariadení poradenstva a prevencie, nájdete tu: <https://www.minedu.sk/siet-zariadeni-poradenstva-a-prevencie-od-112023/> alebo tu: <http://web.uips.sk/rs/register.html>

¹⁶² Presné termíny prihlasovania žiakov na testovanie nájdete v Sprievodcovi školským rokom: <https://www.minedu.sk/sprievodca-skolskym-rokom/>.

4. Domáce vzdelávanie v praxi

V predchádzajúcich dvoch kapitolách sme popísali, aké povinnosti vám domáce vzdelávanie prináša vo vzťahu k vašej škole. V tejto kapitole vám priblížime aj pohľad na ostatné aspekty domáceho vzdelávania, ktoré sa už budú týkať priamo samotného domáceho vzdelávania alebo vplyvu domáceho vzdelávania na vašu rodinu.

4.1. Financie a organizácia domáceho vzdelávania

V nasledujúcich podkapitolách nájdete informácie týkajúce sa financií, rôznych príspevkov, na ktoré máte nárok aj pri domácom vzdelávaní a organizácie domáceho vzdelávania (kliknutím na odkaz nižšie sa premiestnite na príslušný text).

- ❖ [Financie pri domácom vzdelávaní](#)
- ❖ [Na čo majú nárok deti alebo rodiny v domácom vzdelávaní z pohľadu financií](#)
- ❖ [Organizácia domáceho vzdelávania](#)

4.1.1. Financie pri domácom vzdelávaní

Ak ste sa rozhodli pre **domáce vzdelávanie**, **nebudete za túto prácu od štátu dostávať žiaden finančný príspevok**, avšak pokiaľ:

- **máte ďalšie dieťa do 3 rokov**, poberáte ešte materskú alebo rodičovský príspevok a odvody za vás platí štát (pozn. môžu byť výnimky pri platení odvodov štátom, ak máte príjmy);
- sa staráte **o dieťa** (príp. máte ďalšie dieťa), ktoré má **viac ako 3 roky a menej ako 6 rokov a má dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav**, môžete dostávať od štátu rodičovský príspevok až do 6 rokov veku tohto dieťaťa (po 6 roku veku dieťaťa si zistíte, či by ste nemali nárok na opatrovateľský príspevok – viac informácií k opatrovateľskému príspevku nájdete v podkapitole [Na čo majú nárok deti alebo rodiny v domácom vzdelávaní z pohľadu financií](#)) a odvody za vás platí štát (pozn. môžu byť výnimky pri platení odvodov štátom, ak máte príjmy);
- sa staráte **o zdravé dieťa, ktoré má viac ako 3 roky a menej ako 6 rokov**, môžete byť tzv. poistencom štátu¹⁶³. Vtedy nedostanete rodičovský príspevok, ale bude za vás štát platiť aspoň odvody – zdravotné aj sociálne poistenie (pozn. môžu byť výnimky pri platení odvodov štátom, ak máte príjmy). Pre konkrétny postup, ako sa stať poistencom štátu, kontaktujte Sociálnu poisťovňu a vašu zdravotnú poisťovňu;
- **má vaše najmladšie dieťa viac ako 6 rokov** a zároveň nie ste živnostník, zamestnanec, či poistenec štátu a budete dobrovoľne nezamestnaná osoba, potom si musíte začať platiť zdravotné odvody¹⁶⁴ (pozn. ak ste evidovaný na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny ako uchádzač o zamestnanie, zdravotné poistenie Vám platí štát¹⁶⁵). Sociálne poistenie si v tomto prípade platiť nemusíte, ale môžete, ak budete chcieť¹⁶⁶ (pozn. ak máte dieťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom, poberáte opatrovateľský príspevok alebo ste osoba vykonávajúca osobnú asistenciu pre ŤZP, dôchodkové poistenie Vám platí štát¹⁶⁷).

Deti v individuálnom vzdelávaní majú zo školského zákona nárok na bezplatné zapožičanie učebníc z kmeňovej školy. Školy v praxi učebnice poskytujú vždy, ak ich majú k dispozícii dostatok (t. j. ak majú na ich nákup dostatok financií). **Učebnice si**

¹⁶³ Podmienky, kedy môžete byť poistencom štátu, nájdete na webovej stránke Sociálnej poisťovne: <https://www.socpoist.sk/navigacia/308-osoby-poistene-statom> a na webovej stránke vašej zdravotnej poisťovne, napr. na webovej stránke VŠZP bod K) tu: <https://www.vszp.sk/platitelia/platenie-poistneho/poistenec-statu/>

¹⁶⁴ Aktuálnu výšku minimálneho preddavku na poistné nájdete na stránkach zdravotnej poisťovne, napr. tu: <https://www.vszp.sk/platitelia/platenie-poistneho/dobrovolne-nezamestnana-osoba-samoplatitel/>

¹⁶⁵ Podmienky, kedy môžete byť poistencom štátu, nájdete na webovej stránke vašej zdravotnej poisťovne, napr. na webovej stránke VŠZP bod Q) tu: <https://www.vszp.sk/platitelia/platenie-poistneho/poistenec-statu/>

¹⁶⁶ Viac informácií o platení poistenia dobrovoľne nezamestnanou osobou nájdete tu: <https://www.finance.sk/182323-povinnosti-dobrovolne-nezamestnany/>

¹⁶⁷ Podmienky, kedy môžete byť poistencom štátu, nájdete na webovej stránke Sociálnej poisťovne: <https://www.socpoist.sk/navigacia/308-osoby-poistene-statom>.

teda obvykle **nemusíte financovať vy**, ak sa nerozhodnete učiť z iných učebníc ako poskytuje vaša kmeňová škola. V prípade, že **platíte garantovi, jeho služby v plnom rozsahu financuje rodič**.

Mnohé rodiny s deťmi v domácom vzdelávaní sú schopné zabezpečiť si potrebný príjem a zároveň vzdelávať svoje deti v rámci rodiny, komunitnej alebo vzdelávacej skupiny. Viac k tejto téme nájdete v podkapitole s názvom [organizácia domáceho vzdelávania](#).

4.1.2. Na čo majú nárok deti alebo rodiny v domácom vzdelávaní z pohľadu financií

V tejto podkapitole popíšeme rôzne príspevky, dotácie, dávky, úľavy alebo zľavy, ktoré sa môžu týkať aj detí v domácom vzdelávaní:

- 1) **Vzdelávací poukaz** – žiaci ZŠ aj SŠ majú nárok na vzdelávací poukaz¹⁶⁸, teda aj žiaci vzdelávaní formou individuálneho vzdelávania majú nárok na tento poukaz. Vzdelávací poukaz dostanete z kmeňovej školy do 10. septembra príslušného kalendárneho roka. Niektoré kmeňové školy ich posielajú poštou a niekedy je potrebné so školou dohodnúť osobné prevzatie. Vzdelávací poukaz môžete použiť na úhradu záujmových krúžkov, na ktoré bude vaše dieťa chodiť v danom školskom roku. Je potrebné si vopred zistiť, či poskytovateľ krúžku prijíma vzdelávacie poukazy a ak ich prijíma, je tiež potrebné si zistiť, či vám poskytne zníženie poplatku za krúžok – niektorí príjemcovia vzdelávacích poukazov poplatok znižujú a iní nie. Vzdelávací poukaz musíte použiť do 25. septembra príslušného kalendárneho roka.
- 2) **Kultúrne poukazy** – žiaci ZŠ, teda aj žiaci v individuálnom vzdelávaní, dostávajú kultúrne poukazy¹⁶⁹ len v prípade, ak je kmeňová škola zaregistrovaná do systému kultúrnych poukazov a ak Ministerstvo kultúry SR spustí program kultúrnych poukazov pre daný školský rok (pozn. v školskom roku 2023/2024 nebol spustený program kultúrnych poukazov). Distribúcia kultúrnych poukazov prebieha približne v apríli/máji príslušného kalendárneho roka. Kmeňové školy ich obyčajne posielajú poštou, niekedy je potrebné dohodnúť si so školou osobné prevzatie. Platnosť poukazov je uvedená na poukaze. Poukaz je platný obyčajne do polovice novembra príslušného kalendárneho roka. Kultúrne poukazy sa používajú na úhradu vstupného na kultúrne podujatia alebo úhradu služby spojenej so sprístupnením kultúrnych hodnôt (napr. knižnice).
- 3) **Prídavok na dieťa**¹⁷⁰ - štátna sociálna dávka, ktorou štát prispieva rodičovi na výchovu a výživu nezaopatreného dieťaťa a na čiastočnú úhradu školských potrieb na účel podpory plnenia školských povinností nezaopatreného dieťaťa. Aj rodič dieťaťa, ktoré si plní povinné predprimárne vzdelávanie alebo povinnú školskú dochádzku formou individuálneho vzdelávania, má nárok na prídavok na dieťa príp. aj **príplatok k prídavku na dieťa**¹⁷¹ (pozn. príplatok k prídavku na dieťa sa poskytuje v prípade, ak si rodič nemôže uplatniť daňový bonus na dieťa). Rodič stráca nárok na prídavok na dieťa, príp. aj príplatok k prídavku na

¹⁶⁸ Aktuálnu hodnotu vzdelávacieho poukazu a viac informácií o vzdelávacích poukazoch nájdete tu: <https://www.minedu.sk/vzdelavacie-poukazy/>

¹⁶⁹ Blok kultúrnych poukazov na žiaka v roku 2022 mal hodnotu 3 eur celkom.

¹⁷⁰ Aktuálnu výšku prídavku na dieťa nájdete tu: <https://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/podpora-rodinam-detmi/penazna-pomoc/pridavok-dieta/>

¹⁷¹ Aktuálnu výšku príplatku k prídavku na dieťa nájdete tu: <https://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/podpora-rodinam-detmi/penazna-pomoc/priplatok-k-pridavku-dieta/>

dieťa v prípade, že dieťa pokračuje po skončení povinnej školskej dochádzky v externom štúdiu na strednej škole (pozn. stráca nárok len na toto dieťa).

- 4) **Príspevky pre prvákov ZŠ** – na zabezpečenie základných školských potrieb sa týkajú aj prvákov v individuálnom vzdelávaní a sú dva možné:
- jednorazovo **zvýšený prídavok na dieťa**¹⁷² vyplatený v mesiaci október školského roka, v ktorom dieťa nastúpi do 1. ročníka ZŠ (tento sa vypláca automaticky každému poberateľovi prídavku na dieťa);
 - jednorazový **príspevok samosprávy**¹⁷³ (obce, mestskej časti) pri nástupe dieťaťa na povinnú školskú dochádzku, poskytujú ho len niektoré samosprávy. Presné podmienky jeho vyplatenia si určuje každá samospráva osobitne. Obyčajne sa jedná o príspevok pre rodičov prvákov na ZŠ, ktorí majú trvalý pobyt v danej obci/mestskej časti. Je potrebné si zistiť:
 - či vaša obec/mestská časť takýto príspevok poskytuje,
 - za akých podmienok bude príspevok poskytnutý,
 - aký je termín na vyžiadanie si príspevku,
 - či príspevok vyplatia bez ďalšieho dokladovania, alebo je potrebné predložiť doklady k jeho vyplateniu (napr. doklady z nákupu školských potrieb),
 - kde nájdete vzor žiadosti a pod.
- 5) **Daňový bonus na dieťa**¹⁷⁴ – suma, o ktorú si môže rodič dieťaťa znížiť daň z príjmov fyzickej osoby, teda suma, o ktorú bude platiť nižšie dane. Aj rodič dieťaťa, ktoré si plní povinné predprimárne vzdelávanie alebo povinnú školskú dochádzku v individuálnom vzdelávaní, má nárok na daňový bonus na dieťa. Nárok na daňový bonus rodič stráca po skončení povinnej školskej dochádzky dieťaťa v prípade, že dieťa pokračuje v externom štúdiu na strednej škole (pozn. stráca nárok len na toto dieťa).
- 6) U zamestnávateľa si rodič môže zistiť, či zamestnávateľ poskytuje **príspevok na športovú činnosť dieťaťa**, hovorovo nazývaný aj „športový poukaz“¹⁷⁵ (týka sa detí do 18 rokov, teda aj detí v individuálnom vzdelávaní) a **príspevok na rekreáciu**, hovorovo nazývaný aj „rekreačný poukaz“¹⁷⁶ – ten môže byť použitý okrem rekreácie aj na detský tábor dieťaťa na ZŠ v čase školských prázdnin (teda detský tábor aj pre dieťa v individuálnom vzdelávaní v ZŠ, ale

¹⁷² Aktuálnu výšku jednorazového navýšenia prídavku na dieťa nájdete tu (v časti výška prídavku): <https://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/podpora-rodinam-detmi/penazna-pomoc/pridavok-dieta/>

¹⁷³ Viac informácií k príspevkom samospráv nájdete tu: <https://www.pravneprerodica.sk/prispevok-na-zaciatku-skolskeho-roka/>

¹⁷⁴ Finančná správa SR – Daňový bonus na vyživované dieťa: <https://podpora.financnasprava.sk/331877-Da%C5%88ov%C3%BD-bonus-na-vy%C5%BEivovan%C3%A9-die%C5%A5a>

¹⁷⁵ Podrobnejšie informácie k príspevku na športovú činnosť dieťaťa nájdete tu: <https://www.pravneprerodica.sk/prispevok-sportova-cinnost/>, jeho aktuálnu výšku nájdete v § 152b Zákonníka práce: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2001-311>

¹⁷⁶ Podrobnejšie informácie k príspevku na rekreáciu nájdete tu: <https://www.pravneprerodica.sk/rekreacne-poukazy-preplatia-vam-dovolenku-ale-i-tabor-pre-dieta/>, jeho aktuálnu výšku nájdete v § 152a Zákonníka práce: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2001-311>

nie v MŠ). Pozn. Môže byť použitý aj denný detský tábor bez prespávania. Tieto príspevky si môžu uplatniť do daňových výdavkov aj živnostníci, ak spĺňajú podmienky na ich uplatnenie.

- 7) Dotácia na podporu výchovy k plneniu školských povinností dieťaťa alebo tzv. **dotácia na školské potreby**¹⁷⁷ – sa týka aj dieťaťa v individuálnom vzdelávaní, ktoré je v poslednom ročníku MŠ (predškolák) alebo v ZŠ a:
- v poslednom ročníku MŠ alebo v ZŠ je najmenej 50 % detí v hmotnej núdzi,
 - žije v domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi¹⁷⁸ alebo ktorej priemerný mesačný príjem rodiny za posledných šesť predchádzajúcich mesiacov odo dňa podania žiadosti o dotáciu je najviac vo výške životného minima¹⁷⁹.

Školskými potrebami sú najmä zošity, písacie potreby, učebnice, nevyhnutné individuálne pomôcky¹⁸⁰. Túto dotáciu škola poskytne zákonnému zástupcovi vo finančnej forme a zákonný zástupca následne predloží škole doklady o nákupe školských pomôcok. Viac informácií k vybaveniu tejto dotácie vám poskytne kmeňová škola.

- 8) Dotácia na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa alebo tzv. **dotácia na stravu**¹⁸¹ (ľudovo známe aj pod pojmom „obedy zadarmo“, ale vhodnejšie by bolo ich nazvať „obedy s dotáciou“, keďže nie sú úplne zadarmo) – týka sa aj dieťaťa v individuálnom vzdelávaní v MŠ, ZŠ a SŠ (pozn. v SŠ len v ročníkoch, ktoré sú vekovo na úrovni detí na 2. stupni ZŠ t. j. v 5-ročných a 8-ročných SŠ)¹⁸², ak rodič dieťaťa alebo fyzická osoba, ktorej je dieťa zverené do starostlivosti rozhodnutím súdu, písomne o to požiadava v školskej jedálni kmeňovej školy. V tomto prípade by ste si museli obed fyzicky prevziať v jedálni školy, kde musí byť vaše dieťa prihlásené na stravovanie. Odobrať obed by ste mohli aj v inej školskej jedálni ako vo vašej kmeňovej škole, ak sa školská jedáleň vašej kmeňovej školy na tom dohodne so školskou jedálnou, v ktorej by ste chceli obed odobrať. Preplatenie dotácie rodičovi je možné len v jednom prípade - ak dieťa neodoberie stravu z dôvodu, že zriaďovateľ nezabezpečí diétne jedlo dieťaťu, u ktorého podľa posúdenia ošetrojúceho lekára zdravotný stav vyžaduje osobitné stravovanie. V tomto prípade poskytnutú dotáciu na stravu zriaďovateľ školy (teda nie samotná škola) vyplatí rodičovi dieťaťa alebo fyzickej osobe, ktorej je dieťa zverené do

¹⁷⁷ Aktuálnu výšku dotácie na školské potreby a ďalšie informácie k tejto dotácii nájdete tu: <https://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/hmotna-nudza/prispevky-k-davke-hmotnej-nudzi/dotacia-podporu-vychovy-k-plneniu-skolskych-povinnosti-dietata-ohrozeneho-socialnym-vylucenim/>

¹⁷⁸ Viac informácií o ďalších možnostiach pomoci v hmotnej núdzi nájdete tu: <https://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/hmotna-nudza/>

¹⁷⁹ Aktuálnu výšku životného minima nájdete tu: <https://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/hmotna-nudza/zivotne-minimum/>

¹⁸⁰ Viac informácií k dotácii na školské potreby z ÚPSVaR: https://www.upsvr.gov.sk/socialne-veci-a-rodina/dotacie-pre-deti.html?page_id=964373

¹⁸¹ Aktuálnu výšku dotácie na stravu a ďalšie informácie k tejto dotácii nájdete tu: <https://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/hmotna-nudza/prispevky-k-davke-hmotnej-nudzi/dotacia-podporu-vychovy-k-stravovacim-navykom-dietata/>

¹⁸² § 4 ods. 6 zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2010-544#p4>

starostlivosti rozhodnutím súdu¹⁸³. Viac informácií k dotácii na stravu nájdete v našom článku: <https://www.domacaskola.sk/obedy-zadarmo-pre-domskolakov-kompletne-informacie/>

- 9) **Príspevok na nezaopatrené dieťa** – predstavuje pomoc v hmotnej núdzi¹⁸⁴ (t. j. ak príjem členov domácnosti nedosahuje sumu životného minima). Príspevok je určený na podporu výchovy, vzdelávania a všestranného rozvoja dieťaťa, ktoré riadne plní povinnú školskú dochádzku v ZŠ príp. SŠ (aj formou individuálneho vzdelávania) na území SR¹⁸⁵
- 10) Ak má rodič nárok na poskytnutie ošetrovného¹⁸⁶ zo Sociálnej poisťovne, je možné v prípade choroby dieťaťa v individuálnom vzdelávaní čerpať ošetrovné „OČR“ (to platí len pre deti do 11 rokov veku alebo do 18 rokov veku, ak ide o dieťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom) pod podmienkou, že máte žiadosť o ošetrovné od všeobecného lekára ošetrovaného dieťaťa, tzn. máte nárok na OČR z dôvodu choroby dieťaťa (pozn. nemáte nárok na OČR z dôvodu uzatvorenia školy).
- 11) V prípade, že vaše dieťa v individuálnom vzdelávaní je ťažko zdravotne postihnuté „ŤZP“ (miera jeho funkčnej poruchy je najmenej 50 %¹⁸⁷ – sem patria napr. aj deti s autizmom vrátane Aspergerovho syndrómu, ale nepatria sem jednotlivé diagnózy automaticky, závisí to od lekárskej správy a posúdenia Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny), môžete na príslušnom Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny podľa miesta trvalého pobytu žiadateľa požiadať o:
- **peňažný príspevok na opatrovanie**¹⁸⁸ – v tomto prípade dieťa musí mať aspoň 6 rokov a musí byť odkázané na opatrovanie,
 - **niektorý z ďalších príspevkov, ktoré je možné poskytnúť rodinám s ŤZP deťmi**, ktoré nájdete popísané tu: <https://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/tazke-zdravotne-postihnutie/>¹⁸⁹.

V prípade, že vaše dieťa je držiteľom preukazu ŤZP alebo ŤZP-S, tu nájdete zoznam zliav pre držiteľov týchto preukazov:

¹⁸³ Viac informácií k dotácii na stravu z ÚPSVaR:

https://www.upsvr.gov.sk/socialne-veci-a-rodina/dotacie-pre-deti.html?page_id=964373

¹⁸⁴ Viac informácií k príspevku na nezaopatrené dieťa a jeho aktuálnu výšku nájdete tu:

<https://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/hmotna-nudza/>

¹⁸⁵ § 13 zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov:

<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2013/417/>

¹⁸⁶ Podmienky nároku na ošetrovné nájdete tu:

<https://www.socpoist.sk/osetrovne/1294s>

¹⁸⁷ Mieru funkčnej poruchy zistíte z prílohy č. 3 k zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/447/>

¹⁸⁸ Viac informácií o peňažnom príspevku na opatrovanie nájdete tu:

<https://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/tazke-zdravotne-postihnutie/penazne-prispevky/pp-opatrovanie/>

¹⁸⁹ Ak potrebujete poradiť, môžete požiadať o pomoc Platformu rodín detí so zdravotným znevýhodnením: <https://www.platformarodin.sk/na-co-mam-narok/>

- 12) Poistné na zdravotné poistenie dieťa¹⁹⁰** – dieťa je aj v čase individuálneho vzdelávania v MŠ, ZŠ aj SŠ poistencom štátu z pohľadu zdravotného poistenia, tzn. štát mu platí zdravotné poistenie.
- 13) Výživné** – podľa zákona o rodine je plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samy sa živiť¹⁹¹. Individuálne vzdelávanie sa povoľuje v čase povinného predprimárneho vzdelávania (t. j. pre predškolákov) a povinnej školskej dochádzky, keď sa dieťa nemôže samo živiť, lebo je nemožné zamestnať ho. Teda individuálne vzdelávanie nemá vplyv na výživné. V prípade externého štúdia na strednej škole po skončení povinnej školskej dochádzky súd rozhodne, či je dieťa schopné živiť sa samo. Samotná externá forma štúdia neznamená, že je automaticky splnená podmienka schopnosti dieťaťa samo sa živiť¹⁹².
- 14) Rôzne zľavy** – ak máte dieťa v individuálnom vzdelávaní, máte nárok na:
- **zľavy pre dieťa pri vstupoch do múzeí, hradov, galérií, na výstavy a pod.** – keďže zľavy sa obvykle viažu na vek príp. na to, či dieťa navštevuje MŠ, ZŠ alebo SŠ bez ohľadu na formu vzdelávania;
 - **zľavy pre dieťa u dopravcov** – keďže zľavy sa obvykle do veku 15/16 rokov viažu na vek¹⁹³. Neskôr sa zľavy môžu týkať len žiakov/študentov v dennej forme štúdia v závislosti od podmienok jednotlivých prepravcov;
 - **zľavovú kartu ISIC pre žiakov ZŠ** – táto karta je pre žiakov ZŠ od 6 rokov, ktorú je možné vybaviť aj žiakom ZŠ v individuálnom vzdelávaní¹⁹⁴ (pozn. externým študentom strednej alebo vysokej školy nie je možné vybaviť študentskú ISIC kartu, pretože tá je už spojená s podmienkou, že študent musí študovať na škole v dennej forme štúdia);
 - **zľavovú kartu Euro<26¹⁹⁵** – túto kartu môžete vybaviť dieťaťu vo veku 6 – 26 rokov aj v prípade, že sa nevzdeláva v dennej forme štúdia;
 - **zľavovú kartu Rodinný pas¹⁹⁶** (registrácia a karta sú zadarmo) – v prípade, že ste z Bratislavského samosprávneho kraja a máte aspoň jedno dieťa, ktoré má menej ako 18 rokov (bez ohľadu na formu vzdelávania), môžete

¹⁹⁰ Zdravotná poisťovňa Dôvera – Za koho všetkého platí odvody štát:

<https://www.dovera.sk/najcastejsie-otazky/poistenie-poistne-a-povinnosti/odvody/399-za-koho-vsetkeho-plati-odvody-stat>

¹⁹¹ § 62 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-36>

¹⁹² Uznesenie Krajského súdu Prešov, sp. značka 18Co/218/2014: <https://otvorenesudy.sk/decrees/2185964?h=18Co+218+2014&l=sk>

¹⁹³ Napr. zľavy Železničnej spoločnosti Slovensko: <https://www.zssk.sk/zlavy-cestovne/deti-od-6-rokov/>

¹⁹⁴ Viac informácií v našom článku: <https://www.domacaskola.sk/zlavy-pre-domskolakov-na-preukaz-isic/> alebo na slovenskej webovej stránke ISIC tu: <https://isic.sk/isic-pre-ziakov-zs-od-6-rokov/>

¹⁹⁵ Viac informácií o karte Euro<26: <https://euro26.sk/karta-euro/>

¹⁹⁶ Viac informácií o karte Rodinný pas: <https://rodinne-pasy.sk/>

získať zľavy na viaceré voľnočasové aktivity s deťmi, krúžky, jazykové školy a pod. Držiteľom karty je rodič.

4.1.3. Organizácia domáceho vzdelávania

Rodiny s deťmi v domácom vzdelávaní si organizujú domáce vzdelávanie rôznymi spôsobmi:

- častý model organizácie domáceho vzdelávania: otec zarába dostatočne na užitie rodiny a mama nemusí, prípadne nechce pracovať a zostáva doma učiť deti (alebo si môžu roly vymeniť);
- menej častý, ale tiež bežný model organizácie domáceho vzdelávania: otec zarába a aj mama má zamestnanie, v ktorom zarába na skrátenej úväzok (obyčajne je to práca z domu) alebo plný úväzok (tento sa vyskytuje v praxi minimálne), alebo vykonáva prácu na dohodu (napr. doučuje), alebo prevádzkuje živnosť. Medzi domškoláckymi rodičmi sú výnimočne aj matky samoživiteľky. Kým mama pracuje:
 - dieťa sa vzdeláva vo vzdelávacej skupine alebo s učiteľom individuálne;
 - dieťa je v starostlivosti inej osoby, ktorá ho môže aj učiť, napr. s otcom, u starých rodičov alebo u známych, na krúžku a pod. Ak dieťa táto iná osoba neučí, učí ho mama v čase, keď nie je v práci. Niektoré mamy s deťmi v domácom vzdelávaní si pomáhajú tak, že sa dohodnú a deti sa striedajú v učení v jednotlivých rodinách (napr. v pondelok sa učia deti v jednej rodine, v utorok v inej rodine atď.). Zatiaľ čo učí a dohliada na deti jedna mama, ostatné mamy môžu pracovať, odychovať, alebo sa venovať mladším deťom.

Pri hľadaní vašej práce máte pomerne veľkú voľnosť, keďže:

- samotné riadené vzdelávanie dieťaťa (s prítomnosťou rodiča) nezaberie až tak veľa času – informácie o čase potrebnom na takéto vzdelávanie sú uvedené v časti [Priemerná dĺžka riadeného vzdelávania detí v domácom vzdelávaní](#);
- dieťa v domácom vzdelávaní môžete učiť doobeda alebo aj poobede;
- ak vám to časovo viac vyhovuje, môžete sa učiť namiesto niektorých dní v pracovnom týždni aj cez víkendy, príp. sa naučíte s dieťaťom veľkú časť učiva vopred cez školské prázdniny, keď máte pomoc rodiny a pod.

Tu nájdete inšpirácie na kombináciu práce a domáceho vzdelávania od viacerých domškoláckych rodičov:

- diskusia s názvom „Pracujúci DV rodič“, ktorá bola na Konferencii domáceho vzdelávania v roku 2017, kde si môžete vypočuť príbehy 6 pracujúcich domškoláckych mám:
https://www.youtube.com/watch?v=TtxXN_SASJo&list=PLtGID9chgYwQhMP2qhvIktfyvxMCwLTqX&index=4;
- v článku s názvom „Domáci vzdělávání a práce aneb Jak se uživíme?“:
<https://detijsoutakyliidi.cz/domaci-vzdelavani-a-prace-aneb-jak-se-uzivime/>.

4.2. Výhody a nevýhody domáceho vzdelávania

Domáce vzdelávanie je spojené s mnohým výhodami aj s niektorými nevýhodami. V nasledujúcich podkapitolách sa môžete zoznámiť s možnými výhodami a nevýhodami domáceho vzdelávania (kliknutím na odkaz nižšie sa premiestnite na príslušný text).

- ❖ [Výhody domáceho vzdelávania](#)
- ❖ [Nevýhody domáceho vzdelávania](#)

V časti [Prílohy](#) sú prehľadné tabuľky, v ktorých nájdete sumarizáciu potenciálnych výhod a nevýhod domáceho vzdelávania.

4.2.1. Výhody domáceho vzdelávania

Domáce vzdelávanie otvára rodine viaceré krásne príležitosti. Ak tieto príležitosti využijete, stanú sa z nich dary domáceho vzdelávania, ktoré môžeme označiť aj ako výhody domáceho vzdelávania. K možným darom domáceho vzdelávania patria:

- **väčšia sloboda a efektívnejšie učenie** – Rodičia poznajú svoje dieťa najlepšie a toto poznanie im umožňuje uplatniť vhodný *individuálny prístup* vo vzdelávaní svojho dieťaťa. Individuálne vzdelávanie dáva rodičom *slobodu prispôbiť vzdelávanie dieťaťa jeho záujmom*, napr. výberom literatúry podľa aktuálneho záujmu dieťaťa alebo výberom vhodnej edukačnej hry. Učenie viete prispôbiť nielen záujmom dieťaťa, ale aj *jeho schopnostiam* tak, aby aj dieťa, ktoré je „pozadu“ alebo má špeciálne vzdelávacie potreby, mohlo zažiť pocit úspechu, napr. čitateľovi, ktorému čítanie nejde ešte „ľahko“, môžete vybrať knihu s malým množstvom textu, aby vaše dieťa mohlo zažiť pocit úspechu, že samo dokázalo prečítať celú knihu, alebo ak je naopak vaše dieťa „napred“, môžete mu poskytnúť podklady na štúdium primerané jeho aktuálnym schopnostiam tak, aby sa nenudilo pri úlohách, ktoré sú preňho príliš jednoduché. Môžete *prispôbiť tempo učenia potrebám vášho dieťaťa* – vaše dieťa sa nemusí stresovať, že má málo času na riešenie úlohy, alebo naopak nemusí čakať, kým dokončia úlohu alebo pochopia látku pomalšie deti. Ak ste práve s dieťaťom zahĺbení v nejakej zaujímavej téme, zvonenie školského zvončeka vás doma nepreruší. Hlavne pri tých mladších deťoch sa viete *prispôbiť aj potrebám striedať statickú aktivitu a pohyb častejšie, ako je to v školách*, napr. ak si vaše dieťa pri riešení úloh z matematiky potrebuje urobiť prestávku na 4 kotrmelce, tak doma s tým nie je „problém“. V domácom vzdelávaní nemusíte začínať o 8 hod. ráno, ak má vaše dieťa iný biorytmus a v tom čase ešte potrebuje spánok – *môžete sa prispôbiť biorytmu vášho dieťaťa*. Ak necháte dieťa vyspať sa, bude sa potom učiť oveľa efektívnejšie, ako keby bolo nevyspaté¹⁹⁷. Domáce vzdelávanie *vám dáva slobodu rozhodovať o čase riadeného učenia*, napr. môžete ísť radšej von, keď je pekne a naopak zostať doma a učiť sa, keď prší alebo je vonku chladno. Domáce vzdelávanie dáva rodine *slobodu rozhodovať aj o mieste učenia*, napr. môžete viac cestovať, zostať u starých rodičov dlhšie a pod.

Domáce vzdelávanie vám umožňuje *ihneď používať moderné štýly a metódy vzdelávania* bez toho, aby ste museli čakať „roky“, kým sa tieto metódy začlenia aj do nášho školského systému.

Napriek tomu, že cieľom vzdelávania je pripraviť dieťa na život, ktorý sa vedie mimo školy a ktorý povedie človek v dospelosti, u väčšiny školských znalostí hľadáme spojitosť so životom len veľmi ťažko. Školské vzdelávanie sa líši od ostatného vzdelávania práve svojou dekontextualizáciou, tzn. objavuje sa izolovane od vecí alebo procesov, ktoré sa dieťa učí v živote alebo pre život¹⁹⁸. Domáce vzdelávanie prebieha obyčajne vo forme, ktorá je pre dieťa

¹⁹⁷ Podľa Národnej správy o zdraví a so zdravím súvisiacom správaní školákov v ich sociálnom kontexte, ktorú vydalo HBSC Slovensko za rok 2022, klesol počet starších školáčok, ktoré spia viac ako 8 hodín na 56 % (11-ročné) a 42 % (15-ročné). Viac ako polovica školákov si musí cez deň pospať: <https://hbscslovakia.com/hbcs-slovensko-2021-2022/>

¹⁹⁸ V. Merlin (2003). Pedagogicko-psychologické aspekty individuálneho vzdelávania. Pedagogika, 53(4), 405–417: <https://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?p=1969&lang=cs>

najprirodzenejšia, teda formou hry alebo zážitkového vzdelávania¹⁹⁹ a späť *prepája učenie so životom*, a to pomáha udržať v dieťati jeho prirodzenú zvedavosť a motiváciu bez vonkajšieho nátlaku.

Domáce vzdelávanie je prirodzená „škola života“, kde sa okrem akademického vzdelania deťom dostane aj veľa praktických zručností a schopností, napr. varenie, šitie, starostlivosť o malé deti, práce na záhrade, starostlivosť o domáce zvieratá, účtovníctvo, domáce opravy aj náhľad do odbornejšieho vzdelania podľa profesie rodičov. Veľkú časť skutočne základných vedomostí, ktoré máme všetci, sme nenadobudli v škole, ale priamo učením sa zo života.

Individuálny prístup k vzdelávaniu napomáha *k zachovaniu vrodenej radosti z učenia sa*. Zachovanie prirodzenej ľudskej radosti z učenia je veľmi dôležité, lebo učenie bude vaše dieťa sprevádzať celý jeho život. Na to si spomeňte, keď vás prepadnú pochybnosti o vašich pedagogických schopnostiach – ak sa vám podarí „len“ nepokaziť vášmu dieťaťu radosť z jeho učenia sa, tak ste svojmu dieťaťu darovali veľmi veľa.

Deti v domácom vzdelávaní *sa učia oveľa rýchlejšie* ako deti v školách. Dôvodov je viac: jednak je to preto, že dieťa učí človek, ku ktorému má blízky vzťah a ktorý ho dobre pozná, ďalej je to vďaka individuálnemu prístupu k učeniu²⁰⁰, ale aj vďaka tomu, že v domácnosti je na rozdiel od školy väčší pokoj a ticho, ktoré umožňujú lepšie sústredenie sa a je tu menej stresu z hodnotenia či porovnávanía sa so spolužiakmi. Na druhej strane, učiteľ v škole trávi nemalú časť vyučovacej doby agendou, ktorá neslúži priamo vzdelávaniu²⁰¹, ale iba na organizačné zabezpečenie chodu triedy: zapisuje do triednej knihy, kontroluje domáce úlohy, napomína iné deti, vyšetruje problémy v správaní detí, píše poznámky rodičom, skúša jednotlivcov pri tabuli, čaká, kým všetci dokončia úlohu a pod. V tomto čase nie sú žiaci angažovaní do vzdelávacieho procesu. V škole sa navyše supľujú niektoré hodiny a dieťa trávi nemajú časť svojho času cestou do školy a zo školy domov. Škola teda v tomto smere pracuje s časom veľmi neefektívne.

K *efektívnejšiemu učeniu* dieťaťa v domácom vzdelávaní prispieva často aj dôvera rodiča v schopnosti a múdrosť svojho dieťaťa, ktorá mu *dodáva vnútornú silu* a stáva sa z nej obvykle „sebanaplňujúce sa proroctvo“, lebo dieťa chce ukázať, že je skutočne také šikovné, ako ho vidíme my²⁰². Naša dôvera ho zároveň učí, ako si dôverovať.

Deti v domácom vzdelávaní majú na svoje vlastné vzdelávanie obyčajne väčší vplyv ako deti v školách, je tu *väčšia autonómia detí*. V mnohých rodinách sa deti môžu rozhodnúť, či chcú predmety striedať, alebo sa učiť v jeden deň len jeden

¹⁹⁹ Ukážky zážitkového vzdelávania slovenských domškolákov nájdete tu:

<https://www.domacaskola.sk/tag/zazitkove-vzdelavanie/>.

²⁰⁰ V. Merlin (2003). Pedagogicko-psychologické aspekty individuálneho vzdelávania. Pedagogika, 53(4), 405–417: <https://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?p=1969&lang=cs> – priemerné dieťa vyučované individuálne dosiahne výsledky 2 % najlepších žiakov v triede, najväčší efekt individuálneho vyučovania (1 učiteľ : 1 dieťa) je u detí s nižšími výkonmi.

²⁰¹ V. Merlin (2003). Pedagogicko-psychologické aspekty individuálneho vzdelávania. Pedagogika, 53(4), 405–417: <https://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?p=1969&lang=cs>

²⁰² Viac o dôvere k deťom, sústredení sa na ich silné stránky a dôležitosťi „sebavýchovy“ samotného rodiča v knihe známeho slovenského psychológa I. Štúra: Kto chce žiť, nech sa kýve, vyd. Premedia, 2014

alebo dva predmety. Ak má dieťa súrodencov, často sa spolu so starším učia aj mladší súrodenci, napr. pri zážitkovom vzdelávaní, ktorého sa zúčastňuje celá rodina, alebo pri spoločnom čítaní kníh či hraní hier. Často dochádza *k súrodeneckému učeniu*, pri ktorom sa starší, alebo v danej oblasti vzdelanejší súrodenec, „delí“ so svojimi vedomosťami a priamo tak učí ostatné deti v rodine – teda stačí, ak sa nejakú vedomosť naučí len jeden zo súrodencov a ostatní sa to dozvedia od neho. Takéto vzdelávanie je efektívnejšie ako školské vzdelávanie aj preto, že vedomosti sa „ukotvujú“ práve poslednou fázou vzdelávania, teda keď dieťa učí niekoho iného. Veľkým darom domáceho vzdelávania je to, že sa pri domácom vzdelávaní veľmi *veľa naučí aj rodič* – a to nielen pri samotnom učení dieťaťa, keď si rodič musí látku občas sám doštudovať, ale aj učením sa od dieťaťa. Dieťa je obyčajne veľkým „učiteľom“ rodiča, pomáha rodičovi najmä v jeho osobnostnom a duchovnom raste.

- **viac času na záujmy a väčší priestor na kreativitu** – Deti v domácom vzdelávaní majú obyčajne menej organizovaného času ako deti v školách, keďže sa dokážu naučiť predpísané učivo oveľa rýchlejšie. *Deti tak získavajú čas pre seba*²⁰³, a tým aj *priestor poznať samých seba*. To je dar, ktorý je v dnešnej dobe hlboko nedocenený. Deti v škole často o tento čas, ktorý potrebujeme v čase detstva venovať sebe, prichádzajú a v dospelosti mnohí nedokážu odpovedať na tú najzákladnejšiu otázku: „Kto som a čo ma v živote baví/zaujíma?“. Deti v domácom vzdelávaní sú vo svojom voľnom čase vystavené tzv. kreatívnej nude (táto nuda vedie deti následne ku kreativite). Tento typ nudy je tu preto, aby dieťa získalo priestor na zamyslenie sa nad tým, čím svoj čas zaplní. Následne ho zaplní tým, čo si samo kreatívne vymyslí. Svoje nápady môže zrealizovať, lebo má na to časový priestor. Deti v klasických školách síce tiež prechádzajú veľmi častými obdobiami nudy, avšak táto nuda nie je obvykle kreatívna, lebo je časovo ohraničená učiteľom alebo daniím v škole a čas po skončení nudy je opäť organizovaný – nie je tu priestor na kreatívne zaplnenie času nápadmi samotného dieťaťa. Deti v domácom vzdelávaní si *vyplnia voľný čas vlastnými záujmami*, často hraním voľných hier. Voľná hra je veľmi dôležitá súčasť učenia sa detí^{204,205}. Deti majú veľa času *učiť sa aj z vnútornej motivácie*²⁰⁶. V konečnom dôsledku tak dieťa získava oveľa širší a často aj hlbší rozsah poznania ako v škole (viac v častiach o [akademických výsledkoch detí v domácom vzdelávaní](#))

²⁰³ Podľa Národnej správy o zdraví a so zdravím súvisiacom správaní školákov v ich sociálnom kontexte, ktorú vydalo HBSC Slovensko za rok 2022, štvrtina jedenásťročných školákov (23 – 26%) má čas na seba len občas alebo nikdy: <https://hbcslovakia.com/hbcs-slovensko-2021-2022/>

²⁰⁴ Viac o dôležitosti voľnej hry v knihe amerického psychológa P. Graya – Svoboda učení, dostupnej v elektronickej verzii zadarmo u vydavateľa tu: <https://blog.tomashajzler.com/clanek/svoboda-uceni-do-kazde-rodiny-aneb-dulezity-kontext-pro-domaci-vzdelavani-ebook-zdarma> alebo v prednáške P. Graya o dôležitosti voľnej hry u detí: <https://www.youtube.com/watch?v=A0NM-xGEwDs>

²⁰⁵ Slobodnej hre sa venuje aj kniha J. a P. Danišovi: Svobodná hra: <https://svobodnahra.cz/kniha/>

²⁰⁶ Viac informácií o význame učenia sa z vnútornej motivácie a o odlíšení od učenia sa z vonkajšej motivácie nájdete v prednáške psychologičky Jany Nováčkovej s názvom „Motivácia detí“: <https://www.youtube.com/watch?v=Knb2gQ7c1Ng&t=256s> alebo aj v prednáške „Nevzdělanost o otázkách vzdělávání je velká“: <https://www.youtube.com/watch?v=qARkTyBF3nA> či v jej útlej knižke s názvom „Mýty ve vzdělávání“

a [skúsenostiach s deťmi po ukončení domáceho vzdelávania](#)). Dieťa sa venuje tomu, čo ho baví a prináša mu radosť, teda svojim silným stránkam. Takto *objavuje a rozvíja svoje dary (talenty)* a stáva sa ešte lepším, často až expertom v oblasti svojho záujmu. V riadenom vzdelávaní, ktoré prebieha v klasických školách, sa kladie veľký dôraz na rozvoj slabých stránok, aby bolo dieťa aspoň priemerné v tom, čo mu nejde²⁰⁷. Domáce vzdelávanie obyčajne nevedie dieťa k mylnému presvedčeniu, že v živote máme rozvíjať najmä to, v čom nie sme dobrí alebo čo nás nebaví, ale naopak máme rozvíjať práve to, v čom sme dobrí alebo čo nás baví. Rozvoj silných stránok *prispieva k väčšej sebadôvere, vysokej sebahodnote a pocitu vnútorného naplnenia dieťaťa*. Zameranie sa na rozvoj silných stránok dieťaťa prispieva v rámci komunity k väčšej diverzite, ktorá je kľúčom k rovnováhe a prosperite celej spoločnosti. Rôznorodosť jednotlivcov spoločnosť obohacuje a prispieva k jej rozkvetu.

Vnútorňú motiváciu dieťaťa nedokážeme zvonku „vyvolať“, my jej len môžeme dať priestor, čo okrem iného znamená, že jej nebudeme zvonku brániť sa rozvinúť. Tým, že dieťaťu dáte čas venovať sa učeniu, ktoré vychádza z jeho vnútornej motivácie, vaše dieťa získa mnohé *trvalé vedomosti* (keď sa dieťa učí to, čo ho zaujíma a dáva mu zmysel, tak to obyčajne nezabúda). Čas na učenie sa z vnútornej motivácie podporí *zachovanie vrodenej samostatnosti* vášho dieťaťa vo vzdelávaní²⁰⁸ ako aj *zachovanie zodpovednosti* za časť svojho vzdelávania. Dieťa sa tak zároveň *učí pracovať so svojimi neúspechmi* (keďže takéto učenie prebieha často experimentovaním, systémom pokus – omyl) a učí sa pracovať aj so svojimi emóciami, ktoré z týchto neúspechov vyplývajú. Takéto učenie sa *vedie úplne prirodzene k rozvoju vytrvalosti* dieťaťa (ak robíme niečo, čo skutočne chceme a nedarí sa nám, máme vnútorný dôvod v tom vytrvať). Dieťa pri vzdelávaní, ktoré je riadené vnútornou motiváciou, nie je pasívnym príjemcom informácii, ale *učí sa, ako aktívne riadiť proces svojho vzdelávania*. Zároveň sa tak učí, ako riadiť svoj život tým, že má aj príležitosť riadiť svoje učenie. Dieťa pri takom učení sa obyčajne nedostáva „naservírované“ odpovede na otázky, ktoré ešte ani nestihlo formulovať – musí si najprv položiť otázku a potom hľadá na ňu odpoveď. Pri tomto vzdelávaní dochádza *k zachovaniu prirodzenej zvedavosti* dieťaťa. Dieťa nie je vedené k tomu, že len niekto druhý mu povie, čo je pre neho dobré, ale *zostáva „napojené“ samo na seba* (na zdroj svojej vnútornej múdrosti, na svoju intuíciu).

Domáce vzdelávanie dáva *príležitosť pristupovať k chybám dieťaťa inak*, ako sa k nim pristupuje v klasickej škole. Klasická škola chyby trestá zlými známami. Avšak chyby sú súčasťou každej cesty k úspechu, sú úplne prirodzenou súčasťou učenia sa. Domáce vzdelávanie *podporuje vrodenuú kreativitu detí* aj tým, že deti sú v prostredí, v ktorom sa nemusia báť robiť chyby (doma deti nie sú známkované ani porovnávané). Kreativita je spojená s preskúmaním neznámych oblastí a tento proces je nevyhnutne spojený s chybami, preto človek, ktorý sa bojí urobiť chyby, stráca svoju kreativitu. Pri domácom vzdelávaní môžete *viac pracovať aj s autokorekciou*, ktorá je z pohľadu dieťaťa veľmi dôležitá. Najlepšie sa dieťa učí na vlastných chybách a keď si ich aj samo

²⁰⁷ Viac o dôležitosti sústredenia sa na rozvoj silných stránok dieťaťa v knihe J. Mühlfeita a K. Novotnej: *Odomykanie detského potenciálu*, vyd. Bizbooks, 2022

²⁰⁸ Pri pohľade na veľmi malé dieťa (napr. 2 – 3 ročné) je zjavne vidieť, že je v riadení svojho procesu vzdelávania samostatné, napr. pozoruje a napodobňuje okolie, dáva „nekonečné“ otázky, robí vlastné pokusy, kde zisťuje, „čo sa stane, ak urobím toto...“ a pod.

nájde, tak si ich dokáže ešte lepšie zapamätať. Klasická škola autokorekcií nedáva veľký priestor, no pri domácom vzdelávaní jej priestor dať môžete.

- **viac pokoja, menej stresu**²⁰⁹ – Bezpečné prostredie (psychicky, emocionálne) je zabezpečené tým, že je tu *absencia strachu zo zlyhania* pri vzdelávaní dieťaťa, keďže sa deti na dennej báze nehodnotia a neskúšajú (písomne ani ústne pred kolektívom). Skúšať dieťa nepotrebujete, keďže doma neučíte taký počet detí ako učiteľ v škole a hneď vidíte, či dieťa učivo vie a či mu rozumie. Strach, ktorý je vyvolaný skúšaním a následným známokovaním blokuje schopnosť učiť sa, a preto sa deti v domácom vzdelávaní učia oveľa efektívnejšie ako deti v klasických školách. V klasických školách „zlá“ známka vedie k strate radosti z učenia a následne môže viesť k strate motivácie ďalej sa učiť, na druhej strane aj „dobrá“ známka vedie k strate vnútornej motivácie, jej nahradením za motiváciu vonkajšiu – známku, teda opäť k strate radosti zo samotného učenia. Učenie sa len pre známku navádza deti k mylnému presvedčeniu, že je v živote normálne pracovať bez radosti len pre odmenu, neskôr peňažnú. Práve toto presvedčenie – že nepotrebujeme cítiť radosť z toho, čo robíme, dnes u mnohých dospelých vedie k vnútornej nespokojnosti. Klasická škola často vedie, aj keď neúmyselne, deti k mylnému presvedčeniu, že by sme mali byť všetci rovnakí, napr. rovnako rýchlo čítať či počítať, ak máme rovnaký vek a známokovaním ich nepriamo vedie k porovnávaniu sa navzájom. V domácom vzdelávaní deti neporovnávame, a teda deti lepšie chápú, že každý človek má iné dary (alebo talenty) a ak je niekto v niečom lepší, obyčajne to aj znamená, že v inom je horší. Pre deti je prirodzené, že každý sme iný. Deti v domácom vzdelávaní nemajú potrebu vedomostne sa porovnávať, keďže sú obyčajne vo vekovo-zmiešanej skupine, ktorá prináša rôzne schopnosti jednotlivých detí, a tým aj prirodzené *sebavedomie dieťaťa zostáva zachované*.

Známkovanie detí v klasických školách ich často vedie k podvádzaniu (napr. deti si robia ťaháky) – najmä v prípadoch, keď si „dobrú“ známku nevedia získať čestne. Táto nečestnosť môže mnohé deti viesť k vnútornému nešťastiu vyvolanému nespokojnosťou s tým, aké sú podľa ich súdenia „nedokonalé“. Tie viac nadané deti naopak musia často v školách svoje nadanie pred spolužiakmi skrývať najmä zo strachu z ich možného výsmechu alebo vylúčenia z kolektívu (pre prílišnú výnimočnosť, ktorú zvyknú učitelia vyzdvihovať a v ostatných deťoch tým často nechtiac namiesto motivácie podnietia závisť a nepriateľstvo). V domácom vzdelávaní nie je dôvod predstierať, že deti vedia niečo, čo nevedia a naopak – teda predstierať, že sú iné ako v skutočnosti sú. Domáce vzdelávanie tak môže *prispieť k zachovaniu čestnosti a úprimnosti dieťaťa*.

Domáce vzdelávanie prináša rodine *viac pokoja*, keďže „odpadá“ skoré ranné vstávanie, ponáhľanie sa a dochádzanie do školy, „odpadajú“ dodatočné domáce úlohy, *všetci majú na seba viac času* a celkovo je *množstvo stresu menšie*. Deti v domácom vzdelávaní môžu jesť domácu stravu. Na rozdiel od detí v klasických školách, *môžu sa najesť, keď sú hladné, napiť, keď sú smädné, môžu sa pohybovať, keď to potrebujú a môžu ísť na WC, keď potrebujú*. Výrazne nižšia miera stresu, spolu s väčším priestorom pre pohyb a pobyt vonku, väčšou mierou

²⁰⁹ Podľa Národnej správy o zdraví a so zdravím súvisiacom správaní školákov v ich sociálnom kontexte, ktorú vydalo HBSC Slovensko za rok 2022, až 40 % 13- a 15-ročných dievčat cíti veľký stres zo školy. Najväčším zdrojom stresu sú písomky a skúšanie: <https://hbcslovakia.com/hbcs-slovensko-2021-2022/>

slobody a pohody vedú k dobrému fungovaniu imunitného systému, a preto deti v domácom vzdelávaní majú obyčajne vytvorené *dobré podmienky k zachovaniu pevného zdravia* (fyzického aj psychického).

- **zdravšie, pevnejšie a rôznorodejšie vzťahy s lepšou komunikáciou a spoluprácou** – Domáce vzdelávanie ponúka celej *rodine možnosť byť viac spolu, viac sa rozprávať a poznať*. Významným prínosom domáceho vzdelávania je posilňovanie rodinných pút²¹⁰. Domáce vzdelávanie vytvára priestor na *odovzdávanie rodinných hodnôt a formovanie charakterových vlastností dieťaťa* (aj rodiča) v oveľa väčšej miere ako škola. V dôsledku toho, že domáce (riadené) vzdelávanie zaberá menej času, dieťa je viac napojené na reálny život a je tu viac priestoru pre budovanie vzťahu rodiča a dieťaťa, viac času a príležitostí na otvorenie „veľkých“ tém aj malých poznámok, cez ktoré rodič prenáša svoje hodnoty deťom. Život v rodine dáva deťom príležitosť darovať svoje talenty iným členom rodiny, naučiť sa ovládnuť vlastné ego sledovaním príkladu rodičov, ďalej dáva príležitosť počúvať rozhovory rodičov, zapájať sa do prác v domácnosti, čím sa formuje charakter detí.

Nutnosť riešenia konfliktov medzi členmi rodiny patrí k veľkým darom domáceho vzdelávania. V škole dieťa po konflikte so spolužiakom nemusí komunikovať aj celé roky, zatiaľ čo hádka medzi členmi rodiny, ktorých nie je možné neskôr ignorovať, si nutne vyžaduje riešenie. Rodič môže byť v domácom vzdelávaní sprievodcom a vzorom pri riešení konfliktov formou rešpektujúcej resp. nenásilnej komunikácie²¹¹, ktorá upriamuje pozornosť dieťaťa na vhodný spôsob vyjadrenia svojich potrieb a učí dieťa ako vnímať potreby iných ľudí.

Deti v domácom vzdelávaní si zachovávajú *silné väzby s rodičmi aj so súrodencami* – súrodenci spolu trávajú oveľa viac času a súrodenecké vzťahy nie sú nahradené vzťahmi s inými deťmi, pri domácom vzdelávaní sú súrodenecké vzťahy len doplnené (nie nahradené) vzťahmi s inými deťmi. Rodina môže dieťaťu ponúknuť *rešpektujúce prostredie*, kde sa dieťa učí rešpektu pozorovaním rešpektujúceho správania rodičov. Dospelí v škole – teda učitelia sú často vzorom autoritatívneho správania²¹² a svojím vzorom učia deti ako hodnotiť iných ľudí²¹³. Tento vzor správania však neskôr dieťa nemôže využiť ako vzor správania pri budovaní svojich priateľských a partnerských medziľudských

²¹⁰ Podľa Národnej správy o zdraví a so zdravím súvisiacom správaní školákov v ich sociálnom kontexte, ktorú vydalo HBSC Slovensko za rok 2022, štvrtina chlapcov a tretina dievčat vo veku 11 rokov sa rozpráva s rodičmi málo alebo vôbec:
<https://hbcslovakia.com/hbcs-slovensko-2021-2022/>

²¹¹ Viac o nenásilnej komunikácii v knihe psychológa M. Rosenberga: *Nenásilná komunikace*, vyd. Portál, 2016

²¹² Podľa výskumu Mgr. M. Bielikovej z oddelenia prevencie a výskumov v oblasti mládeže CVTI SR s názvom „Prejavy násilia na základných a stredných školách“ má rešpektujúce správanie voči žiakom len cca 30 % učiteľov, občas sa k žiakom rešpektujúco správa cca 57 % učiteľov a až 13 % učiteľov sa podľa žiakov nespráva rešpektujúco nikdy (rešpektujúce správanie učiteľov podľa výskumu závisí aj od prospechu žiakov, s klesajúcim prospechom klesá miera rešpektujúceho správania učiteľa):
https://www.cvtisr.sk/buxus/docs//OddMladezASport/Vyskum/vystupy/prejavy_nasilia_na_zs_ss.pdf

²¹³ Viac o rizikách hodnotenia v komunikácii v knihe psychológa M. Rosenberga: *Nenásilná komunikace*, vyd. Portál, 2016

vzťahov, keďže na ich udržanie je potrebné rešpektujúce správanie s čo najväčšou absenciou vzájomného hodnotenia.

Rodič pri domácom vzdelávaní zostáva vzorom správania, hodnôt, kultúry a v mnohých rodinách aj spirituality, teda toho, kto vlastným príkladom dieťa vedie. Pri deťoch v školách je veľmi často rodič nahradený v tejto role kolektívom nezrelých spolužiakov, ktorých hodnoty sú často veľmi vzdialené hodnotám dospelých. Dochádza často k negatívnemu vplyvu vrstovníkov²¹⁴ – k rivalite, šikane vrátane vylúčenia z kolektívu a výsmechu, drogám²¹⁵, predčasnej sexualite alebo preferencii konzumného spôsobu života. Podľa výskumu Slovenského národného strediska pre ľudské práva na slovenských školách z roku 2018²¹⁶ prítomnosť šikany potvrdilo viac ako 50 % žiakov a takmer 30 % žiakov potvrdilo, že bolo priamou obeťou šikany. Podľa výskumu sa deti stretávajú so šikanou najmä od iných detí, ale výskum poukázal aj na existenciu šikany detí zo strany učiteľov. Podľa tohto výskumu väčšina šikany zostáva neodhalená²¹⁷. Kritici domáceho vzdelávania považujú domáce vzdelávanie za priestor vhodný na ukrytie domáceho násillia na deťoch, a preto tvrdia, že je pre deti lepšie, keď sú v školách s učiteľmi, ktorí môžu pomôcť odhaliť domáce násillie. Pre oprávnenosť tejto požiadavky by mali byť školy efektívnymi nástrojmi na odhaľovanie možného násillia na deťoch. No prax nám ukazuje, že dohľad učiteľov často nepostačuje ani na odhaľovanie šikany v školách. Školy síce ojedinele môžu napomôcť s odhalením domáceho násillia, no pri odhaľovaní domáceho násillia je pravdepodobne ich úspešnosť ešte nižšia ako pri odhaľovaní šikany, ktorá sa deje často priamo v areáli školy. Prieskum Inštitútu pre výskum práce a rodiny z roku 2017²¹⁸ zistil, že na Slovensku približne 22 – 34 % dospelých bolo v detstve obeťou domáceho fyzického násillia (nižšie % predstavuje ženy a vyššie mužov). Všetci títo ľudia chodili kedysi do škôl, no málokto z nás vie, že približne každý náš 3. – 4. spolužiak bol obeťou domáceho násillia. Hlavným dôvodom nízkej miery odhalením je fakt, že primárnou funkciou škôl je vzdelávanie a výchova, a nie odhaľovanie domáceho násillia²¹⁹. Podľa vyššie spomenutých štatistík je teda riziko školského násillia vo forme šikany (cca

²¹⁴ Viac o negatívnom vplyve vrstovníkov a dôležitosti zachovania rodičovskej väzby (puta) v knihe kanadského psychológa G. Neufelda a G. Matého: *Držte si své děti*, vyd. PeopleComm, 2022

²¹⁵ Podľa Národnej správy o zdraví a so zdravím súvisiacom správaní školákov v ich sociálnom kontexte, ktorú vydalo HBSC Slovensko za rok 2022, v skupine 15-ročných školákov a školáčok za posledných 30 dní až 32 – 36 % detí konzumovalo alkohol, 14 – 16 % detí bolo opitých, 20 – 24 % detí fajčilo elektronické cigarety, 19 % detí fajčilo cigarety a 5 – 7% detí užívalo marihuanu: <https://hbcslovakia.com/hbcs-slovensko-2021-2022/>

²¹⁶ Slovenské národné stredisko pre ľudské práva – Šikana a kyberšikana na školách 2018: <http://www.snsip.sk/wp-content/uploads/Sikana-a-kybersikana-na-skolach-2018.pdf>

²¹⁷ Podľa Národnej správy o zdraví a so zdravím súvisiacom správaní školákov v ich sociálnom kontexte, ktorú vydalo HBSC Slovensko za rok 2022, len 25 – 30 % 13- a 15-ročných dievčat dôveruje svojim učiteľom: <https://hbcslovakia.com/hbcs-slovensko-2021-2022/>

²¹⁸ Prieskum Inštitútu pre výskum práce a rodiny z roku 2017 o domácom násillí na Slovensku: <https://www.zastavmenasilie.gov.sk/resources/data/Vyber-z-dat-prieskumu-o-domacom-nasili.pdf>

²¹⁹ V škole zvyčajne chýba blízky vzťah medzi žiakom a učiteľom, a teda je tu obyčajne nedostatok dôvery dieťaťa, ktorá je potrebná k zdôvereniu sa učiteľovi s jeho problémami. Svedkami domáceho násillia sú najčastejšie rodina alebo susedia. Tí by mali byť primárnymi nástrojmi odhaľovania domáceho násillia, keďže k nemu majú často fyzicky bližšie ako škola. Preto je dôležité šírenie povedomia o domácom násillí a predovšetkým informovanie širokej verejnosti o tomto probléme a možnostiach pomoci obetiam. Hlavne je dôležité vychovávať deti v láske a rešpekte, aby v dospelosti nemali potrebu byť násilníkmi.

30 %) približne rovnaké ako riziko násilia v domácnosti (cca 27 %), teda školy nepredstavujú voči domácnostiam „bezpečný prístav“, ako tvrdia kritici domáceho vzdelávania. Ak vaše dieťa už bezpečné a nenásilné prostredie má doma, domácim vzdelávaním odstránite riziko šikany, ktoré so sebou podľa štatistík nesie školská dochádzka.

V školách podľa výskumu CVTI SR z roku 2022²²⁰ často dochádza aj k ďalším porušeniam ľudských práv – s ich porušením sa v škole stretla takmer polovica (48,8 %) detí. Okrem najčastejšieho dôvodu porušenia ľudských práv, ktorou bola šikana, frekventovanými typmi porušenia boli aj nemožnosť prejaviť názor (15,4 %) a diskriminácia (12,1 %). Žiaci taktiež uvádzali psychické tresty (6,0 %) alebo fyzické tresty (4,6 %). Niektoré deti sa v škole stretnú s ponukou alebo užívaním alkoholu (4,8 %) alebo v dotazníkoch uviedli iné typy porušenia ľudských práv (5,5 %).

Kritici domáceho vzdelávania hovoria, že domáce vzdelávanie dáva priestor sektám, no riziko, že dieťa vyrastá v rodine, ktorá je členom sekty je rovnaké, či dieťa chodí alebo nechodí do školy²²¹. Darom domáceho vzdelávania oproti vzdelávaniu školskému je však výrazne znížené riziko toho, že dieťa, ktoré bolo doma vzdelávané (a nežije v rodine, ktorá je členom sekty) neskôr vstúpi do nejakej sekty. Spoločným znakom tzv. deštruktívnych siekt sú absencia slobody, autoritárske vedenie, prísne pravidlá, tresty, absencia kritického myslenia členov a tlak na pretrhnutie väzieb s ľuďmi mimo sekty. To sú oblasti, ktoré sú o niečo bližšie školskému vzdelávaniu ako k domácomu vzdelávaniu. Pri domácom vzdelávaní je väčšia sloboda, menej autoritatívneho vedenia, nie sú tu tresty vo forme „zlých“ známok, kritické myslenie sa podporuje vo väčšej miere, ale predovšetkým sú zachované pevné rodinné putá (dieťa sa má kde v bezpečí vyrozprávať, má miesto, kde je prijaté) a rodinné hodnoty sú odovzdávané deťom v silnejšej miere ako u detí, ktoré chodia do škôl, preto deti z domáceho vzdelávania vstúpia neskôr s menšou pravdepodobnosťou do nebezpečnej sekty.

Deti v domácom vzdelávaní majú *lepšie možnosti rozvíjať svoju emocionálnu inteligenciu*, keďže rodinné prostredie je vhodnejšie na jej rozvoj ako prostredie školy. Rodina ponúka čas venovať sa okrem vzdelávania aj emóciám detí. Rodič môže pomôcť dieťaťu bezpečne poznať jeho emócie, môže mu pomôcť ich „zvládať“ resp. prejsť cez silné emócie a dieťa svoje emócie nemusí potláčať. Rodič môže pomôcť dieťaťu, často aj svojím vlastným príkladom, empaticky sa vcítiť do emócií ostatných členov rodiny či komunity.

Deti v klasických školách majú k dispozícii len jedného dospelého na 20 – 30 detí, všetky deti sú v jednej vekovej kategórii, takže v škole chýbajú sociálne zručnejšie staršie deti a cez prestávky chýbajú aj dospelí, ktorí by svoje sociálne zručnosti deťom ukázali príp. usmernili často nezrelé správanie detí. V domácom

²²⁰ Výskum CVTI SR z roku 2022, ktorý realizoval Mgr. T. Runa z oddelenia prevencie a výskumov v oblasti mládeže, s názvom Názory a skúsenosti žiakov ZŠ a SŠ so vzdelávaním a dodržiavaním ľudských práv v školskom prostredí: https://www.cvtisr.sk/buxus/docs//prevencia/Vyskumy_prieskumy_a_analyzy/Nazory_a_skusenosti_ziakov_so_vzdelavanim_a_dodrziavanim_LP_v_skole_2022.pdf

²²¹ Vyjadrenie Cirkevného odboru Ministerstva kultúry SR k riziku zneužitia domáceho vzdelávania sektami: <https://www.domacaskola.sk/wp-content/uploads/2021/01/Min-kultury-sekty-a-DV-anonymizovane.pdf>, podľa ktorého takéto sekty majú skôr tendenciu zakladať vlastné súkromné školy v existujúcom systéme škôl.

vzdelávaní je dostupnejší zrelý dospelý – v priemere 1 dospelý na 2 – 3 deti. Deti v domácom vzdelávaní sú obyčajne vo vekovo zmiešaných menších kolektívoch, ktoré tvoria rodina a kamaráti v domácom vzdelávaní s ich rodinami. Pri stretnutiach rodín s deťmi v domácom vzdelávaní je v kolektíve relatívne veľký počet dospelých, od ktorých sa deti môžu učiť a je tam aj relatívne veľký počet mladších detí, ktoré môžu byť učené staršími deťmi a zároveň sa staršie deti učia byť pri mladších deťoch starostlivé, trpezlivé, nápomocné a empatické²²². Darom domáceho vzdelávania je často práve *lepšia socializácia detí* (viac v časti [socializácia detí v domácom vzdelávaní](#)). Deti majú viac času, ktorý môžu venovať budovaniu rôznorodých vzťahov s ľuďmi rôzneho veku, napr. tým, že nechodia do školy, môžu zostať u starých rodičov dlhšie, majú viac času na rozhovory s rodičmi, susedmi, dôchodcami, ktorí vonku venčia svojich psov, viac času na krúžky či voľnú hru so súrodencami a kamarátmi. Deti môžu tráviť čas s priateľmi, s ktorými ich spájajú vzájomné sympatie alebo spoločné záujmy.

Domáce vzdelávanie dáva priestor pre všetky deti bez ohľadu na ich diagnózy či schopnosti. Komunita detí v domácom vzdelávaní bežne zahŕňa práve deti s rôznymi diagnózami, ktoré škola vylúčila. Inklúziu v komunite detí v domácom vzdelávaní nie je treba riešiť, keďže toto *prostredie je prirodzene inkluzívne*.

Deti v domácom vzdelávaní dostávajú oveľa *väčší priestor ku komunikácií* ako deti v škole. V klasickej škole sa žiaci počas vyučovania nemôžu navzájom rozprávať. Je tam väčšinu času hromadné, frontálne vyučovanie, pri ktorom zvyčajne jednotliví žiaci komunikujú s učiteľom minimálne. S učiteľom obyčajne nevedú ten typ obojstrannej komunikácie ako s rodičom, učiteľovi často žiak len odpovedá na otázky a témy určuje učiteľ. V škole sa mnohé deti boja komunikovať s učiteľom aj z toho dôvodu, že ich komunikácia je učiteľom následne hodnotená a často je hodnotená aj inými deťmi – najmä v prípade, keď dieťa „príliš veľa vie“, dochádza počas prestávok k výsmechu od spolužiakov. Deti v domácom vzdelávaní nie sú za nesprávne odpovede v komunikácii hodnotené, preto sa v nich nebuduje podvedomý strach z komunikácie s dospelými. Domškolácke deti obyčajne prekvapia ostatných dospelých svojou odvahou komunikovať, ako aj vzhľadom na vek vyzretou komunikáciou so širokou slovnou zásobou a priamym pohľadom do očí. Komunikácia je v domácom vzdelávaní jeden z dôležitých prostriedkov udržiavania dobrého vzťahu, ale aj jeden z najprirodzenejších spôsobov učenia sa detí.

Rodič ako učiteľ nie je zvyčajne v role autority, ktorá hlása jedinou pravdu, ale skôr sprievodca vo vzdelávaní dieťaťa, otvorený hľadať viaceré pohľady na to, čo je pravdivé (napr. rodič v role učiteľa uzná aj iný postup výpočtu príkladu matematiky ako ten v učebnici, ak je správny – v školách učiteľia často iné postupy, ako tie čo sú uvedené v učebnici, neuznávajú). Domáce vzdelávanie *prispieva ku kritickému mysleniu* detí aj tým, že rodič dieťa neznámkuje, a preto dieťaťu nič nebráni kriticky pristupovať k myšlienkam, ktoré rodič prezentuje. Ak žiak v škole nesúhlasí s niečím, čo tvrdí učiteľ, obyčajne kriticky nepristupuje k týmto myšlienkam, keďže je zvyčajne za ich presné zopakovanie známkovaný. Rodič nevystupuje v role človeka, ktorý vie všetko. V škole majú deti odborníkov na jednotlivé predmety a dieťa sa môže dostať do ilúzie, že by neskôr v živote

²²² Pre lepšie pochopenie významu vekovo zmiešaných kolektívov pre deti odporúčame nasledovný článok (rozdelený do troch častí) od amerického psychológa Petra Graya s názvom „Prestaňme deti rozdeľovať do skupín podľa veku I., II. a III.“: <http://www.slobodaucenia.sk/clanok/segregacia-deti-podla-veku-1>

malo všetko vedieť (čo môže viesť k zníženiu sebavedomia dieťaťa v dôsledku hodnotenia vlastnej neznalosti). Rodičovi sa môže stať častejšie ako učiteľovi v škole, že si odpoveď na otázku dieťaťa musí s dieťaťom vyhľadať. Tým ukazuje dieťaťu, ako sa informácie vyhľadávajú a ukazuje mu aj to, že v živote nemusíme všetko vedieť, ale že je dôležité vedieť si informácie dohľadať.

Domáce vzdelávanie *podporuje aj spoluprácu* detí, keďže deti v domácom vzdelávaní sú k spolupráci priamo vedené. Deti v školách sú skôr vedené k súťaživosti a spolupráca im je často zakazovaná (napr. nesmú si navzájom radiť).

Domáce vzdelávanie je spojené s mnohými príležitosťami a nakoniec vyzerá presne tak, ako si vzdelávanie zariadite vy, na rozdiel od školy, ktorá vyzerá tak, ako sa to podarí zariadiť niekomu inému. K darom domáceho vzdelávania, ako už bolo spomenuté aj vyššie, nepatrí len to, čo sa dieťa naučí, ale často je veľkým darom aj to, čo sa s vami nenaučí a naučilo by sa v prostredí školy (napr. od nezrelých vrstovníkov).

4.2.2. Nevýhody domáceho vzdelávania

Domáce vzdelávanie nemá jednoznačné nevýhody, avšak prináša niekoľko výziev, ktoré musí rodič vyriešiť, aby sa z nich nestali nevýhody. Ak sa vám ich podarí vyriešiť, môžu sa tieto výzvy dokonca premeniť na dary domáceho vzdelávania, a naopak, ak si s nimi nebudete vedieť poradiť, môžu sa z výziev stať nevýhody domáceho vzdelávania. K výzvam domáceho vzdelávania patria (prvá v poradí je výzva z pohľadu dieťaťa, ostatné sú výzvy z pohľadu rodiča):

- **preskúšanie** – Preskúšanie dieťaťa z domáceho vzdelávania je na rozdiel od skúšania detí v klasickej škole *komisionálne* (to platí pri školákoch, pokiaľ nie sú v individuálnom vzdelávaní zo zdravotných dôvodov). Preskúšanie je z *látky za celý polrok zo všetkých predmetov*. Môže to byť náročné najmä pre deti vo vyšších ročníkoch ZŠ, kde je látka za celý polrok pomerne veľa. Deti v školách v dennej forme vzdelávania sú preskúšané tak, že látka im je „rozkúskovaná“ a obyčajne na polroka nie sú preskúšané z celej polročnej látky (mnohé deti si ju už ani nepamätajú). Túto výzvu je možné eliminovať tým, že dieťa zapíšete do niektorej zo škôl, ktorá má skúsenosti so skúšaním domácich školákov, teda pozná ich špecifiká, napr. umožňuje aj portfóliové preskúšanie niektorých predmetov²²³.

Dieťa je *preskúšané* pre neho *cudzími ľuďmi v cudzom prostredí*, niekedy bez prítomnosti rodiča. Prítomnosť rodiča je na komisionálnom preskúšaní možná podľa školského zákona, ak o to rodič požiada a riaditeľ s tým súhlasí. Keďže deti v domácom vzdelávaní nie sú počas roka skúšané, majú so skúšaním málo skúseností (najmä mladšie deti), a niekedy je pre rodiča ťažké upozorniť dieťa vopred na všetky pre absolventov klasických škôl bežné zvyklosti, ktoré sa týkajú preskúšania, napr. zákaz spolupráce alebo preskočiť príklad, keď dieťa nevie a radšej riešiť to, čo vie, lebo čas môže uplynúť a nebude možno čas to dokončiť a pod. Pre zmiernenie tejto výzvy je dobré vybrať si školu, ktorá povoľuje aj prítomnosť rodiča na preskúšaní, teda vaše dieťa nebude len s cudzími ľuďmi a získate tým aj skúsenosť, ako sa vaše dieťa na skúške správa, či ste dieťa o priebehu skúšky naučili všetko, alebo je tam ešte niečo, na čo je treba ho upozorniť alebo mu dodatočne opäť pripomenúť.

Počas skúšky je *skúšajúci iná osoba ako učiteľ* – to môže spôsobiť na skúškach neopodstatnene horšiu známku dieťaťa, lebo dieťa môže dostať zadanie formou, ktorej nerozumie (lebo sa s touto formou zadania predtým nestretlo) alebo učiteľ používa výrazy, ktoré dieťa nepozná, a potom aj keď dieťa má vedomosti, môže to vyzeráť, že ich nemá. V školách sa učiteľ sústreďuje v preberanej látke na témy alebo oblasti, ktoré budú na preskúšaní/písomke, no pri domácom vzdelávaní rodič nemusí odhadnúť oblasti, ktoré budú skúšané. Túto výzvu je možné eliminovať väčšou komunikáciou s kmeňovou školou, získaním čo najpodrobnejších informácií o skúškach, typoch zadaní úloh na teste a pod.

Výzvy spojené s preskúšaním môžete už vyššie spomenutými postupmi zmierniť, ale táto jediná zo všetkých výziev sa nikdy nemôže stať nevýhodou domáceho vzdelávania. Komisionálne preskúšanie môže síce pre dieťa predstavovať stres,

²²³ Viac informácií o tom, čo je portfóliové preskúšanie, v článku doc. PhDr. K. Jančaříkovej, PhD. – Portfóliové hodnotenie v domácim vzdelávaní: <https://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/969/PORTFOLIOVE-HODNOCENI-V-DOMACIM-VZDELAVANI.html>

ale celková miera stresu je pre dieťa výrazne nižšia ako miera každodenného (kontinuálneho) stresu zo skúšania alebo hodnotenia u školských detí. Po komisionálnom preskúšaní nie je dieťa navyše vystavené výsmechu spolužiakov („bifľoš“ alebo „šprt“) za to, že vedelo príliš veľa. Zároveň deti v domácom vzdelávaní neprežívajú preskúšanie až tak stresujúco ako deti z klasických škôl. Dôvodom je fakt, že obyčajne nie je preskúšanie v ich mysli spojené so strachom zo zlyhania, tak ako je to bežne u detí v školách (nezvyknú mať negatívne zážitky z minulosti). Tento väčší pokoj, niekedy aj radosť z preskúšania, sú prítomné najmä u detí, čo do školy nikdy predtým nechodili. Navyše polročné preskúšanie je aj dobrá príprava dieťaťa na vysokú školu, kde sa podobným spôsobom skúša bežne.

- **chýbajúce finančné ohodnotenie práce rodiča** – Možnosti, ako si poradiť s touto výzvou, popisujeme v časti o [financiách a organizácii domáceho vzdelávania](#). Táto výzva vám môže otvoriť možnosť zárobku, nad ktorou ste predtým neuvažovali, alebo ste nemali odvahu sa do nej pustiť, napr. môžete začať s prácou na živnosť, o ktorej ste vždy snívali a pod.
- **vyššia náročnosť spojená s výberom vhodnej školy** – Kmeňová základná škola dostáva za deti v domácom vzdelávaní len 10 % normatívu denného žiaka. Vzhľadom na to, ale aj na množstvo povinností, ktoré sú spojené s vedením administratívy a skúšaním detí, je veľká časť riaditeľov základných škôl od prijímania detí na individuálne vzdelávanie odradená. V súčasnosti je však stále dostatok škôl pre záujemcov o domáce vzdelávanie, aj keď je *možné, že vhodnú školu nájdete ďaleko od vášho bydliska*. Túto výzvu vám pomôže prekonať vzájomné zdieľanie skúseností rodičov, ktorí už majú deti v domácom vzdelávaní na rôznych školách, ktorí vám môžu svojimi referenciami pomôcť nájsť tu vhodnú školu práve pre vás²²⁴.
- **vyššia časová a finančná náročnosť spojená so vzdelávaním** – Výber a nákup vhodných učebníc, nákup alebo výroba učebných pomôcok, organizácia výletov, stretnutí a iných podujatí pre deti v domácom vzdelávaní, sledovanie ponuky/programov výstav, galérií, múzeí, príprava rodiča na vzdelávanie, ako aj samotné vzdelávanie detí si vyžadujú čas aj financie. Túto výzvu pomáha vyriešiť udržiavanie kontaktov s inými rodičmi, ktorí majú deti v domácom vzdelávaní – rodičia si môžu dať navzájom tipy na zaujímavé učebnice a učebné pomôcky, môžu si ich medzi sebou požičiavať, rodičia môžu spoluorganizovať akcie pre deti a navzájom si dávať tipy na zaujímavé akcie pre deti v okolí alebo si pomáhať so samotným učením detí a pod.

V prípade, že zveríte vzdelávanie vášho dieťaťa učiteľovi alebo vzdelávacej skupine, je individuálne vzdelávanie spojené s vyššími nárokmi na financie a môže to byť pre vás aj časovo náročné kontrolovať, či sa vaše dieťa vzdeláva podľa jeho individuálneho vzdelávacieho programu (pri školákoch) alebo podľa určeného obsahu individuálneho vzdelávania (pri predškolákoch).

²²⁴ Zoznam škôl, ktoré sú naklonené domácomu vzdelávaniu, nájdete na našej stránke: <https://www.domacaskola.sk/kmenoveskoly/>

- **nesúhlas rodiny alebo nepochopenie okolia** – Keďže táto forma vzdelávania na Slovensku nie je bežná, často sa rodičia detí na domácom vzdelávaní stretávajú s kritikou a nepochopením rodiny či okolia²²⁵. Rodičia túto výzvu zvyknú riešiť stretávaním sa s inými rodinami, ktoré majú deti v domácom vzdelávaní a poskytovaním si potrebnej vzájomnej podpory. Tiež pomáha uvedomenie si, že svoje rozhodnutie nemusíte pred okolím obhajovať a pomáha aj vnútorné prijatie faktu, že okolie to niekedy vidí inak. V praxi sa stretávame s tým, že časom sa nesúhlas rodiny a okolia postupne mení na prijatie a niekedy dokonca na podporu, najmä keď na deťoch vidieť, že sú spokojné, šťastné, dobre socializované a vzdelané.
- **viac času potrebného na aktívne vyhľadávanie kontaktov** – V rodinách, v ktorých je len jedno dieťa, a ktoré zároveň žijú v oblastiach, kde je domáce vzdelávanie zriedkavé, môže nastať nedostatok kamarátov na hranie pre deti na domácom vzdelávaní. Keďže väčšina ostatných detí trávi veľkú časť dňa v školách, rodičia detí v domácom vzdelávaní musia vyhľadávať kontakty medzi sebou aktívne (možnosti, ako sa nakontaktovať na iné rodiny s deťmi v domácom vzdelávaní, nájdete v časti [sieťovanie a podpora rodín v domácom vzdelávaní](#)) alebo môžu prihlásiť dieťa na poobedný krúžok, kde si dieťa nájde kamarátov, či na skauting, ktorý umožňuje dostať dieťa do vekovo zmiešaného kolektívu, ďalej môžu dieťa zoznámiť s deťmi susedov, s ktorými sa môže hrať dieťa v poobedných hodinách, alebo pozvať na návštevu známych, ktorí majú deti, chodiť s nimi na výlety, dovolenky a pod. Rodič tiež môže k svojmu doma vzdelávanému dieťaťu zobrať na domáce vzdelávanie iné dieťa, alebo po dohode s rodičom vyzdvihnúť kamaráta/kamarátku zo školskej družiny (školského klubu) v poobedných hodinách domov na pohranie sa alebo môže požiadať kmeňovú školu, inú ako kmeňovú školu alebo blízku vzdelávaciu skupinu o to, či by dieťa mohlo chodiť k nim len do družiny v poobedných hodinách. S rastúcim počtom detí v domácom vzdelávaní bude tento problém čiastočne miznúť, no v súčasnosti je ešte stále nutná aktívna účasť rodiča na hľadaní a vytváraní kontaktov.
- **vyššia psychická náročnosť pre rodiča** – Táto výzva vyplýva z toho, že rodiny vo forme širokej rozvetvenej rodiny a komunity boli nahradené nukleárnymi rodinami (t. j. mama, otec a deti). Pre rodičov detí so špeciálnymi potrebami môže byť táto náročnosť ešte vyššia. Rodič s deťmi v domácom vzdelávaní je na dennej báze pri silných emóciách a vzťahových konfliktoch detí (najmä medzi súrodencami). Rodič ako sprievodca dieťaťa týmito silnými emóciami sa môže z toho cítiť *vyčerpaný*. Vlastné deti vedia lepšie ako ktokoľvek iný „vytiahnuť“ z rodiča jeho vlastné potlačené emócie, ktoré v detstve pri nevedomky nerešpektujúcej výchove jeho vlastnými rodičmi musel potlačiť, napr. pocit hnevu, bezmocnosti a iné. Rodičom sa tu však na druhej strane otvára veľký priestor na

²²⁵ V praxi sme sa stretli aj s nahlásením domškoláckej rodiny „na sociálku“, ktorá následne prišla do rodiny preveriť, či nedochádza k zanedbávaniu dieťaťa. Ak je „problém“ len v tom, že rodina doma vzdeláva svoje dieťa, pre ktoré má v kmeňovej škole vybavené individuálne vzdelávanie a o ktoré sa riadne stará, úradníci po preverení prípad z našich skúseností uzavrujú s tým, že k zanedbávaniu nedochádza.

sebazdokonalenie²²⁶. Je dobré, ak sa rodič naučí, ako zvládať svoje vlastné emócie²²⁷ – prijme ich spolu emóciami dieťaťa.

V rodinách s malými deťmi môže byť *ťažšie vzdelávať staršie dieťa, ak vás mladšie dieťa alebo deti často vyrušujú a pýtajú si vašu pozornosť*. Tu vám môže pomôcť vaša kreativita, napr. pripravte si pre mladšie deti zaujímavé hračky, dajte im staré pracovné zošity na hranie alebo vyplňanie, zapojte ich do (zážitkového) vzdelávania alebo požiadajte o pomoc starých rodičov či susedov, príp. sa staršie dieťa môže učiť s jedným rodičom, pokiaľ sa druhý rodič venuje mladšiemu súrodencovi (napr. môžete sa učiť poobede – po návrate druhého z rodičov z práce), či cez víkend, alebo keď mladší súrodenec spí – teda vtedy, kedy to celej rodine najviac vyhovuje.

Rodič môže mať pocit *nedostatku dospelých v svojom okolí*. Tu je riešením, ak rodič aktívne vyhľadá spoločnosť dospelých – môžu to byť ďalší rodičia detí na domácom vzdelávaní. Pri spoločných stretnutiach takýchto rodín sa deti hrajú a dospelí sa porozprávajú, príp. je možné stretávať sa so susedmi alebo častejšie so starými rodičmi.

Rodič môže tiež zažiť pri domácom vzdelávaní *pocit frustrácie*, ktorý môže prísť, ak zistí, že riadené vzdelávanie nejde tak „ľahko“, ako si predstavoval, alebo ak sa rozhodol pre domáce vzdelávanie z dôvodu nespokojnosti s klasickým školským systémom a nepodarí sa mu pri niektorom predmete žiadnym spôsobom zaujať dieťa (pri chýbajúcej vnútornej motivácii dieťaťa). Ak ani vysvetlenie súčasných legislatívnych požiadaviek na vzdelávanie detí nedokáže byť postačujúce k tomu, aby sa dieťa učilo to, čo nechce, vtedy je rodič často nútený pristúpiť k nástrojom škôl – teda použiť nástroje vonkajšej motivácie. To môže byť pre rodiča, ktorý vnútorne nesúhlasí s týmto prístupom k vzdelávaniu, ťažšie, ako pre učiteľa v škole, ktorý obvykle týmto štýlom učí deti celý život. Náročné pre rodiča môže byť aj to, že dieťa vám za to pravdepodobne nebude vďačné – najmä ak predtým nikdy nechodilo do školy a nedokáže vidieť dary, ktoré mu domáce vzdelávanie prináša v porovnaní so školským vzdelávaním. Tu je pre zachovanie duševnej pohody rodiča dobré prijatie toho, čo „je“ – čo momentálne človek nemôže zmeniť a prijatie toho, že to robíme najlepšie v danom okamihu a za danej situácie, ako vieme.

Rodičia si pri domácom vzdelávaní musia dať aj pozor na *možné vyhorenie*, spôsobené tým, že si na seba „naložia“ príliš veľa práce – domácnosť, vzdelávanie dieťaťa, starostlivosť o viacerých súrodencov, zamestnanie/živnosť a pod.). Tu je dôležité, aby si rodič (obyčajne mama) s deťmi na domácom vzdelávaní sám aktívne našiel a vyhradil čas na seba a svoje záľuby, zapojil viac ľudí do starostlivosti o mladšie deti či domácnosť – pomôcť môžu staršie deti, partner, starí rodičia, príp. si môžete zaplatiť pomoc v domácnosti a pod. Teda nesnažte sa všetko urobiť „sami“, ale ak je to potrebné, požiadajte o pomoc. Základom úspechu domáceho vzdelávania sú šťastní a spokojní rodičia.

²²⁶ K téme vyhorenia a podobných pre rodiča náročných situácií, ako napr. hnev, hranice a pod. pri domácom vzdelávaní, odporúčame rozhovory s terapeutkou a domškoláckou mamou Renátou Ježkovou zo série rozhovorov „Rodiče jsou taky lidi“:
<https://www.youtube.com/playlist?list=PLF3z0mHEWiiUKSVacD4JDln34tCqEFXQL>

²²⁷ Viac v prednáške Martiny Vagáčovej s názvom „Ako pracovať s emóciami“:
<https://www.youtube.com/watch?v=ICxqBxHznAU&t=20s>

Všetky tieto výzvy môžu byť pre rodiča aj obrovskými darmi, lebo ho vedú k sebazdokonaľovaniu, kreativite, príležitosti zoznámiť sa s mnohými zaujímavými ľuďmi v rámci domškoláckej komunity, k optimalizácii vlastnej práce, uvedomeniu si, že ako sa hovorí „menej je často viac“, k zlepšeniu prístupu k sebe samému, lepšej schopnosti nastaviť si zdravé hranice a uvedomeniu si dôležitosti venovania sa vlastným záľubám, a teda prispievajú k jeho osobnostnému rastu. Rodič, ktorý prijme tieto dary, môže byť lepším vzorom pre svoje dieťa.

Tu si môžete pozrieť dve zaujímavé videá z Konferencie domáceho vzdelávania 2022 o výzvach, s ktorými sa môžete stretnúť v priebehu domáceho vzdelávania a možnostiach ich riešenia:

- panelová diskusia s domškoláckymi mamami na tému Balans v živote domškoláckej mamy:
<https://www.youtube.com/watch?v=Oj3oK0IZ830&list=PLtGID9chgYwQgrTBQD0vVbW9svOKXTWla&index=4&t=1101s>,
- prednáška koučky a domškoláckej mamy Zuzany Valábkovej na tému Pokojne v divokých vodách domáceho vzdelávania:
https://www.youtube.com/watch?v=MrkOtS7zy_Q&list=PLtGID9chgYwQgrTBQD0vVbW9svOKXTWla&index=1&t=16s (prednáška začína od 5. minúty).

4.3. Štýly domáceho vzdelávania

Jednou z hlavných výhod domáceho vzdelávania je sloboda zvoliť si spôsob vzdelávania, ktorý najviac vyhovuje dieťaťu aj rodine. Keďže každá rodina a každé dieťa sú jedinečné, aj domáce vzdelávanie je u každého niečím špecifické. Všetky štýly však majú čosi spoločné – rodič má záujem dieťa aktívne sprevádzať alebo vzdelávať a má na zreteli jeho psychické a fyzické zdravie. V tejto časti vám ponúkame prehľad štýlov domáceho vzdelávania. Ak si ten svoj ešte len hľadáte, môžete sa inšpirovať alebo nájsť aspoň svoj smer.

Štýly domáceho vzdelávania z pohľadu riadenia procesu vzdelávania:

- **riadené vzdelávanie**, tzv. striktná škola doma – Tento štýl kopíruje spôsob vzdelávania v školách s použitím učebníc, pracovných zošitov a rozvrhu. Rodič/vzdelávateľ pri vyučovaní predkladá učebnú látku, často využíva formu výkladu, dieťa vykonáva určené činnosti na osvojenie si a utvrdenie učiva podľa pokynov rodiča/vzdelávateľa. Vzdelávanie teda riadi rodič/vzdelávateľ a dieťa nijako nezasahuje do rozhodovania o tom, čo, kedy a ako sa bude učiť.
- **sebariadené vzdelávanie**, tzv. unschooling²²⁸ – opak riadeného vzdelávania. Vzdelávanie riadi dieťa, rodič/sprievodca ho však aktívne sprevádza. Dieťa určuje, čo, kedy a ako sa chce učiť a rodič/sprievodca sleduje potreby a záujmy dieťaťa a reaguje na nich. Sprievodca dieťa inšpiruje a ukazuje mu okolitý svet, rozmanitosť života v našej spoločnosti a rôznorodosť ľudí v nej. Tým úplne prirodzene dieťa vedie, ale neurčuje mu, čo presne sa z tej širokej palety informácií má naučiť. Unschooling neznamená zanedbávanie dieťaťa, ani ponechanie detí napospas osudu a bezhraničnej svojvôli²²⁹. Pri tomto štýle vzdelávania je teda rodič (alebo iná osoba) sprievodcom vo vzdelávaní dieťaťa, avšak ponecháva si „kormidlo v ruke“ tým, že nastavuje hranice a zabezpečuje dieťaťu vhodné a podnetné vzdelávacie prostredie, napríklad zabezpečí knihy podľa záujmu dieťaťa, návštevu výstavy, galérie, múzea, zaplatí kurzy, umožní dieťaťu cestovať, nakúpi technické vybavenie, zaobstará vzdelávacie pomôcky, zabezpečí stretnutia s inými ľuďmi rôzneho veku a záujmov. Dieťa sa v takomto prostredí učí najmä hrou, cez svoje zážitky, vlastné skúsenosti, pozorovaním a pod. Je to vzdelávanie, ktoré vychádza zo záujmov dieťaťa a stavia na jeho reálnych životných skúsenostiach. Sebariadené vzdelávanie je najprirodzenejšou formou edukácie, ktorú pozná každý človek. Týmto spôsobom sa totiž vzdelávajú všetky deti prirodzene prvé tri roky svojho života, keď sa naučia napríklad chodiť a hovoriť materinským jazykom. A týmto štýlom sa bežne ďalej učí aj dospelá populácia po ukončení školskej dochádzky. Stačí si uvedomiť, koľko sa toho ešte v živote naučíme po ukončení štúdia. Úplný unschooling je na Slovensku v kontexte povinnej školskej dochádzky²³⁰ nereálny, keďže máme stanovený povinný obsah vzdelávania. Tento štýl sa

²²⁸ Viac informácií o unschoolingu: <https://www.svobodauceni.cz/faq/>

²²⁹ Viac o tom v článku amerického psychológa P. Graya – 100 rokov detskej slobody: <https://www.domacaskola.sk/100-rokov-detskej-slobody-peter-gray-o-skole-summerhill-demokratickych-skolach-a-slobode-vo-vzdelavani/>

²³⁰ Od septembra 2021 sa začalo na Slovensku uplatňovať povinné predprimárne vzdelávanie detí vo veku 5 rokov, povinná školská dochádzka je na Slovensku od 6. – 16. roku veku dieťaťa.

v jeho čistej podobe môže použiť len v krajinách, ktoré nemajú predpísaný povinný obsah vzdelávania, napríklad niektoré štáty USA alebo Spojené kráľovstvo.

- **kombinácia riadeného a sebariadeného vzdelávania**, tzv. demokratická škola doma – Väčšina domškoláckych rodín na Slovensku kombinuje riadené a sebariadené vzdelávanie a majú demokratickú školu doma²³¹. Pri demokratickej škole doma si dieťa v daných medziach môže zvoliť, ako sa bude učiť, ale minimálny obsah jeho vzdelávania je vopred určený školským vzdelávacím programom. V domácom vzdelávaní v nižších ročníkoch sa môžete viac priblížiť k unschoolingu a vo vyšších ročníkoch sa naopak pravdepodobne viac priblížite k riadenému štýlu vzdelávania. Je to dané najmä tým, že vo vyšších ročníkoch je nepravdepodobné, že by záujmy vášho dieťaťa plne pokryli školský vzdelávací program. Aj napriek tomu, že sebariadené vzdelávanie detí vo veku povinnej školskej dochádzky v jeho čistej forme nie je na Slovensku realizovateľné, v mnohých rodinách je prirodzeným doplnkom riadenej časti domáceho vzdelávania. V časti z názvom [Ako môže vyzeráť domáce vzdelávanie – pohľad do rodín](#) môžete nazrieť do domáceho vzdelávania rodiny, ktorá kombinuje riadené a sebariadené vzdelávanie u dieťaťa na 1. stupni ZŠ.

Štýly domáceho vzdelávania z pohľadu uplatnených metód:

Pri domácom vzdelávaní môže rodič (alebo iná osoba) učiť dieťa prostredníctvom osobného kontaktu, alebo sa dieťa môže učiť aj s použitím informačných a komunikačných technológií, tzv. **e-learning** (elektronické vzdelávanie)²³². Mnohé rodiny využijú aspoň na zopár predmetov niektorý zo širokej ponuky online či off-line kurzov a programov (napr. KhanAcademy, code.org, Duolingo a pod.), niektoré deti majú online hodiny so zahraničným lektorom na výučbu cudzieho jazyka, pozerajú dokumentárne a vzdelávacie filmy, hrajú edukačné hry a podobne. Tento štýl bol medzi slovenskými domškolákmi na 2. stupni ZŠ rozšírený aj preto, že školský zákon až do septembra 2021 neumožňoval domáce vzdelávanie na 2. stupni ZŠ na žiadosť zákonného zástupcu. Mnohí rodičia tak zapísali deti do školy v Česku (Školy Březová), ktorá ponúka dobrovoľné online hodiny.

Montessori vzdelávanie²³³ – založené na učení Marie Montessori, opiera sa okrem pripraveného prostredia aj o zmiešané vekové skupiny, ktoré pri domácom vzdelávaní zabezpečí komunita detí v domácom vzdelávaní alebo súrodenci a o učiteľa vyškoleného v Montessori pedagogike²³⁴. Montessori metóda využíva neprerušované pracovné bloky. Zahŕňa v sebe nielen filozofiu rozvoja dieťaťa, ale hlavne konkrétne praktické postupy s množstvom detailne premyslených pomôcok. V Montessori pedagogike sa kladie dôraz na spojenie telesnej a duševnej aktivity (je to tzv. celostné

²³¹ Výsledky prieskumu OZ Domáce vzdelávanie na Slovensku z roku 2020 (časť Vyučovaci štýl): https://www.domacaskola.sk/wp-content/uploads/2021/11/Prieskum_2020_Vyhodnotenie.pdf

²³² Viac informácií o e-learningu nájdete tu: https://spu.fem.uniag.sk/konferencie_a_seminare/ki/itvrav2007/zbornik/Polak_Polakova.pdf

²³³ Viac informácií o Montessori pedagogike nájdete tu: <http://www.montessoria.sk/montessori>

²³⁴ Kurzy Montessori pedagogiky sú napr.: <https://alfamilia.sk/harmonogram-kurzov-montessori-a-prihlasky/>, <https://www.facebook.com/PonteMonte/> alebo <http://www.montessoria.sk/kurzy-a-seminare/prebiehajúce-kurzy/diplomovy-kurz-montessori-pedagogiky-12m>

učenie). Pohyb umožňuje, aby sa v mozgu spracovávali informácie získané z vonkajšieho sveta prostredníctvom zmyslov a v dôsledku toho vznikajú nové nervové spojenia a nervová sústava dozrieva. Aby bolo učenie úspešné, musí vychádzať z konkrétneho poznania z manipulácie s predmetmi, teda z vlastnej skúsenosti. Rastúcemu dieťaťu má byť umožnené využívať svoje pohybové orgány aj pri učení sa, nielen pri hrách. Práca rukami umožňuje dieťaťu sústrediť sa na činnosť, prostredníctvom ktorej poznáva veci, chápe javy a rozvíja myslenie a reč. Výhodiskom je ponúknuť deťom intelektuálne podnety v správnom čase – v senzitívnom období vývinu a správnu formou²³⁵.

Waldorfské vzdelávanie²³⁶ – rozhodujúci princíp waldorfského učebného plánu spočíva v zladení učebných obsahov a učebných foriem s procesmi detského učenia a stupňami ľudského rozvoja v detstve a mladosti. Výučba je od začiatku orientovaná na podporu rozvoja vnútornej ľudskej slobody. V prvých školských rokoch, v ktorých začína dozrievať schopnosť samostatného úsudku detí, je „názorná“ výučba podstatným princípom vyučovania. Učiteľ narába so skutočnosťami tak, aby žiaci spolu s tým, čo je zrejmé, zákonité a podstatné vo veciach, pochopili a zažili to prostredníctvom obrazov. Kľúčovým aspektom je snaha aktivizovať pri učení všetky tri zložky ľudskej duše – myslenie, cítenie a vôľu. Dôležitým prostriedkom, ako efektívne usporiadať výučbu, sú vyučovacie epochy. Epocha je obdobie spravidla štyroch týždňov, počas ktorých sa intenzívne vyučujú „hlavné“ predmety: slovenský jazyk, matematika, prvouka, prírodoveda, vlastiveda, prírodopis, zemepis, dejepis, fyzika, chémia. Táto intenzívnosť umožňuje, podľa waldorfskej pedagogiky, zahĺbiť sa do predmetu a podstaty látky oveľa viac, ako to umožňuje klasická organizácia vyučovacích hodín. Po tomto období nasleduje „čas zabudnutia“ na látku, ktorá sa však v novej sile vynorí, keď epocha znova príde na rad. Sú aj oblasti, ktoré vyžadujú priebežné cvičenie (napr. umelecké výchovy, cudzie jazyky od 1. ročníka), tie sú rozdelené do predmetových hodín. Z waldorfskej pedagogiky sa vyvinula **intuitívna pedagogika**²³⁷.

Daltonské vzdelávanie²³⁸ – nie je to ucelený systém, ktorý je potrebné dodržiavať, ale je to súbor troch základných princípov, z ktorých vychádzajú všetky ďalšie činnosti. Základné Daltonské princípy sú sloboda, spolupráca a samostatnosť. Jedným z ďalších princípov je individuálna práca detí. Každé dieťa má vypracovaný svoj vlastný program s cieľmi, ktoré chce dosiahnuť za jeden mesiac v rámci každého predmetu osobitne. Pri učení deti postupujú vlastným tempom. Základom učenia je osobná skúsenosť dieťaťa so samostatnou prácou, hľadaním a experimentovaním.

²³⁵ Múdre sovičky – Čo je montessori pedagogika:

<https://montessoriprievizda.sk/co-je-montessori/>

²³⁶ Viac informácií o Waldorfskej pedagogike nájdete tu:

https://www.waldorf.sk/?page_id=2 alebo v angličtine:

<https://www.thehomeschoolmom.com/introduction-to-waldorf-homeschooling/>

²³⁷ Viac informácií o Intuitívnej pedagogike nájdete tu: https://zivysvet.com/?page_id=122

²³⁸ Viac informácií o Daltonskom vzdelávaní:

<https://eduworld.sk/cd/jaroslava-konickova/4757/ako-prebieha-daltonske-vyucovanie>
a <https://www.zsrazusova.sk/images/stories/inovacne-metody/daltonske-bloky-primarne-vzdelavanie.pdf>

Klasické vzdelávanie²³⁹ – opiera sa o piliere vzdelávania z dávnych čias. Ide o vzdelávanie, v ktorom sa deti stretávajú s „klasikou“ – s dejinami, literatúrou, umením, latinčinou, ale aj gramatikou, matematikou a prírodnými vedami. Proces vzdelávania sa rozdeľuje pri klasickom vzdelávaní na tri fázy – gramatická, logická a rétorická fáza. Organizačným princípom štúdia sú dejiny. Deti sa ponárajú do príbehu sveta cez štúdium dôležitých kníh, udalostí a umeleckých diel, ako za sebou nasledovali v základných dejinných epochách.

Konstruktivistický prístup pri vzdelávaní²⁴⁰ – pri tomto prístupe sú deti postavené pred problém, pri riešení ktorého samy objavujú vedomosti, teda si samy konštruujú poznatky. Zložitosť úloh stúpa s rastúcou zručnosťou detí. Cieľom nie je predovšetkým naučiť deti informácie, ale budovať ich zručnosti riešiť problémy a budovať vzorce, ktoré vedú deti použiť aj v iných obdobných situáciách, takže napríklad v matematike deti samy objavujú princípy riešenia rovníc, v prírodných vedách objavujú prírodovedné javy a závislosti, v spoločenských vedách zistia zákony vývoja civilizácií a podobne. U nás je tento prístup reprezentovaný vo vzdelávaní matematiky Hejného metódou²⁴¹ a RAU metódou²⁴², vzdelávaní prírodných vied projektom ExpEdícia skús, skúmaj, spoznaj (prírodné vedy pre 2. stupeň ZŠ)²⁴³ a vzdelávaní spoločenských vied projektom Civilizácia (spoločenské vedy pre 2. stupeň ZŠ)²⁴⁴. Konštruktivisticky sa dá pristupovať s väčšími deťmi aj pri výučbe slovenčiny. Prečítajte si náš článok o podstatných menách:

<https://www.domacaskola.sk/podstatne-mena-su-podstatne/>

Učenie sa prostredníctvom hier, alebo tzv. **gameschooling**²⁴⁵ – v tomto prípade ide o učenie sa tematickými spoločenskými hrami (hry môžu byť kúpené alebo vyrobené doma). Tento typ výučby zahŕňa aj učenie sa pomocou počítačových hier najmä s technickým alebo strategickým zameraním a veľký význam majú hry zamerané na rozvoj cudzích jazykov, no s technologickým pokrokom sa objavujú aj edukatívne počítačové hry s environmentálnou alebo prírodovednou tematikou. Základnou myšlienkou je, že deti sa cez hranie hier dokážu naučiť (takmer) všetko, čo potrebujú na naplnenie vzdelávacích štandardov. Na „gameschoolerských“ stránkach nájdete zoznamy hier podľa jednotlivých predmetov. V našom článku nájdete tipy na mnohé edukačné stolové hry: <https://www.domacaskola.sk/stolove-hry-v-domacom-vzdelavani>.

²³⁹ Viac informácií o klasickom vzdelávaní:

<https://www.citadela.kolegium.org/klasicke-vzdelavanie> alebo v angličtine:

<https://www.thehomeschoolmom.com/homeschooling-styles/#classical>

²⁴⁰ Viac informácií o konštruktivistickom prístupe:

<https://www.youtube.com/watch?v=OySao08R2s0>

²⁴¹ Viac informácií o Hejného metóde:

https://www.youtube.com/watch?v=l_nViigWhIQ

²⁴² Viac informácií o Riadenom Aktívnom Učení (RAU):

<https://skolarau.sk/>

²⁴³ Viac informácií o projekte ExpEdícia skús, skúmaj, spoznaj:

https://www.youtube.com/watch?v=WkkVZl_1QTU

²⁴⁴ Viac informácií o projekte Civilizácia:

<https://www.indicia.sk/aktivity/civilizacia>

²⁴⁵ Viac informácií o gameschoolingu:

<https://eduworld.sk/cd/marcela-kozejova-palkechova/8068/preco-s-detmi-vyuzivat-gameschooling>

Worldschooling²⁴⁶ – je to štýl vzdelávania, pri ktorom dieťa s rodinou cestuje po svete a popri tom naberá rôzne kompetencie a poznatky. Naučí sa tak napríklad cudzie jazyky, históriu a geografiu, prepočítavať meny, zvyklosti jednotlivých národov a mnoho iného.

Unit studies²⁴⁷ alebo **medzipredmetové vzdelávanie** – zahŕňa štúdium viacerých predmetov s použitím jednej témy. Témou môže byť historická udalosť, sviatok, osoba, miesto a podobne. Pri tomto štýle sa dieťa učí viaceré predmety naraz, teda predmety sa v rámci štúdia témy neoddeľujú, ide o tzv. medzipredmetový prienik témy. Na medzipredmetové uchopenie dejepisných tém poukazuje Saša Dobrotková na našom webinári o histórii: <https://www.domacaskola.sk/historia-nielen-pre-piatakov/>.

Vzdelávanie podľa Charlotte Mason²⁴⁸ – je založené na viere, že deti si zaslúžia rešpekt a že najlepšie sa učia zo skutočných životných situácií. Podľa Charlotte Mason by deti mali dostať čas na hranie, tvorenie a zapájanie sa do reálnych situácií, z ktorých sa môžu poučiť. Deti vzdelávané podľa metódy Charlotte Mason chodia na prechádzky do prírody, navštevujú múzeá a učia sa geografiu, históriu a literatúru z tzv. živých kníh, teda kníh, vďaka ktorým tieto témy ožívajú. Sú napísané živým a pútavým spôsobom autorom, ktorý je pre danú tému zanietený²⁴⁹. Deti ukazujú, čo vedia nie testovaním, ale rozprávaním a diskusiou.

Mnohí domáci školáci využívajú **zážitkové vzdelávanie**, pri ktorom dieťa získa vedomosti a zručnosti prostredníctvom priameho zážitku. Zážitková pedagogika²⁵⁰ stavia na poznaní, že ľudský mozog si lepšie ukladá poznatky, ak pri ich získavaní človek prežíval emócie, prijímal ich aktívne, teda mohol si danú vec zažiť na vlastnej koži, ohmatať vlastnými rukami a popri zrakových a sluchových vnemoch zapojiť aj ďalšie zmysly. Tu nájdete príklady zážitkového vzdelávania z prostredia slovenských domškolákov: <https://www.domacaskola.sk/tag/zazitkove-vzdelavanie/page/3/>.

Viacerí domškoláci sa vzdelávajú aj prostredníctvom **projektového vyučovania**²⁵¹, ktoré využíva projektovú metódu, podľa ktorej sú deti vedené k samostatnému spracovaniu určitých projektov často formou lapbookov alebo plagátov. Spracovanie projektu vyžaduje uchopenie procesu náuky, plánovania a následnej realizácie aj s využitím moderných technológií.

Okrem spomenutých štýlov domáceho vzdelávania existujú **aj ďalšie štýly**, ktoré môžete pri domácom vzdelávaní využiť, napr. lesná pedagogika²⁵².

²⁴⁶ Viac informácií o worldschoolingu: <https://www.youtube.com/watch?v=ZJiSa28ws5w>
a <https://www.youtube.com/watch?v=luc8fzNcUIk>

²⁴⁷ Viac informácií o unit studies (v angličtine): <https://www.thehomeschoolmom.com/unit-study-approach/>

²⁴⁸ Viac informácií o vzdelávaní podľa Charlotte Mason (v angličtine):
<https://homeeducator.com/homeschool-types/#charlotte-mason>

²⁴⁹ Viac informácií o tzv. živých knihách: <https://www.spolupozaskolu.sk/zive-knihy/>

²⁵⁰ Viac informácií o zážitkovej pedagogike: <https://vudpap.sk/en/podcast-zazitkova-pedagogika/>

²⁵¹ Viac informácií o projektovom vyučovaní:
https://mpc-edu.sk/sites/default/files/publikacie/bacova_kol_projekt_vyucovanie_web.pdf

²⁵² Viac informácií o lesnej pedagogike:
<http://www.lesnapedagogika.sk/sk/zlozka.php?content=9>

Niektoré z vyššie spomenutých štýlov sa prelínajú, napríklad konštruktivistický prístup, wordschooling a iné obsahujú aj zážitkové vzdelávanie. Niektoré štýly sa môžu kombinovať, napríklad konštruktivistický prístup, gameschooling, e-learning, projektové vyučovanie. A niektoré štýly nie je možné skombinovať z dôvodu rôznej filozofie či prístupu k samotnému vzdelávaniu, napr. Waldorfské vzdelávanie s klasickým vzdelávaním. Ak sa rozhodnete štýly domáceho vzdelávania skombinovať, vtedy hovoríme o **zmiešanom** alebo tzv. eklektickom **štýle** domáceho vzdelávania.

Vyberte si štýl (prípadne štýly) vzdelávania, ktorý vás oslovuje, a ktorý vnímate ako ten správny pre vás aj vaše dieťa v závislosti od vašich potrieb a cieľov, hodnôt, filozofie, možností rodiny (napr. finančných), obmedzení v rodine (napr. zdravotných) alebo predpokladanej dĺžky vášho domáceho vzdelávania. Ak pri domácom vzdelávaní zistíte, že vám nejaký štýl prestal vyhovovať, môžete ho kedykoľvek zmeniť a nahradiť iným. Niektorí rodičia časom zistia, že im domáce vzdelávanie ide najlepšie „intuitívnym“ štýlom.

4.4. Priemerná dĺžka riadeného vzdelávania detí v domácom vzdelávaní

Domáce vzdelávanie má tú výhodu, že deti sa dokážu naučiť povinné učivo pomerne rýchlo, keďže v domácom vzdelávaní sa deti učia oveľa efektívnejšie. Keď si priemerný čas riadeného domáceho vzdelávania (uvedený nižšie) porovnáte s tým, koľko času trávia deti, ktoré chodia do škôl, nad domácimi úlohami, zistíte, že čas potrebný na riadené domáce vzdelávanie je približne rovnako dlhý ako čas, ktorý venujú priemerné školské deti domácim úlohám alebo učeniu sa na ďalší deň do školy.

V prípade, že budete doma vzdelávať dieťa v predškolskom veku, priemerný čas riadeného vzdelávania môže byť úplne minimálny (niekoľko minút denne). V tomto veku sa dieťa dokáže naučiť väčšinu predpísaného obsahu vzdelávania aj sebariadené, ak sa mu budete venovať a vytvoríte mu dobré podmienky pre tento štýl vzdelávania (viac o sebariadenom vzdelávaní v časti [štýly domáceho vzdelávania](#)).

Priemerný denný čas riadeného domáceho vzdelávania detí v školskom veku, ktorý potrebuje dieťa na naučenie sa predpísaného učiva (nezahŕňame sem čas na „výchovy“) je z našich skúseností približne takýto²⁵³:

1. – 2. ročník ZŠ – 0,5 – 1 hod. denne
3. – 4. ročník ZŠ – 1 – 2 hod. denne
5. – 9. ročník ZŠ – 2 – 3 hod. denne

Tento čas môže byť v závislosti od schopností vášho dieťaťa o niečo kratší alebo dlhší. Najmä v nižších ročníkoch mnoho detí zvládne naučiť sa veľkú časť povinného učiva sebariadeným vzdelávaním, preto riadenému vzdelávaniu nemusíte venovať veľa času.

Môžete sa s dieťaťom učiť, ako sme písali, denne alebo viac nárazovo/blokovo (teda nie denne). Tu je však potrebné (hlavne u mladších detí) dať pozor na to, aby ste sa nespoliehali, že dieťa sa nárazovo naučí veľa, pretože mladšie deti pomerne rýchlo strácajú pozornosť. To samozrejme závisí aj od témy – sú témy, ktoré dokážu aj mladšie deti zaujať na dlhší čas. Ak máte viac detí, kombinujete učenie detí navzájom tak, že starším deťom dáte zadanie, ktoré si vypracujú a mladším zatiaľ vysvetľujete učivo a potom to vymeníte. V prípade zážitkového vzdelávania sa môžu mladšie deti vzdelávať spolu so staršími naraz. Mladšie deti sa zvyčajne veľa naučia počúvaním starších detí, alebo staršie deti môžu pomôcť učiť mladších, a tým si sami zopakujú učivo z nižších ročníkov.

Veľmi pomáha pri učení, keď sa po istom čase deti naučia učiť samostatne požadované učivo. Dobrým pomocníkom v tejto samostatnosti učenia sa je používanie konštruktivistických vzdelávacích pomôcok (teda takých, ktorých použitím dieťa samo „objaví“ a pochopí nové učivo). Na druhom stupni ZŠ sú takto deti schopné väčšiu časť

²⁵³Priemerný denný čas riadeného domáceho vzdelávania je aj v súlade s usmernením Ministerstva školstva SR ohľadom týždennej záťaže žiakov ZŠ počas dištančného vzdelávania (pozn.: medzi tzv. komplementárne vzdelávacie oblasti patria predmety výchovného zamerania a pracovné vyučovanie):
<https://www.statpedu.sk/files/sk/distančne-vzdelavanie/usmernenia-stanoviska-odporucania/usmernenie-k-obsahu-organizácii-vzdelavania-ziakov-zakladnych-skol-pocas-mimoriadneho-preruschenia-skolskeho-vyučovania-skolach-skolskom-roku-2019/2020/tabulka-tyzdenna-zataz-ziakov.pdf>

učenia realizovať samostatne a čas riadeného učenia (z pohľadu rodiča) sa preto výrazne nezvyšuje.

4.5. Plánovanie v domácom vzdelávaní

Pri plánovaní samotného domáceho vzdelávania musíte vychádzať z učebných osnov resp. výkonových štandardov školy pre jednotlivé predmety za daný školský polrok alebo z vášho individuálneho vzdelávacieho programu – ak tam máte nejaké odchýlky od školského vzdelávacieho programu.

Niektorí rodičia²⁵⁴ si stanovujú plán na úrovni celého školského polroka (ich plánom sú obyčajne výkonové štandardy z kmeňovej školy) a po zvládnutí daného učiva si len označia („odfajknú“), čo sa už s dieťaťom naučili. Niektorí rodičia si potrebujú vypracovať detailnejšie plány – mesačné, týždenné alebo denné. Obyčajne rodičia pri plánovaní používajú ako „vodítko“ učebnice a pracovné zošity. Pomôžu vám zistiť, koľko strán je potrebné sa naučiť za daný polrok. V prípade, že sa nakoniec nebudete učiť z učebníc, učebnice vám môžu pomôcť zistiť približný rozsah daného učiva, alebo vás môžu inšpirovať. Podľa celkového rozsahu učiva si môžete vypracovať plán vášho učenia (napr. pri prvákoch na ZŠ vám stačí učiť sa stranu denne z predmetu matematika a slovenský jazyk).

Pri plánovaní domáceho vzdelávania je však dôležité naplánovať si učenie tak, aby ste skončili tú „povinnú“ časť domáceho vzdelávania minimálne mesiac pred koncom školského roka. Skúšanie domácich školákov obyčajne prebieha práve posledný mesiac šk. polroka/roka a je možné, že dostanete termín skúšok na začiatku mesiaca, preto je potrebné pripraviť sa aj na túto možnosť.

Pri plánovaní je dôležité myslieť aj na to, že domáce vzdelávanie je dynamický proces a v priebehu vzdelávania je možné, že budete potrebovať svoje plány zmeniť podľa aktuálnych potrieb vašej rodiny. Preto odporúčame dať si vo svojich plánoch priestor aj na časové rezervy.

Niektoré rodiny majú rozvrh, podľa ktorého sa učia každý deň trochu zo všetkých predmetov, iné rodiny sa učia denne len „hlavné“ predmety (slovenský jazyk, matematika) a dopĺňajú ich ostatnými predmetmi, niektoré rodiny sa učia denne iba jeden/dva predmety do hĺbky a niektoré rodiny sa neučia denne, ale viac nárazovo/blokovo. V domácom vzdelávaní sa môžete prispôbiť potrebám vášho dieťaťa a príp. vašej rodiny. V rámci polroka sa môžete učiť aj v inom poradí učiva, ak nie je potrebná nadväznosť. Predmety nemusíte umelo deliť, ako sa to robí v škole, ale môžete sa učiť medzipredmetovo (t. j. viac predmetov naraz).

Tu si môžete pozrieť konkrétnu ukážku plánovania školského polroka domškoláckej mamy Katky: <https://fb.watch/3jwoLXnxgl/>

²⁵⁴ Výsledky prieskumu OZ Domáce vzdelávanie na Slovensku z roku 2020 o situácii domácich školákov (časť Plánovanie vzdelávania na školský rok/polrok, Denný režim v domácom vzdelávaní):
https://www.domacaskola.sk/wp-content/uploads/2021/11/Prieskum_2020_Vyhodnotenie.pdf

4.6. Čo pripraviť na začiatok domáceho vzdelávania

Každá rodina je iná, niekomu vyhovuje mnoho pomôcok a špecifické vybavenie priestoru, iné rodiny a deti radšej nakupovanie pomôcok minimalizujú a na učenie napríklad upravujú kuchynský stôl a veľa sa učia mimo domácnosti. V nasledujúcich podkapitolách uvádzame zoznam pomôcok a vybavenia, ktorý môžete podľa vlastných potrieb zvážiť (kliknutím na odkaz nižšie sa premiestnite na príslušný text).

- ❖ [Čo pripraviť na začiatok domáceho vzdelávania predškolákov](#)
- ❖ [Čo pripraviť na začiatok domáceho vzdelávania školákov](#)

4.6.1. Čo pripraviť na začiatok domáceho vzdelávania predškolákov

Ak plánujete vzdelávať doma dieťa predškolského veku, odporúčame dieťaťu kúpiť detskú stoličku s nastaviteľnou výškou (ktorú budete môcť použiť počas viacerých rokov) a zabezpečiť vhodný stôl (či už detský, alebo prispôbiť miesto pri klasickom/kuchynskom stole vhodnou opierkou na nohy).

Z pomôcok môžete zvážiť nákup:

- edukačných pomôcok – napr. rôzne pracovné zošity pre deti v predškolskom veku, ceruzky (pre lepší úchop sú dobré trojhranné hrubšie ceruzky), strúhadlo na ceruzky, gumu a pod.
- pomôcok výtvarného charakteru – napr. farebné ceruzky, fixky, pastelky (vhodné sú trojhranné), nožnice, papiere (čisté biele aj farebné), lepiacu pásku, tekuté lepidlo na papier, tuhé lepidlo (v tyčinke), farby na maľovanie, štetce, nádoby na vodu, výkresy, vymaľovánky, plastelínu a pod.
- pomôcok hudobného charakteru – napr. hudobný nástroj (bubon, xylofón a pod.), hudobné CD, DVD alebo iné nahrávky hudobných diel či koncertov pre deti a pod.
- pomôcok pohybového charakteru – napr. švihadlo, loptu, fitloptu, bicykel, kolobežku, gumu na skákanie a pod.
- pomôcok dramatického charakteru – napr. detské divadielko, bábky, maňušky a pod.

Ak chcete vytvoriť vhodné prostredie na vzdelávanie, obklopte dieťa primeraným množstvom hračiek umiestnených v dosahu dieťaťa a v jeho zornom poli, obklopte ho knihami (detskými aj odbornými), detskými spoločenskými hrami a všetkým ostatným, čo považujete za zaujímavé alebo o čo dieťa prejaví záujem (viac v časti [tipy na vzdelávacie materiály a iné inšpirácie](#)). Vhodné prostredie na vzdelávanie je aj mimo prostredia domácnosti, napríklad detské ihriská, detské centrá, výstavy, múzeá, okolitá príroda a pod. Vhodné prostredie zabezpečíte aj v prípade, že umožníte dieťaťu stretávať sa s inými deťmi príp. ľuďmi rôzneho veku.

4.6.2. Čo pripraviť na začiatok domáceho vzdelávania školákov

Ak plánujete vzdelávať doma dieťa v školskom veku, odporúčame dieťaťu kúpiť stoličku a stôl primeranej výšky (môžete sa učiť aj pri kuchynskom stole). Pripravte dieťaťu aj poličku alebo iný priestor na ukladanie jeho učebníc a učebných pomôcok (napr. poličku, skrinku, šanóny a pod.).

Z pomôcok zvážte nákup:

- edukačných pomôcok – napr. zošity, pero (deti majú rady gumovateľné atramentové perá, k nim nepotrebujete zmizík/korektor), ceruzky (pre lepší úchop mladších detí sú dobré trojhranné hrubšie ceruzky), držiak na ceruzky, strúhadlo na ceruzky, gumu, pravítko, biele a štvorčekové papiere a pod. Odporúčame kúpiť dieťaťu aj peračník – bude ho potrebovať na uloženie pera, ceruziek a pravítka, keď pôjde na skúšky. Pre deti vo vyšších ročníkoch kúpte aj uhlomer a kružidlo. Ďalej môžete kúpiť aj glóbus alebo školský atlas sveta, lupu, mikroskop a pod.
- pomôcok výtvarného charakteru – napr. farebné ceruzky, fixky, pastelky, nožnice, farebné papiere, lepiacu pásku, tekuté lepidlo na papier, tuhé lepidlo (v tyčinke), farby na maľovanie, štetce, nádoby na vodu, výkresy, plastelínu a pod.
- pomôcok hudobného charakteru – obstarajte si nejaký hudobný nástroj (môže byť aj bubon, ak vaše dieťa ešte neprejavilo záujem o iný hudobný nástroj), hudobné CD, DVD alebo iné nahrávky hudobných diel či koncertov pre deti a pod.,
- pomôcok pohybového charakteru – napr. švihadlo, loptu, fitloptu, bicykel, kolobežku, gumu na skákanie a pod.
- pomôcok technického charakteru – dieťa by malo mať prístup k PC/notebooku s napažením na internet (najneskôr od 3. ročníka ZŠ).

Ak chcete vytvoriť vhodné prostredie na vzdelávanie, obklopte dieťa rôznymi knihami, spoločenskými hrami a všetkým, čo považujete za zaujímavé, alebo o čo dieťa prejaví záujem (viac v časti [tipy na vzdelávacie materiály a iné inšpirácie](#)). Vhodné prostredie na vzdelávanie je aj mimo prostredia domácnosti, napríklad okolité športoviská, výstavy, múzeá, galérie, okolitá príroda a pod. Vhodné prostredie doplníte, ak umožníte dieťaťu stretávať sa s inými deťmi príp. ľuďmi rôzneho veku. Ak sa rozhodnete používať učebnice a vyberiete si iné učebnice, ako poskytuje vaša kmeňová škola, budete si ich musieť kúpiť. V prípade, že začínate s domácim vzdelávaním prváčka, odporúčame vám náš webinár z názvom *Začíname s domácim vzdelávaním (nielen) prvákov*, v ktorom nájdete okrem iného aj prehľadné informácie o ponuke rôznych učebníc, z ktorých môžete svoje dieťa učiť v 1. ročníku ZŠ: <https://www.youtube.com/watch?v=NZEvai6UehA&t=1587s>

Niektorí rodičia používajú učebnice len ako „vodítko“ pre seba, a deti učia bez učebníc. Ak budete učiť z učebníc a potrebujete zistiť, ako pracovať s konkrétnou učebnicou, kúpte si aj metodickú príručku pre učiteľa k učebnici. Učebnice (vrátane metodických príručiek) vydavateľstva AITEC si môžete celé prelistovať aj on-line²⁵⁵. V čase

²⁵⁵ AITEC učebnice on-line: <https://www.aitec.sk/zoznam-produktov>

mimoriadnej situácie Ministerstvo školstva SR sprístupnilo niektoré učebnice aj metodické príručky pre učiteľa on-line v Edičnom portáli²⁵⁶.

Ak ste sa so školou dohodli, že na preskúšanie môžete príp. musíte doniesť vaše portfólio – projekty, ukážky prác, fotografie a pod., môžete si na to pripraviť zakladač. Ak plánujete robiť s dieťaťom do vášho portfólia aj lapbooky²⁵⁷, kúpte si aj zopár odkladacích máp s chlopňami alebo bez nich (pozn. odkladacie mapy sú farebné papierové zakladače). Na zakladanie vášho portfólia sa vám zídu aj nejaké euroobaly, príp. si kúpte dierovač a zide sa vám aj spinkovač (zošívачka) so spinkami. Pri domácom vzdelávaní určite budete potrebovať tlačiť papierové materiály, preto ak nemáte možnosť tlačiť mimo domácnosti, odporúčame kúpiť si aj tlačiareň (ideálne farebnú). Ak budete vyrábať alebo tlačiť svoje učebné pomôcky, môže sa vám zísť aj laminovačka.

²⁵⁶ On-line učebnice nájdete v Edičnom portáli. Viac informácií a odkaz na prístup na Edičný portál nájdete tu:

<https://www.domacaskola.sk/zoznamy-ucebnic/>

²⁵⁷ Viac informácií o tom, čo je lapbook a ako ho vytvoriť: <https://www.domacaskola.sk/lapbook-ako-forma-vystupu-vzdelavania/> alebo tu:

<https://www.youtube.com/watch?v=qCDUn05c3KI&list=PLtGID9chgYwRIHbaQEGOsFcyGa6B0KzPI&index=12>

4.7. Ako môže vyzerat' domáce vzdelávanie – pohľad do rodín

V tejto podkapitole sa budeme venovať domácomu vzdelávaniu, ktoré prebieha v rodinách príp. v rámci komunity domácich školákov, nebudeme sa venovať vzdelávaniu vo vzdelávacích skupinách, ktorým sa venuje nasledujúca podkapitola. Domáce vzdelávanie môže v jednotlivých rodinách vyzerat' veľmi rozdielne. Aj keď tejto forme neškolského vzdelávania bežne hovoríme „domáce“, máloktorá rodina svoje dieťa učí výlučne len v domácom prostredí.

V nasledovných seriáloch článkov môžete nahliadnuť do domáceho vzdelávania rôznych domškoláckych rodín:

- „Môj život s domácim vzdelávaním“:
<https://www.domacaskola.sk/series/moj-zivot-s-dv/>,
- „Domškolácky deň s... (domškoláckou rodinou)“:
<https://www.domacaskola.sk/series/domskolacky-den/>,
- „Domáce vzdelávanie podľa... (domškoláckeho otca)“:
<https://www.domacaskola.sk/series/domace-vzdelavanie-podla/>,
- „Zo života nášťročného domškoláka“:
<https://www.domacaskola.sk/series/zo-zivota-nastrocneho-domskolaka/>.

Na rozdiel od školského vzdelávania, pri ktorom vzdelávanie každý školský deň vyzerá viac-menej rovnako (t. j. v priemere 5 – 6 predmetov denne, ktoré sa striedajú v 45-minútových blokoch), pri domácom vzdelávaní sa môže samotné vzdelávanie v jednotlivých dňoch veľmi líšiť. Z tohto dôvodu vám prinášame aj možnosť nahliadnuť do domáceho vzdelávania za dlhšie obdobie až 3 rokov v rodine s domškoláčkou Sofi. Priebeh domáceho vzdelávania je zdokumentovaný po polrokoch. Dokumentácia obsahuje zoznam aj fotografie zo vzdelávacích aktivít (činností) rozčlenených pre lepšiu prehľadnosť podľa školských predmetov. Pri domácom vzdelávaní mnohé aktivity pokrývajú viac školských predmetov. V prípade takých aktivít bola aktivita začlenená k predmetu, ktorý pokrýva vo väčšej miere. V tejto rodine sa kombinuje vzdelávanie riadeným a sebariadeným štýlom vzdelávania (viac o štýloch domáceho vzdelávania nájdete v časti [Štýly domáceho vzdelávania](#)). Z dokumentov môžete vyčítať použitý vzdelávací štýl podľa farby písma. Čierna farba písma predstavuje riadené vzdelávanie a zelená farba písma predstavuje sebariadené vzdelávanie²⁵⁸.

1. ročník ZŠ, 1. polrok:

<https://ozdvs.sharepoint.com/:b:/s/PublicRelations/EUlgWf47a4pCroy2Wm5VukUBW5l7rEdfUCmvMoJwqxiW3A?e=XEo6jb>

1. ročník ZŠ, 2. polrok:

<https://ozdvs.sharepoint.com/:b:/s/PublicRelations/EcaiCQo74adPkrINDBtdDYYB6PT14DAdOQJrghTIPRJo-Q?e=yRXFxl>

²⁵⁸ Väčšinou je hranica medzi riadeným a sebariadeným vzdelávaním jednoznačná, ale niekedy nie je úplne jednoznačné, či ide ešte o sebariadenú aktivitu, alebo je táto aktivita už riadená. Za sebariadené vzdelávanie bola označená v dokumente aktivita, ktorá bola buď nápadom samotného dieťaťa, alebo prišla ako inšpirácia či ponuka od rodiča a dieťa ju mohlo odmietnuť. V rámci takej aktivity rodič neriadil, ktoré informácie sa má dieťa pri nej naučiť. V prípade, že dôvodom rodiča bolo vzdelávanie podľa predpísaného vzdelávacieho programu, ktorú nebolo možné odmietnuť, aktivita bola označená za riadené vzdelávanie.

2. ročník ZŠ, 1. polrok:

<https://ozdvs.sharepoint.com/:b:/s/PublicRelations/ESH0YYpOYfpCsPYapEJRvtQBc6WOtINPEUU1NZJQZFMtMg?e=ZbkBhs>

2. ročník ZŠ, 2. polrok:

<https://ozdvs.sharepoint.com/:b:/s/PublicRelations/EQFJljUcNUNJj6toG7SRy-cBOqcl-aQgV73P3QwBdUJREg?e=Jqu7FZ>

3. ročník ZŠ, 1. polrok:

https://ozdvs.sharepoint.com/:b:/s/PublicRelations/EacWcs2xs4pOqgadq5NDbygB0IoDrs_zl1zN7GBEpl2Ng?e=3XfKtQ

3. ročník ZŠ, 2. polrok:

https://ozdvs.sharepoint.com/:b:/s/PublicRelations/ETBzjBNqVP9JuqK1D-nwZ_4BQsyrYVLNCZ-sFwFYZgSkHA?e=Yytmgz

Ako je vidieť z týchto ukážok, na rozdiel od školského vzdelávania, sa pri domácom vzdelávaní oveľa viac využíva hra a zážitkové vzdelávanie. Podľa vyjadrenia mamy z tejto rodiny: „Štýl riadeného vzdelávania sme použili v tej časti učebných osnov, ktoré nám nepokrylo sebariadené vzdelávanie. Riadeným štýlom vzdelávania sme sa učili max. 1 – 1,5 hodiny za deň a týmto štýlom sme sa učili len najviac 3 mesiace za šk. polrok, zvyšok času po riadenom vzdelávaní sa Sofi učila sebariadene. V dokumentoch je zachytená len časť sebariadeného vzdelávania, odhadujem asi 50 – 60 %. Sebariadené vzdelávanie totiž prebieha väčšinu dňa, takže ani nie je možné ho celé zdokumentovať. Pri sebariadenom vzdelávaní si často rodič ani dieťa nevšimnú, že práve dochádza k vzdelávaniu.“ Tieto dokumenty sme vám v manuáli uviedli ako ukážku pre lepšiu predstavu toho, ako môže vyzeráť domáce vzdelávanie v praxi (pozn. dokumenty nie sú návodom, ako musí domáce vzdelávanie vyzeráť a ani si nemusíte v tejto forme robiť dokumentáciu k domácomu vzdelávaniu). V tejto rodine bol rozsah vzdelávania vo viacerých predmetoch nad rámec požiadaviek vzdelávacieho programu. Táto ukážka je len inšpiráciou, vaše domáce vzdelávanie si nastavte tak, aby bralo do úvahy záujmy vášho dieťaťa, záujmy členov vašej rodiny a tak, aby bolo aj v súlade s možnosťami vašej rodiny – vzhľadom na vaše financie, miesto bydliska (t. j. iné možnosti majú rodiny žijúce v meste a iné rodiny žijúce na dedine), počet detí v rodine, či čas, ktorý môžete venovať dieťaťu a pod.

Nahliadnuť do ďalších dvoch rodín vzdelávajúcich svoje deti doma, môžete aj prostredníctvom relácie Família:

rodina Krajčovičovcov – <https://www.rtvs.sk/televizia/archiv/14147/77427#560>

rodina Janigovcov – <https://www.rtvs.sk/televizia/archiv/14147/150451#579>

Ďalej sa môžete pozrieť do domáceho vzdelávania domškoláka Samka, ktorému domáce vzdelávanie prinieslo opätovnú radosť z učenia a prepojilo jeho vzdelávanie so samotným životom:

<https://www.youtube.com/watch?fbclid=IwAR3-a0hDlmzqATF9gdH3Yw38OWo0mgE->

[kluSQyaCvyY1eI8Q6cl26S7AAjo&v=1SmkQAVTkgI&feature=youtu.be](https://www.youtube.com/watch?fbclid=IwAR3-a0hDlmzqATF9gdH3Yw38OWo0mgE-kluSQyaCvyY1eI8Q6cl26S7AAjo&v=1SmkQAVTkgI&feature=youtu.be)

Tu si môžete vypočuť panelovú diskusiu, v ktorej viacerí domškolácki rodičia opisujú, ako u ich v praxi vyzerá domáce vzdelávanie:

<https://www.youtube.com/watch?v=flEv9wzQWUM&t=700s>

Ďalšie ukážky domáceho vzdelávania v jednotlivých rodinách môžete nájsť na stránkach domškoláckych rodičov. Odkazy na ne nájdete v časti [tipy na vzdelávacie materiály a iné inšpirácie](#).

Prednášku domškoláka teenagera Logana LaPante, ktorý vystúpil s prednáškou, v ktorej hovorí o svojom vlastnom domácom vzdelávaní na TEDx University of Nevada, si s českými titulkami môžete vypočuť tu (titulky si môžete nastaviť cez ozubené koliesko vpravo dole): <https://www.svobodauceni.cz/video/logan-lapante/>.

Nahliadnuť do vzdelávania americkej rodiny, ktorá v priebehu natáčania prechádzala z tradičného školského vzdelávania na homeschooling, môžete aj v dokumentárnom filme „Class dismissed“ („Škola sa ruší“), ktorý nájdete na našej stránke v časti Video tipy pre DV rodičov: <https://www.domacaskola.sk/video-tipy-pre-dv-rodicov/> (pozn.: prístup na film je platený). V tejto časti našej stránky nájdete tipy aj ďalšie zaujímavé rozhovory alebo prednášky o domácom vzdelávaní.

4.8. Špecifiká vzdelávacích skupín

Deti v domácom vzdelávaní môžu byť vzdelávané v rámci rodiny, alebo sa rodičia môžu rozhodnúť učiť svoje deti komunitne spolu s rodičmi iných domácich školákov, alebo si môžu vyhľadať učiteľa (učiteľov) a vzdelávať deti spoločne vo vzdelávacej skupine. Vzdelávacia skupina sa zvykne hovorovo označovať aj ako komunitná škôlka, príp. lesná škôlka pri deťoch v predškolskom veku alebo komunitná „škola“ pri deťoch v školskom veku.

V nasledujúcich podkapitolách nájdete informácie o podmienkach vzdelávania predškolákov a školákov vo vzdelávacích skupinách (kliknutím na odkaz nižšie sa premiestnite na príslušný text).

- ❖ [Vzdelávacie skupiny pre predškolákov](#)
- ❖ [Vzdelávacie skupiny pre školákov](#)

4.8.1. Vzdelávacie skupiny pre predškolákov

Pokiaľ zapíšete dieťa do vzdelávacej skupiny pre predškolákov (známa aj ako „domškôlka“), ktorá nie je v sieti škôl a školských zariadení SR²⁵⁹ a zároveň nie je ani registrovaným zariadením predprimárneho vzdelávania²⁶⁰, musíte zapísať dieťa aj do materskej školy, ktorá je v sieti škôl a školských zariadení SR. V tejto materskej škole musíte požiadať o povolenie individuálneho vzdelávania a táto materská škola bude potom vaša kmeňová materská škola. Deti musia ísť do kmeňovej materskej školy jedenkrát ročne – v marci na posúdenie plnenia obsahu individuálneho vzdelávania. Kmeňová materská škola im aj vydá ku koncu júna osvedčenie o získaní predprimárneho vzdelania.

Za zabezpečenie individuálneho vzdelávania na žiadosť zákonného zástupcu (t. j. bez zdravotného dôvodu ako primárneho dôvodu pre individuálne vzdelávanie) *nesie zodpovednosť rodič*. Je preto zodpovednosťou rodiča, aby sa so vzdelávacou skupinou (komunitnou škôlkou, lesným klubom a pod.) dohodol na tom, čo bude dieťa učiť, aj vzdelávanie dieťaťa priebežne kontroloval, aby dieťa vedelo to, čo má vedieť podľa jeho stanoveného obsahu individuálneho vzdelávania, ktorý určila kmeňová materská škola.

Keďže vzdelávacie skupiny nie sú zapísané v sieti škôl a školských zariadení SR a ani nie sú registrovanými zariadeniami predprimárneho vzdelávania, nemajú nárok na žiadne financie od štátu. Náklady na ich prevádzku financujú rodičia. Výška mesačného poplatku sa môže pohybovať až okolo 400-500 eur/mesiac/dieťa pri dennom vzdelávaní. Niektorí rodičia sa zapoja do vzdelávania v takejto vzdelávacej skupine, alebo iným spôsobom pomôžu pri organizácii, a tak si znížia výšku poplatku. Niekedy sa rodičia dohodnú, že ich dieťa bude dochádzať do skupiny len niektoré dni v týždni a skombinujú tak vzdelávanie v rámci rodiny so vzdelávaním dieťaťa vo vzdelávacej skupine.

Vzdelávacia skupina vám okrem vzdelávania môže ponúknuť aj iné služby, napr. pomoc s dokladmi pri vybavení individuálneho vzdelávania. Aj keď vám vzdelávacia skupina ponúkne zabezpečenie iných služieb, zodpovednosť za individuálne vzdelávanie stále nesiete vy (rodičia), preto si skontrolujte:

- či je dieťa zapísané nielen vo vzdelávacej skupine, ale aj v kmeňovej materskej škole, ktorá je v sieti škôl a školských zariadení SR – overiť si to môžete vyhľadaním vašej kmeňovej materskej školy v sieti škôl a školských zariadení SR²⁶¹, ďalej si skontrolujte či vám z kmeňovej materskej školy prišlo rozhodnutie

²⁵⁹ Zoznam materských škôl v sieti škôl a školských zariadení SR (pozn. materské školy sú v súboroch s názvom materské školy – tam sú školy štátne/obecné, aj v súboroch súkromné a cirkevné školy): <https://www.minedu.sk/siet-skol-a-skolskych-zariadeni-slovenskej-republiky/> alebo aj tu:

http://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedeckakniznica/informacie-a-prognozy-skolstva/registre/zoznamy-skol-a-skolskychzariadeni.html?page_id=9332

²⁶⁰ Register zariadení predprimárneho vzdelávania nájdete tu:

<https://crinfo.iedu.sk/RISPortal/register/> (pozn. csv súbor si stiahnite, otvorte si excel vpravo dole si vyberte možnosť „všetky súbory“ a otvorte si stiahnutý csv súbor, vyberte si možnosť „oddeľovač“, ďalej si nastavte typ oddeľovača – v časti iný si zadajte do poľa bodkočiarku „;“, potvrdte prvú možnosť „všeobecný/obecný“ a dokončite)

²⁶¹ Zoznam materských škôl v sieti škôl a školských zariadení SR (pozn. materské školy sú v súboroch s názvom materské školy – tam sú školy štátne/obecné, aj v súboroch súkromné a cirkevné školy): <https://www.minedu.sk/siet-skol-a-skolskych-zariadeni-slovenskej-republiky/>

o prijatí – toto rozhodnutie by ste mali mať v listinnej forme, kmeňová materská škola ho pošle poštou (ak ste sa nedohodli na osobnom prevzatí) alebo elektronicky do elektronickej schránky (ak ju máte aktivovanú)²⁶².

- či má dieťa v kmeňovej materskej škole povolené individuálne vzdelávanie – to si môžete overiť skontrolovaním, či vám prišlo rozhodnutie o povolení individuálneho vzdelávania z kmeňovej materskej školy pred začiatkom individuálneho vzdelávania v listinnej forme poštou (ak ste sa nedohodli na osobnom prevzatí) alebo elektronicky do elektronickej schránky (ak ju máte aktivovanú)²⁶³,
- čo a ako sa dieťa vo vzdelávacej skupine učí a či postupuje podľa určeného obsahu individuálneho vzdelávania z kmeňovej materskej školy,
- či bolo vaše dieťa v kmeňovej materskej škole na posúdení plnenia obsahu individuálneho vzdelávania (v prípade, ak by posúdenie sprostredkovala vzdelávacia skupina) – overiť si to môžete v kmeňovej materskej škole.

Ak by dieťa (predškôlak) nebolo zapísané v kmeňovej materskej škole v sieti škôl a školských zariadení SR alebo nemalo povolené individuálne vzdelávanie, hrozí vám zastavenie poskytovania prídavku na dieťa a príplatku k prídavku, príp. návšteva „sociálky“.

V prípade, že by vaše dieťa nebolo vzdelávané podľa určeného obsahu individuálneho vzdelávania a neprešlo by posúdením plnenia obsahu individuálneho vzdelávania v marci v kmeňovej materskej škole alebo by sa tohto posúdenia nezúčastnilo, riaditeľ kmeňovej materskej školy zruší povolenie individuálneho vzdelávania dieťaťa. Z toho dôvodu je dobré vybrať si vzdelávaciu skupinu starostlivo a vopred si overiť alebo zistiť minimálne:

- ako dlho poskytuje vzdelávacia skupina vzdelávanie,
- kto bude v nej učiť,
- informácie o deťoch, ktoré tam budú t. j. ich počet, vek a pod.,
- referencie na túto vzdelávaciu skupinu od iných rodičov.

Vzdelávacie skupiny, ktoré vzdelávajú (aj) predškôlakov, a ktoré požiadali o zaradenie do zoznamu vzdelávacích skupín OZ Domáce vzdelávanie na Slovensku, nájdete tu: <https://www.domacaskola.sk/vzdelavacie-skupiny/> (pozn. OZ Domáce vzdelávanie na Slovensku nepreveruje ani nezaručuje kvalitu vzdelávania v týchto skupinách).

Zoznam vzdelávacích skupín pre predškôlakov nájdete aj v komentároch vo facebookovej skupine – „Domace a komunitne vzdelavanie, homeschooling, worldschooling & unschooling“²⁶⁴:

<https://www.facebook.com/groups/1724462834453230/permalink/3247388965493935>

alebo aj tu: http://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedeckakniznica/informacie-a-prognozy-skolstva/registre/zoznamy-skol-a-skolskychzariadeni.html?page_id=9332

²⁶² Usmernenie MŠ SR k doručovaniu rozhodnutí riaditeľov škôl a riaditeľov školských zariadení: <https://www.minedu.sk/usmernenie-k-dorucovaniu-rozhodnuti-riaditelov-skol-a-riaditelov-skolskych-zariadeni/>

²⁶³ Usmernenie MŠ SR k doručovaniu rozhodnutí riaditeľov škôl a riaditeľov školských zariadení: <https://www.minedu.sk/usmernenie-k-dorucovaniu-rozhodnuti-riaditelov-skol-a-riaditelov-skolskych-zariadeni/>

²⁶⁴ Informácie o existencii vzdelávacích skupín nie sú naším odporúčaním využívať tieto vzdelávacie skupiny, zodpovednosť za zoznámenie sa so vzdelávacou skupinou a kontrolu kvality obsahu vzdelávania nesie rodič.

Vzdelávacie skupiny nájdete aj na mape komuNitky (pozn. túto mapu nevedie OZ Domáce vzdelávanie na Slovensku): <https://sites.google.com/view/komunitka>

Či sa vo vašom okolí nachádza vzdelávacia skupina pre predškolákov, môžete zistiť v on-line skupinách, ktorých zoznam nájdete na našej stránke v časti spájanie domácich školákov: <https://www.domacaskola.sk/mapadv/> (pod mapou).

V prípade, že máte záujem, aby vaše dieťa chodilo do lesného klubu (lesnej škôlky), na nasledovnej mape lesných klubov, ktorú vedie Asociácia detských lesných klubov na Slovensku, si lesný klub v blízkosti vášho bydliska môžete vyhľadať: <https://www.lesnekluby.sk/detske-lesne-kluby/mapa-lesnych-klubov-na-slovensku/>.

4.8.2. Vzdelávacie skupiny pre školákov

Vzdelávacia skupina pre deti v školskom veku, ktorá sa zvykne hovorovo označovať aj pojmom komunitná „škola“ alebo „domškola“, nie je školou v zmysle nášho školského zákona. Vzdelávacie skupiny nie sú zapísané v sieti škôl a školských zariadení SR. Preto deti, ktoré navštevujú vzdelávaciu skupinu, musia byť zapísané zároveň aj v škole, ktorá je v sieti škôl a školských zariadení SR, kde sú vedené ako deti v individuálnom vzdelávaní (táto škola je potom ich tzv. kmeňová škola). Deti chodia polročne do kmeňovej školy na komisionálne preskúšanie a kmeňová škola im aj vydá vysvedčenie.

Aj keď sa vzdelávacia skupina ponáša na školu, nemusí plniť štátny vzdelávací program, a teda sa môže stať, že pri preskúšaní v kmeňovej škole dieťa nie je dostatočne pripravené (napríklad ak vzdelávacia skupina nechá dieťa napredovať v čítaní či písaní svojím tempom a kmeňová škola očakáva na konci 1. ročníka ZŠ vyššiu úroveň). *Za zabezpečenie individuálneho vzdelávania na žiadosť zákonného zástupcu* (t. j. bez uvedenia zdravotného dôvodu ako primárneho dôvodu pre individuálne vzdelávanie) *nesie zodpovednosť rodič*. Je preto zodpovednosťou rodiča, aby sa so vzdelávacou skupinou dohodol na tom, čo bude dieťa učiť, aj vzdelávanie dieťaťa priebežne kontroloval, aby dieťa vedelo to, čo má vedieť podľa jeho individuálneho vzdelávacieho programu do termínu preskúšania v kmeňovej škole.

Vzdelávacie skupiny majú najčastejšie právnu formu občianskeho združenia, ale môže to byť len skupina rodičov, ktorí sa rozhodli spoločne či prostredníctvom učiteľa vzdelávať svoje deti. Vo vzdelávacích skupinách často učia učitelia – pedagógovia, ktorým nevyhovuje klasický školský systém (učiteľ je obyčajne aj garantom týchto detí). Vzdelávacie skupiny nie sú tak zviazané pravidlami ako klasické školy a majú viac možností, ako si upraviť proces vzdelávania tak, aby bol pre deti čo najzaujímavejší a najefektívnejší.

Keďže vzdelávacie skupiny nie sú zapísané v sieti škôl a školských zariadení SR, nemajú nárok na žiadne financie od štátu – teda nedostávajú na dieťa normatív. Náklady na ich prevádzku financujú rodičia. Výška mesačného „školného“ sa vo vzdelávacej skupine môže pohybovať okolo 200 – 400 eur/mesiac/dieťa pri dennom vzdelávaní. Niektorí rodičia sa zapoja do vzdelávania vo vzdelávacej skupine, alebo iným spôsobom pomôžu pri organizácii skupiny, a tak si znížia výšku „školného“ vo vzdelávacej skupine. Niekedy sa rodičia dohodnú, že ich dieťa bude dochádzať do vzdelávacej skupiny len niektoré dni v týždni a skombinujú tak vzdelávanie v rámci rodiny so vzdelávaním dieťaťa vo vzdelávacej skupine.

Vzdelávacia skupina má obyčajne zapísané všetky deti, ktoré ju navštevujú, v rovnakej kmeňovej škole (dá sa s nimi však dohodnúť aj inak).

Vzdelávacie skupiny poskytujú okrem vzdelávania viaceré služby v závislosti od vzájomnej dohody – niektoré sprostredkujú zápis na ZŠ v ich priestoroch pozvaním učiteľov z kmeňovej školy, alebo pomôžu s dokladmi pri vybavení individuálneho vzdelávania (pomôžu s vypísaním žiadosti o povolenie individuálneho vzdelávania, vypracovaním individuálneho vzdelávacieho programu a pod.). Vzdelávacie skupiny obyčajne poskytujú garanta a niektoré aj dohodnú preskúšanie detí kmeňovou školou v priestoroch vzdelávacej skupiny. Aj keď vám vzdelávacia skupina ponúkne zabezpečenie rôznych služieb, zodpovednosť za individuálne vzdelávanie stále nesiete vy (rodičia), preto si skontrolujte:

- či je dieťa zapísané nielen vo vzdelávacej skupine, ale aj v kmeňovej škole, ktorá je v sieti škôl a školských zariadení SR – overiť si to môžete vyhľadáním vašej kmeňovej školy v sieti škôl a školských zariadení SR²⁶⁵, ďalej si skontrolujte, či vám z kmeňovej školy prišlo rozhodnutie o prijatí, resp. rozhodnutie o prijatí žiaka prestupom (ak ste prestupovali z inej školy) – toto rozhodnutie by ste mali mať v listinnej forme, kmeňová škola ho pošle poštou (ak ste sa nedohodli na osobnom prevzatí) alebo elektronicky do elektronickej schránky (ak ju máte aktivovanú)²⁶⁶.
- či má dieťa v kmeňovej škole povolené individuálne vzdelávanie – to si môžete overiť skontrolovaním, či vám prišlo rozhodnutie o povolení individuálneho vzdelávania z kmeňovej školy pred začiatkom individuálneho vzdelávania v listinnej forme poštou (ak ste sa nedohodli na osobnom prevzatí) alebo elektronicky do elektronickej schránky (ak ju máte aktivovanú)²⁶⁷,
- čo a ako sa dieťa vo vzdelávacej skupine učí a či postupuje podľa výkonových štandardov pre jednotlivé predmety (pozn. výkonové štandardy dostanete z kmeňovej školy),
- či bolo vaše dieťa v kmeňovej škole polročne preskúšané (v prípade, ak by preskúšanie sprostredkovala vzdelávacia skupina) – overiť si to môžete v kmeňovej škole skontrolovaním, či vám po skončení šk. polroka bol doručený z kmeňovej školy výpis hodnotenia (doručuje sa obyčajne emailom) a po skončení šk. roka, či vám bolo doručené vysvedčenie v listinnej podobe (obyčajne sa posielajú poštou, ak sa nedohodnete na osobnom prevzatí).

Ak by dieťa nebolo zapísané v kmeňovej škole v sieti škôl a školských zariadení SR alebo nemalo povolené individuálne vzdelávanie, hrozí vám okrem iných sankcií aj trest odňatia slobody.

V prípade, že by vaše dieťa nebolo vzdelávané podľa jeho individuálneho vzdelávacieho programu a nepospelo na komisionálnom preskúšaní, alebo by sa nedostavilo na komisionálne preskúšanie, riaditeľ kmeňovej školy zruší povolenie na individuálne vzdelávanie. Z toho dôvodu je dôležité vybrať si vzdelávaciu skupinu starostlivo a vopred si overiť alebo zistiť minimálne:

- ako dlho poskytuje vzdelávacia skupina vzdelávanie,
- kto bude vo vzdelávacej skupine učiť,
- informácie o deťoch, ktoré budú vo vzdelávacej skupine t. j. ich počet, vek a pod.,

²⁶⁵Zoznam škôl v sieti škôl a školských zariadení SR: <https://www.minedu.sk/siet-skol-a-skolskych-zariadeni-slovenskej-republiky/> (je potrebné pozrieť súbory s názvom základné školy, súkromné školy a cirkevné školy) alebo je zoznam dostupný aj tu: https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedeckakniznica/informacie-o-skolstve/registre/zoznamy-skol-a-skolskych-zariadeni.html?page_id=9332 (pozn. ak by ste tam školu nevedeli nájsť, skontrolujte si, či pozeráte na zoznamy, ktoré platia pre aktuálny školský rok, ak tam školu stále neviete nájsť, môžete si školu skontrolovať priamo v registri škôl a školských zariadení, ktorý vedie MŠ SR tu: <https://crinfo.iedu.sk/RISPortal/register/> – musíte však pozrieť školy v prevádzke, ak si nie ste istí, môžete si overiť existenciu školy priamo na Ministerstve školstva SR: <https://www.minedu.sk/kontakty/>)

²⁶⁶Usmernenie MŠ SR k doručovaniu rozhodnutí riaditeľov škôl a riaditeľov školských zariadení: <https://www.minedu.sk/usmernenie-k-dorucovaniu-rozhodnuti-riaditelov-skol-a-riaditelov-skolskych-zariadeni/>

²⁶⁷Usmernenie MŠ SR k doručovaniu rozhodnutí riaditeľov škôl a riaditeľov školských zariadení: <https://www.minedu.sk/usmernenie-k-dorucovaniu-rozhodnuti-riaditelov-skol-a-riaditelov-skolskych-zariadeni/>

- referencie na vzdelávaciu skupinu od iných rodičov.

Vzdelávacie skupiny, ktoré požiadali o zaradenie do zoznamu vzdelávacích skupín OZ Domáce vzdelávanie na Slovensku, nájdete tu (pozn. OZ Domáce vzdelávanie na Slovensku nepreveruje ani nezaručuje kvalitu vzdelávania v týchto skupinách):

<https://www.domacaskola.sk/vzdelavacie-skupiny/>

Vzdelávacie skupiny a učiteľov, ktorí majú záujem učiť deti v domácom vzdelávaní, nájdete aj na mape komuNitky (pozn. túto mapu nevedie OZ Domáce vzdelávanie na Slovensku): <https://sites.google.com/view/komunitka>

4.9. Socializácia detí v domácom vzdelávaní

Nedostatočná socializácia detí je asi najbežnejšou kritikou, ktorú si doma vzdelávajúci rodičia od svojho okolia vypočujú. Táto kritika je pravdepodobne vyvolaná názvom „domáce“ vzdelávanie. Pri tomto pojme si väčšina ľudí predstaví mamu, ktorá sedí zatvorená doma za stolom so svojím dieťaťom a učí dieťa tak dlho, ako sa učia deti v škole. Pri tejto predstave „vidia“ dieťa, ktoré je ochudobnené o akýkoľvek sociálny kontakt. Aj keď táto predstava je pomerne rozšírená, nie je založená na reálnych skúsenostiach detí s domácim vzdelávaním. Zbaveniu sa tejto mylnej predstavy by možno pomohlo zmeniť zaužívaný pojem domáce vzdelávanie na neškolské vzdelávanie, ale pojem domáce vzdelávanie sa už u nás udomácnil, preto bude ľahšie ho ľuďom vysvetliť ako ho zmeniť. Domáce vzdelávanie, aj napriek mätúcemu názvu, neprebíha výlučne doma a deti pri domácom vzdelávaní nebývajú osamotené.

Podľa prieskumov väčšina detí na Slovensku (88%)²⁶⁸ aj vo svete (93,6 % v USA)²⁶⁹, ktoré sú v domácom vzdelávaní, pochádza z viacdenných rodín. Deti sa obyčajne stretávajú aj s inými domácimi školákmi, keďže rodiny sa veľmi často sieťujú (spájajú). Stretávajú sa buď za účelom hry alebo spoločného vzdelávania detí, či poskytovania si vzájomnej podpory alebo pomoci. Domškolácke rodiny chodia spolu napr. na výlety, výstavy, do múzeí alebo galérií. V poobedných hodinách má väčšina domácich školákov krúžky alebo sa hrajú s inými deťmi (zvyknú sa hrať aj s deťmi, ktoré chodia do škôl). Majú na tieto stretnutia viac času, keďže poobedia nevypĺňajú robením dodatočných domácich úloh.

Podľa prieskumu OZ DVS²⁷⁰ až 94,4 % domškolákov na Slovensku má nejakú mimoškolskú aktivitu a 93,3 % domškolákov sa stretáva s inými domškolákmi alebo kamarátmi. Môžeme tak konštatovať, že rodiny, ktoré vzdelávajú svoje deti doma, dbajú o socializáciu svojich detí.

Socializácia pri výchove detí sa definuje ako ich začlenenie do spoločnosti alebo ako „poskytovanie takého prostredia, aby dieťa zapadlo do spoločnosti a mohlo vyrásť, dozrieť a stať sa prínosným dospelým, ktorý môže komunikovať s ostatnými v komunite s rešpektom, či už je to v práci s kolegami, doma s rodinou alebo priateľmi“²⁷¹. Medzi ľuďmi v súčasnosti pretrváva predstava, že v škole prebieha práve takáto socializácia detí. Avšak v skutočnosti v škole na socializáciu nie je veľa príležitostí. Deti sa počas vyučovania obvykle nemôžu socializovať (nemôžu sa vzájomne rozprávať alebo si radiť), majú na to len prestávky, počas ktorých okrem socializácie musia stihnúť ísť na WC, pripraviť si pomôcky na ďalšiu hodinu alebo si zopakovať učivo pred ústnym skúšaním či písomkou. Keď si nasčítame prestávky medzi jednotlivými vyučovacími hodinami školáka, dostaneme približne 1 hodinu možnej socializácie. Socializácia detí počas školských obedov je tiež limitovaná, keďže

²⁶⁸ Výsledky prieskumu OZ Domáce vzdelávanie na Slovensku z roku 2020 o situácii domácich školákov: <https://www.domacaskola.sk/statistiky-dv/>

²⁶⁹ Napr. v USA, kde je podľa štatistík najviac detí v domácom vzdelávaní na svete, je až 93,6 % detí z viacdenných rodín – Homeschool Progress Report 2009 (HSLDA): <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED535134.pdf>

²⁷⁰ Výsledky prieskumu OZ Domáce vzdelávanie na Slovensku z roku 2020 o situácii domácich školákov: <https://www.domacaskola.sk/statistiky-dv/>

²⁷¹ G. Neufeld: Socializace – Proč „rané vzdělávání“ nepomáhá: <https://rodicovstvihrou.cz/preklady/socializace-proc-rane-vzdelavani-nepomaha/>

v niektorých školách sa nesmú deti počas obeda rozprávať, „aby nebol v školskej jedálni hluk“. Socializácia je deťom skôr dostupná poobede v školskom klube (družine) po ukončení vyučovania, ak tam deti chodia.

Školská socializácia je však problémová nielen čo sa týka času možnej socializácie, ale aj čo sa týka kvality socializácie. V školách sú deti rozdelené do tried podľa veku. Podstatou socializácie je učenie sa od sociálne zručnejšieho. Avšak v škole pri socializácii staršie deti a dospelí chýbajú (pozn.: dospelí chýbajú počas prestávok). Deti sú počas vyučovacích hodín v kontakte len s učiteľom alebo niekoľkými učiteľmi, ktorí sa k nim správajú obyčajne autoritatívne²⁷², no v živote je pri väčšine situácií potrebné rešpektujúce správanie k ľuďom v okolí. Deti sa v škole dostávajú pod silný vplyv nezrelých vrstovníkov²⁷³. Takáto socializácia často ústi do krutého porovnávania sa, nezdravého súťaženia, šikany²⁷⁴ vrátane výsmechu či vylúčenia dieťaťa z kolektívu, drogám, predčasnej sexualite a množstvu iných negatívnych vplyvov na samotné dieťa. Deti sa v kolektíve vrstovníkov učia hodnoty a vzory správania, ktoré sú nám dospelým často veľmi vzdialené. Výsledkom je tzv. kultúrne spošťovanie alebo aj „detská kultúra“²⁷⁵. Niektorí zástancovia homeschoolingu sa pre homeschooling rozhodnú práve z dôvodu lepšej a vhodnejšej socializácie. Podľa mamy štyroch domavzdelávaných detí Ing. arch. Stanislavy Kratochvílovej z ČR: „Deti sa stávajú v kolektíve prínosnými nie tým, že ich tam zaradíme čo najskôr, ale práve a jedine tým, že u nich vypestujeme zdravú sebaúctu. Tá sa rodí vždy v bezpodmienečnom prijatí, láskyplnej starostlivosti a individuálnom prístupe. A toho všetkého majú doma, v blízkosti svojich milujúcich rodičov, určite najviac.“²⁷⁶

Väčšina rodičov chce, aby sa ich deti naučili sociálnym zručnostiam od zrelých osôb, ktorými sú najmä dospelí. Deti v domácom vzdelávaní sú obyčajne v kontakte s mnohými dospelými – s rodičmi, starými rodičmi a ostatnými členmi rodiny, známymi rodiny, s ktorými sa rodina stretáva, učiteľmi na obyčajne niekoľkých krúžkoch alebo v ZUŠ, s učiteľmi na preskúšaní v kmeňovej škole, so susedmi a s mnohými ďalšími ľuďmi, ktorých dieťa stretne na výletoch, exkurziách, ihriskách, v mestskej hromadnej doprave a pod. Na spoločných stretnutiach domškolákov je obyčajne veľa dospelých, s ktorými môže dieťa komunikovať. Dieťa sa tak dostáva do kontaktu s pomerne širokým a rôznorodým okruhom dospelých ľudí. Deti vzdelávané doma

²⁷² Podľa výskumu Mgr. M. Bielikovej z oddelenia prevencie a výskumov v oblasti mládeže CVTI SR má rešpektujúce správanie voči žiakom len cca 30 % učiteľov, občas sa k žiakom rešpektujúco správa cca 57 % učiteľov a až 13 % učiteľov sa podľa žiakov nespráva rešpektujúco nikdy (rešpektujúce správanie učiteľov podľa výskumu závisí aj od prospechu žiakov, s klesajúcim prospechom klesá miera rešpektujúceho správania učiteľa): https://www.cvtisr.sk/buxus/docs//OddMladezASport/Vyskum/vystupy/prejav/nasilia_na_zs_ss.pdf

²⁷³ Viac o negatívnom vplyve orientácie na vrstovníkov a strate rodičovskej väzby v knihe kanadského psychológa Gordona Neufelda a lekára Gábora Matého: Držte si své děti alebo stručné informácie k tejto téme nájdete aj v nasledovnom článku Gordona Neufelda: <https://rodicovstvihrou.cz/preklady/socializace-proc-rane-vzdelavani-nepomaha/>

²⁷⁴ Podľa výskumu Slovenského národného strediska pre ľudské práva z roku 2018 bolo takmer 30% detí v slovenských školách obeťou šikany: <http://www.snsip.sk/wp-content/uploads/Sikana-a-kybersikana-na-skolach-2018.pdf>

²⁷⁵ G. Neufeld: Socializace – Proč „rané vzdělávání“ nepomáhá: <https://rodicovstvihrou.cz/preklady/socializace-proc-rane-vzdelavani-nepomaha/>

²⁷⁶ Rozhovor s Ing. arch. Stanislavou Kratochvílovou: <https://www.skolazvesela.cz/2015/10/01/delame-co-nas-bavi/>

majú teda často vzťahy s oveľa väčším množstvom ľudí každého veku a majú oveľa viac času rozvíjať tieto vzťahy, na rozdiel od detí vzdelávaných v školách.

Podľa psychológa Gordona Neufelda „socializácia zahŕňa schopnosť vyjsť s ostatnými a zároveň byť úprimný sám k sebe“, t. j. schopnosť zachovať si svoju individualitu. Neschopnosť vyjadriť svoj pohľad na vec zo strachu, že spôsobíme konflikt, je prejavom nezrelosti. Vyjadriť diplomaticky a rešpektujúco svoj názor, ktorý je odlišný od názoru ostatných, je ťažké pre mnohých dospelých, o čo ťažšie to je pre deti? Človek musí byť dostatočne zrelý, aby mohol byť v skupine sebe rovných bez toho, aby stratil svoju osobitosť. Predčasná socializácia v skupine sebe rovných je preto vývojovými psychológmi považovaná za chybnú. Keď dáte do kolektívu deti predčasne – skôr ako sú schopné udržať svoju vlastnú identitu (t. j. byť samými sebou), stanú sa rovnakými, ako sú ostatní a ich individualita je skôr zničená ako zdokonalená²⁷⁷. Prieskumy z USA ukazujú, že adolescenti z domáceho vzdelávania mali svoju individualitu zachovanú lepšie, hovorili o „sebadôvere, nasledovaní vlastných cieľov, udržiavaní priateľstiev aj vtedy, ak sa ich priatelia od nich líšia alebo s nimi nesúhlasia“. Na rozdiel od detí zo škôl, ktoré hovorili o „strate svojho hlasu a nedôvere vo vlastné vnímanie“.²⁷⁸

Niektorí ľudia, ktorí kritizujú nedostatočnú socializáciu detí v domácom vzdelávaní, majú skôr na mysli to, že takéto dieťa „nemá dostatok kamarátov“. Avšak ani dochádzka detí do škôl automaticky neznamená väčšie množstvo kamarátov. Podľa výskumu CVTI SR vykonaného v roku 2020 uviedla takmer 1/5 detí (16,4 %) vzdelávaných v školách, že majú len jedného kamaráta alebo nemajú kamarátov vôbec.²⁷⁹ Podľa národnej správy HBSC Slovensko za rok 2022 sa v posledných dvanástich mesiacoch cítilo osamelo vždy alebo väčšinu času až 26 – 30 % školáčok a 11 % školákov (13 – 15-ročných)²⁸⁰.

Slovo socializácia je odvodené od latinského slova „socius“, ktoré znamená partner, spoločník, druh alebo kamarát. V základe slova nie je nič, čo by odkazovalo na vrstovníkov alebo niekoho identického veku alebo statusu. Socializácia sa niekedy chybne vykladá ako proces vychádzania s vrstovníckou skupinou²⁸¹. Deti v domácom vzdelávaní majú plno času na hru so súrodencami, hru s deťmi rôzneho veku na spoločných stretnutiach domškolákov (na týchto stretnutiach sú všetky deti bez ohľadu na diagnózy), na hry s ostatnými kamarátmi či susedmi a na stretnutia s inými deťmi na krúžkoch. Okrem týchto sociálnych aktivít sú deti v domácom vzdelávaní vystavené aj ďalším rôznorodým sociálnym vplyvom (sociálnej expozícii), napr. pri čítaní kníh alebo pri pozorovaní správania ľudí v televízii a pod.

²⁷⁷ G. Neufeld: Socializace – Proč „rané vzdělávání“ nepomáhá:

<https://rodicovstvihrou.cz/preklady/socializace-proc-rane-vzdelavani-nepomaha/>

²⁷⁸ B. Ray: Homeschoolers on to College – What Research Shows Us:

<https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ682480.pdf>

²⁷⁹ Výskum PhDr. Marianny Pétiovej, PhD. z CVTI SR z roku 2021: Názory a skúsenosti žiakov ZŠ a SŠ so šikanovaním a kyberšikanovaním:

https://www.cvtisr.sk/buxus/docs/prevencia/Vyskumy_prieskumy_a_analyzy/Nazory_a_skusenosti_ziakov...-2021-publikacia.pdf (str. 22)

²⁸⁰ Národná správa o zdraví a so zdravím súvisiacom správaní školákov v ich sociálnom kontexte:

<https://hbcslovakia.com/hbcs-slovensko-2021-2022/>

²⁸¹ V. Merlin (2003). Pedagogicko-psychologické aspekty individuálneho vzdelávania. Pedagogika, 53(4), 405–417: <https://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?p=1969&lang=cs>

Podľa vyjadrení učiteľov v prieskume OZ Domáce vzdelávanie na Slovensku v roku 2020²⁸² rozdiely medzi deťmi v domácom vzdelávaní oproti denným žiakom boli pozitívne (v prospech domškolákov) alebo žiadne. Nikto z učiteľov v prieskume sa nevyjadril, že by tieto deti boli horšie ako denní žiaci. S deťmi v domácom vzdelávaní sa komunikovalo podľa ich učiteľov dobre alebo porovnateľne ako s dennými žiakmi. Žiaden učiteľ neoznačil komunikáciu s deťmi v domácom vzdelávaní za ťažkú. Deti v domácom vzdelávaní boli podľa pedagógov samostatné a schopné vyjadriť svoj názor.

Podľa viacerých štúdií^{283,284} z USA, kde má domáce vzdelávanie dlhú tradíciu, sú deti v domácom vzdelávaní dobre socializované. Niektoré americké štúdie hovoria, že deti v domácom vzdelávaní sú porovnateľne socializované ako deti v školách a niektoré štúdie hovoria, že sú socializované lepšie – v týchto štúdiách mali deti v domácom vzdelávaní lepšie výsledky v komunikácii, lepšiu sociálnu zrelosť a mali menej problémového správania. Mnohé deti po ukončení homeschoolingu v USA majú výborné vodcovské schopnosti a sú z nich lídri v škole či v zamestnaní. Tu vyvstáva otázka: „Prečo to tak je?“ Odpoveďou podľa psychológov je fakt, že rodina lepšie „odzrkadľuje vonkajšiu spoločnosť, ako prostredie tradičnej školy, v ktorej sú deti rozdelené podľa veku, čo predstavuje neprirodzenú vekovú segregáciu“²⁸⁵. A tu dostávame aj nový pohľad na ďalší mýtus spojený s domácim vzdelávaním, podľa ktorého deti v domácom vzdelávaní žijú v „nereálnom svete“ a nebudú na „reálny svet“ pripravené.

Mnohí definujú pojem „reálny svet“ ako „svet dospelosti, v ktorom je človek zodpovedný za získanie svojej stravy, zabezpečenie prístrešia a oblečenia“²⁸⁶. Keď sa na školu pozrieme bližšie, zistíme, že reálny svet sa v škole nenachádza. Škola je umelo vytvorené prostredie, v ktorom sú deti neprirodzene vekovo segregované, kde sa učia z učebníc, čítaniek, a nie zo skutočných kníh, sú zatvorené vnútri a musia neprirodzene niekoľko hodín podľa možnosti ticho sedieť, ich normou nie sú hodnoty dospelých ako čestnosť, tvorivosť alebo spolupráca. Dieťa má „úspech“ vtedy, ak má značkové oblečenie, ak je vodcom partie – dieťa sa snaží prispôbovať hodnotám nezrelých spolužiakov, s ktorými trávi väčšinu svojho dňa. Práve domáce vzdelávanie umožňuje dieťaťu žiť v reálnom svete, v ktorom sa prirodzene učí priamo pozorovaním dospelých.

Niektorí ľudia pod kritikou toho, že domáce vzdelávanie neumožňuje dieťaťu žiť v „reálnom svete“, majú na mysli skôr to, že dieťa v domácom vzdelávaní žije podľa ich predstáv „vo vatičke“ (pri rodičoch), a nie je vystavené stresu a prekážkam, ktoré prináša škola. Podľa týchto ľudí je dieťa „poškodené“ tým, že je pred tým uchránené, a teda nebude pripravené na stres a prekážky, ktoré prináša náročný život v dospelosti. Ak by bolo pravdivé tvrdenie, že množstvo stresu a prekážok v detstve zvyšuje dieťaťu šancu viesť šťastný život v náročnom svete, tak by potom všetky deti,

²⁸² Výsledky prieskumu OZ Domáce vzdelávanie na Slovensku z roku 2020 o situácii domácich školákov: <https://www.domacaskola.sk/statistiky-dv/>

²⁸³ National Home Education Research Institute – Research Facts on Homeschooling (December 11, 2023): <https://www.nheri.org/research-facts-on-homeschooling/>

²⁸⁴ R. Medlin: Home Schooling and the Question of Socialization (Stetson University): <https://www.stetson.edu/artsci/psychology/media/medlin-socialization-2000.pdf>

²⁸⁵ R. Medlin: Home Schooling and the Question of Socialization (Stetson University): <https://www.stetson.edu/artsci/psychology/media/medlin-socialization-2000.pdf>

²⁸⁶ B. Ray: Homeschoolers on to College – What Research Shows Us: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ682480.pdf>

ktoré prešli v detstve stresom či prekážkami (napr. deti zo sirotincov, z rodín, v ktorých sa vyskytovalo násilie a pod.), boli dobre na život pripravené a boli v ňom úspešné a šťastné. Prax však ukazuje, že tieto deti obvykle nie sú v živote úspešnejšie ani šťastnejšie²⁸⁷. Život každému jednému človeku úplne prirodzene prináša nejaké stresové situácie alebo prekážky, ktoré musí prekonať. Tak je to aj pri deťoch v domácom vzdelávaní. Deti nepotrebujú okrem prekážok, ktoré pripraví sám život – teda náš najlepší celoživotný „učiteľ“, ďalšie dodatočné prekážky, aby sa naučili, ako sa s nimi vyrovnáť.

Ďalším častým mýtom spojeným s domácim vzdelávaním je predstava, že dieťa v domácom vzdelávaní nebude neskôr vedieť dodržať rozvrh alebo plán nejakej spoločnej činnosti. Tu je dôležité uvedomiť si, že aj keď domáce vzdelávanie často neprebíha podľa takého istého rozvrhu ako v škole, aj dieťa v domácom vzdelávaní sa s nejakým typom rozvrhu alebo plánu stretáva, napr. plán domškoláckych týždenných aktivít, rozvrh krúžkov, čas stretnutia s inými domškolákmi a pod.

Iným veľmi častým mýtom, ktorý sa s domácim vzdelávaním spája, je mýtus, že deti po ukončení domáceho vzdelávania nebudú pripravené na autority v ich neskoršom živote. Prieskumy detí, ktoré ukončili domáce vzdelávanie na Slovensku alebo vo svete, však tento mýtus nepotvrdzujú. Vysvetlením je fakt, že aj dieťa v domácom vzdelávaní sa s mnohými autoritami stretáva, napr. prirodzené autority v živote dieťaťa sú rodičia alebo starí rodičia, ďalej sú to učitelia na polročnom preskúšaní, učitelia na záujmových krúžkoch, policajti a pod.

Domáce vzdelávanie však nevedie deti k slepej poslušnosti k hocijakej autorite (napr. ako bola v čase nacistického Nemecka), keďže v domácom vzdelávaní sa deti učia od rodičov aj morálne hodnoty. To deti učí rozlíšiť slepú poslušnosť voči autorite od rešpektu k nastaveniu našej v súčasnosti hierarchickej spoločnosti.

Viac informácií o tom, ako sa darí deťom z pohľadu socializácie po ukončení domáceho vzdelávania, nájdete v časti s názvom [Skúsenosti s deťmi po ukončení domáceho vzdelávania](#).

Pre lepšiu predstavu, ako na Slovensku môže vyzeráť socializácia detí v domácom vzdelávaní, môžete nahliadnuť do ich socializácie:

- prostredníctvom článku, ktoré pripravilo OZ DVS s názvom „Ako sa stretávajú domškoláci?“: <https://www.domacaskola.sk/ako-sa-stretavaju-domskolaci/>;
- prostredníctvom blogu domškoláckeho otca, ktorý píše o socializácii jeho dcéry druháčky Laury: <https://blog.sme.sk/chvojka/spolocnost/skutocne-sa-domaci-skolaci-nevedia-socializovat>;
- prostredníctvom fotografií a popisu príležitostí na socializáciu domškoláčky druháčky Sofi: <https://ozdvs.sharepoint.com/:b:/s/PublicRelations/EQm8Axyt45hFquCYKE1Q7GsBlcbQW-aTdXF-KPCOldfoEQ?e=vzZmvC>;

²⁸⁷ Viac o vplyve traumy z detstva na život dospelého človeka v prednáške dr. G. Maté (české titulky si pustíte tlačidlom CC vpravo dole): <https://videacesky.cz/video/gabor-mate-jak-trauma-z-detstvi-vede-k-zavislosti>

- prostredníctvom článku, ktoré pripravilo OZ DVS s názvom „Škola v prírode po domškolácky? Jednoznačne áno!“:
<https://www.domacaskola.sk/skola-v-prirode-po-domskolacky-jednoznacne-ano/>.

4.10. Akademické výsledky detí v domácom vzdelávaní

Podľa vyjadrení učiteľov v prieskume OZ Domáce vzdelávanie na Slovensku z roku 2020²⁸⁸ boli úroveň vedomostí a rozhlád detí v domácom vzdelávaní vynikajúce alebo porovnateľné ako u denných žiakov. Nikto z učiteľov v prieskume sa nevyjadril, že by výsledky týchto detí boli horšie ako výsledky denných žiakov.

V ČR sa uskutočnilo deväť rokov trvajúce pokusné overovanie individuálneho vzdelávania na 2. stupni ZŠ²⁸⁹. Pokusné overovanie bolo úspešne ukončené v roku 2016 zistením, že úroveň vedomostí a zručností doma vzdelávaných žiakov boli plne porovnateľné so žiakmi zaradenými do štandardnej výučby na základných školách²⁹⁰, deti často zvládli preskúšanie prekvapivo s nadštandardne dobrými výsledkami²⁹¹ (pozn.: tieto dobré a niekedy vynikajúce výsledky detí z individuálneho vzdelávania boli dosiahnuté aj napriek tomu, že v ČR nie je požiadavka pedagogického vzdelania na ich vzdelávateľa).

V USA majú približne 50-ročnú tradíciu domáceho vzdelávania (v novodobej podobe). V domácom vzdelávaní je tam v súčasnosti cez 3 mil. detí (pred pandemiou Covid-19 koncom roku 2019 ich bolo okolo 2,5 mil.)²⁹², preto je zaujímavé pozrieť sa na porovnanie akademických výsledkov školských a domškoláckych detí aj z tejto krajiny. Podľa amerických štúdií^{293, 294, 295} sú priemerné výsledky testov detí z domáceho vzdelávania vynikajúce, dlhodobo o 15 – 25 percentilových bodov lepšie, ako výsledky testov detí zo škôl. Zaujímavým zistením je, že dobré výsledky detí z domáceho vzdelávania nemajú výrazný súvis so vzdelaním rodičov – deti rodičov bez vysokoškolského vzdelania uspeli v testoch tiež nadpriemerne. Výsledky testov nemali ani súvis s tým, či mali rodičia pedagogické vzdelanie alebo nie. Výsledky amerických štúdií teda potvrdzujú aj zistenia z ČR v tom, že dobré výsledky detí z individuálneho vzdelávania nemajú žiaden súvis s pedagogickým vzdelaním rodičov. Súvisí to pravdepodobne s nasledovnými skutočnosťami:

- rodičia danú látku ovládajú príp. sú schopní naučiť sa ju, alebo ju vedľa deťom sprostredkovať iným spôsobom, napr. cez edukačné videá,
- deti učí obyčajne širšia rodina (teda nielen rodičia, ale viacerí členovia rodiny),

²⁸⁸ Výsledky prieskumu OZ Domáce vzdelávanie na Slovensku z roku 2020 o situácii domácich školákov: <https://www.domacaskola.sk/statistiky-dv/>

²⁸⁹ Ukončení programu MŠMT Pokusné ověřování individuálního vzdělávání na 2. stupni ZŠ: <https://www.msmt.cz/file/39024/>

²⁹⁰ Národní ústav pro vzdělávání: Celková zpráva z pokusného ověřování individuálního vzdělávání na 2. stupni ZŠ v letech 2007/2008 až 2015/2016

²⁹¹ Národní ústav pro vzdělávání: Domácí vzdělávání, příloha k čtvrtročníku Vzdělávání: http://archiv-nuv.npi.cz/uploads/Periodika/VZDELAVANI/15/P_1_15.pdf

²⁹² National Home Education Research Institute – Research Facts on Homeschooling (December 11, 2023) : <https://www.nheri.org/research-facts-on-homeschooling/>

²⁹³ National Home Education Research Institute – Research Facts on Homeschooling (December 11, 2023): <https://www.nheri.org/research-facts-on-homeschooling/>

²⁹⁴ HSLDA – Homeschool Progress Report 2009: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED535134.pdf>

²⁹⁵ B. Ray: Homeschoolers on to College – What Research Shows Us: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ682480.pdf>

- deti učia známi rodičov v závislosti od ich vlastného vzdelania či záujmov – často učia skupinu deti v domácom vzdelávaní rodičia (podľa ich vedomostí v danej oblasti), ktorí sa striedajú, teda deti učí „homeschoolingová“ komunita,
- niekedy si rodičia vyhľadajú a platia odborníkov – učiteľov, napr. cudzie jazyky rodičia zvyknú riešiť jazykovými kurzmi a výchovné predmety sú často pokryté krúžkami či ZUŠ,
- niektoré deti sa látku naučia samy alebo v rámci súrodeneckého či vzájomného učenia sa, napr. ak niektoré dieťa v nejakej oblasti vyniká, dokáže to často veľmi šikovne naučiť aj ostatné deti.

V posledných 20 rokoch klesajú obavy z domáceho vzdelávania v mnohých krajinách práve vďaka vyššie spomenutým dobrým akademickým výsledkom detí z domáceho vzdelávania. Ak radi svojim deťom čítate, radi s nimi trávite čas, radi spolu s nimi objavujete svet, ak považujete za dôležité učiť sa nové veci a hlavne, ak ich milujete, máte dostatočné predpoklady na vzdelávanie svojich detí²⁹⁶.

Ak pochybujete o sebe a nie ste si istí, či ste schopní naučiť sa nejaké zložitejšie učivo ZŠ, možno vám pomôže uvedomenie, že sa to musí naučiť aj vaše dieťa. Nezabúdajte, že v prípade potreby máte k dispozícii pomoc garanta, pomoc vašej kmeňovej školy, môžete si zaplatiť na daný predmet učiteľa, príp. sa môžete obrátiť so žiadosťou o radu alebo pomoc na ďalších domškoláckych rodičov (možnosti, ako sa na nich nakontaktovať, nájdete v časti [Sieťovanie a podpora rodín v domácom vzdelávaní](#)).

Viac informácií o tom, ako sa darí deťom v ďalšom štúdiu na školách po ukončení domáceho vzdelávania, nájdete v časti s názvom [Skúsenosti s deťmi po ukončení domáceho vzdelávania](#).

Nižšie nájdete odkaz na rozsiahly zoznam známych úspešných osobností – prezidentov, umelcov, vedcov, vynálezcov, spisovateľov, politikov, podnikateľov, učiteľov a iných, ktorí boli v minulosti vzdelávaní doma: <https://www.homeschoolacademy.com/famous-homeschoolers/>.

Tu nájdete naše články o úspešných domškolákoch: <https://www.domacaskola.sk/series/uspesni-domskolaci/>.

Zo známych a úspešných osobností z nášho regiónu bola doma vzdelávaná česká snowboardiska a alpská lyžiarka, ktorá získala zlaté medaily na olympiáde Ester Ledecká alebo poslankyňa Národnej rady SR Mgr. Jana Žitňanská.

²⁹⁶ Môže sa stať, že práve vaše dieťa nebude vynikať v akademických vedomostiach, teda vedomostiach, ktoré sa posudzujú na skúškach v škole. Je dôležité uvedomiť si, že je veľmi široký záber vedomostí, ktoré sa vaše dieťa môže pri domácom vzdelávaní naučiť. Mnohé z týchto vedomostí sa v školách neskúšajú, a teda nemerajú. Je možné, že práve vaše dieťa má dar/talent v oblasti, ktorú škola nemeria, a teda pokrok dieťaťa v týchto oblastiach ani nedokáže posúdiť, no vy si tento pokrok všimnúť môžete.

4.11. Sieťovanie a podpora rodín v domácom vzdelávaní

Sieťovanie (spájanie) a vzájomná podpora rodín sú pri domácom vzdelávaní veľmi dôležité. V nasledujúcich podkapitolách nájdete informácie o možnostiach sieťovania a podpory, ktorú môžete pri vašom domácom vzdelávaní využiť, príp. ktorú môžete vy ponúknuť iným domškoláckym rodinám (kliknutím na odkaz nižšie sa premiestnite na príslušný text).

- ❖ [Sieťovanie rodín v domácom vzdelávaní](#)
- ❖ [Podujatia pre rodiny v domácom vzdelávaní](#)
- ❖ [Členstvo a podpora OZ DVS](#)

4.11.1. Siet'ovanie rodín v domácom vzdelávaní

Ak sa vo vašom okolí nachádza rodina, ktorá takisto vzdeláva deti doma, nakontaktujte sa na ňu. Z našich skúseností vieme, že je to úžasná opora pre rodičov a skvelá príležitosť na socializáciu ako aj vzdelávanie detí. V prípade, že žiadnu takú rodinu nepoznáte, na našej stránke nájdete **mapu domškoláckych rodín**, kde si môžete vyhľadať rodiny v okolí vášho bydliska (pozn.: presné kontaktné údaje sú sprístupnené len tým, ktorí poskytli svoje údaje do mapy rodín s deťmi v domácom vzdelávaní): <https://www.domacaskola.sk/mapa/>. Na mape nájdete farebne odlíšené rodiny, ktoré plánujú učiť deti doma, ktoré aktuálne učia deti doma, aj rodiny, ktoré kedysi učili svoje deti doma.

Pod mapou sme uviedli **zoznam on-line domškoláckych skupín**, ktoré vám tiež môžu pomôcť spojiť sa s inými rodinami v domácom vzdelávaní.

4.11.2. Podujatia pre rodiny v domácom vzdelávaní

O bčianske združenie Domáce vzdelávanie na Slovensku (OZ DVS) organizuje tieto pravidelné ročné akcie pre domškolácke rodiny:

- **Mamy samy** – víkendové stretnutie domškoláckych mám (bez účasti detí, s výnimkou bábätiok), ktoré sa obyčajne koná po polročnom preskúšaní. Na akcii sa môžu mamy stretnúť s inými domškoláckymi mamami a môžu získať podporu od iných žien v podobnej situácii. Program akcie si tvoria mamy spoločne podľa dohody. Akcia je určená všetkým členkám OZ DVS, vítané sú aj nové členky.
- **Akadémia domáceho vzdelávania** – 1-dňové stretnutie domškoláckych rodín, ktoré je určené hlavne deťom v domácom vzdelávaní. Na tejto akcii môžu deti prezentovať všetkým zúčastneným divákovi svoje záujmy, zručnosti alebo činnosti, ktorým sa venujú, napr. hru na hudobnom nástroji, spev, zahrať divadlo a pod. Akcia sa koná na jar a je určená všetkým deťom/rodinám v domácom vzdelávaní, nielen deťom členov OZ DVS.
- **No Back To School (NBTS)** – 3-dňové, obyčajne víkendové, stretnutie domškoláckych rodín, na ktorom sa spoločne otvorí nový domškolácky rok. Akcia sa koná pred alebo po začiatku školského roka. Na akcii je pripravený program pre deti. Je určená všetkým rodinám v domácom vzdelávaní, nielen členom OZ DVS.
- **Regionálne NBTS** – ½ až 1-dňové stretnutie domškoláckych rodín z daného regiónu. Na akcii je/nie je vopred pripravený program v závislosti od možností člena OZ DVS, ktorý organizuje akciu. Stretnutie sa koná aj viackrát v priebehu roka (podľa možností organizátora). Akcia je určená všetkým rodinám v domácom vzdelávaní, nielen členom OZ DVS.
- **Strategické stretnutie** – víkendové stretnutie určené len aktívnym členom OZ DVS. Ide o akciu pracovnú, ktorej účelom je spoločne dohodnúť smerovanie OZ DVS a pomôcť s rozhodnutiami v oblastiach, ktoré sú pre OZ DVS kľúčové. Stretnutie sa koná pred začiatkom školského roka.

Okrem pravidelných ročných akcií OZ DVS organizuje pre domškolákov a ich rodiny aj **d ďalšie nepravidelné stretnutia** v rôznych častiach Slovenska (napr. spoločné výlety, exkurzie a pod.). Tieto stretnutia sú určené pre všetkých, nielen členov OZ DVS.

OZ DVS ďalej organizuje každoročne **Konferenciu domáceho vzdelávania**, ktorá bude od roku 2024 na jar (bývala na jeseň), kde si môžete vypočuť mnohé prednášky, ktoré vás môžu podporiť alebo vám s domácim vzdelávaním môžu pomôcť. Záznamy konferencií domáceho vzdelávania nájdete na YouTube kanále OZ Domáce vzdelávanie na Slovensku DVS:

<https://www.youtube.com/channel/UCNSU5Mh263XD49xUQSgktDQ/playlists>.

Podľa potreby alebo záujmu domškoláckych rodín pripravuje OZ DVS vzdelávacie **webináre** na rôzne témy. Webináre sú určené pre všetkých, nielen pre členov OZ DVS.

OZ DVS ponúka domškoláckym rodinám možnosť zúčastniť sa **on-line podporných skupín**, kde sa môžete porozprávať s inými domškoláckymi rodičmi. Tieto podporné skupiny sa organizujú v priebehu šk. roka a sú určené len pre členov OZ DVS. Ak máte záujem stať sa členom OZ DVS, viac informácií nájdete v časti [Členstvo a podpora OZ DVS](#).

Informácie o plánovaných dátumoch rôznych podujatí (t. j. on-line podporných skupín, akciách pre domškolákov, webinároch, prednáškach alebo konferencii domáceho vzdelávania, ktoré organizuje OZ DVS), nájdete na našej stránke v časti Podujatia: <https://www.domacaskola.sk/podujatia/> alebo v Udalostiach FB stránky nášho občianskeho združenia:

<https://www.facebook.com/DomaceVzdelavanie/events>.

Aby ste získali lepšiu predstavu o týchto podujatiach, môžete do nich „nahliadnuť“ prostredníctvom článkov, ktoré sme k nim napísali:

<https://www.domacaskola.sk/tag/akcie-oz-dvs/>.

4.11.3. Členstvo a podpora OZ DVS

Ak máte záujem stať sa **členom/členkou OZ DVS** a chceli by ste využívať výhody členstva v OZ DVS, chcete spoznať iné domškolácke rodiny alebo prispieť svojou (dobrovoľníckou) prácou k našej činnosti, tu nájdete informácie k prihláseniu a výhodách členstva: <https://www.domacaskola.sk/prihlaska/>. Ak už ste členom OZ DVS a chcete sa zapojiť do činnosti niektorého z tímov OZ, napíšte nám cez kontaktný formulár: <https://www.domacaskola.sk/kontakt/>.

OZ DVS zvoláva ročne valné zhromaždenie, kde sa členovia môžu dozvedieť o činnostiach, ktoré robilo OZ DVS v uplynulom roku, o plánoch činnosti OZ na ďalší školský rok, o financiách OZ DVS, členovia OZ môžu na valnom zhromaždení predniesť svoje návrhy alebo podnety a platiaci členovia OZ sa môžu zapojiť svojím hlasovaním do rozhodnutí, ktoré sa týkajú OZ DVS, alebo si môžu voliť zástupcov do orgánov OZ DVS, príp. môžu sami kandidovať do týchto orgánov. Valné zhromaždenie sa koná začiatkom školského roka (v septembri príp. októbri). V súčasnosti sa konanie valného zhromaždenia OZ DVS presunulo do on-line priestoru.

Tu nájdete viac informácií ako pomáhame DV rodinám:

<https://www.domacaskola.sk/ozdvs-pomaha-dv-rodinam/>.

Tu nájdete viac informácií ako pomáhame DV školám (a tak aj nepriamo DV rodinám):

<https://www.domacaskola.sk/pomahame-kmenovym-skolam/>.

Ak by ste mali záujem **podporiť činnosť OZ DVS** a rozhodnete sa:

- poukázať OZ DVS 2 % daní, tu nájdete viac informácií: <https://www.domacaskola.sk/2percenta/>,
- podporiť činnosť OZ DVS finančným darom, tu nájdete viac informácií: <https://www.domacaskola.sk/dary/>,
- podporiť činnosť OZ DVS iným spôsobom, prosím napíšte nám cez kontaktný formulár: <https://www.domacaskola.sk/kontakt/>.

4.12. Štatistika domáceho vzdelávania

V nasledujúcich podkapitolách sa zoznámime s počtami detí v domácom vzdelávaní a základnými informáciami o domškoláckych rodinách (kliknutím na odkaz nižšie sa premiestnite na príslušný text).

- ❖ [Počet detí v domácom vzdelávaní](#)
- ❖ [Informácie o rodinách v domácom vzdelávaní](#)

4.12.1. Počet detí v domácom vzdelávaní

Domáce vzdelávanie si získava v posledných rokoch medzi rodičmi a deťmi obľubu. Štatistiky Centra vedecko-technických informácií SR (CVTI SR) nám poskytujú informácie o počtoch detí v domácom vzdelávaní na Slovensku. Štatistiky sa vyhotovujú vždy k 15. septembru daného školského roka (teda do štatistiky konkrétneho školského roka sa nezapočítavajú deti, ktoré začali individuálne vzdelávanie po tomto dátume).

V šk. roku 2023/2024 boli počty a podiely detí v rôznych formách domáceho vzdelávania na ZŠ a MŠ (vrátane špeciálnych škôl) nasledovné:

Forma DV	Počet žiakov v ZŠ	Podiel zo všetkých žiakov v ZŠ	Počet detí v MŠ	Podiel zo všetkých predškolákov v MŠ
IV na žiadosť zákonného zástupcu	1 830	0,36%	652	0,99%
IV zo zdravotných dôvodov	642	0,12%	97	0,15%
IV z dôvodu pobytu v zahraničí	562	0,11%	-	-
vzdelávanie podľa individuálneho učebného plánu	87	0,02%	-	-
IV, ktoré povolila škola mimo územia SR - odhad (pozn. tento údaj CVTI SR nesleduje)	200	0,04%	-	-

Grafy s podrobnými štatistickými informáciami týkajúcimi sa domáceho vzdelávania na Slovensku nájdete na našej stránke v časti Štatistiky DV:

<https://www.domacaskola.sk/statistiky-dv/>.

Články so štatistickými informáciami týkajúcimi sa domáceho vzdelávania na Slovensku nájdete na našej stránke v časti Články:

<https://www.domacaskola.sk/tag/statistiky/>.

Pre porovnanie, v ČR sa v školskom roku 2023/2024 individuálne vzdelávalo^{297,298} v základných školách 6 878 žiakov (cca 0,69 % všetkých žiakov na 1. a 2. stupni ZŠ) a v materských školách 2 673 detí (cca 2,01 % všetkých predškolákov v MŠ).

V USA, kde sa doma vzdeláva najväčšie množstvo detí na svete, sa pred príchodom pandémie Covid-19 vzdelávalo formou homeschoolingu asi 2,5 milióna detí (cca 3 – 4 % detí školského veku). Podľa najnovších odhadov sa vzdeláva v USA formou homeschoolingu asi 3,1 milióna detí (cca 6 % detí školského veku)²⁹⁹. Ďalšie informácie o približnom počte detí, ktoré sa vzdelávajú formou homeschoolingu v ostatných krajinách sveta nájdete tu:

https://en.wikipedia.org/wiki/Homeschooling_international_status_and_statistics.

²⁹⁷ Toto číslo zahŕňa deti v IV na žiadosť zákonného zástupcu a IV zo zdravotných dôvodov (nezahŕňa IV v zahraničí, ktoré v českom školskom zákone patrí pod § 38 a označuje sa ako „individuálna výuka“).

²⁹⁸ Štatistický informačný systém Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy: <https://statis.msmt.cz/rocnka/rocnka.asp>

²⁹⁹ National Home Education Research Institute – Research Facts on Homeschooling (December 11, 2023): <https://www.nheri.org/research-facts-on-homeschooling/>

4.12.2. Informácie o rodinách v domácom vzdelávaní

Ak by vás zaujímalo, aké rodiny vzdelávajú svoje deti doma, z našich početných kontaktov s týmito rodinami môžeme povedať, že na Slovensku sú to všetky možné rodiny s rôznou výškou príjmu alebo svetonázorom.

V januári 2024 urobilo OZ Domáce vzdelávanie na Slovensku v spolupráci s kmeňovými školami prieskum o najvyššom dosiahnutom vzdelaní rodičov detí v individuálnom vzdelávaní (viac informácií tu: <https://www.domacaskola.sk/v-domacom-vzdelavani-sa-koncentruju-vzdelani-rodicia/>). Podľa prieskumu sa pre domáce vzdelanie rozhodujú väčšinou vysokoškolsky vzdelané rodiny – cca 70 % detí pochádza z rodiny, v ktorej má aspoň jeden z rodičov ukončené vysokoškolské vzdelanie. V októbri 2020 vykonalo OZ Domáce vzdelávanie na Slovensku prieskum situácie domácich školákov na Slovensku, v ktorom sa zisťovali aj informácie o rodinách a deťoch v domácom vzdelávaní – prieskum nájdete na našej stránke v časti Štatistiky DV: <https://www.domacaskola.sk/statistiky-dv/>. Podľa prieskumu si domáce vzdelávanie vyberajú zvyčajne rodiny s viac ako jedným dieťaťom – cca 88 % rodín má viac ako jedno dieťa.

Keď si tieto informácie porovnáme s prieskumom domškolákov a ich rodín v USA^{300,301}, zistíme, že domškolácke rodiny sa výrazne nelíšia – aj tam sa rozhodujú pre domáce vzdelávanie predovšetkým vysokoškolsky vzdelaní rodičia (cca 70 – 90 % detí pochádza z rodiny, v ktorej má aspoň jeden z rodičov vysokoškolské vzdelanie) a domáce vzdelanie si tiež vyberajú najmä rodiny s viac ako jedným dieťaťom (cca 93 % detí pochádza z viacdenných rodín).

³⁰⁰ HSLDA – Homeschool Progress Report 2009: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED535134.pdf>

³⁰¹ National Center for Education Statistics – Homeschooling in the United States: Results from the 2012 and 2016 Parent and Family Involvement Survey: <https://nces.ed.gov/pubs2020/2020001.pdf>

5. Kontrola kvality domáceho vzdelávania

Kontrolu úrovne kvality výchovy a vzdelávania pri individuálnom vzdelávaní vykonáva okrem školy, ktorá dieťa preskúša, aj Štátna školská inšpekcia, napr. školská inšpekcia môže prísť pozrieť sa na priebeh preskúšania do kmeňovej školy alebo môže teoreticky prísť aj k vám domov (v praxi domov nechodíva).

Kontrolu odborného-pedagogického, materiálno-technického zabezpečenia výchovy a vzdelávania a ochrany zdravia žiaka vykonáva kmeňová škola, napr. riaditeľ kmeňovej školy môže (po dohode) prísť k vám domov pozrieť sa, či máte pre dieťa stôl, stoličku a pod. Z tohto dôvodu je podľa školského zákona zákonný zástupca povinný umožniť vstup a vykonanie kontroly poverenému školskému inšpektorovi a poverenému zamestnancovi kmeňovej školy.

6. Ukončenie domáceho vzdelávania

Rodičia ukončujú domáce vzdelávanie dieťaťa obyčajne v prípade, keď sa zmení ich finančná alebo rodinná situácia, ak zistia, že táto forma vzdelávania im už nevyhovuje, ak dieťa prechádza na 2. stupeň ZŠ alebo na strednú školu. Domáce vzdelávanie môžete ukončiť kedykoľvek, aj v priebehu školského roka. Domáce vzdelávanie však môže byť ukončené aj inak ako na žiadosť rodičov, podrobnejšie informácie o spôsoboch a postupe ukončenia domáceho vzdelávania a o skúsenostiach s deťmi po ukončení domáceho vzdelávania si môžete prečítať v nasledujúcich podkapitolách (kliknutím na odkaz nižšie sa premiestnite na príslušný text).

- ❖ [Spôsoby a postup ukončenie domáceho vzdelávania](#)
- ❖ [Skúsenosti s deťmi po ukončení domáceho vzdelávania](#)

6.1. Spôsoby a postup ukončenia domáceho vzdelávania

Najbežnejší spôsob ukončenia individuálneho vzdelávania je nechať uplynúť čas, na ktorý bolo individuálne vzdelávanie povolené. V tomto prípade stačí len ústne informovať školu, že už nebudete žiadať o individuálne vzdelávanie na ďalšie obdobie. V prípade, že ešte neuplynul čas, na ktorý bolo individuálne vzdelávanie povolené, školský zákon stanovuje podmienky na ukončenie (zrušenie) individuálneho vzdelávania.

Podľa školského zákona riaditeľ školy zruší povolenie individuálneho vzdelávania školáka (pôvodne povoleného buď zo zdravotných dôvodov, na žiadosť zákonného zástupcu alebo z dôvodu pobytu v zahraničí) alebo zruší povolenie individuálneho vzdelávania predškoláka (pôvodne povoleného na žiadosť zákonného zástupcu) za nasledovných podmienok:

- pri školákoch aj predškolákoch:
 - na základe žiadosti zákonného zástupcu alebo
 - na základe odôvodneného návrhu fyzickej osoby, ktorá uskutočňuje individuálne vzdelávanie (teda garanta) alebo
 - na základe (odôvodneného pri školákoch) návrhu hlavného školského inšpektora
- len pri školákoch:
 - ak zákonný zástupca žiaka neplní podmienky individuálneho vzdelávania podľa školského zákona alebo
 - ak žiak na konci hodnotiaceho obdobia neprospel alebo
 - na základe odôvodneného návrhu povereného zamestnanca kmeňovej školy
- len pri predškolákoch:
 - ak sa neplní obsah individuálneho vzdelávania alebo
 - ak zákonný zástupca nezabezpečí účasť dieťaťa na posúdení plnenia obsahu individuálneho vzdelávania

V prípade, že riaditeľ školy zruší individuálne vzdelávanie z iného dôvodu ako na vašu žiadosť (pozrite dôvody spomenuté vyššie), je možné, že s jeho rozhodnutím nebudete súhlasiť. Proti rozhodnutiu riaditeľa školy sa môžete odvolať, ale vaše odvolanie nebude mať odkladný účinok (tzn. že nasledujúci deň po oznámení zrušenia povolenia individuálneho vzdelávania musí dieťa nastúpiť do školy a nečaká sa na uplynutie lehoty na odvolanie či na zrušenie, zmenu alebo zamietnutie rozhodnutia na základe odvolania).

Pri predškolákoch školský zákon hovorí, že po ukončení individuálneho vzdelávania nemožno opätovne individuálne vzdelávať dieťa za základe „žiadosti zákonného zástupcu“ (ale individuálne vzdelávať „zo zdravotných dôvodov“ môžete). Pri školákoch túto situáciu školský zákon neupravuje. Ak je však povolenie individuálneho vzdelávania zrušené z iného dôvodu ako na základe žiadosti zákonného zástupcu (napr. z dôvodu, že žiak na konci školského roka neprospel), je nepravdepodobné, že by riaditeľ školy opäť povolil žiakovi individuálne vzdelávanie.

Ak sa rozhodnete ukončiť individuálne vzdelávanie predškoláka alebo školáka na vašu žiadosť, vzor žiadosti vám môže poskytnúť kmeňová škola. Ak by vám vaša škola vzor neposkytla, vzor žiadosti o ukončenie individuálneho vzdelávania nájdete na našej stránke v časti Dokumenty ku DV (pozrite vzory dokumentov pre predškolákov alebo vzory dokumentov pre školákov):

<https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/>. Riaditeľ školy následne rozhodne o zrušení povolenia individuálneho vzdelávania³⁰² do 30 dní od začatia konania a zároveň zaradí dieťa do príslušného ročníka/triedy školy. Keď riaditeľ školy zruší individuálne vzdelávanie, vaše dieťa musí nastúpiť do školy. Ak je dieťa predškolač, musí nastúpiť do materskej školy na minimálne štyri hodiny denne v pracovných dňoch (pozn. pri deťoch so zdravotným znevýhodnením to môže byť na žiadosť zákonného zástupcu a so súhlasom zariadenia poradenstva a prevencie aj menej ako štyri hodiny denne).

V prípade, že chcete ukončiť (čiastočne domáce) vzdelávanie podľa individuálneho učebného plánu, ktoré ste mali povolené podľa § 23 písm. f) školského zákona, vzor žiadosti o ukončenie nájdete tiež na našej stránke v časti Dokumenty ku DV (pozrite vzory dokumentov pre školákov): <https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/>.

Vzory žiadostí o ukončenie plnenia povinného predprimárneho vzdelávania alebo povinnej školskej dochádzky v škole mimo územia SR³⁰³ nájdete na našej stránke v časti Dokumenty ku DV (pozrite vzory dokumentov pre predškolačkov alebo vzory dokumentov pre školákov): <https://www.domacaskola.sk/dokumenty-ku-dv/>. Ak ukončuje vaše dieťa – školák (domáce) vzdelávanie ukončením plnenia povinnej školskej dochádzky v škole v zahraničí (pôvodne povolenej podľa § 23 písm. b) školského zákona), musíte pri návrate na slovenskú školu vykonať komisionálne skúšky – viac informácií nájdete v časti [uznávanie časti štúdia alebo vzdelania na ZŠ a SŠ v zahraničí](#).

³⁰² Výnimkou je ukončenie individuálneho vzdelávania predškolača, ktorý mal pôvodne povolené individuálne vzdelávanie zo zdravotných dôvodov, kde sa individuálne vzdelávanie ukončí bez vydania osobitného rozhodnutia. Individuálne vzdelávanie sa v tomto prípade ukončí len na základe súhlasu všeobecného lekára pre deti a dorast. Zdroj: Odpoveď na otázku – Kedy je možné zrušiť individuálne vzdelávanie dieťaťa? <https://www.minedu.sk/najcastejsie-otazky-suvisiace-s-predprimarnym-vzdelavanim/>

³⁰³ Ak vaše dieťa študuje individuálne prostredníctvom základnej školy v ČR, viac informácií o podmienkach zrušenia individuálneho vzdelávania v ČR nájdete v dokumente s názvom Informácie a odporúčania Ministerstva školstva ČR k individuálnemu vzdelávaniu (časť 9. Zrušenie povolenia individuálneho vzdelávania): <https://www.msmt.cz/file/46873/>

6.2. Skúsenosti s deťmi po ukončení domáceho vzdelávania

Podľa vyjadrení rodičov a pedagógov v prieskume OZ Domáce vzdelávanie na Slovensku z roku 2020³⁰⁴, po ukončení domáceho vzdelávania sa deti na školu veľmi dobre adaptujú, dobre sa vedia začleniť do kolektívu, majú záujem o preberané učivo a majú dobré študijné výsledky. Pedagógovia, ktorí vzdelávajú deti po ukončení domáceho vzdelávania, tvrdia, že deti majú dobrý celkový rozhľad, majú dobrú úroveň vedomostí a zručností, sú schopné pochopiť a sprostredkovať informácie, majú dobré prezentačné schopnosti, sú samostatné, zodpovedné, aktívne na vyučovaní, kriticky mysliace a kreatívne pri riešení úloh.

Rozdiel medzi deťmi, ktoré boli predtým vzdelávané doma a následne nastúpili na denné vzdelávanie do škôl a bežnými deťmi pedagógovia vidia ako pozitívny (v prospech bývalých domškolákov) alebo nevidia medzi dennými žiakmi a bývalými domškolákmi rozdiel. Žiaden pedagóg v prieskume sa nevyjadril, že by bývalí domškoláci boli horší ako ostatní žiaci.

Tieto zistenia potvrdzujú aj prieskumy z USA^{305, 306}, kde mnohé vysoké školy s radosťou otvárajú svoje brány bývalým homeschoolerom. V USA sa homeschooling začal rozširovať v 70. rokoch 20. storočia, takže tam majú s homeschoolingom viac skúseností ako máme my u nás.

Podľa amerických prieskumov sú bývalí homeschooleri spokojní s tým, že mali domáce vzdelávanie, sú často aktívni v lokálnych komunitách, občiansky angažovaní, navštevujú vysoké školy vo väčšom podiele ako priemerná populácia a sú tolerantní k názorom druhých. Mnohí bývalí homeschooleri z USA majú výborné vodcovské schopnosti a sú z nich lídri v škole či v zamestnaní. Majú rovnaké alebo lepšie sociálne zručnosti ako bežná populácia^{307, 308}. Podľa prieskumov z USA sú bývalí homeschooleri na vysokých školách úspešnejší a majú vyššiu mieru absolvovania vysokej školy ako bežní študenti³⁰⁹.

Podobné výsledky priniesol aj výskum z ČR, ktorý sa zamerlal na pohľad bývalých domškolákov na prestup do školského vzdelávania³¹⁰. Podľa výskumu zvládajú deti prestup vo všeobecnosti dobre, aj keď sa vyskytujú výnimky, ktoré závisia od individuality každého dieťaťa a individuality nového prostredia. Realita prestupu bola vo väčšine prípadov lepšia ako deti očakávali. Vo výskume väčšina detí uviedla, že vníma rozhodnutie sa doma vzdelávať pozitívne, nespokojné s domácim vzdelávaním bolo len jedno dieťa. Väčšina detí v dotazníkoch uviedla, že po prestupe do školy

³⁰⁴ Výsledky prieskumu OZ Domáce vzdelávanie na Slovensku z roku 2020: <https://www.domacaskola.sk/statistiky-dv/>

³⁰⁵ B. Ray: Homeschoolers on to College – What Research Shows Us: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ682480.pdf>

³⁰⁶ National Home Education Research Institute – Research Facts on Homeschooling (December 11, 2023): <https://www.nheri.org/research-facts-on-homeschooling/>

³⁰⁷ National Home Education Research Institute – Research Facts on Homeschooling (December 11, 2023): <https://www.nheri.org/research-facts-on-homeschooling/>

³⁰⁸ R. Medlin: Home Schooling and the Question of Socialization (Stetson University): <https://www.stetson.edu/artsci/psychology/media/medlin-socialization-2000.pdf>

³⁰⁹ Domáci vzdelávaní vs. tradiční škola – pár zajímavých faktů z USA: <https://www.svobodauceni.cz/clanek/homeschool-vs-school/>

³¹⁰ Noemi Krišicová: Pohled absolventů domácího vzdělávání na přestup do školního vzdělávání: <https://www.ped.muni.cz/komensky/clanky/pohled-absolventu-domaciho-vzdelavani-na-prestup-do-skolniho-vzdelavani>

zvláda učivo dobre, dokonca často považujú svoje znalosti a vzťah k učeniu za svoju výhodu oproti ostatným spolužiakom.

Najväčšou zmenou pri prechode dieťaťa z domáceho vzdelávania do školského vzdelávania je nový kolektív a obvykle iná organizácia vzdelávania (v porovnaní s domácim vzdelávaním). Je potrebné si uvedomiť, že nástup do školského vzdelávania môže byť pre domškoláka náročný ako pre každého prváčika, ktorý nastupuje do školy a stretáva sa tu s úplne novým prostredím a kolektívom. Bývalý domškolák má však proti nemu tú výhodu, že je starší a v istom zmysle pripravenejší resp. zrelší na takúto zmenu. Dieťa bude v živote prechádzať podobnými väčšími zmenami celý svoj život. Takouto „veľkou“ zmenou prechádza aj každý školák, ktorý mení školu alebo nastupuje na strednú školu. Keďže prežívanie zmien je veľmi individuálne, je dôležité, aby ste svoje dieťa na to pripravili – rozprávali sa s ním o tom, čo najlepšie mu popísali prostredie, do ktorého pôjde, vypočuli si jeho obavy, alebo mu sprostredkovali kontakt s budúcimi spolužiakmi, ak sa dá³¹¹.

Tu nájdete rozhovory k tejto téme s bývalými slovenskými alebo českými domácimi školákmi:

- „Zo života nášročného domškoláka“ – rozhovor s Hankou (článok):
<https://www.domacaskola.sk/zo-zivota-nastrocneho-domskolaka-3-diel/>
- Bratislavské Hanusove dni 2018 – „Domškoláci“ (video záznam):
<https://hlascirkvi.sk/post/2314/domskolaci-m-krajcovic-o-krajcovic-l-olejnikova-28042018?page=2>
- Duše K – beseda v Divadle Kampa s Jaroslavom Dušekom na tému „Domáce vzdelávanie očami detí“ (video záznam):
<https://www.youtube.com/watch?v=yB6935eEmh4&t=6006s>
- Konferencia domáceho vzdelávania 2018 – „Ako sa mi darí v škole po domácom vzdelávaní“ (video záznam):
<https://www.youtube.com/watch?v=XwJb6QNH06Q&list=PLtGID9chgYwRIHbaQEGOsFcyGa6B0KzPI&index=6>

³¹¹ Noemi Pumrová: Domáci vzdělávání (diplomová práca), Univerzita Karlova, 2017: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/84820/DPTX_2015_1_11410_0_38445_8_0_174456.pdf?sequence=1&isAllowed=y. V práci nájdete viacero odporúčaní ohľadom prípravy dieťaťa na nástup do školy, ktoré vyplývajú z výskumu realizovaného v rámci tejto práce.

7. Tipy k domácemu vzdelávaniu

7.1. Tipy na vzdelávacie materiály a iné inšpirácie

Učebnice:

- si môžete kúpiť alebo niektoré z nich aj on-line pozrieť na stránkach vydavateľstiev. Viac informácií tu: <https://www.domacaskola.sk/zoznamy-ucebnic/>
- v prípade, že začínate s domácim vzdelávaním prváčka, odporúčame vám náš webinár z názvom Začíname s domácim vzdelávaním (nielen) prvákov, v ktorom nájdete okrem iného aj prehľadné informácie o ponuke rôznych učebníc, z ktorých môžete svoje dieťa učiť v 1. ročníku ZŠ: <https://www.youtube.com/watch?v=NZEvai6UehA&t=1587s>

Vzdelávacie portály:

- VIKI – centrálné úložisko digitálneho edukačného obsahu Ministerstva školstva SR (materiály pre MŠ, ZŠ a SŠ): <https://viki.iedu.sk/resources/browser/edu-tv> – Tento portál obsahuje EDU TV s bohatým obsahom edukačných videí, ktoré Ministerstvo školstva SR momentálne stále dopĺňa.
- Kozmix (vzdelávací portál pre 1. stupeň ZŠ): <https://www.kozmix.sk/> – Prístup je platený, viac informácií o portáli Kozmix nájdete v tejto brožúre: https://www.kozmix.sk/wp-content/uploads/2020/10/Kozmix_Brozura.pdf
- mathigon.org – učebnica budúcnosti. Bezplatný portál na interaktívnu výučbu matematiky miestami konštruktivistickým prístupom v anglickom a nemeckom jazyku v graficky príjemnom prostredí. Obsahom určený pre deti na druhom stupni ZŠ, no nakuknúť môžu už aj mladšie ročníky. Niektoré časti portálu sú zatiaľ v procese tvorby.

Webová stránka OZ Domáce vzdelávanie na Slovensku:

- v časti Inšpirácia → DV akadémia – deti učia deti: <https://www.domacaskola.sk/dv-akademia/>
- v časti Inšpirácia → nájdete aj ďalšie inšpirácie na vzdelávanie jednotlivých predmetov
- v časti Aktuálne → Články: <https://www.domacaskola.sk/category/clanky/> – Články si môžete filtrovať podľa kategórie článkov alebo podľa značky (vpravo).

Webové stránky slovenských alebo českých domškoláckych rodín (niektoré z nich môžete sledovať aj na facebooku):

<https://www.maminzapisnik.sk/>

<https://nataliasollarova.sk/tag/homeschooling/>

<https://spolupozaskolu.sk/>

<https://www.svetokolonas.sk/category/ucime-sa-doma/>

<https://zivotjezmena.sk/domace-vzdelavanie-v-praxi/>

<https://www.ugroczy.com/%C4%8C%C3%A1nky/home-schooling/>

<https://tonyfric.wordpress.com/category/domaca-skola-homeschooling/>

<https://detijsoutakylidi.cz/>

<http://www.krkavcimatka.cz/>

<http://tatadomskolaka.cz>

<https://veselabara.cz/>

<http://www.slowtravelingworldschoolers.com/cs/category/worldschooling-cs/>

<https://pesleri.blogspot.com/>

Ďalšie webové stránky s inšpiráciami pre domáce vzdelávanie:

<https://ucimesevenku.cz/skola-doma/>

<https://nasedeticky.sk/>

<https://montessorikids.sk/>

<https://www.montemother.com/>

<https://lepsiageografia.sk/>

<https://www.lili-improvizuje.sk/>

<https://vlcata.sk/ucim-online/>

<https://daphne.sk/>

<http://www.andrea-ucitelka.wz.sk/index.html>

<https://www.fenomenysveta.sk/vstup> – materiály sú platené

<https://www.youtube.com/channel/UCTqGpbGMtSg3vmyjyG88Mdg>

<https://khanovaskola.cz/>

<https://www.twinkl.sk/> – niektoré materiály sú platené

<https://www.youtube.com/user/anubiskt>

https://www.h-mat.cz/sites/default/files/kestazeni/Brozura_Hejneho_metoda-web.pdf

– Hejného metóda v MŠ

<https://www.dobre-napady.sk/>

<https://www.sdetmi.com/>

<https://www.ihrysko.sk/>

<https://mladychemik.webnode.sk/>

<https://unasdoma.online/>

<https://globalnevzdelavanie.sk/vzdelavaciematerialy/>

<https://www.bezkriedy.sk/metodici.php>

<https://www.datakabinet.sk/sk/Vzdelavacie-materialy.html> – prístup je platený

<http://www.smartbooks.sk/rodicia> – materiály sú platené

<https://kamzekam.sk/> – materiály sú platené

<https://www.slavne-dny.cz/>

<https://www.eschovka.cz/>

Facebookové stránky s inšpiráciami pre domáce vzdelávanie:

<https://www.facebook.com/DomaceVzdelavanie/>

<https://www.facebook.com/groups/ucimesaspetkou>

<https://www.facebook.com/copozeratsdetmi/>

<https://www.facebook.com/ZabavneUcenie/>

<https://www.facebook.com/montessoriinspiracie/>

<https://www.facebook.com/Domacaskola>

<https://www.facebook.com/letsqofilmmandfun/>

On-line precvičovanie vybraných predmetov:

<https://www.viemeposlovensky.sk>

<https://www.viemematiku.sk/>

<https://www.viemepoanglicky.sk/>

<https://www.matika.in/sk/>

<https://www.gramar.in/sk/>

<https://www.zlatka.in/sk/>

<https://www.geograf.in/sk/>

<https://alfbook.programalf.com/o-produkte> – testy pre 1. – 9. ročník ZŠ – prístup je platený

Blogy (aj) o detských knihách:

<https://cincuacik.sk/najlepsie-blogy-o-detskych-knihach/>

Mnoho ďalších inšpirácií:

<https://www.sdetmi.com/podujatia/detail/63471/online-portaly-zdarma-pre-skolakov-pocas-koronavirusu/>

<https://www.kdeseucit.cz/>

Tipy na vzdelávacie materiály alebo iné inšpirácie môžete nájsť aj v domškoláckych skupinách, ktoré sme uviedli v časti: <https://www.domacaskola.sk/mapadv/> (pod mapou domácich školákov).

7.2. Tipy na knihy

Tipy na zaujímavé knihy, ktoré sa týkajú vzdelávania alebo priamo domáceho vzdelávania nájdete na našej stránke v časti Knižné tipy pre DV rodičov:

<https://www.domacaskola.sk/knizne-tipy-pre-dv-rodicov/>

7.3. Tipy na prednášky, rozhovory a filmy

Tipy na zaujímavé prednášky, rozhovory a filmy, ktoré sa týkajú vzdelávania alebo priamo domáceho vzdelávania nájdete na našej stránke v časti Video tipy pre DV rodičov:

<https://www.domacaskola.sk/video-tipy-pre-dv-rodicov/>

8. Kontakty

Ak máte ďalšie otázky ohľadom domáceho vzdelávania, môžete sa obrátiť na našich konzultantov pre rodiny: <https://www.domacaskola.sk/kontakt/>.

V prípade, že nás chcete kontaktovať ohľadom obsahu manuálu, prosím napíšte nám na: vzdelavanie@domacaskola.sk alebo legislativa@domacaskola.sk.

V prípade, že ste riaditeľom alebo iným zamestnancom školy, ktorá by chcela začať umožňovať domáce vzdelávanie svojim žiakom, prečítali ste si informácie pre školy z našej stránky v časti: <https://www.domacaskola.sk/pre-skoly/> a máte nejakú dodatočnú otázku, môžete sa obrátiť na našu konzultantku pre školy: <https://www.domacaskola.sk/opytaj-sa-poradcu/>.

Môžete nás kontaktovať aj prostredníctvom kontaktného formulára alebo emailom: <https://www.domacaskola.sk/kontakt/>.

9. Pod'akovanie

Za rady pri príprave manuálu ďakujem Viere Krajčovičovej, Janke Kuciaňovej, Monike Riškovej, Lucii Toperczerovej, Margaréte Knapikovej, Anne Dobrovodskej, Beáte Kovalovskej, Eve Kreuzovej, Janke Maníkovej, Lucii Rosákovej, Lucii Gomez, Barbore Kabinovej a Stanislave Kratochvílovej.

Za rady pri príprave manuálu, doplnenia niektorých častí textov v manuáli a prípravu grafických schém ďakujem Čakanke Matušíkovej.

Za jazykovú korektúru a grafickú úpravu manuálu ďakujem Diane Šimovej.

Prajem vám veľa spokojnosti s domácim vzdelávaním :o)

Monika Ludrovanová

10. Prílohy

Prehľad príležitostí (potenciálnych výhod) domáceho vzdelávania („DV“)

Príležitosti - potenciálne výhody DV			
1. väčšia sloboda a efektívnejšie učenie	2. viac času na záujmy a väčší priestor pre kreativitu	3. viac pokoja, menej stresu	4. zdravšie, pevnejšie a rôznorodejšie vzťahy s lepšou komunikáciou a spoluprácou
↓	↓	↓	↓
individuálny prístup - sloboda prispôbiť vzdelávanie dieťaťa jeho záujmom, schopnostiam a tempu	dieťa získava čas pre seba, získava čas venovať sa svojim záujmom	absencia strachu zo zlyhania pri vzdelávaní dieťaťa	možnosť pre rodinu byť viac spolu - viac sa rozprávať, poznať a nutnosť riešiť vzájomné konflikty
možnosť sriedať statickú a pohybovú aktivitu častejšie ako v škole	dieťa získava priestor sa viac poznať - objavuje svoje dary (talenty)	sebavedomie dieťaťa zostáva zachované	silné väzby detí s rodičmi aj so súrodencami
možnosť prispôbiť sa biorytmu dieťaťa	dieťa získava priestor na učenie sa z vlastnej vnútornej motivácie	prispieva k zachovaniu čestnosti a úprimnosti dieťaťa	rešpektujúce prostredie
sloboda rozhodovať o čase a mieste vzdelávania	väčšia sebadôvera, sebahodnota dieťaťa a väčší pocit vnútorného naplnenia	"odpadá" skoré ranné vstávanie	rodič zostáva vzorom správania, kultúry a rodinných hodnôt - dochádza k pozitívnemu formovaniu charakterových vlastností dieťaťa
možnosť ihneď používať moderné štýly a metódy vzdelávania	viac trvalých vedomostí a zachovanie zvedavosti dieťaťa	"odpadá" ponáhľanie sa a dochádzanie do školy	nie je negatívny vplyv vrstovníkov - nulové riziko školskej šikany
možnosť viac prepojiť učenie sa so životom	zachovanie samostatnosti vo vzdelávaní - dieťa sa viac učí riadiť proces vlastného vzdelávania	nie sú dodatočné domáce úlohy	dieťa má lepšiu príležitosť rozvíjať svoju emocionálnu inteligenciu,
príležitosť zachovať radosť z učenia	zachovanie zodpovednosti dieťaťa za jeho vlastné vzdelávanie	všetci majú na seba viac času - v rodine je viac pokoja	lepšia socializácia dieťaťa
rýchlejšie a efektívnejšie učenie	dieťa sa viac učí pracovať s vlastnými neúspechmi	celkové množstvo stresu je menšie - dobré podmienky k zachovaniu pevného zdravia (fyzického aj psychického)	dieťa môže byť viac času s priateľmi, s ktorými ho spájajú vzájomné sympatie alebo spoločné záujmy
vnútorne "silnejšie" dieťa	prirodzený rozvoj vytrvalosti dieťaťa	dieťa sa môže najesť, keď je hladné	prostredie je prirodzene inkluzívne
väčšia autonómia dieťaťa	dieťa zostáva „napojené“ samé na seba	dieťa sa môže napiť, keď je smädné	dieťa má väčší priestor ku komunikácii
príležitosť pre súrodenecké učenie	príležitosť pristupovať k chybám dieťaťa inak ako v škole, príležitosť viac pracovať s autokorekciou	dieťa sa môže pohybovať, keď to potrebuje	dieťa má väčší priestor na kritické myslenie
múdrejší rodič	príležitosť podporiť vrodenu kreativitu detí	dieťa sa ísť na WC, keď potrebuje	rodina podporuje spoluprácu viac ako škola

Prehľad výziev (potenciálnych nevýhod) domáceho vzdelávania („DV“)

Výzvy - potenciálne nevýhody DV						
1. preskúšanie	2. chýbajúce finančné ohodnotenie práce rodiča	3. vyššia náročnosť spojená s výberom vhodnej školy	4. vyššia časová a finančná náročnosť spojená so vzdelávaním	5. nesúhlas rodiny alebo nepocho- penie okolia	6. viac času potrebného na aktívne vyhľadá- vanie kontaktov	7. vyššia psychická náročnosť pre rodiča
↓		↓				↓
komisionálne preskúšanie z látky za celý polrok zo všetkých predmetov v priebehu niekoľkých dní za sebou		vhodná škola bude pravdepodobne ďaleko od vášho bydliska				vyčerpanie rodiča
dieťa je pri preskúšaní v cudzom prostredí s cudzími ľuďmi						vyššia náročnosť vzdelávania v rodine s ďalším menším dieťaťom resp. deťmi
skúšajúci je iná osoba ako učiteľ						nedostatok iných dospelých v okolí rodiča
						pocit frustrácie z toho, že to je "ťažšie" ako rodič očakával - pri chýbajúcej motivácii dieťaťa
						možné vyhorenie rodiča

11. Použité skratky

Zoznam použitých skratiek príp. cudzích výrazov v abecednom poradí:

CPP	centrum poradenstva a prevencie
CVTI SR	Centrum vedecko-technických informácií SR
český školský zákon	zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání ve znění pozdějších předpisů
ČR	Česká republika
domškoláci	domáci školáci, deti v domácom vzdelávaní
DV	domáce vzdelávanie
homeschooler	doma vzdelávané dieťa
homeschooling	domáce vzdelávanie
IUP	individuálny učebný plán
IV	individuálne vzdelávanie
IVP	individuálny vzdelávací program (resp. v ČR je to individuálny vzdelávací plán)
MŠ	materská škola
MŠ SR	
(alebo Ministerstvo školstva SR)	Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR
MŠMT	Ministerstvo školstva, mládeže a telovýchovy ČR
NBTS	No Back To School (akcia, ktorú organizuje OZ DVS)
NIVAM	Národný inštitút vzdelávania a mládeže
OZ	občianske združenie
OZ DVS	občianske združenie Domáce vzdelávanie na Slovensku
PŠD	povinná školská dochádzka
SR	Slovenská republika
SŠ	stredná škola
SUDV	Stredisko na uznávanie dokladov o vzdelaní
ŠCPP	špecializované centrum poradenstva a prevencie
ŠkVP	školský vzdelávací program
šk. rok	školský rok
šk. zákon	školský zákon č. 245/2008 Z. z. v znení neskorších predpisov
ŠVP	štátny vzdelávací program
ŠVVP	špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby
USA	Spojené štáty americké
ÚPSVaR	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
VŠ	vysoká škola
ZŠ	základná škola
ZUŠ	základná umelecká škola

12. Zodpovednosť OZ DVS

Údaje zverejnené v tomto manuáli majú výlučne informatívny charakter. Nenahrádzajú právne, sociálne, ekonomické, daňové či iné odborné poradenstvo. Za rozhodnutia, ktoré sa čitateľ manuálu rozhodne uskutočniť na základe týchto informácií, nepreberáme zodpovednosť.

OZ Domáce vzdelávanie na Slovensku nenesie zodpovednosť za obsah webových stránok tretích osôb, na ktoré náš manuál odkazuje.